Bahar

SABİNE ADATEPE

Almanca'dan Çeviren: Levent Bakaç

AYRINTI

SABİNE ADATEPE

Sabine Adatepe 1963 Hamburg doğumlu. Hamburg Üniversitesi'nde Türkoloji, İranistik ve Alman Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun oldu. Bir süre Hamburg'da yabancılara yönelik Almanca ders programlarında çalıştı. 3,5 yıl İstanbul'da kaldıktan sonra 1999 yılında Hamburg'a döndü. Edebiyat çevirmeni, editör ve yazar olarak çalışıyor. Almanca ve Türkçe yazdığı makale, deneme, kitap tanıtım yazıları ve öyküleri derleme kitaplarında, çeşitli dergi ve bloglarda yayımlandı. Hakan Günday, Sema Kaygusuz, Murat Uyurkulak gibi yazarların eserlerini Almancaya çevirdi. 19 Türkiyeli yazarın katıldığı *Gezi Edebiyat Antolojisi*'ni derleyip hazırladı (Almanca, Binooki, 2014). Türk-Alman Literatürk Festivali'nin de danışma kurulu üyesidir.

Ayrıntı: 898
Edebiyat Dizisi: 217

Bahar
Sabine Adatepe

Kitabın Özgün Adı
Kein Frühling für Bahar

Almanca'dan Çeviren
Levent Bakaç

Yayıma Hazırlayan
Faysal Yılmaz

Son Okuma
Yeliz Eke

© ACABUS Verlag, Imprint der Diplomica Verlag GmbH, Hamburg 2013

Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Nikola Milijkovic / Vetta / Getty Images

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, Ağustos 2015*
Baskı Adedi *2000*

ISBN 978-605-314-010-8
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Sabine Adatepe

Bahar

EDEBİYAT DİZİSİ
SON ÇIKAN KİTAPLAR

HAVAALANI BALIKLARI
Angelika Overath

DAYICAN NAPOLYON
İyrec-i Pézéşkzâd

HARMATTAN
Gavin Weston

BİR SON DUYGUSU
Julian Barnes

HEZEYAN
Laura Restrepo

O ASLA GERİ GELMEYECEK
Hans Koppel

YARASALAR
Marcel Beyer

KAYBOLAN
Hans-Ulrich Treichel

BİR KÜÇÜK İMPARATORLUK
Christian Kracht

HAYAT DÜZEYLERİ
Julian Barnes

GÖZYAŞININ KİMYASI
Peter Carey
VİS İLE RÂMÎN
Fahreddin Es'ad-i Gorgânî

ANATHEM
Neal Stephenson

BEYAZ DÜNYA
Andrew McGahan

MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK
Wilhelm Genazino

KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR
Mario Benedetti

GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK YÜRÜRÜZ
Daniel Alarcon

BİR BUĞDAY TANESİ
Ngũgĩ wa Thiong'o

PARROT İLE OLIVER AMERİKA'DA
Peter Carey

İSTİSNA
Christian Jungersen

KALTENBURG
Marcel Beyer

ORBITOR
Mircea Cărtărescu

GÜVERCİNLER HAVALANIRKEN
Melinda Nadj Abonji

KAYBOLUYORSUN
Christian Jungersen

İÇERDEKİLER
Victor Serge

TİBET ŞEFTALİ TURTASI
Tom Robbins

Sabine Adatepe

Bahar

Hayatın anlamı, kendi hayatına bir anlam vermektir...
Kool Savas

1
İna Oltaya Geliyor

"Çığlıklarımı kimse duymuyorsa suskunluğum sizi niye rahatsız etsin ki!" Çocuğun sözleri bir kulak solucanı gibi beynimi tırmalıyordu. Elbette onu ziyaret etmek zorunda değildim; ama annesinin ricasını da daha fazla geri çeviremezdim. Ne kadar zamandır her gün gelip bekleme odasında oturduğunu, bir şey söylendiğinde diğer danışmanların hiçbirisiyle görüşmek istemeden yalnızca hayır anlamında başını sallamakla yetindiğini, yere bakarak büromun kapısına doğru bitkin bir el hareketi yaptığını ve ben onu içeriye çağırana, çağırmak zorunda kalana kadar orada öylece beklediğini artık bilmiyorum.

"Hüsniye Hanım, buyurun, oturun lütfen."

"Teşekkür ederim canım."

Sonra karşımda renkli eteği ayak bileklerine, lastik ayakkabılarına kadar sarkmış bir şekilde rahatsız sandalyenin üzerinde oturuyor ve kırmızı, şiş parmaklarıyla el çantasını yoğuruyordu. Bu manzaraya zorlukla dayanabiliyordum.

"Hüsniye Hanım, başka ne yapabileceğimi gerçekten bilmiyorum..." İlk günlerde içini istediği gibi dökmesini rica ettikten sonra bu cümle standart formülüm haline gelmişti. Hüsniye Hanım anlatmış, içini dökmüş, yakınmış, suçlamış, konuşurken saatlerce ağlamış ve bazen de susmuştu.

Oğlu tutukluydu, kızı ise ölmüştü; bu durumda ben ne yapabilirdim?

Onu göçmenlere yönelik psikososyal danışma merkezine göndermiştim. Osman, onu karşısına alır almaz beni aradı: "Bu kadın için ne yapabilirim ki?"

Birkaç gün sonraki ikinci yorumu ise şöyleydi: "Bu vaka benim işim değil, hiç kimseyi kabul etmiyor. Sibel ile görüşmesini denedik, mümkün değildi. Seni istiyor. Eğer senin için bir mahsuru yoksa bırak anlatsın. Belki yardımcı olur..."

Telefonun dört kez çalmasının ve kapıya üç kez vurulmasının ("Daha ne kadar sürecek, insanlar burada sırada bekliyor!") ardından, Hüsniye ağlamaktan şişmiş gözlerine mendilini bastırarak ayağa kalkarken son olarak şöyle diyordu: "Lütfen, onunla konuşmalısın. O bir şey yapmadı. Birisine açılması lazım. Lütfen onu ziyaret et, yalnızca bir kez; eğer o zaman da konuşmazsa, artık yalnızca Allah..." Gözyaşı selleri sağlıksız bir kızarıklık sergileyen yanaklarından aşağıya akıp çenenin altında gevşek bir düğümle bağlanmış olan beyaz başörtüsünün kumaşında kayboluyordu.

Sonunda ziyarete gittim. Kurumun temsilcisi olarak ziyaret iznini şaşılacak derecede sorunsuz aldım; hayır, avukatla birlikte gitmek istemedim. Çocuk ilkin benimle konuşmak istemedi. Hiç kimseyle konuşmak istemiyordu. Onunla Türk-

çe konuşunca şaşırdı ve çok kızdı. Dudaklarının arasından tıslamaya benzer, "Yağcılık falan mı bu?" diye bir şeyler çıktı. Benimle Almanca konuşmak istese de Türkçe bilmem konuşmaya başlayabilmemizin anahtarı oldu. "Sizi annem gönderdi, biliyorum. Annem insanı sinir ediyor. Herkes insanı sinir ediyor. Beni rahat bırakın artık!" Bu son kelimeler ağızdan böğürür gibi çıkmıştı. Tam anlamıyla toplumun vazgeçtiği bir genç tipiydi: ilköğretim okulundan terk, okula devam etmesi muhtemelen imkânsız, işsiz, mesleki eğitimi olmayan, en azından ikincil derecede ve işlevsel olarak büyük bir ihtimalle okuryazar değil, okuma ve yazmayı okulda öğrenmiş olması gerekir ama acaba gerçekten de becerebiliyor mu? Dazlak bir kafa, yalnızca ortası daha koyu bir renkte parlıyor. Biraz fazla kilolu fakat kızların yanıp tutuştuğu müthiş bir tip; maço, tam bir erkek olduğuna emin. Bir dövüş sporu yaptığını söylemeye bile gerek yok. Ziyaretçi odasında karşımda otururken bir şey çiğniyordu, iki kere yere tükürdü ve kışkırtıcı bir ifadeyle yüzüme baktı. Onu paylamayıp bakışına yarı tiksinerek, yarı büyülenmiş bir vaziyette karşılık verdim. Nasıl bir çocuktu bu böyle? Ve kendisiyle kız kardeşinin başına açtığı bu hikâye neyin nesiydi? Duruşu, yüzü, gözleri veya hareketlerindeki bir şey, annesine kesin bir ret yanıtı vermek üzere seve seve başvurmak istediğim tüm önyargılarıma karşı direniyordu.

Bu ziyaretten sonra konu beni ilgilendirmeye başladı. Annenin sızlanmaları uzun süre araya mesafe koymama neden olmuştu. Ağlayan kadınları kollarımın arasına almak, teselli etmek, "her şey düzelecek" demek ve onları hiçbir şeyin arzu edildiği gibi olmayacağını ve zaten daha önceden de hiç olmadığını bile bile herhangi bir yetkili kuruma göndermek işimin bir parçasıydı. Yalnızca birisinin onlara kulak vermesi, ciddiye alması bile gelecek gün, hafta ve ayların beraberinde getireceği sorunlara katlanmalarına yardımcı oluyordu. Bize gelmelerine yol açan mesele çoktan ele alınıp düzenlenmiş olsa bile kadınların gelmeye devam etmesi olağandı. İlk

görüşmeden sonra ben vedalaşmak üzere elimi uzatınca beni kucaklıyorlar, ikinci görüşmede içeriye girer girmez öpüyorlardı; üçüncü görüşmede artık aileden birisiydim. İstesem de, istemesem de.

Dairenin mükemmel muhasebe sisteminde bu detayların hiçbirisi için bir kalem yoktu; destek almak için başvuran herkesle ne kadar süre ve ne hakkında görüşüldüğü, somut olarak hangi adımların atıldığı, söz konusu kişinin başka bir kuruma gönderilip gönderilmediği, eğer gönderildiyse nereye gönderildiği, yeni bir ziyaret talebinin olasılığının tahmin edilip edilmediği tam olarak ve dakikası dakikasına sisteme girilmek zorundaydı. Kişi başına on beş dakika vakit ayrılması fazla sayılıyordu. Yanımda iki-üç saat kalan bazı kadınları hesaba nasıl kaydedebilirdim?

Hüsniye yalnızca somut ve dosya bazında düzenlenmesi gereken, yani resmi bir mazeretle gelmemesi bakımından bir istisnaydı. Geçmiş yıllarda onun ufak tefek bazı işlerini yoluna koymuştum ve bu Hüsniye için tümüyle yeterli görünüyordu. Yardım alabilmek için önüne çıkabilecek her fırsatı kullanmaya hazırdı.

Her şey Hüsniye'nin yaklaşık on beş yıl önce benim tarafımdan verilen Almanca kursuna gelmesiyle başlamıştı. Kursa katılanların çoğu gibi Hüsniye de yanında kalem ve defter getirmemişti, neredeyse hiç yazamıyordu ve ilk derslerde tek kelime bile konuşmadı. Türkçe olarak da hiçbir şey söylemedi. Daha sonra açıldı ve adeta bir lafebesine dönüştü. Almanca öğrenmeye değil, burada kısmen kendisiyle aynı kaderi paylaşan kadınlarla bir arada olabildiği, onlarla konuşup dertleşebildiği ve haftada iki kez birkaç saatliğine de olsa hiç kimseye –ne kocasına ne de kaynanasına– hesap verme zorunluluğu duymaksızın kendisini güvende hissettiği bir yerde vakit geçirebildiği için geliyordu. Entegrasyon aşığı bu ülkenin pratiğinde o zamanlar henüz kursta ele alınan materyalin anlaşılıp anlaşılmadığını belgeleyen sınav, gelişim kontrolleri gibi formaliteler yoktu.

Kursu düzenleyen kurum, biz öğretmenler ve öğrenci kadınlar dil öğreniminin başlıca amaç olmadığını biliyorduk. Elbette bu becerilebildiği takdirde güzel bir yan üründü. Kadınların çoğu biraz bir şeyler öğreniyor, bazıları bayağı bir şeyler öğreniyor; diğer bazıları ise neredeyse hiçbir şey öğrenmiyor, yalnızca sosyal birlikteliğin tadını çıkarıyordu. Bu son gruba dahil olanlardan birisi de Hüsniye'ydi. Bu kurslarda herkes birbirine sen diyordu; şimdilerde semtimizin Sosyal Yardımlaşma Kurumumuzun kadın sorunları görevlisi bürosunda herkese siz diye hitap ediyorum. Almanca kursunun üzerinden on beş yıl geçti, Hüsniye'nin Almancası hâlâ kırık dökük. Almanca konusu açılınca altın dişlerini göstererek gülüyor ve "Bahar benim için yapacak" diyordu, birkaç hafta öncesine kadar. Bahar, kızı, ölene kadar.

"Namus cinayeti!" Başımı ellerimin arasına aldım. Bu iki kelime anne ve oğlunun suratına binlerce kez çarpıldı. Oğlan tutuklandığında, komşular olayı öğrendiklerinde, Bahar'ın eğitmenleri olanları duyduklarında. Sosyal pedagojide deneyimli şefim Axel bile netice itibariyle yalnızca omuzlarını hafifçe kaldırmakla yetinmiş, vekâleten bulunduğum görevin esas sahibi olup son yirmi yılın çokkültürlülük konularında feleğin çemberinden geçen Songül ellerini havaya kaldırarak çaresizlik içerisinde "Ne yapılabilir ki?" diye mırıldanmıştı. Namus cinayeti. Olay açıkça ortadaydı: Bahar yüz kızartıcı bir şey yapmış ve Gençlik Evi'nde görevli olan zivi* ile gizlice buluşmuştu. Erkek kardeşi Bahar'ı bir kez, belki iki kez uyarmıştı ama belki de hiç uyarmamıştı. Hayır, böyleleri uyarmaz, anında bıçaklar. Bilindik bir durum. Ancak bıçaklama yoktu. Gençlik Evi'nde yangın çıkmıştı ve içerisi yanarken malzeme deposunun kapısı kilitliydi. Bahar ve zivi ise içeride kalmışlardı.

Çocuk şimdi tutuklu olarak yatıyor ve konuya ilişkin hiçbir şey konuşmuyordu. Annesi ise karşılaştığı herkese, dinlemek

* Zivi: Askerlik yerine geçen sivil hizmet görevlisi, kısaltma. (ç.n.)

istesin veya istemesin, "Oğlum değildi bunu yapan. Oğlum yapmadı bunu..." diye sızlanıyordu. Polis psikoloğu psikolojik tedaviyi gerekli görmedi, göçmenlere yönelik psikososyal danışma merkezi ise daha konuyu doğru dürüst üstlenmeden pes etmişti. İşte böylece Hüsniye her gün birkaç saat benim büromda oturur oldu.

Her seferinde rahatsız edilmeden konuşabilmemiz için onu evinde ziyaret etmemi istiyordu. Bana çay ve su böreği yapacaktı, bu zahmetli hamur işini çok sevdiğimi biliyordu. Ya da yaprak sarma da yapabilirdi; yemeklere ilişkin zayıf noktalarımdan haberdardı. Kibarca ama kesin sözlerle davetini reddettim. Bir kere, on kere, yüz kere. Bu işi, yani kadınlara yönelik sosyal danışmanlık yapmayı sınırlı bir süre için vekâleten üstlenmiş ve daha en baştan bir koşul koymuştum: Yalnızca istisnai durumlarda ve kendim bunu doğru ve kaçınılmaz görürsem ev ziyaretleri yapacaktım. Bu tür pazarlama ziyaretleri veya daha yumuşak bir tabirle çay sohbetleri bana göre değildi.

Fakat şimdi artık çocuğu gördükten sonra evini de görmek zorundaydım. Hepsini tanıyordum, en çok ve en uzun zamandır anneyi, Hüsniye'yi tanıyordum; kızı Bahar'ı da tanıyordum. Hüsniye onu ilk kez Almanca kursunun çocuk kreşine teslim ettiğinde dört-beş yaşlarındaydı. Ve ablasından beş yaş küçük olan oğlu Burak'ı; Burak bundan böyle hapiste, sınır dışı nezaretinde, Wilhelmsburg'ta doğduğu için yalnızca yaz tatillerinden bildiği Türkiye'de büyüyecekti. Bir istisna yapıp Hüsniye'yi evinde ziyaret edecektim. Oltaya gelmiştim, oltaya geldiğimi muhtemelen Hüsniye de biliyordu.

2
Köyde Düğün

Almanya'dan telefon geldiğinde köyün dışındaki bahçelerdeydim. Ertesi gün ailenin yoğun protestolarına rağmen Arif'in telefonunu kaçırmamak için evde kaldım. Altı yıl boyunca kendisinden hiçbir haber çıkmayan eski komşu şimdi benden ne istiyordu? Aniden bana Almanya'da kendisinin de çalıştığı tersanede bir iş ayarlamak sözünü mü hatırlamıştı?

Her şey seneler önce biz korkusuz, genç adamların köy kahvesinde düşlediği gibi gerçekleşseydi pek çok şey daha kolay olurdu. Arif, Burhan ve Mustafa öncü kıtalar olarak Almanya'ya gidecek ve akabinde biz yakın çevrelerindeki

15-20 çalışmaya hazır, güçlü kuvvetli, genç adama o kutsal topraklarda iş bulacaklardı. Biz ise o zamana kadar Almanya'dakilerin tarlalarına bakacak ve köyde gurbetten gelecek haberleri hasretle bekleyen eş ve küçük çocuklarına göz kulak olacaktık. Arif'in genç eşi ve küçük oğlunu yanına alması uzun sürmedi. Eski bir Karadeniz Bölgesi köylüsünün Elbe Nehri kıyısında bir tersanede kaynakçılığın üstesinden nasıl geldiğini kendi kendime açıklayamamıştım. Köye yaptığı her ziyarette biraz daha zayıf, daha sert ve daha kederli görünüyor; fakat geldiği arabalar giderek daha büyük oluyordu. Getirdiği hediyeler ilçe belediye başkanının bile renginin atmasına yol açıyor, eşi Fadime her gelişinde biraz daha değişmiş görünüyor ve üstünde her seferinde biraz daha fazla pırıl pırıl parlayan ziynet eşyası bulunuyordu. Ben ise Arif'e bakarak Almanya'da hiçbir zaman onun gibi iş bulamamamdan kaynaklanan hayranlık, kıskançlık, üzüntü ve ülkemde, ailemin yanında kalıp zorluklarla boğuşmak zorunda olmak duyguları ile eşim ve çocuklarımdan ayrı kalmadığım için içimi kaplayan ferahlık ve sevinç hisleri arasında gidip geliyordum. Bir süre sonra Arif'in ziyaretleri azaldı ve sonunda tümüyle sona erdi. Altı yıldan beri bir telefon açmaya bile gerek duymamıştı. Düne kadar.

"Alo? Nihat? Selam, ne var ne yok bakalım, köyde her şey yolunda mı?"

"Aleykümselam, Arif..." Alamancı Arif geleneklere uygun selamlaşmayı bile unutmuştu. Ben ayrıntılı bir şekilde köyden, aileden ve ayrıca Arif'in buradaki akrabalarından anlatmaya başlayınca, hemen araya girdi ve tüm ailemin hâlâ köyde olup olmadığını sordu.

"Benimle dalga mı geçiyorsun? Başka nerede olacaklar? Sen bizi Alamanya'ya almak istemedin..."

"Seninle tam da bunun hakkında konuşmak istiyordum. Fadime'yle ikimiz önümüzdeki yaz tatilinde yine tüm aile hep birlikte oraya gelmeyi düşündük. Ne diyorsun?"

Bu adam ne zamandan beri benim fikrimi soruyordu? Hak ettiği cevabı yapıştırmama fırsat bırakmadan sözüne devam etti: "Çocukların oradayken sıkılmamaları için senin kızının ve çocuklarının da hâlâ köyde olup olmadığını soracaktım..."

Adam gerçekten de kızımı soruyordu. Daha önce eşimi de sormuş muydu yoksa? Yok, hayır, zaten böyle bir şey yapmasını istemezdim. Hüsniye'yi sormak da nereden çıkmıştı?

Hüsniye artık on sekiz yaşına gelmişti, onu çoktan evermeyi tercih ederdim; fakat en büyük oğlum Feridun tam kapasiteyle çalışmak için henüz küçüktü. Ayrıca son zamanlarda çocukların okula devam edip etmedikleri daha sıkı kontrol ediliyordu. Feridun biraz daha boşa çıkana kadar Hüsniye'den vazgeçemezdim ve dolayısıyla Hüsniye evlenmeyi, ben de dünürleri ve torunu beklemek zorundaydım. Hüsniye elbette hâlâ köydeydi. Arif'e neydi bundan? Yoksa... Evet, öyle olmalıydı. Arif'in oğlu benim kızdan yalnızca biraz daha büyüktü. Almanya'daki kaygılı ana babaların oğullarına Almanya'dan yabancı bir kız, yani burada küçümser bir şekilde denildiği gibi bir "Alman" gelin almak yerine, geldikleri köyden edepli kızlarla evlendirmeleri olağandı. Ne de olsa kızlar normalde evlilikle birlikte kocalarının ailesine geçerlerdi ve eve kimin gireceğine dikkat etmek gerekiyordu. Kız her şeyden önce ağzını fazla açmadan oturup kalkmasını bilmek ve evdeki işlerin bir kenarından tutmak zorundaydı. Alman gelinlerin, yani Almanya'da büyümüş Türk kızların aklında eğlenceden başka bir şey olmazdı, bu açıdan benim Hüsniye'm çok farklıydı. Aslında bütün bu konuşmaların amacını daha erken tahmin etmem gerekirdi.

Arif'in bir sonraki telefonunda oğlunu sordum ve binlerce kilometre öteden kalbinden bir taşın düştüğünü duyar gibi oldum. İşte şimdi keyfi yerine gelmişti. Oğlan, babası gibi tersanede çalışıyor ve hatta ondan daha fazla kazanıyordu. Yakışıklı ve genç bir adamdı; Arif güldü ve bir baba olarak oğlunun parasını hafta sonlarında sinemalarda veya başka

yakışıksız eğlence yerlerinde harcamasını kontrol etmek zorunda olduğunu belirtti. Evet, Turan yazın onlarla birlikte köye gelecekti ve bu tatil belki de aile olarak hep birlikte köyde geçirecekleri son tatil olacaktı. Nihat gençlerin bir kez yuvadan uçmaya hazır olduktan sonra onlara gem vurmanın ne denli zor olduğunu elbette biliyordu.

Arif'in amacı konusunda emin olduktan sonra güzel bir akşam yemeğinin ardından konuyu Melek'e açtım:

"Ellerine sağlık, hanım. Yemek yapma konusunda kızın artık sana yetişti mi, ne dersin?"

Melek şaşırarak bana baktı; fakat masayı toplarken yalnızca "Afiyet olsun" demekle yetindi. Sonra masaya kan kırmızısı çay geldiğinde çocukları odadan çıkardı, kanepeye oturdu, hep yapmayı sevdiği gibi bacaklarını altında topladı ve konuyu tekrar açtı: "Eveeet, Bey, söyle bakalım, bizim kızı kim istedi?"

"Hoppalaaa, kadın, nereden çıkarıyorsun bunu?"

"Haydi, anlat! Yoksa benimle tek kelime bile konuşmadan birisine söz mü verdin?"

"Böyle bir şey yapmayacağımı biliyorsun!"

"Haydi haydi, seni bilirim. Yoksa değirmenci Orhan bizim kızı en büyük oğluna mı istiyor? Ah, bugün kiminle iskambil oynadığını anlat yeter..."

Melek her konuda uyanık sayılmazdı –Allah'a şükür– fakat Orhan ile ilgili tahmini hiç tutmasa da, bu ve benzeri ailevi konularda altıncı bir hisse sahipti.

"Arif aradı..."

"Arif mi? Hep ödünç alınmış kocaman arabalarla burada hava atan Alamancı mı? Buraya en son ne zaman geldiğini hatırlıyor musun? Oğlu Turan kaç yaşına geldi acaba?"

"Yani..."

"Demek bunu sormadın. Fakat kızını öylesine gurbete yollayacak mısın, he?"

"Yani, eğer..."

"Boş ver, kızla ben konuşurum. Fadime'yle Arif ne zaman geliyorlar? Uşağı da getiriyorlar mı? Nişan hemen mi olacak yoksa ilkönce pazarlık mı etmek istiyorlar?"

Bu kadın bana küçükdilimi yutturacaktı. Neyse ki böyle durumlarla çok sık karşılaşmıyordum; çünkü zaten birbirimizle çok fazla konuşmuyorduk. Ben kahvedeki erkeklerin sohbetini tercih ediyordum, Melek ise gece gündüz komşu kadınlarla çene çalıyordu. Her ikimizin de dünyaları farklıydı. Yalnızca zaman zaman her ikimizin dünyasıyla da kesişen konuların ele alınması gerekiyordu. Şimdi olduğu gibi.

Hüsniye'yi daha ziyade ev işlerine yönlendirme konusunda görüş birliğine vardık; doğruyu söylemek gerekirse, Melek böyle olmasına karar verdi. Kız artık bahçeye, tarlaya çıkmayacaktı. Evlilik öncesi her yerde görünmemesi daha iyi olurdu. Ayrıca ev işleriyle, çocuk büyütmekle ve annelerin kızlarına bu durumlarda göstereceği ne varsa onlarla ilgili öğrenmesi gereken çok şey vardı.

Eşimin kızla konuşup konuşmadığını ve görünürdeki nişan hakkında görüşünü sorup sormadığını bilmiyorum. Meseleyi artık bir kere eşime havale etmiştim ve karışmam doğru olmazdı. Kaldı ki, kadınlar zaten böyle durumlarda ne yapılacağını çok daha iyi bilirler.

3
Ev Ziyareti

"Oooo, şeref verdiniz İna Hanım, lütfen içeri gelin!" Yaşlı adam elimi sıktı, göründüğü kadarıyla bırakmak istemiyordu.

Hüsniye'nin bunca sene sonra bile hâlâ kocasının ailesinin evinde yaşadığını nasıl unutabilmiştim! Vogelhüttendeich'ta ferah ve eski bir daireydi burası, insan kıskançlık hissedebilirdi. Tavanda kenarları garip bir şekilde onarılmış –kırılıp üzeri badanalanmış– bembeyaz kartonpiyer süslemeler vardı; kırılan yerlerde eskiden çıplak, tombul melek figürleri oturuyor olmalıydı ve bunlar muhtemelen şimdiki kiracıların dini inançlarıyla bağdaşmamıştı. Arif Bey beni oturma odasına

aldığında televizyon çalışıyordu, televizyonun üzerine kaçınılmaz dantel örtünün yanı sıra küçük bir figür –bir köpek veya kurt– yerleştirilmişti.

Arif Bey sosyal danışmanlığın eski daimi ziyaretçilerindendi. Yaklaşık yirmi yıl önce ailesiyle birlikte Neuenfelde'deki Sietas Tersanesi'nin barakalarından buraya, Reiherstieg semtine taşınmıştı. Hüsniye'nin Almanya'ya gelişinden kısa bir süre önce gerçekleşmiş olmalıydı bu taşınma. Arif'in eşi ve Hüsniye'nin kayınvalidesi Fadime'yi kurslarımız için hiç kazanamamıştık. Arif Bey seneler önce tüm ailesi için Alman vatandaşlığı başvurusunda bulunmuştu; o zamanlar başvuru sahibinin gerekli şartları yerine getirmesi durumunda –uzun süreli yasal oturum, süresiz çalışma izni, yeterli ücret ve konut alanı ve kabul edilebilir Almanca bilgi seviyesi– eşi ve çocukları da ayrıntılı bir bireysel sınava tabi tutulmaksızın Alman vatandaşlığına kabul ediliyordu. Bu bağlamda Almanca seviyesinin değerlendirilmesi, başvuruyu işleme alan memur tarafından yapılmaktaydı. Fadime Hanım muhtemelen böylece entegrasyon kurslarının örgü aralıkları giderek daralan ağından geçebildi; resmi dairelerin eskiden Alman vatandaşlığına geçmiş olup anadillerinde bile okuma yazma bilmeyen göçmen vatandaşları ardı ardına yeni zorunlu kurslara gönderdiği sıralarda Fadime Hanım artık büyük bir ihtimalle emekliye ayrılmıştı.

Şimdi ise Fadime Hanım elinde bir örgü işi ve heybetli burnunun üzerinde gülünç derecede narin bir gözlükle oturma odasının bir köşesinde koltukla tek vücut olmuşçasına kurulmuştu. Karşısındaki koltuk muhtemelen ailenin reisi Arif Bey'e ayrılmıştı; fakat bu beni oraya yönelmekten alıkoymadı. Fadime Hanım arkamda gerçekten hafifçe öksürmüş ve gözlük camlarının arkasından kızgın bir bakışla mı beni süzmüştü? Duymazdan ve görmezden geldim. İki yaşlının burada olması bile benim için yeterince büyük bir şok olmuştu. Şimdi bir de kanepeyi, söz konusu kişi henüz görmediğim

Hüsniye de olsa, başka birisiyle paylaşmak, ziyaretimin daha ilk dakikalarında sabrımı ağır bir sınava tabi kılardı. Böylece Fadime Hanım'ın da elini sıkıp gülümseyerek oturdum. Göründüğü kadarıyla kayınpeder ve kayınvalide, Hüsniye'nin beni davet ettiğini bilmiyordu.

Tüm ziyaretin amaçsız bir aile arası öğleden sonrasına dönüşmesine fırsat bırakmadan "Hüsniye yok mu?" diye sordum.

"Geliiin!"

Demek ki Hüsniye evdeydi. Arif Bey gelinini yirmi yıl sonra bile hâlâ ismiyle çağırmıyordu; "gelin" gibi, hem oğlunun eşini hem de kayınpederlik/kayınvalidelik ilişkisini içeren ve kulağa sevecen, sevgi dolu gelebileceği gibi küçümseyici, hor gören bir tınısı da olan bir sözcük kullanıyordu. Danışmanlığımızın tüm müvekkilleri, hatta bütün Türk aileler bu ikinci anlamı kesin bir dille reddederler. "Gelin bize gelendir, ailemize aldığımız kimsedir, bizim bir parçamız olmuştur..." Doğru; fakat geline bu adamla evlenmek istiyor musun diye hiç kimsenin sormaması hâlâ çok sık rastlanan bir durum değil miydi? Bunun da ötesinde bundan böyle kocasının ailesinin bir parçası olmaya hazır olup olmadığı, en kötü durumda kayınpederi ile kayınvalidesine evin uşağı olarak onlarca yıl boyunca hizmet etmeyi, en iyi durumda ise onların nazlarını çekme ve kocasının anne ve babası, kardeşleri ve yeni ailenin sayısız akrabasıyla iyi ve kötü günleri paylaşmayı isteyip istemediği kendisine hiç soruldu mu? Ayrıca kaç genç kız evliliği kendi ailesinin tutsaklığından kaçış olarak görüyordu? Türkiye'de okula devam zorunluluğunun beş yıldan sekiz yıla çıkarılmasının üzerinden daha on yıl bile geçmedi. Bu adım sayesinde kızlar en azından yasal olarak on beşinci yaşlarına kadar okula gitme ve eve kapatılmama güvencesine kavuşmuş oldu. Hâlâ bir okulu tek bir kez bile içinden görmemiş olan 18, 20, 24 yaşlarında gelinlerin olması ne kadar akılalmaz bir durumdu.

Hüsniye okula gitmişti, bunu biliyordum. Pek de istemeden ve annesiyle babasının hiçbir desteği olmaksızın tek sınıflı, tek öğretmenli ama buna karşın kırk öğrencili bir köy okulunda cefa çektiği beş yıl boyunca kendisine ev işleri için daha acil ihtiyaç duyulmadığı zamanlarda küçük kardeşlerine bakmış, hayvanları beslemiş, anne ve babasıyla birlikte tarlaya gitmişti. Okuldaki öğretmenin Ankara'da belirlenen milli müfredat programına göre çocuklara öğretmekle yükümlü olduğu hiçbir şey Hüsniye'nin işine yaramamıştı. Buna hiç üzülmemişti. Seneler önce Almanca kursunda Türkiye'de pek çok genç kadının neden okuma yazma bilmediği üzerine aramızda tartışırken Hüsniye, "Çocuk yapmak için önemi yok" demiş ve herkesi güldürmüştü. Uzun bir süre Hüsniye'nin çocuksu sözleriyle bilerek sınıfın palyaçosu rolünü oynadığını düşündüm ama sonra söylediği her şeyde gülmesine rağmen son derece ciddi olduğunu anladım.

Kapı açıldı; Hüsniye özür diler gibi bir bakışla ve elinde üstünde içinden buharlar yükselen kan kırmızısı dört bardak çay bulunan gümüş bir tepsiyle içeriye girdi.

Arif Bey çay ilk önce kendisine ikram edilince yapmacık hiddetle, "Ayıp, benim evimde ikram ilk önce misafire yapılır!" dedi.

Hüsniye tepsiyi kaynanasına tutmadan önce kararlı bir tavırla "İna yabancı değil" diye yanıtladı. Bu kadar cesaret gösterebileceğini tahmin etmemiştim. Muhtemelen benim orada bulunmam onu cesaretlendirmişti. İnşallah ben gittikten sonra bu çıkışından dolayı pişman olmazdı. "Teşekkür ederim, şekersiz" sözleriyle ben de tepsiden bir bardak çay aldıktan sonra Hüsniye tepsiyi sehpanın üzerine koydu ve beni bir kucaklamayla selamladı. Bundan pek hoşlanmasam da, kayınpederi ve kayınvalidesinin yanında kendimi geri çekerek onu küçük düşüremezdim.

Nezaket icabı birkaç söz söylenirken ziyaretimin nedenini nasıl dile getirebileceğimi düşünüyordum, bu sırada Hüsniye'nin kendisi esas konuya geçti.

"Gel, sana Burak'ın odasını göstereyim!"

"Ama..." Arif Bey itiraz etmeye fırsat bulamadı. Hüsniye beni arkasından çekerken, kayınpederi öylece kalakaldı.

Hüsniye oğlunun odasının kapısını sanki kutsal bir mekâna giriyormuş gibi açtı. Bir tek, girmeden önce kapıyı vurması eksikti. Küçük oda çepeçevre posterlerle donatılmıştı. Artık genç sayılamayacağımı burada bir kez daha anlamış oldum. Posterlerdeki yüzlerden hiçbirisini tanımıyordum. İyice önlerine indirdikleri beysbol şapkalarıyla bana oldukça karanlık gelen tipler zaten tanınacak gibi değildi. Muhtemelen pop starları. Bu küçük mekân için aşırı boyutlara sahip bir müzik seti, bir caminin mihrabı gibi bütün bakışları üzerinde topluyordu. Müzik seti duvara yaslı bir dolabın içinde yer almaktaydı; 80'li yıllara ait bir model, ancak bir genç odasından ziyade bir oturma odasına daha uygun. Pencerenin önünde dar bir masa, yatağın yanında ise bir sandalye ile koltuk vardı. Masanın üstünde bir ekran duruyor, kablolar masanın altına gidiyordu; fakat bilgisayar kasası ortada yoktu. Odada televizyon olmadığı gibi bez hayvanlar da yoktu, şaşırtıcı; beklediğimden daha fazla kitap ve elbette bir sürü CD vardı. Peki ya duvarlarda veya dolap kapılarında 90-60-90 ölçülerinde çıplak kadın resimleri? Ergenlik çağının tam ortasında bulunan bir genç için tipik sayılabilecek bu dekorlar hiçbir yerde yer almıyordu. Herhalde Burak büyükanne ve büyükbabasıyla arasını bozmak istememişti. Bunun yerine kapının karşısındaki duvarı kırmızı-siyah bir posterin üzerine stilize edilmiş uluyan bir kurt süslemekteydi.

Evet, kanıt işte tam karşımdaydı. Ancak Hüsniye'nin, oğlunun kutsal mekânını bana açarken bulacağımı umduğu suçsuzluk kanıtı değildi bu elbette. Belli etmeden odada kurt ve üç hilal resimleri gibi başka kanıtlar aradım. Fakat yanlış

anlaşılması mümkün olmayan posterin haricinde hiçbir şey yoktu.

O zamanlar semtte kurslara katılan Türk kadınlarının çoğu muhafazakâr veya açıkça sağ görüşlü bir aileye sahipti. İçlerinden çok azının bağımsız bir siyasi bilinci vardı; genelde yalnızca kocalarından, kayınpeder ve kayınvalidelerinden duyduklarını basmakalıp cümlelerle tekrarlıyorlardı. "Almanlarla el sıkışmamalıyız. İlk önce selam veren biz olmayalım, yalnızca onlar selamlarsa karşılık verelim. Çocuk yuvalarında çocuklarımız mağdur ediliyor. Alman öğretmenler bizim çocuklarımızdan nefret ediyor. Alman kadınların istediği tek şey bizim erkeklerimiz." Bu öldürücü bir argümandı ve bundan garip bir şekilde etkileniyordum. Benden fazla büyük olmayan ama daha yirmili yaşlarının ortalarından itibaren anaç nineler gibi davranan kadınlar yukarıda sıralananları dile getirirken, art niyetlerini gizlemeye gerek duymaksızın sırıtarak bana bakıyorlardı. Bir yandan Türkçe bildiğim için beni kendilerinden görüyorlardı ama öbür yandan boşanmış bir kadın olmam nedeniyle, kaderleriyle güya yaptıkları kırılgan barış için bir tehlike teşkil ediyordum. Somut olarak her bir kadın için potansiyel bir rakiptim. Kurstaki kadınlar eski kocamın Kürt ve siyasi mülteci olduğunu, solcu olarak takibata uğradığını ve dini konulara ilgi göstermediğini bilmiyorlardı. Tüm bunlar beni kursa katılanların büyük çoğunluğu için düşman yapmaya yeterdi; çünkü bu kadınların gözünde bir erkeğin eşi üzerindeki etkisi hiçbir zaman yok edilemezdi.

Hüsniye bana hep tamamıyla apolitik görünmüştü; yemek ve temizlik yapmanın ötesine geçen konulara hiçbir ilgi göstermiyor, hatta çocuklarının yetiştirilmesi ve eğitimiyle bile ilgilenmiyordu; dolayısıyla onu hiçbir zaman şu veya bu politik görüşe yerleştirmeye yeltenmemiştim. Başörtüsünü özensizce saçlarının üzerine geçirmesi, uçlarını çenesinin altından lakayt bir hareketle bağlaması, yana kayan veya örtülmesi gereken saçlarından tamamen boynuna düşen örtüsünü

kendisinden daha dikkatli bir hemcinsinin ikazıyla tekrar düzeltmesi bana Hüsniye'nin İslamcı görüşe dahil olmadığını söylüyordu.

Şimdi ailesinin aşırı sağda yer aldığını öğrenmiştim. Bozkurt, Türk ülkücülerin, Bozkurtların, Milliyetçi Hareket Partisi MHP'nin sembolüydü. Tebrikler! Ben ise, şimdilerde artık çok aktif olmamakla birlikte bilinçli bir solcu olarak burada bu genç sağ eylemcinin –ki Burak kuşkusuz öyleydi veya olmak istiyordu– odasındaydım ve annesi onun suçsuzluğuna inanmamı istiyordu. Nasıl bir işe karışmıştım böyle! Yaşadığım şok, odanın daha da içine girmemi engelledi. Fakat Hüsniye önümde hiçbir seçim bırakmamıştı. İçimdeki kaçıp gitme arzusunu bastırdım ve etrafıma ilgiyle göz gezdiriyormuş gibi yaptım. Hayır, aslında numara yapmıyordum. Bu oda beni gerçekten de büyülüyordu. Daha önceden kurdu kendi ininde izleme fırsatı hiç elime geçmiş miydi? Futbolcular hiç değilse kulüp armalarından belirlenebiliyordu, örneğin St. Pauli ve Hamburg gibi; her iki kulübün de taraftarı olunabileceği benim için yeniydi; bunların yanı sıra Türk kulüpler de odada hazır ve nazırdı, İstanbul kulübü Fenerbahçe'nin renkleri sarı ve lacivert yatak takımında görülüyordu. Tanrım, her şey sanki Burak birkaç dakikalığına aşağıya sokağa inmiş ve her an eve geri dönecekmiş gibiydi. Oda daha on yedisine yeni basmış genç bir çocuk için fazlasıyla düzenliydi.

"Baksana Hüsniye, sen burayı toparladın mı?" Hüsniye'ye istemeden sen diye hitap etmiştim, aniden ağzımdan kaçmıştı. Bunu düzeltmeye teşebbüs etmedim.

Tasdik anlamında başını sallamakla yetindi. Oğlunun arkasında etrafı toparlamak, görünüşe göre Hüsniye için doğal bir davranıştı. Acaba aynı şeyi kızı için de yapar mıydı? Komodinin en üst çekmecesini açtı.

"Bak, neler biriktirmiş!" dedi ve çekmeceden dışarıya taşan karmakarışık kâğıtları karıştırmaya başladı. Hayır, Burak'ın kâğıtlarını karıştırmak, bu kadarı bana fazla geliyordu. Fakat

Hüsniye kâğıtların arasından birkaç sayfa çekip çıkardı ve hiç çekinmeden benim elime tutuşturdu. "Okusana! Oğlan kesinlikle şair olmak istiyordu."

Kareli bir kâğıda kargacık burgacık karalanmış satırları kaçamak bir bakışla süzdüm. Şiir miydi bunlar? Hüsniye'ye bir bakış attım. Gurur içerisinde benim değerlendirmemi bekliyordu. Onun gözünde oğlu daha şimdiden yeni bir Necip Fazıl olmuştu. Bir Alman anne, çocuk yaştaki oğlu şiirlerini getirseydi muhtemelen utanırdı. Hüsniye'nin gururlanması herhalde şiirin Türkiye toplumunda kapladığı yerle açıklanabilirdi. Kargacık burgacık yazıya hayretler içinde bakakaldım. Gerçekten şiir miydi bunlar? Evet, bu bir metindi; fakat şiir denilince benim tahayyülüm biraz farklıydı. Bunlar daha çok şarkı sözlerine benziyordu:

Ayağına basarlarsa,
tekmeyle cevap ver onlara.
Kelimelerle vururlarsa,
yumruklarını al yardıma.
Sen insanların görünce kaçtığı,
kızların omzunda zırladığı,
bir şey ispatlamak zorunda olmayan adamsın, olduğun gibisin...

Şiirde armoni olduğu gibi saldırganlık, kendini beğenmişlik, delikanlılık kasılması da vardı. Fakat bu birkaç satır bile Burak'tan hiç beklemediğim bir ifade gücünü kanıtlıyordu. Bunu kendisi mi yazmıştı? Onun el yazısı olabilirdi; becerik-siz, neredeyse çocuksu; evet, bu el yazısı hapiste gördüğüm ve bana tanışma fırsatı vermeyen isyankâr ama başarısız tipe uygundu. Fakat bu kaotik el yazısı özenle yazılmış o mısralarla ne denli uyum gösteriyordu?

"Bunu mutlaka bir yerden yazmıştır" diye ortaya attım.

Hüsniye'nin gözleri büyüdü ve "Niye? Bence kendisi yazmıştır" diye kekeledi.

"Kendisi bununla ilgili ne dedi?" diye üsteledim.

"Ama benim bunları gördüğümü bilmiyor ki!" Hüsniye gayri ihtiyari eliyle ağzını kapattı ve hemen ardından gevşemiş başörtüsünü sıkı sıkıya bağladı. "Bunu ortalığı toplarken buldum, şuradaki dolabın altındaydı..."

Telaşla diğer çekmeceleri açmaya başladı, hatta elbise dolabını açıp bana Burak'ın en sevdiği giysileri gösterdi. Sonra müzik setinin yanında duran CD'lerin isimlerini okumaya çabaladı; fakat bu çaba acınacak bir başarısızlıkla sonuçlandı. Türkçe isimleri bile okuyamıyordu. Görünüşe bakılırsa tüm bunlar Burak artık burada olmadığı için önem kazanmıştı; Hüsniye onun yokluğunu, odasını sanki her an geri gelebilirmiş gibi düzenli tutmakla bastırmaya çalışıyordu. Belki Burak'ın döküntülerini eskiden de Hüsniye topluyordu; fakat oğlunun hayattan anladıklarıyla pek ilgilenmemiş olduğu besbelliydi.

Kâğıtları masanın üzerine koydum, yeterince görmüştüm.

"Peki, Bahar'ın odası?" Acaba Bahar'ın odasına da, sahibi her an geri gelecekmiş gibi eksiksiz bir şekilde çekidüzen verilmiş miydi?

"Bahar mı?"

"Eee, Bahar'ın odasını da görmek isterdim" diye ısrar ettim. Hüsniye'nin gözleri parlaklığını kaybetti. Ne de olsa Burak onun oğlu, her şeyi, gururuydu. Bahar ise yalnızca kızıydı. "Oda düzenli değilse, zararı yok, bunu anlayışla karşılarım. Hâlâ her şey çok acı veriyor, öyle değil mi? Fakat içeriye bir göz atmak isterdim..."

Hüsniye arkasını döndü, dolap kapaklarını ve çekmeceleri kapattı, yatak örtüsünün üzerinden görünmeyen bir iplik parçasını sildi. Sonra yüzünü bana çevirdi ve "Bahar'ın odası yoktu. Benim yanımda yatardı" diye fısıldadı.

"Peki... Ev ödevlerini nerede yapıyordu?" Bildiğim kadarıyla Bahar ölümünden önce bakıcılık üzerine meslek eğitimi görüyordu. Dolayısıyla çalışacak bir yere ihtiyacı olmalıydı.

"Mutfakta büyük bir masa var" diye açıkladı Hüsniye.

Suçlamanın, pedagojik uyarıların bir faydası olmazdı; bu olayda zaten her şey için çok geçti artık. Belki öğretmenler ve kurs yöneticileri her eğitim sürecinin başında öğrenci ve kurs katılımcılarını, uygun bir çalışma mekânı için taslak ve tavsiyeler götürmek ve bunları kolayca görülebilir bir şekilde evin kapısına asmak üzere evlerinde bir kez ziyaret etmekle yükümlü tutulmalıydı. Ne bekliyordum ki? Zaten Hüsniye'nin kendisi de o zamanlar verdiğim kursa kâğıt ve kalemsiz gelmiş ve gerekli ders malzemelerini diğer katılımcılardan ödünç almak zorunda kalmayana kadar haftalarca zaman geçmişti. Acaba hiç kendisine ait bir defteri olmuş muydu? Ben görmemiştim. Muhtemelen kursun sonuna kadar ödünç kâğıt ve bloknotlarla idare etmişti. Kızının ders için gerekli her şeye sahip olduğunu nasıl düşünebilmiştim?

"O zamanlar sen de ev ödevlerini herhalde mutfakta yapıyordun, değil mi?" Konuyu esprili bir yöne çekmek, şu anda yapılabilecek en iyi şeydi.

"Ev ödevleri mi?"

Doğru, Hüsniye'nin ev ödevlerini yapmamakla tanındığını belli ki unutmuştum. Kurs yıllarında öğrencilere sürekli sorduğum standart soru "Canın mı istemedi, vaktin mi yoktu, yoksa unuttun mu?" olmuştu. Hüsniye ise yıllar boyunca "Vaktim yoktu" diyenler arasında yer almıştı. Diğer öğrenciler güler ve ben ev ödevlerini yapmamış bir sonraki katılımcıya geçerdim.

"Yemeğe kalıyorsun, değil mi?" Hüsniye tüm Türk ev kadınlarının en klasik sorusuyla konuyu değiştirdi.

Onu hayal kırıklığına uğratmak zorundaydım. Yanıtımı korktuğumdan daha sakin karşıladı. Belki kayınvalidesi ve kayınpederiyle sohbet edemeyeceğimden dolayı hoşnuttu. Herhalde Bahar'ın aşikâr bir şekilde ihmal edildiğine ilişkin başka suçlamalarla karşılaşmaktan da çekiniyordu. Masanın üzerine koyduğum kâğıtları alıp bana uzattı ve "Sana fotoğraflar da göstermek istiyordum ama..." dedi. Başını kaldır-

dı. "Yarın bürona gelirim o zaman." Çaresizlik içerisinde kâğıtlara bakıyordum. Kâğıtları tuttuğu elini hâlâ uzatmış bir vaziyette, serbest eliyle koridora çıkan kapıyı açtı. Yavaşça konuşmaya başladığında ayakkabılarımı bağlamıştım bile, kâğıtlar hâlâ elindeydi. "Mutlaka Elif ile de konuşmalısın!"

"Elif mi?"

"Bahar'ın en yakın arkadaşı. Burak ona tapıyordu. Elif ise onunla dalga geçiyordu, Bahar'ın küçük kardeşi Elif için bir çocuktu. Hep Burak'ın günün birinde bu reddedilme için intikam alacağını düşündüm. Büyüyünce ve Elif'in bir erkek arkadaşı olunca, Elif'e bir şey yapacağını... Ama şimdi..."

Hüsniye kendisini çok iyi tutmuştu. Gözyaşlı bir saat geçireceğimizden endişeleniyordum. Fakat her şey çok farklı gelişmişti. Bu kadında ilk defa dik bir duruş tespit etmiştim; oysa hep daha henüz dik durmasını öğrenmeden omurgasının kırıldığını düşünürdüm. Ancak şimdi kendisini bırakıveriyordu, gözyaşları büromda geçirilen saatlerden bildiğim gibi akıyordu. Kendiliğinden gelişen bir hareketle onu kollarıma aldım. Acımanın mı, küçümsemenin mi, yoksa tiksinmenin mi daha ağırlıkta olduğunu bilmiyordum. Fakat hayır, burada insani bir trajediyle karşı karşıyaydım ve şahsi politik görüşümü geri plana almak zorundaydım. Meraktan ziyade kaba davranmamak için, Hüsniye'nin hâlâ bana uzatmakta olduğu kâğıt destesini alıp cebime soktum ve kaçarcasına oradan ayrıldım.

4
Yeni Ülkeye

Ufaklık iki yaşına geldiğinde yurtdışına telefon açmak için adımı yazdırdım. Bahar ilk torunumdu, çok tatlı bir şeydi; fakat aynı zamanda doyurulması gereken bir boğaz daha çıkmıştı ve babası yalnızca ilk başlarda para göndermiş, bunu da söylenerek yapmıştı. Arif'in ailesi evlilikten ev işlerinde Fadime için destek ummuştu. Fadime çalışıyordu; bu durumda, dünyanın öbür ucundaki köyünden Almanya'ya getirilen ve zaten henüz yol yordam bilmediği için özel istekleri olmayan genç gelin ideal çözümdü. Gelinin Almanya'ya gelmesi yine de ailenin beklediğinden daha uzun sürmüştü. Turan, "Konsolosluk aile birleşimine ilişkin sorunlar çıkar-

dıysa ben ne yapabilirim? Vize başvurusunda bulunabilmek için evliliğin üzerinden bir yıl geçmesi gerekiyor" diye söylenmiş ve üzüntüden ziyade öfkeyle omuzlarını silkmişti.

Bu durumu herkes anlayışla karşıladı. Vize başvurusunda bulunabilmek için nikâh dairesinden resmi bir belge almak gerektiği de biliniyordu. Ne kadar toy davrandığımızı düşündükçe bugün hâlâ saçımı başımı yolasım geliyor. İlk yaz nişandan yalnızca birkaç gün sonra hemen imamın getirilmesine nasıl göz yumabildik? Arif göz kırparak "Çocuklar birbirini tanısın" demiş ve ailenin kadınlarının itirazlarını yatıştırmıştı. Birbirini tanımakla neyi kastettiğini daha sonra anladım. Bu, baba ile oğul arasında açık seçik bir danışıklı dövüştü ve böylece biz oyuna getirilmiş olduk; oyuna getirilmeye çanak tuttuk. İmam nikâhı çağdaş Türkiye yasalarına göre geçerli değildi. Hepimiz bunu bilmemize rağmen, resmi nikâh yapılmasını şart koşmadık. Çocuklar birbirlerini neredeyse hiç görmüyordu. En azından biz öyle biliyorduk. Sonra nisanda Bahar dünyaya geldi ve kucağımızda bu utanç ile köyün ortasında kalakaldık. Evli olmayan kızımızın bir çocuğu vardı. Herkes imam nikâhından haberdardı. Fakat imam nikâhının, ailelerin bir araya geldiği, tüm köyün ve çevresinin her iki tarafla tanıştığı ve geline, kocasının nikâhtan sonra askere gitmesi durumunda rahat bir geçim sağlayacak hediyelerin verildiği büyük bir eğlence şeklinde gerçekleşmesi gerekiyordu. Alışılagelmiş prosedür böyleydi. Genç erkekler, aptalca fikirlere kapılmayıp vatan hizmetinden sonra köye dönmeleri için askere çağrılmadan kısa bir süre önce evlendirilirlerdi. Beklenilenin aksine köye geri dönmezlerse bile gelin bakıma muhtaç kalmaz ve bundan daha önemlisi evli statüsünü kazanırdı.

Arif baskın yapar gibi hareket etmenin kendisinin tarzı olmadığını belirterek düğünü ertelemişti. Ona göre çocuklar ilkönce birbirlerini tanımalıydı ve bunu da yıl süresince mektuplaşarak veya telefonlaşarak yapabilirlerdi. Gelecek yaz ise

büyük bir düğün yapılacaktı. Aslında benim de söyleyecek bir sözüm olmalıydı, burada ne de olsa benim kızım söz konusuydu. O ilk yaz, daha sonraları da pek çok kez olduğu gibi, bunu yapmayı ihmal ettim.

"Arif, gelinini ve ilk torununu burada köyde unuttun mu yoksa?"

"Nihatçım, çok rica ederim, bu sinir bozucu beklemeye bir son vermek için neredeyse her gün resmi dairelerdeyiz." Arif'in sesi kulağa üzgün geliyordu ama bu hatların bozukluğundan da kaynaklanıyor olabilirdi. Duraksadı. "Kızın size bir müddet daha yardımcı olacağına seviniyorsundur sanıyordum, senin Feridun daha on beşine bile gelmedi..."

"Arif, kızımın sağlayabileceği faydayı, torunun masrafları fazlasıyla götürüyor." Kibar bir sohbet havasında değildim. Zaten telefon açmak yeterince pahalıydı. "Ufaklık artık iki yaşına geldi, ona iki senedir biz bakıyoruz ve bu da gayet doğal. Fakat artık yavaş yavaş kızımın kocasına, ufaklığın da babasına kavuşması lazım..." Arif hemen cevap vermeyince, biraz daha deştim. "Yoksa bilmem gereken bir şeyler mi var?" Aslında ben de damdan düşer gibi davranmaktan pek hoşlanmam, böylesi yakışık almaz. Ancak dünürüm bana başka bir seçenek bırakmıyordu.

"Nihatçım, kardeşim, hiç olur mu öyle bir şey? Sen Alman bürokrasisini tanımıyorsun..."

"Türk bürokrasisini yeterince tanıyorum, Alman bürokrasisi bizimkinden daha kötü olamaz."

"Siz köylüler hep dünyanın sizin etrafınızda döndüğünü sanırsınız..."

Aha, demek sıra şimdi kıro edebiyatındaydı. Arif'e göre Hamburglu bir tersane işçisi elbette bizim gibi geri kafalı Karadenizli köylülerin yüzlerce ışık yılı önündeydi. Almanyalılar dünyanın bizim ülkemizde de dönmeye devam ettiğini unutuyorlardı. Burada da birçok şey değişmiş, hoşumuza gitse

de gitmese de eski koşullar geride kalmıştı. Fakat çocuklu bir kadının yerinin kocasının yanında olması gerekliliği, dün olduğu gibi bugün de geçerliydi.

"Arif, sana bir hesap çıkarayım, bakalım ne diyeceksin. Ufaklığın iki yaşına basmasından itibaren diyelim ki, haftada 500 lira..."

Karşıdan hıçkırık gibi bir ses geldi ama bastırılmış bir kahkaha da olabilirdi.

"Veya kişi başına 500 lira da diyebiliriz, yani 500 çarpı iki. Bunu muhtardan onaylatırım, sonra ne şekilde ödemek istediğinizi düşünebilirsiniz..."

Arif kendisini toparlamış gibiydi. "Nihatçım, bunlar nasıl sözler? Sen içkiyi fazla mı kaçırdın?"

Kabalık etmekte zorlansam da "Ben postanedeyim, geri ara!" diye sözünü kestim.

Tabii ki geri aramadı.

Daha sonra kahvede Bekir "Bir hafta bekleyelim, sonra ben ararım. Veya en iyisi Mustafa'dan aramasını rica ederiz" dedi. Mustafa çoğumuzdan küçük olmasına rağmen bizden daha iyi eğitim almıştı ve yıllardan beri köyün muhtarıydı; herkese mesafeli davranırdı fakat saygı görürdü, belki de bundan dolayı. Evet, benim adıma Arif'i aramasını ondan rica edebilirdim.

Melek, kızının yanında olmasından dolayı çok mutluydu; ne ortalıkta dolaşan dedikoduları ne de Hüsniye'nin ev işlerine sınırlı katkısını ve çocuk nedeniyle kendisine daha fazla iş düşmesini umursuyor, kuluçkada oturan anaç tavuk gibi hissediyordu kendisini. Kadınlar bu konularda biraz farklı oluyor. Melek, benim kızımızı kayınpederi ve kayınvalidesinin yanına göndermek üzere köyün erkeklerini harekete geçirdiğimi öğrenince söylendi, lanet okudu ve beklediğimden daha uzun bir süre ve daha büyük bir öfkeyle ortalığı birbirine kattı. Herhangi bir gerekçe duymak istemiyordu. Tipik kadın işte. Ağırlığımı Arif'e karşı koyamamıştım ama eşime ve kızıma

karşı son sözü söylemekte tereddüt etmedim. Hüsniye garip bir şekilde ilgisiz kaldı. Yanımızda kalmak veya Almanya'ya gitmek arasında bir ayrım yapmıyor gibiydi. Gençlerin birbirine âşık olmaması iyi ve makuldü. Kimse böyle bir beklenti içerisinde değildi. Aşk zaman içerisinde oluşurdu. Bu, Melek ile benim aramda da farklı olmamıştı. Yani daha doğrusu... Ben aşktan hiç bahsetmemiştim ve evliliğimizin mutlu olup olmadığı hiç gündeme gelmemişti. Bizim nesilde bunların üzerinde durulmazdı. Bunlar televizyon ve dergilerin yaygın hale getirdiği yeni moda işler. Önemli olan erkek ve kadının mantıklı bir işbölümü yapması, ev hayatında sürtüşmelerin meydana gelmemesi ve kadının erkeğin kararlarına boyun eğmesiydi. Ben kendimi zorba bir insan olarak görmüyordum, sanırım Melek de öyle olduğumu düşünmüyordu. Benim kararlarımı hiç sorgulamamıştı. Bazen kararlarıma uymayıp, hatta tam zıt şekilde davrandığından ancak sonradan haberdar olmuş –şayet haberdar olmuşsam– ve çoğu zaman sessizce kabullenmiştim. Bunların hemen hemen hiçbir zaman aleyhime olmadığını kabul ediyorum. Fakat bunu ona söylemek zorunda değildim. Zaten böyle bir beklentisi olduğunu da sanmıyorum. Bu durum otoritemi sarsardı.

Fakat Melek şimdi kızı Almanya'ya gönderme kararıma karşı koyuyordu.

Bir akşam çocukları odadan dışarıya çıkardıktan sonra bana dönüp "Kızın hâlâ burada olması bir nimet" dedi. Çocukları dışarıya göndermesi benimle konuşmak istediğine dair kesin bir işaretti ve çok nadiren yaşanırdı.

Kaşlarımı kaldırdım ama gözlerimi haberlerden ona doğru çevirmeye gerek görmedim. Ne diyecekse desin diye düşündüm, sonuçta Hüsniye yine de gidecekti.

"Hüsniye için bugüne kadar güya vize alınamamasının yalnızca tek bir nedeni olabilir."

"Neymiş o neden?" Yine de merakımı uyandırmıştı.

"Başka birisi var."

Başımı ani bir hareketle ona doğru çevirdim. Melek yüzünde bir zafer edasıyla gülümsedi, biraz da düşünceli gibiydi.

"Bunu da nereden çıkarıyorsun?"

"Bundan üç yıl önce oğlanı bizim köyden terbiyeli bir kızla evlendirmek istiyorlardı. Oğlan o zamanlar da âşık değildi." Melek benim kızgın bakışımı görünce başını iki yana salladı. "Hayır, biliyorum bunun önemi yok. Fakat Turan gurbette büyümüş. Orada gençler farklı düşünüyor." Eliyle televizyonu gösterdi. "İşte burada günbegün seyredebiliyoruz. Sen belki algılamıyorsun ama ben pembe dizilerde Hüsniye'nin gözlerinin nasıl parladığının farkındayım. Gençler bugün artık bizim gibi yaşamak istemiyor."

Melek burnunu havaya dikti. Ona şaşkınlıkla bakakaldım. Burada sosyolojik bilgiler yumurtlayan bu kadın, gerçekten üç yıl bile okula devam etmemiş olan benim eşim Melek miydi?

"Bana hiç öyle bakma! Okulda öğrenemediğimi bana hayat öğretti. İnsan yalnızca gözlerini ve kalbini açık tutmalı..."

Ya yumuşamak ya da konuyu değiştirmek gerekiyordu.

"Peki, diyelim ki Turan'ın orada bir kız arkadaşı..."

Sözümü kesti: "Ya çoktan evlenmişse?"

"Yok canım! Ama öyle olsun, diyelim ki bir kız arkadaşı veya eşi var. Bu, bizim için ne anlama gelir?"

Melek sinirli bir tavırla "Sorulması gereken esas soru bunun kızımız için ne anlama geleceği!" diye itiraz etti. "Şimdi Hüsniye'nin orada yaşadığını düşün! Sevmediği bir adamla birlikte ve pis işlere koşulup bunun haricinde fazlalık olarak görüldüğü bir ailenin içinde. Ya çocuk! Baharcık daha iki yaşında. Birisinin onunla ilgilenmesi lazım. Fadime ile Arif'in orada hangi koşullarda yaşadığını bile bilmiyoruz..."

Allah'ım, bu kadın beni gerçekten şaşırtıyordu. "Koşullar" falan, nereden buluyordu bunları!

Ancak bana şaşıracak zaman bırakmadı. Görünüşe bakılırsa vanayı açmıştı ve uzun süredir biriken gazı şimdi serbest bırakıyordu; muhtemelen köyün diğer kadınlarıyla konuş-

muş, çocukları Almanya'da olan annelere sorular sormuş, hatta Hüsniye'nin de fikrini almıştı. Bunu düşünmek bile istemiyordum.

"Ne olacak şimdi peki, piç kurusuyla birlikte burada mı kalsın?"

"Piç kurusu mu?" Feryat ederek kanepeden fırladı. Hayır, bu kadın benim sakin, söz dinleyen Melek'im olamazdı, ben farkında olmadan buraya bir cadaloz taşınmıştı. "Piç kurusu mu? Bahar senin torunun. Namusuyla dünyaya geldi, annesi hiçbir kusur işlemedi. Yükümlülüğünü yerine getirmeyen birisi varsa, o da çocuğun babası ve sensin!"

"Nasıl yani?" Bu sözleri yutacak mıydım? Burada bir tartışmaya mı girmek gerekiyordu?

"Bir çocuk yaptığına göre, onunla ilgileneceksin. Bu, damadımız Turan için olduğu gibi senin için de geçerli çünkü Hüsniye senin kızın..."

İyi bir mantık. Aksini ispat etmek kolay değil.

"Tamam!" Mesele bir şekilde son bulmalıydı. "Gelecek telefonda Arif'e imam nikâhını iptal edip etmeyeceğini sorarım. Fakat etmiyorsa..." Derin bir nefes aldım. "Etmeyecekse gırtlağına basar oturturum, gelinini ve çocuğu yanına almak zorunda, hem de mümkün olan en kısa sürede."

Kızımın Almanya'ya gitmesi, bu konuşmadan sonra tam iki sene daha sürdü. Melek'in kaygılarının gerçek olup olmadığını hiçbir zaman öğrenemedik. Çünkü daha sonra meydana gelen olayların daha o zamanlar başlamadığını kim söyleyebilir?

Bahar'ın dünyaya gelmesinden sonraki yaz kıyılan resmi nikâhtan sonra ne Arif ne Fadime ne de değerli oğulları köye bir daha geldi. Buna aslında pek üzülmedim. Hüsniye burada kalacaksa, ikinci bir çocuğa ihtiyacımız yoktu. Turan Hüsniye'yi yanına aldığında, daha doğrusu Arif

Hüsniye ile ufaklığı Hamburg'a götürdüğünde Hüsniye 23 yaşındaydı. Fakat Hamburg'un adı hiç geçmemişti. İlk önce Sietas ve Neuenfelde'den, daha sonra da Wilhelmsburg'tan bahsedildi. Birisinin adını yeni öğreniyorduk ki, hemen başka bir isim gündeme geliyordu. Ben hiç oraya gitmemiştim; fakat anlatılanlara bakılırsa bunlar Hamburg'un yakınlarındaki köy isimleri olmalıydı. Limanın hemen yanında veya limanın doğrudan içinde. Ama bu şehir deniz kıyısında değil miydi?

Hüsniye'nin az sayıdaki telefonlarından bu konuda bir şeyler öğrenmek mümkün değildi. Yalnızca ağlıyor, annesiyle konuşmak istiyor ama ağlamaktan ağzından tek kelime bile çıkaramıyordu. Yalnızca oturduğu evi biliyordu, alışveriş için dışarıya çıkması aylar aldı. Melek de ağlıyordu. Tam bu sıralar eve telefon bağlantısı yaptırdım. Komşuların çoğunun çoktan telefonları vardı. Şimdi bize de lazımdı. Melek'in gözyaşları içerisinde postaneye gidip gelmesi yüzünden köyün alay konusu mu olacaktım? Ayda birkaç yüz lira fazladan masrafa razıydım. Böylece Melek sakinleşince komşu kadınlara kızının o Wilhelmsburg mu, Milhelmsburg mu her neredeyse rahatının yerinde olduğunu anlatabilirdi. Melek herhalde Almanya'daki oğul ve kızlarını yere göğe sığdıramayan diğer annelerin gerçeği anlattıklarını sanıyor olamazdı. Yalnızca Almanya'dakiler mi? Dünyanın neresinde olursa olsun hangi anne, çocuklarından bahsederken gerçekleri temel alır? Veletler henüz küçükken anneler onların yol açtığı zorluklardan yakınırlar; okula başlar başlamaz ise o sümüklü çocuklar aniden örnek birer öğrenci olur çıkarlar. Evlilikten önce çocuklarına uygun bir eş bulmanın zorlukları hakkında sonu gelmez dedikodular yapılır, evlilikten sonra ise ergenlikten daha yeni çıkan ve anne babalarının çoktan beri baş edemediği gençler ideal evliliği yapmış olurlar. Hele bir de süper zeki, sevgili torun gelince...

Nereye bakarsan yalan ve dolan! Kadınların bitmek bilmeyen boş konuşmalarında, başka konuların dile gelip gelmedi-

ğini, diğer erkekler gibi ben de bilmiyordum. Kadınlara bütün gün nelerden konuştuklarını sorarsan "Havadan sudan... Dereden tepeden" gibi cevaplar veriyorlardı. Bize hiçbir şey anlatmazlarsa, kadınlara ve dünyalarına nasıl anlayış gösterebilirdik ki?

Bir akşam Melek "Arif ile konuşsan iyi olur" dedi.

"Hayrola?"

"Kızımızı bir Almanca kursuna götürmek isteyen genç komşu kadınlar varmış ama aile buna izin vermiyormuş."

"Mutlaka nedenleri vardır."

Melek köpürdü. "Nasıl böyle adaletsiz olabiliyorsun! Kızın orada ne acılar çektiğini tahmin bile edemezsin."

"Kızımız artık kayınpederinin ailesine ait. Evlenen bütün kadınların kaderi böyledir. Şayet..."

"Evet, tam da öyle, şayet! Şayet kocalarını terk edip anne babalarının evine geri dönmezlerse. Evet, şayet kendi aileleri, yani kendi babaları kızlarını yeniden yanlarına almazsa." Heyecandan Melek'in genzine hava kaçtı. Konuşmasına devam etmesine fırsat vermeden araya girdim.

"Sakin ol, hemen bunlardan bahseden oldu mu?"

"Evet, oldu, ben bahsediyorum bunlardan. Çünkü siz erkekler böyle durumların karşısında gözlerinizi kapatıyorsunuz."

Haydaaa! Ne zaman birisi bana böyle bir şeyden bahsetmek istemişti de, ben kulak asmamıştım? Şayet burada birisi adaletsizse, o da...

"Bana bak, bu akşam Arif'i arıyorsun!" Bu, emir tonunda söylenmişti. Genelde Melek hiçbir zaman bu kadar ileriye gitmezdi. Ciddi görünüyordu.

"Peki, ne söyleyecekmişim ona?"

"Ona kızının Almancasını ne kadar ilerlettiğini sorarsın."

Yine damdan düşer gibi bir şey yapılmasını istiyordu; offf, hem de benden.

"Hani geçenlerde, birkaç gün önce bir program vardı. Türklerin Almanya'da Almanca öğrenmediğinden yakınan bir bakan yok muydu?"

"Eee, nolmuş, o halde kendileri ilgilensinler Türklerle. Arif'in bana ne diyeceğini sanıyorsun, ben..."

"Şayet anneler Almanca öğrenmezlerse, çocuklar okulda ilerleyemez." Melek yine sözümü kesmişti. Televizyonlardaki kadın haklarıyla ilgili programlar yasaklanmalıydı.

"Ah, bu arada..." Melek'in ses tonundaki değişiklik o kadar belirgindi ki, gözlerine bakmadan edemedim.

"Ne var?"

"Müjdeyi getiren kişi için paranı hazır tut!"

"Anlamadım..."

"Erkek milleti!" dedi Melek ve eliyle küçümser gibi bir hareket yaptı; fakat bu arada muzip bir yüz ifadesiyle gülümsüyordu. "İlk erkek torunun geliyor" derken öfkesi uçup gitmiş gibiydi.

"Bak hele..."

Buna sevinmeli miydim? Oğlanı acaba hiç görebilecek miydim? Kızımın evliliği kurtulmuş muydu?

"Müjdemi isterim!"

Melek uzun zamandır hiç gülmediği kadar sevinçle gülüyordu.

"Çocuk doğunca alırsın!"

5
Bir Dünya Yıkılıyor

Dünyası ikinci kez başına yıkıldığında beş yaşındaydı. Babasının gözünde hiçbir zaman bir prenses, küçük bir kraliçe olmadı, tam tersine. Kendisini Almanya'ya uyum sağlamış olarak gören ve bunu birbiri ardına değiştirdiği Alman kız arkadaşlarıyla kanıtlamaya çalışan Anadolu kökenli adam için daha ilk günden itibaren bir utanç vesilesiydi. Bahar, ne özlemle beklenen ve babasının soyadını sürdürecek olan bir oğuldu ne de isteyerek yapılmıştı. Yere dökülen bir bardak su kadar bile değeri yoktu. Babası onu hiç sevemedi. Aslında en azından kabullenebilirdi. Fakat bundan da azını yaptı, ona tahammül etti. Bahar hayatı boyunca bu durumu hep böyle

algıladı, onun için normaldi bu durum. Annesinden de farklı bir beklentisi yoktu. Erkek kardeşi Burak doğunca aslında her şeyin farklı olabileceğini sezinledi. Burak dünyaya gelince onun dünyası yıkıldı. Babasının gözlerinde, oğlunu kucağına aldığı nadir anlarda görülen parıltıyı fark edecek kadar büyümüştü. Bunun endişeyle karışık bir parıltı olduğunu anlamadı. Babası o yıl bir-iki kere onun da saçlarını okşamıştı. Fakat esas değişim annesinde meydana gelmişti. Annesi bir çiçek gibi açtı, sesi adeta başka bir kadının gurur ve çocuk sevgisiyle dolup taşan ve Bahar'ın geride kalan beş yıl içerisinde hiç duymadığı sesine dönüşmüş gibiydi.

Yaklaşık bir yıl önce Bahar'ın dünyası bir kez daha tepetaklak olmuştu. Fakat çocuklar çabuk unuturlar, çok çabuk. Köyde geçirdiği ilk yıllar muhtemelen hayatının en mutlu yıllarıydı. Onu şefkatle seven bir anneannesi ve daha az sevmemekle birlikte bunu pek göstermeyen bir dedesi vardı. Babasının olmadığını kimse ona hissettirmiyordu. Gözünden kaçmasa da, komşu kadınların uzun bakışlarını ve dedesinin iç çekmelerini kendi üstüne almıyordu. Bir huzursuzluk hissettiği anlaşılır anlaşılmaz hemen kucağa alınırdı.

Dört yaşındayken yazın eve yabancı insanlar geldi; Bahar her yaşlıda yaptığı gibi onların da elini öptü, yaşlıların elini öpmek âdettendi ve Bahar'a böyle öğretilmişti. Ellerini öptüğü yaşlıların da büyükannesi ve büyükbabası olduğunu algılayamadı. İyi ki anadilinde annesinin annesiyle babasının annesi için farklı sözcükler kullanılıyordu. Böylece bu yabancıların en azından birisinin, kendisiyle anneanne gibi bir ilişki içerisinde bulunduğu aklına bile gelmedi. Dede ise zaten daha genel bir kavramdı ve bütün yaşlı adamlar için kullanılabilirdi. Getirilen hediyeleri seve seve aldı, ne de olsa bir çocuktu. Birkaç hafta sonra annesi bavulları hazırlayıp onunla birlikte yeni büyükanne ve büyükbabanın peşine takıldığında, bunu bir macera olarak gördü. Yalnızca anneannenin birlikte gelmemesi endişe vericiydi. Kendisiyle daha çok –annesinden

bile daha çok– anneanne ilgilenmişti. Ona hiçbir şey sorulmadı, nereye ve neden gidildiği de anlatılmadı. Birisi küçük kızla konuşma zahmetine katlansa ne değişirdi? Anlar mıydı? Köyden hiç çıkmamıştı. Köyde kadınlarla erkeklerin birlikte yaptıkları bir iş olmazdı. Çok sayıda başka kızla hep birlikte olan Bahar'ın etrafında her zaman kadınlar vardı. Babalar hakkında konuşulmuyordu. Bahar baba yokluğunu hissetmiyordu.

Wilhelmsburg'a varmasıyla birlikte bu durum birden değişti. O zamanlar elbette ne oturduğu semtin ne şehrin ne de kısa bir süre içerisinde vatandaşı olduğu ülkenin adını biliyordu. Ülkenin vatandaşı olmasını, ona hiç gerçek anlamda bir baba olmayan, oraya vardığında evde bulunmayan; fakat yine de çok yakında yokluğunu acıyla hissetmeye başlayacağı babasına borçluydu. Evet, babasının yokluğunu acıyla hissetmeye başlayacaktı; çünkü burada bir anda dolgun ve sakin bir köy kadınından gece gündüz gözyaşlarına boğulan yabancı bir varlığa dönüşen annesinin yerini doldurabilecek bir köy cemaati, bir kadınlar topluluğu yoktu. Bahar köyde neredeyse hiç ağlamazdı; her zaman kendisinden daha kötü durumda olan çocuklar vardı. Çocuklar çatışmalarını kendi aralarında hallederlerdi. Yine de çocuklardan biri dik başlılık alametleri gösterir veya yetişkinlere kafa tutmaya başlarsa bunun hemen önüne geçilirdi. Çocuklar, aynı anne babaları gibi ne mutlu ne de mutsuz olurdu. Pembe dizilerdekilere benzer mutluluk ve arzuların gerçek olması gibi konular gerçeklerden uzak ve yakışık almayan meseleler olarak hayretle karşılanır ve rafa kaldırılırdı.

Şimdi her şey birdenbire anne-kız ilişkisiyle sınırlanmıştı. Bahar, sıkılıncaya kadar annesinin ağlama aryalarına eşlik etti. Aslında ağlamak için herhangi bir sebebi yoktu. Kötü muamele görmüyordu ve hatta aniden ilginin odağı olmuştu. Bununla birlikte hareket alanı evle sınırlıydı. Aynı annesininki gibi; fakat bunun böyle olduğunu çok daha sonraları

anladı. Ortam hızla sıkıcı olmaya başladı. Kimse onunla ciddi bir şekilde ilgilenmiyordu. Annesi de onunla ilgilenmiyordu; fakat bu, köyde de pek farklı değildi. Artık baba dediği adam neredeyse hiç ortalıkta gözükmüyordu. Evde olduğu birkaç saat veya gün sessiz bir gerginlik veya gürültülü bir kavga şeklinde geçiyordu. Hem varlığı hem de yokluğuyla suçlanıyordu. Küçük kız yeni büyükanne ve büyükbabasının, "senin annen"le başlayan ve "senin baban"la sona eren suçlamalarına maruz kalıyor; fakat bunların hiçbirisini anlamıyordu.

Burak gelince her şey değişti. Suçlamalar şimdilik sona ermiş, anne günlük ev işlerini yaparken şarkılar mırıldanmaya başlamıştı. Mırıldanmalar Bahar'a köydeki anneannesini hatırlattı. Anneanne tarlada olsun, evde olsun, çalışırken her zaman coşkuyla şarkı söylerdi. Anne şarkı mırıldanmayı bir süre sonra bıraktı ve suçlamalar da yeniden başladı; baba, nadir bir misafirden bir yabancıya dönüştü. Buna rağmen her şey yine de farklıydı.

Burak'ı sevmekten başka ne yapabilirdi? Çok, pek çok şey: Onu görmezden gelebilir, ondan nefret edebilir, aniden hayatına giren kardeşi aynı hızla yok etmeye çalışabilirdi. Bu sonuncusunu defalarca denedi; fakat başarılı olamadı. Belki de onu sahiden ortadan kaldırmak istemiyor, çaresiz suikast denemeleriyle dikkatleri kendisine, kendi varlığına, gölgede sürdürdüğü yaşamına, hayatına çekmeye çalışıyordu. Kısa anlar için bunu başardı; fakat sonuç hiçbir zaman arzuladığı gibi değildi. Herkes bir kaza meydana geldiğini düşünüyor ve "ufak kız ne kadar sakar" diyordu. Neden kendisi "ufak kız" oluyordu da, beş yıl sonra doğan, konuşmak bir yana, henüz tek kelime bile anlamayan Burak "büyük oğlan"dı?

Daha mı çok gülüyordu, daha henüz kundaktayken gülmeye mi başlamıştı, kendisi ondan daha mı çok ağlamıştı; yani Burak bakımı daha kolay olan, daha sevecen ve sakin bir çocuk muydu? Kendi kendisine ve annesine bu soruları sık sık soruyordu Bahar. Annesi bu konuları başörtüsünün, kızının

gözüne her zaman buruşuk görünen tişörtünün –artık çoktandır bluz giymiyordu– veya eteğinin bir ucuyla masanın üstünden silip yok ediyordu; eteğinin altına giydiği şalvarın bir ucu olsaydı, soruları masanın üstünden süpürüp yok etmek için kullanırdı. Her şeyi silip yok ettiği gibi, kızının sorularını da silip yok ediyordu. Hem evde hem de daha sonraları çalıştığı sayısız işte de. Almanca kursu yıllarında düzgün bir telaffuzla söylemeyi öğrendiği tek kelime "temizlik işçisi"ydi.

6
Parktaki Hayaller

Ona "Dammtor'a kadar git" denilmişti. Fakat merkez istasyonunda insan yığınlarından korktu ve Jungfernstieg istasyonuna kadar yola devam etti. Colonnaden'i geçerek Stephansplatz üzerinden park girişindeki dondurma büfesine yürüdü. Buraları tanıdık bir bölgeydi ve yavaşlamasını gerektiren bir engel yoktu. Yalnızca Stracciatella'nın tadını tahayyül etmek için bir saniye harcadı. Nisan için çok sıcak bir gündü ve insanı baştan çıkaracak kadar güzel bu günü kutlamak için yılın ilk dondurmasını tatmak hiç de fena olmazdı. Dondurma büfesinin önündeki sıra, kafasındaki cüretkâr düşünceyi daha henüz bir arzuya dönüşmesine fırsat

vermeden yok etti. Kararlı bir tavırla parka adımını attı ve dört basamak inerek göleti çevreleyen asfalt yola girdi. Dev yapraklı Gunnera solundaydı. Leonie'nin dudaklarının üzerinden hızla bir gülümseme geçti, inatçı bir kızıl saç tutamını alnından geriye ittirdi, durdu ve çok eski çağlardan günümüze gelen bu bitkiye bakarak düşüncelere daldı.

Yapraklar koyu yeşil, dikenli ve daha yeni gelişmekte olmalarına rağmen şimdiden devasa boyuttalardı. Güçlü, uzun saplarında nasıl da kıvrılıp doğruluyorlardı! Her yaprak kümesinin tam ortasında şemsiye biçiminde bir gövde, üzerinde solucana benzer sicimler olmak üzere gururla bir mum gibi dimdik duruyor ve dallardan fışkıran yapraklara henüz heybetle tepeden bakıyordu; ama dev yapraklar çok geçmeden yılın geri kalan aylarında gövdeyi gölgede bırakacaklardı. Leonie, dev yapraklı Gunnera'ları keşfettiği her park veya bahçede duruyor ve şimdiki zamandan bir tür ilkel çorba zamanına geçiş yaptığını hayal ediyordu; güneşlenmek için göletten çıkarak güneşlenme teraslarının üzerine tırmanan kaplumbağaların peşinden aniden dinozorlar belirseydi hiç şaşırmazdı.

Kaykay yapan kızın virajı alamayarak dev yapraklı bitkiler ormanına daldığı yer burası olmalıydı. Burak da akşam grupla birlikte parka gelmiş, ertesi gün hikâyeyi sınıfta allaya pullaya anlatmıştı. Daha öncesinde grubun parkın bir bankını çığlıklar arasında göletin sularına gömdüğünü ise bilerek gizlemişti. Leonie gözlerini Burak'ın dudaklarından ayıramamıştı. Burak'ın parktaki sahneyi, aradan bunca zaman geçtikten sonra bugün hâlâ nasıl el kol hareketleriyle süsleyerek anlattığı aklına gelince gırtlağına kadar yükselen kahkahayı çabucak bastırdı. Ancak Burak, Tayfun gelince bir şey söylemesine gerek görmeden kuyruğunu kısıp kenara çekilmiş ve meydanı sürünün liderine bırakmıştı. Leonie bunu hatırlayınca nefretle yüzünü ekşitti. Burak'ın bunu yapmasına gerek yoktu. Neden hiç itiraz etmeden o geri zekâlıya itaat ediyordu? Tayfun'un veya çeteden başka birisinin ortaya çıkmasıyla bütün güvenini

kaybediyor gibiydi. Leonie bu durumu hiçbir zaman anlamamış ve bundan hep nefret etmişti.

Yamaçtaki ağaçların tepelerinde birbirlerini kovalayan alakargaların vahşi çığlıkları Leonie'nin düşüncelerini yarıda kesti. İnsanlar banklarda ve çimenlerin üzerinde oturmuş daha şimdiden ısıtmaya başlayan güneşin tadını çıkarıyorlardı. Okulu asmak Leonie'nin tarzı değildi. Henüz Burak ile aynı sınıfta olduğu zamanlar, aslında hiçbir zaman gruba dahil olmamasına rağmen, belirsiz bir dayanışma duygusundan hareketle arada sırada onlara katılıp okulu astığı olmuştu. Kendilerini birer kahraman olarak öğretmenden ve anne babalarından daha akıllı gören ve kendilerine göre tahammül edilmesi mümkün olmayan kuralları çiğneyen diğer çocukların hissettiği gizli sevinç, Leonie'ye, annesi telefonda ertesi sabah okul idaresiyle görüşürken eziyet veren kalp çarpıntısını hiçbir zaman telafi etmiyordu. Annesinin aslında onu denetlemek istemediğini biliyordu Leonie. Kendisini suçlu hissediyordu. Annesi aldığı sosyal yardımına ek olarak saat ücreti bir avro olan bir işi kabul etmişti, çok az ücret karşılığında çok fazla iş. Leonie'ye pek fazla bir şey sunamasa da, kızının, babasının yamalı hayatını yıllar önce başka bir yerde sürdürme kararından dolayı acı çekmemesi için elinden geleni yapıyordu. Leonie'nin daha önceleri de mutlu bir dünyası yoktu; fazlasıyla genç anne ve babasının arasındaki hiç bitmeyen kavgalar ona normal geliyordu. Kendisinin bir kaza doğumu olduğunu biliyordu. Annesi bunu ve bebeğin kendisi için taşıyabileceğinden daha ağır bir yük oluşturduğunu ama yine de gururundan dolayı yardım istemediğini hiç saklamamıştı. Ve sonunda günün birinde alkole sığınmaktan başka bir yol bulamamıştı. Leonie'yi bataklıktan çekip çıkaran, Leonie'nin Uschi Nine dediği Bayan Treibel oldu. Erken emekli olan ve hiç de örnek gösterilebilecek bir hali bulunmayan Bayan Treibel, Leonie'ye yalnızca düzenli yemek öğünleri hazırlamakla kalmayıp aynı zamanda kızın ev ödevlerini yapmasını

ve bunun da ötesinde öğrendiği şeyleri anlamaya başlamasını da sağladı. Uschi Nine ders vermiyordu; her türlü pedagojik yetenekten yoksundu. Yalnızca her şeyi kendi meselesi olarak benimsiyor, her şeyi ilginç buluyor, öğrenme ve hayata yönelik hissettiği bu merak ve coşkuyu Leonie'ye aktarmayı biliyordu.

Bu nedenle Leonie, renkli boyunları yaza geçişi haber veren yeşilbaş ördek, bahri kuşu, kuzey gümüş martısı ve karabaş martısı ile bir bacaksızın annesiyle büyükannesinin arasından suya attığı ekmek kırıntıları için rekabet eden su kılavuzu ve su tavuklarını ayırt edebiliyordu. "Kuşları beslemek yasak" diye tısladı Leonie. Uschi Nine ilkbaharda hâlâ yem verilen kuşların bağımsızlığını yitirdiğini defalarca anlatmıştı. Ama sonra her ikisi de içini çekmiş ve Leonie, demiryolunun hemen arkasında bulunan göletteki ördeklere ekmek kırıntıları atmaya devam etmişti. Leonie'nin çocukluğunun ayrılmaz bir parçası olan gölet şimdi art arda açılacak olan Mimari Sergisi ve Bahçecilik Fuarı için kullanılacak, artık bir ücret karşılığında erişilebilir olacaktı. Uschi Nine ile ortak geçmişlerinin çamurlu, hülyalı göleti her halükârda artık geçmişte kalacaktı.

O an karşı kıyıda balıkçılgillerden bir kuş görünce kısaca durakladı. Boğazına oturmuş olan düğüm bir anlığına çözüldü. Akdeniz Terasları adı verilen yükseltinin yanından geçerken adımları uçarcasına neşeliydi. Neden buraya geldiğini düşünmemek için gölün üzerindeki keyifli harekete yoğunlaştı. Bir kez daha durdu ve Jungius Caddesi'ndeki köprünün alt kısmındaki mozaiğe baktı. Ne yazıyordu orada? Tüm dünyanın İsa'sı mı? Garip. Leonie oyma çalışmasına dakikalarca farklı açılardan baktı fakat içinden çıkamadı. Mozaiğin hemen üstünde bir rakam bilmecesi vardı; ah, bütün kolon ve sütunların toplamda on beş verdiği alışılageldik bilmecelerden. Yalnızca üç adım ötede acayip bir figür görülüyordu; devasa boyutlara sahip bir gövdenin üzerinde ince ve renkli bir kafası

vardı, bir erkek mi yoksa bir kadın mı olduğu belli değildi ve renkli, parlak kırıklarla mozaik levhalarından, parke ve çakıl taşlarından yapılmıştı, kollarını öne uzatmış bir şekilde büyük bir heybetle gülen kırmızı-turuncu taçlı bir cindi galiba ve bir kraliçe veya kralı tasvir ediyordu. Leonie figüre hayretle baktı. Önemli dönemecin hemen önünde durduğunu fark edince, zemindeki bu mozaik kralın aniden iyiye alamet olduğunu düşündü. Yutkundu. Yürümeye devam etti, kreşi arkasında bıraktıktan hemen sonra sağa döndü. Evet, korkunç bina kümesi işte önünde duruyordu; duvarların, tek tük ağaçların ve çalılıkların arkasında gerçek anlamda saklı sayılmazdı.

Rengi solmuş duvarın üstü adam boyu dikenli bir tel örgüyle itinalı bir şekilde taçlandırılmıştı; bir insan bir yana, bir elin veya ayağın geçebileceği bir aralık bile yoktu. Bu duvarın önünde bir diğer tel örgü ve parkın tam ortasında daha alçak bir duvar vardı. Duvarın arkasında ise kırmızı tuğladan birkaç kirli, kaba saba bina yer alıyordu; lombara benzeyen pencereler parmaklıklıydı. Bunlar iki soğuk görünümlü devasa bina ve bunların ortasında büyük pencereli daha eski ve daha aydınlık bir başka binaydı. Binalarla duvar arasında bir avlu vardı. Duvarın tepesine, aralarındaki mesafe tamı tamına ölçülüp biçilerek iki gözetleme kulesi kondurulmuştu. Bunlardan birisinin camında, bu mevsimde pek de kayda değer olmayan güneş ışınlarını perdelemek üzere gümüşi bir jaluzi parlıyordu. Gülünç. Leonie'nin içini bir titreme kapladı, elinde olmadan sarsıldı ve bakışını kulelerden kopardı.

Çimenlerin üzerinde kaba bahçe sandalyeleri duruyor, bir grup kız küçük bir tepede oturmuş gülüp kıkırdıyordu. Leonie ile yaşıt bir kız ve bir oğlan bir ağacın altına çömelmişlerdi. Oğlan elindeki sopayla, ayaklarının dibindeki kısa kesilmiş çimlerin üzerine belirsiz bir şeyler çiziyordu. Kız hapishaneye baktı. Yanaklarından aşağıya gözyaşları süzüldü. Leonie adımlarını hızlandırdı. Biraz ileride bir çift badminton oynuyordu. Küçük bir oğlan çocuğu bir topun peşinden düşe kalka

koşuyordu. Çıplak bacaklarının üzerindeki bir dergiyle büyük bahçe sandalyelerinin birisinde oturan genç bir kadın "Suya yaklaşma, Paul, suya fazla yaklaşma!" diye bağırdı. Genç bir buldok akarsuya burnunu sokarak bir ördek ailesinin öfkeyle vakvaklamasına sebep oldu. Leonie ilk civcivler diye düşünerek sevindi. Yaşlıca bir kadın gözlüğünü saçına doğru geriye ittirmiş örgü örüyordu. İdilsi bir manzaraydı aslında. Leonie duvara, Holstenglacis Tutukevi'nin arka cephesine doğru bakmaktan kaçındı.

O anda bir ses işitti. Boğuk bir çığlık, muhtemelen bir isim. Üç-dört kez. Kulağa "Tireeeee" gibi geliyordu. Duvarın öbür tarafından gelen yanıt, avcının ölümcül kurşunuyla ağır yaralanmış bir aslanın sesi gibi boğuktu. Leonie gayri ihtiyari başını kaldırıp bu çığlığın geldiği yöne bakınca pencerelerdeki figürleri gördü. Ötede beride bazıları parmaklığın arkasında, pencere çerçevesinin içinde oturuyormuş gibiydi. Yukarılarda birisi öfkeli el-kol hareketleri yapmaya başladı. Sonra aynı anda birkaç erkek sesi duyuldu. Leonie tek kelime bile anlamadı. Büyülenmiş gibi hapishane duvarına baktı, gözlerinin önünden akıp geçen ama ona bir film gibi gelen gerçekdışı tiyatroyu seyretti. "Tîreeeeej! Umudunu kesmeeee..." Yine pencerelerin birinden gelen bir yanıt. Leonie parktan yükselen kelimeleri belirgin bir şekilde duydu; fakat ne onları ne de hapishaneden gelen yanıtı anladı. Ama yine de o çaresiz "Tîrêj" feryadı sayesinde donup kalmış gibi halinden kurtuldu. Arkasına döndü ve çığlığın nereden gelmiş olabileceğini araştırdı. Suyun hemen önünde iki genç kadın duruyor, evet, bunlardan birisi bir şeyler sesleniyordu. Diğer kadın, bağıranı sürekli kucaklamaya ve oradan götürmeye çabalıyordu. Sonra duvara doğru bağırmak yerine, iki kadın birbirleriyle bağıra çağıra tartışmaya başladılar. Leonie tek kelime anlamasa da, olanlar açıkça görülüyordu.

O anda bu hapishanede sınır dışı edileceklerin de tutuklu kaldığını hatırladı. Aslında burası hakkında en sık duyduğu

özellik bu olmuştu. Bunu anlatanların sesinde öfke ve çaresizlik, bazen de nefret olurdu.

Kulağına duvarın üstünden bir melodi çalındı. Melankolik bir melodiydi; sözleri ise sanki susuz, yeşilsiz, güneşin altında kavrulan ve gelecek bin yıl içerisinde bir vaha oluşacağına ilişkin ümitsiz olan bir bozkırdan geliyordu. Sınır dışı hapishanesinin resmi adı neydi acaba? Alman bürokrasisinin bunun için hangi güzelleştirmeyi uygun gördüğünü bilmek istemiyordu. On altı yaşındaydı ve sınır dışı edilmenin ne demek olduğunu biliyordu. Burak için de tehlike var mıydı acaba?

Sanki birisinden okkalı bir tokat yemişçesine yüzü yanmaya başladı. Burak! Onun için buraya gelmişti. Bu duvarların arkasında bir yerdeydi Burak. Burak'ın yanına bırakmıyorlardı onu. Hem zaten kimdi ki o? Kız arkadaşı bile değildi. İçini çekti. Başını önüne eğdi ve herhangi bir hedefi olmaksızın yoluna devam etti. Özlemle dolu melodinin sedası hâlâ kulağındaydı. Duvara biraz daha yaklaştı. Dikenli tel örgü. Bir kere duvara dokunmak belki her şeyin gerçek olduğunu, bir sinemada oturmadığını ve filmin sonunda pantolonun ceplerinin ıslak mendillerle dolu olmasının en kötü sonuç olmayacağını anlamasına yardım ederdi. Cesaretlenmiş bir şekilde toprak yola girdi, duvara yaklaştı. Orada bir gedik vardı. Gedik metal çubuklarla yanlamasına kapatılmıştı. Heykel gibi bir şey. Hemen yanında "Duvar-Dönüşüm" yazılıydı ve 1963'te bahçe fuarı vesilesiyle buraya asılmıştı. Sanat! Leonie neredeyse öfkelenmişti. Burası sanat için bir mekân mıydı ki? İkinci bakışta gediğin hapishane duvarında değil, iki ucu parka doğru uzanan ön duvarda olduğunu gördü. Bir kez daha küçümseyici bir tavırla "Sanatmış!" diye düşündü ama yürümeye devam ederken daha az öfkeliydi.

Başladığını bitirmeden geri dönüp geldiği yoldan parkı terk edemezdi. Dış görünüşünde herhangi bir değişiklik olmamasına rağmen artık aynı kişi değildi. Mantığı ona en baştan beri Burak'ı göremeyeceğini söylüyordu. Yine de elin-

den, erkek arkadaşları, kocaları, oğulları veya babaları orada parmaklıkların arkasında hüküm giymiş olarak veya sınır dışı edilmeyi bekleyerek yatan pek çok genç kız ve kadın gibi umutsuzluğunu, özlemini, çaresizliğini bu parka taşımaktan başka bir şey gelmemişti.

Leonie elini alçak ön duvara doğru uzattı. Pürtüklü, serin taş direnç gösterdi. Leonie arkasını döndü, sırtını duvara yasladı, gözlerini kapadı. Parkın görüntüsü bulanıklaştı, sisin içerisinden Burak çıktı. Burak, Leonie'nin ona âşık olduğu gün görünümündeydi. Leonie hıçkırdı. Resim kayboldu. Çocuk ve gülme sesleri, bir çift son sigara için atışıyordu. Motor sesleri. Düşüncelerini düzgün bir akış halinde yönlendirmeyi beceremedi. Parkın yeşilliği soluk bir eflatuna dönüşmüştü ve rahatsız edici sesler onu parlak bir sarıyla sarsıyordu. Gözlerini açtı. Yalnızca üç adım ötesinde bir karga, kırma taşlı beton levhanın üzerine tünemiş, kafasını yana eğmiş kuzguni mavi parlayan gözleriyle ona bakıyordu. Leonie kafasındaki düşünce ve arzuları bir el hareketiyle silip attı, karga şaşırdı ve kafasını sallayarak uçup gitti. Belki bir ağacın yardımıyla yeni bir deneme yapmalıydı. Duvarın önündeki çalılıklar bilinçli bir şekilde alçak tutulmuştu, orada enerji akmıyordu. Şu ilerdeki huş ağacı, eğri büğrü olmakla birlikte yeterince büyüktü, ağaç gibi bir ağaçtı, Leonie bunu on metre uzaklıktan hissedebiliyordu. Ağacın altında durup yukarıya baktı, narin yaprakların açık yeşili, yarı yolda nane yeşili ile tok bir yeşil arasında bir renge dönüşüyordu. Leonie her iki eliyle ağacın gövdesine dokundu, siyah lekelerle bezenmiş beyaz gövdenin adeta kendisine doğru kabardığını hissedince gülümsedi. Onu kabul eden, anlayan ve destekleyen ağaca sessizce teşekkür etti. Sırtını güçlü gövdeye dayayınca, park arkasında, hapishane ise önündeydi. Gözlerini kapattı ve tekrar açtı.

Orada bir, daha doğrusu üç levha vardı. Üç beyaz, metal plaket. Levhaların üzerinde fotoğraflar, isimler, tarihle metinler yer alıyordu. Leonie levhalara doğru yürüdü. Yine tam yer-

siz bir sanat gösterisi diye burun kıvırmak üzereyken, burada bambaşka bir şeyin söz konusu olduğunu anladı.

yaklaşık 500 insan başı kesilerek... Alman istilası ve savaş aygıtına karşı Avrupa'da yükselen direnişe katılan kadın ve erkekler burada giyotinle öldürüldü...

Hâlâ boğazıyla midesi arasında bir yerde takılıp kalmış olan düğüm, göğsünü sarı safrayla doldurdu. Kamusal bir alanda yapılan yersiz sanata karşı duyduğu öfke bir şoka dönüştü. Leonie yazıtların önünde donup kalmış gibi duruyor, onları tekrar tekrar okuyor, isimleri heceliyor, tarihleri ezberliyordu. Kuzguni siyah ve devasa gagalı iki karga Leonie'nin yanında kaldırım taşlarının aralıklarını didikliyor ve onun tarafından algılanmaksızın alçak tabanlı ayakkabılarına giderek daha fazla yaklaşmaya cesaret ediyorlardı.

Bir gölge Leonie'yi bu donup kalmışlıktan çekip çıkardığında kendini saatlerden beri burada böyle duruyormuş gibi hissetti. Soğuk duman ve alkolün meydana getirdiği kötü bir koku burnuna geldi. Başını o yöne çevirince kürklü bir kapüşonun içinden sırıtan kırışık bir yüz gördü. Kürklü kapüşon lime lime olmuş bir anorağa aitti ve tam Leonie'nin yanında duran sarıp sarmaladığı adam için çok büyüktü. Kötü kokunun kaynağı hareket edince, Leonie adam henüz konuşmaya fırsat bulamadan kaçıp uzaklaştı. Arkasından adamın belli belirsiz küfürler salladığını duydu. Birkaç adımda en yakındaki köprüye ulaştı ve Messehallen metro istasyonunu gösteren tabelayı gördü. Şimdi hemen buradan dışarı çık ve şehrin kalabalığına karış! Johannes Brahms Meydanı'na çıkan merdivenleri süratle aştı, Kaiser Wilhelm Caddesi üzerinden Gänsemarkt Meydanı'na doğru yürüdü.

Nefes nefese kalmış bir vaziyette durdu. İnsanların ona baktığını fark etmedi; bazıları endişeyle, bazıları ise alaylı bakıyordu. Yine Jungfernstieg'e gelmişti. Hayır, şimdi trene binip Elbe üzerinden güneye, eve gitmek istemiyordu. Merkez istasyonuna giden yolu biliyordu. Çantasını karnının üzerine

getirdi ve Mönckeberg Caddesi'nde salına salına yürümeye başladı. Gözlerinde dolarlar ışıldayan insanlar kollarında tanınmış butiklerin çantalarıyla dolaşıyordu; "Hey, burada 4,99'a tişörtler var, köşede tekrar kısaca indirimlere bakabiliriz, oturma grubu için..." Leonie merkez istasyona varmadan kısa bir süre önce döndü ve tüm yolu geri yürüdü.

Belirsiz beklentilerle geldiği bu parkta hapishane duvarının önüne giderken kendisine eşlik eden parkın mozaik kralı'nı gördüğü andaki coşkunluktan eser kalmamıştı. Spontane davranma özelliğini yitirmiş değildi aslında. Önüne gerçek ve açık bir hedef koyduğunda hep spontane davranmayı severdi. Fakat Burak ile ilgili bu meselede tam tersi geçerliydi. Eğer haftalardan beri soğuk elleriyle kalbini ve düşünme yeteneğini felç eden bu sisi delip geçemezse mahvolacaktı. Ne yapabilirdi, ne yapmalıydı?

7
Kafe Mola'da

Bu, o olmalıydı. Orta uzunluktaki kendi haline bırakılmış kızıla çalan sarı saçları başını dağınık güneş ışınları gibi sarıp sarmalıyordu. Telefonda, "Beni tanımamanız mümkün değil" demiş ve ilkin utangaç ve kararsız sesi giderek daha kararlı olmuştu. Kelimenin tam anlamıyla yabani bir tavuk gibiydi ve bana daha ilk görüşte sempatik gelmişti. Burak'ın daha telefonda bile benden ne istediğini açıkça söyleyemeyen eski bir kız arkadaşıyla neden buluşmak zorunda olduğum sorusu kafamdan yok olup gitmişti. Telefonda büroma kesinlikle gelmek istemediğini belirtmiş ve biraz çekinerek "Honigfabrik" demişti. Harika bir fikir. Kapsamlı bir ona-

rım sonucunda kafeli bir kültür merkezine dönüştürülen bu eski fabrika binasını hemen köşede bulunmasına, gerçekten şirin bir yer olmasına ve uçsuz bucaksız Endüstri Caddesi'ne yakışan bir tarzda ismini devam ettiren son kültür adacığı oluşturmasına karşın uzun bir zamandır ziyaret etmemiştim. Eski endüstri komplekslerinin bazılarında giderek sanatçı kolonileri gibi yapılanmalar meydana gelmekteydi. Kaderlerine terk edilmiş devasa sanayi tesislerinin kalıntıları, nakliyat firmalarının kullandıkları hektarlarca alanlar ve özellikle de dünyanın öbür ucunda bulunduğu hissi söz konusu olmasaydı Elbe Adası Wilhelmsburg'un kanal ve yeşilliğinin yaydığı romantik hava beni de etkisi altına alabilirdi.

El sallamayı bile gerekli görmedi. Sağ eliyle inatçı bir saç tutamını kulağının arkasına sıkıştırdı, gözlüğünü burnunun üzerinde birkaç milimetre yukarıya ittirdi, sonra önündeki masa ve etrafındaki sandalyelerin üzerinde doğal bir koruma duvarı gibi yükselen çanta, ceket ve kitapları kucaklayıp bir sandalyenin üzerine istifledi ve daha henüz ben masaya yaklaşmadan bana elini uzattı.

"Selam." Ağzının sağ kenarı seğirdi, sonra sol kenara kararlı bir şekilde yerleşen gülümsemeye tereddüt ederek de olsa katıldı. Saçlarının alevine ve yanaklarının kızarıklığına mükemmel bir uyum sağlayan dudaklarının doğal kırmızılığı, bu ve benzeri semtlerin dar sokaklarında ikili-üçlü gruplar halinde veya daha nadiren olmak üzere yalnız başlarına rastlanan yaşıtlarının fırına giderken bile kendilerine bir tarz vermeye çalışan görüntüsüne tezat teşkil ediyordu. Leonie bu semtte büyümüş, burada yaşıyor ve yolu herhangi bir şekilde Burak'ınkiyle kesişmiş olabilirdi; fakat acaba buraya ait miydi?

"Merhaba, Leonie!" İnce soluk eli, eski bir alışkanlıktan kaynaklanıyormuşçasına elimin içinde ilkönce gevşedi ama sonra benim tokama karşılık verdi. Merakla yüzüne baktım. Gülümsemesi şimdi dudaklarının enerjik bir ifadesiyle güçlenmişti.

"Size kahve alayım mı?"

"Ah, burada selfservis mi var?"

"Yoo, aslında yok, ben yalnızca..."

Anlayıp gülümsedim. "Tamam, sana zahmet sorar mısın, sütlü kahve veya benzeri bir şey alabilir miyim?"

Bana düşüncelerimi toparlamam için zaman tanıyordu, bunun kıymetini bildim. Dumanı üzerinde tüten bir sütlü kahve yanında bir bisküvi ile birlikte önüme gelince, resmi olmayacak bir giriş aramaya başladım.

"Bu meselede aklına ben nereden geldim?" Görüşmemiz için pek iyi olmasa da gayri ihtiyari bir öğretmen rolü üstlendim. Yanıtını neredeyse hiç dinlemeyip rahat bir atmosfer oluşturmaya yoğunlaştım. Bunun tamamıyla gereksiz olduğunu fark edene kadar. İnisiyatifi kesin bir tavırla eline almıştı ve konuya o kadar çabuk girdi ki, burada bu vesileyle sorunlu çocuğumuz hakkında ilk defa kayda değer bilgiler edinebileceğimi anladım.

"Sınıfta kalmıştı. Sanırım eski sınıfında sık sık dalga konusu oluyordu, meseleleri biraz geç çakıyordu herhalde." Çokbilmiş bir tavırla hınzırca sırıttı. "Oğlanların genelde olduğu gibi işte."

Onaylayarak başımı salladım ve belli belirsiz gülümsedim.

"Başlangıçta bizim sınıfın kahramanıydı. Herhangi bir şeyi diğerlerinden daha iyi bildiği için değil. Tam tersine... Hiçbir şeyi umursamıyordu. Sanırım okuldan uçmak niyetindeydi. Tam bir alakasızlık. Onun yerinde olsaydım ben de farklı davranmazdım. Sınıfın palyaçosuydu, sakardı; öğretmenler onun tavırlarını edepsizlik olarak tanımlıyorlardı."

Nasıl oluyordu da, gençlerin kendi aralarında anlaştığı tipik jargonu yetişkinlere özgü, hatta pedagojik sözcüklerle karıştırıp kaynaştırabiliyordu? Konuşmasının tonu olmasa da, içeriği bana erkek çocuklarının seslerinin belli yaşlardaki kalınlaşmasını anımsatıyordu. En azından bu durum yaşına uygundu. Herhalde en fazla on altı yaşındaydı.

"Bir yandan öğretmenlere nasıl kafa tuttuğunu, öbür yandan ise ne kadar bilgisiz olduğunu gördükçe, hayranlık ve hayret arasında gidip geliyorduk. Ne de olsa tüm dersleri daha önce de bir kere görmüştü. Fakat başka bir dünyadan gelmişçesine hiçbir şeyden haberi yoktu. Başlangıçta numara yaptığını, bütün dersleri tekrarlamayı aptalca bulduğunu ve bunun için şaklabanlığa başvurduğunu sandık. Fakat durum böyle değildi. Ya her şeyi tekrar unutmuştu, ya da zaten hiçbir zaman öğrenmemişti. Hemen okulu asmaya, eski sınıfından ve semtinden arkadaşlarıyla şehir merkezine gidip orada vakit geçirmeye başladı."

Elinde oynadığı kaşığımı şakırdatarak masanın üstüne bıraktı.

Sütlü kahvemin köpüğünü kaşıklamaktan feragat etmiştim. İnsan konuşma atmosferini rahatsız etmemek için neler yapmıyor ki.

Kaşığa doğru uzanırken gülümseyerek "Alabilir miyim?" diye sordum. Beni hiç algılamamış gibiydi, hafifçe alnını buruşturup anlatmaya devam etti.

"Orada ne yaptıklarını görmek istiyordum." Bakışlarını yere indirdi. Eliyle bir şeye doğru uzandı ama kaşık artık benim emrimdeydi. "Birkaç kere arkalarından gittim." Yanakları yine alev alev yanmaya başladı.

"Eee, ne oldu?"

"Ne olsun; oğlanlar sokaklarda geziniyor, sigara içiyor, çoğunlukla kızlara veya yaşlılara sataşıyorlardı. Öyle işte..." Meydan okurcasına gözlerimi aradı. "Mağazalarda da geziniyorlardı. Mağazalar hırsızlığa davetiye çıkarıyor, öyle değil mi? Her şey öyle sergilenmiş ki, insanın geçerken alıp gitmesi..."

"Bana bir mazeret bulmana gerek yok Leonie. Anlatmaya devam et."

"Yani, aslında yaptıkları doğru değildi." Tekrar gözlerimin içine baktı. "Özellikle de hiçbir işe yaramayacak eşyaları alıp

götürdükleri düşünülecek olursa. İnsan çalıyorsa, hiç olmazsa işe yarayan bir şeyler çalmalı, öyle değil mi?"

Omuzlarımı silktim. Gençlerin yaptığı hırsızlıkların yoksulluktan kaynaklanan bir tedarik önlemi olmadığını acaba kendi başına görebilecek miydi? Belki onunla başka bir sefer bunun hakkında konuşabilirdim. Fakat şimdi Burak'tan anlatmaya devam etmeliydi. Başını iki yana salladı.

"Bunu niçin yaptıklarını hiç anlamadım. Neyse, önemi yok zaten. Sonra da artık peşlerinden gitmedim. Başka bazı kızlar vardı, yani... yola çıkarken yanlarına aldıkları kızlar..."

"Senin sınıfından mı?"

"Benim sınıfımdan da vardı, yani o zamanki sınıfımdan."

Şimdi şaşırma sırası bendeydi.

"Aynı sınıfta değil misin artık?"

"Yok, çoktandır değilim. Beni sonra liseye gönderdiler. Burak ile sadece bir yıl aynı sınıftaydık..."

"Ah, sahi mi, bilmiyordum, tebrikler. Aşağıdan başlayıp böyle yükselmek gerçekten basit bir iş değil. Bunu başarabilmen harika!" Yine öğretmenlik damarım mı kabarmıştı acaba?

"Yani, fena olmadı..." Başını arkaya doğru attı, inatçı saçları bundan hiç etkilenmedi. "Fakat aslında Burak'tan bahsetmek istiyordum."

Bak hele! Görünüşe göre ne istediğini bilen tavrı yalnızca okuldaki başarısıyla sınırlı değildi. Bana uyar diye düşündüm.

"Evet, devam et!"

"Sonunda bir gün Bay Lohmann onunla konuştu, yani Burak'la. İlkönce annesiyle babasını da konunun içine dahil etmeye çalıştılar. Fakat babası zaten hiç yoktu ve annesi ise Almanca bilmediği gibi, okuldaki görüşmelere de hiç gelmemişti. Öğretmenler ailenin destek vermediğini anlayınca... evet, sanırım irtibat öğretmeni de Burakların evine gitmişti, evet, kesinlikle öyleydi; çünkü okul psikoloğu devreye girince

hep böyle olur. Böylece ailenin katkısı sağlanamayınca, meseleyi okul içinde çözümlemek istediler.

"Lohmann ile konuştuktan sonra Burak sınıfa süklüm püklüm geri geldi. Yok, aslında süklüm püklüm değil de, nasıl desem... yamyassı olmuş bir vaziyette; hani bir araba, zıplaya zıplaya yolun karşısına geçen bir kurbağayı ezer ve arabanın şoförü arabasından inip kurbağayı asfaltın üzerinden kazıdıktan sonra kurbağanın pörtlek gözlerine acımasızca bakarak 'Bir daha yoluma çıkarsan, seni yamyassı ederim' der ya, işte aşağı yukarı böyle..."

Gözlerim fal taşı gibi açılmıştı. Tanrım, bu kızın içinde neler kopuyordu? Bunları geceleri seyrettiği korku filmlerinde mi, yoksa internette oynadığı şiddet oyunlarında mı görmüştü? Onu hafife almıştım. O da benim ürkek bakışlarımı fark etmiş olmalıydı.

"Yani, demek istiyorum ki... Ne demek istediğimi anladınız, değil mi?"

Yutkundum ama cesaretle evet anlamında başımı salladım. Eğer izlenimlerini aktarma fırsatı verilseydi bu psikolog görüşmesinin ardından Burak kendi haletiruhiyesini nasıl tarif ederdi, kim bilir. İstemedikleri halde antrenman yaptırılanlara yönelik bir süpervizyon fikri nasıl olurdu acaba.

"Sonraki birkaç gün boyunca Burak dersleri hep düzenli bir şekilde takip etti, sabahları geç bile kalmıyordu." Leonie sırıttı. "Grubun diğer oğlanlarından uzak duruyordu. Sonra Tayfun'un onu sorguya çektiğini gördüm."

"Tayfun mu?"

"Evet, sersem pislik. Eski sınıfın elebaşısı. Yani grubun patronu." Bana öyle bir bakış fırlattı ki, sorduğuma pişman oldum. Bu yapbozun bir taşının Tayfun olduğunu bir yere not etmeli miydim acaba? Sessiz kaldım. "Tayfun'un ona neler dediğinden haberim yok. Bana söylemek istemedi."

Şimdi yine yanakları kızarmıştı.

Fark etmemiş gibi davranıp yalnızca umursamaz bir tavırla "Evet" demekle yetindim.

"Galiba anne ve babasıyla konuşmak istediklerini falan etrafındakilere anlattığı için kendi kendine kızıyordu. Kendisini dışarıya tamamıyla kapattı ve gerçekten dik kafalı bir tutum takındı."

Leonie bana baktı, gri gözlerinde yeşilimsi bir parlama belirdi. Bir an için hayal kırıklığına uğramış bir çocuk gibiydi.

"O aslında dik kafalı birisi değil, gerçekten değil."

Beni ikna etmek zorunda değildi, söyledikleri muhtemelen kendi kendisiyle ilgiliydi.

Acaba ikisi arasında nasıl bir ilişki vardı? Tahayyül edilmesi zor bir konu. Leonie'ye bunu sorabilir miydim? Kendiliğinden anlatacağını umuyordum. Şu ana kadar aslında hâlâ neden bana tüm bunları anlattığını ve neden benimle mutlaka buluşmak istediğini bilmiyordum. Telefon numaramı Elif'ten almıştı; bunu konuşmamızın daha başlarında söylediklerine yarım yamalak kulak kabartırken duymuştum. Elif Bahar'ın bir arkadaşıydı. Garip bir durum. Keşke daha dikkatli dinleyip bu konu geçtiğinde sorsaydım.

"Artık sınıfın palyaçosu değildi. Öğretmenleri düşman olarak görmeye başladı. Tayfun'la konuştuktan sonra dediklerini çok iyi hatırlıyorum; birkaç kere, 'Son bir şans, bana son bir şans vereceklerini söylediler; yoo, kanka, öyle olmaz, ben kendi şansımı kendim alırım, bana verecekleri şansı sevsinler, kanka…' dedi."

Leonie, öfkeli ses tonu da dahil olmak üzere Burak'ı taklit etti. Güldüm ve kendi kendime gözlerindeki parıldamanın ne anlama geldiğini sordum. Şaşkın gözlerle bana bakmadan önce, başının bir hareketiyle saçlarını geriye attı.

"Neden anlatıyorum ki bütün bunları? Çok sıkılmışsınızdır mutlaka. Sizinle neden buluşmak istediğimi bile bilmiyorsunuz. Özür dilerim, gerçekten, kendimi koyuverdim."

"Leonie, hiç sorun değil; yani, Burak hakkında anlattıkların çok ilginç…"

Belki bu sonuncusunu söylemesem daha iyi olurdu. Kısa tanışıklığımızda gözlerinde ilk kez belli bir güvensizlik ifadesi belirdi. Fakat yine de devam etti.

"Telefonda Burak'ın bir kız arkadaşı olduğumu ve sizinle onun hakkında görüşmek istediğimi belirttim. Onun kız arkadaşı değilim, hiç olmadım ama olmak isterdim. Evet, olmak isterdim." Utangaçlığı, ağzından çıkan her kelimeyle biraz daha azalıyordu. Leonie gözlerimin önünde hülyalı bir genç kızdan sorumluluğunun bilincinde olan genç bir kadına dönüşmekteydi. Muhtemelen son haftalarda geçirmiş olduğu gelişme, hızlandırılmış bir çekim gibi gözlerimin önünden geçiyordu. Son haftaları Burak'ın tutuklanmasından bu yana şeklinde tarif edebilir miydik acaba?

Leonie içini çekti. "Demin de söylediğim gibi, biraz geç anlıyordu. O zamanlar henüz kızlarla ilgilenmiyordu. Grupta pek önemli bir yeri olmadığı için büyük maçoyu oynaması mümkün değildi. Okulu değiştirdiğimden beri onu artık her gün göremiyordum. Fakat bu semtte insanların yolları bir şekilde sürekli kesişir. Sonra, ev ödevleri grubu sizin binadan gençlik evine taşınınca Burak'ın geldiği saatlerde orada olmak hiç zor değildi. Kısa bir süreliğine arkadaş olabileceğimizi düşündüm. Okuldan tanışıyorduk ve onun sandığı gibi tesadüfen karşılaşınca birkaç kelimeden daha fazla konuşmaya başlamıştık." Bakışı, hayallere dalmışçasına uzaklara kaydı. Genç kız hayalleri. Onu çok iyi anlayabiliyor ve ona insanın hayal kurma yeteneğini korumasının kötü bir şey olmadığını söylemek istiyordum.

Bir sonraki kelimeler dudaklarından dökülmeye başlamadan önce, ağzına sert bir ifade yerleşti. "Elif için yanıp tutuşmaya başlayınca, her şey bitti... arkadaş olup olmadığımızla ilgili olarak veya her neyse... hepsi bu aslında..." Bakışını yere indirdi.

"Fakat ondan hâlâ hoşlanıyorsun. Ona yardım etmek istersin, değil mi?" Gözbebeklerindeki yeşil pırıltıyı tekrar görün-

ce, bir adım daha atmaya cesaret ettim: "Bu cinayeti Burak'ın işlediğine inanmıyorsun..."

"Ah!" Derin bir nefes aldı. "Hayır, elbette inanmıyorum. Burak hiçbir zaman böyle bir şey yapmaz... yapamaz... hayır, bu meseleyle hiçbir ilgisi olamaz!"

"Baksana bir..." İmkânsız olmayan bir şey aklıma gelmişti: "Sen de orada mıydın?"

"Ben..." Yutkundu ve gözlerini benden kaçırdı. Fazla ileri gitmiştim. Kendisini tekrar geriye çekmeyeceğini umuyordum.

"Burak oradayken sen de çoğu zaman gençlik evindeydin, öyle değil mi?"

"Ben... Hayır, bu kaza meydana geldiğinde Burak'ın orada olduğunu kim söylüyor ki?"

Bu yepyeni bir bakış açısıydı. Fakat hayır, ne polis dosyalarını karıştıracak ne de avukatın eline birtakım bilgiler tutuşturacaktım; zaten bu araştırma safhasında dosyaları görmeme izin verilmezdi. Hüsniye'ye daha en baştan beri soruşturma işine kesinlikle karışmayacağımı, bununla hiçbir ilişkimin olmayacağını söylemiştim.

"Bilmem. Fakat eğer orada değilse bunu mutlaka polis de biliyordur, öyle değil mi? Suç anında başka bir yerde olup olmadığı muhtemelen araştırılmıştır."

İğrenç, artık ben de bir dedektif gibi konuşuyordum. Oysa ben meselenin yalnızca insani yanıyla ilgileniyor, gerekli ve mümkünse yalnızca bu bağlamda müdahil olmak istiyordum. Tam "Bunu polise bırakmamız daha doğru olur" diyecektim ki, Leonie sözlerine devam etti: "Pekâlâ, şu anda konu bu değil." Yeniden derin bir nefes aldı. "Evet, benim için önemli olan, Burak için bir şeyler yapabilmek. Ama bu suçu işleyip işlemediğinden veya bunun için hapishaneye girip girmeyeceğinden tamamıyla bağımsız olarak." Kendini yine toparlamıştı, hatta sırıtmaya bile başladı. "Yani aslında zaten şu anda hapishanede." Sonra güldü. "Birkaç gün önce oradaydım..."

"Nasıl? Onu ziyaret mi ettin?"

"Öyle denilemez. Zaten onu ziyaret etmeme izin vermezler. Hapishanenin önündeki parka gittim."

"Sonra?"

"Sonrası yok. Elbette onu göremedim. Fakat bu küçük gezi sandığımdan çok daha faydalı oldu." Muzip bir yüz ifadesiyle gülümsedi; yüz ifadesinden, genelde tarzı olmamasına karşın okulu astığını anladım.

"Öyle mi?"

"Evet, oraya gitmeden önce çok üzgün ve umutsuzdum, Burak'ın başına böyle bir şey gelmesini kendi suçum olarak görüyordum..."

"Senin suçun mu? Doğrusu bunu anlamıyorum..."

"Tabii değil. Ben de neredeyse artık hiçbir şey anlamıyorum. Burak bizim sınıfa geldiğinde onu bir şekilde korumam gerektiği hissine kapıldım. Yol yordam bilmez, küçük, tatlı bir ayıcık gibiydi. Sürekli birtakım muziplikler yapıyor, ardı ardına potlar kırıyordu; hiç durmadan jiu-jitsudan falan bahsetmesine karşın hiç sportif değildi. İnsanın içinden yanağını sıkmak geliyordu. Ben Burak'tan bir yaş küçüğüm; fakat Burak bana hep, her zaman özlemini çektiğim küçük erkek kardeşim olduğu hissini verdi. Hangi şaklabanlığının yine ters tepeceğini birkaç saniye öncesinden hep tahmin edebiliyordum. Bunu ona gösterdim de. Ve sahiden benim sözümü dinlediği bir zaman oldu. Yani, en azından biraz dinlediği ve tavsiyelerimi falan yerine getirdiği. Herhalde hayatımın en mutlu günleriydi..." Leonie'nin bakışları bir rüya görüyormuşçasına yine uzaklara kaydı.

Gözleri koyu yeşil bir tonda parladı ve bir gözyaşı gri ile zümrüdün arasına sızdı. Leonie gözlerini kırpıştırarak gözyaşını yok etti ve beni böylece onu kollarıma alıp almama ikileminden kurtardı.

"Daha sonra gözleri yalnızca Elif'i görmeye başlayınca ona kızdım ve onunla ilgilenmeyi bıraktım. İlkönce içime kapanıp surat astım. Bunu fark etti ve oflayarak 'Siz aptal karılar

adamı gerçekten çıldırtabilirsiniz. Ben de senin onlardan biri olmadığını sanmıştım' dedi. Bunu söylerken gülümsemiş veya koluma dostça vurmuş falan olsaydı onu hemen bağışlardım. Fakat yüzünü buruşturdu, arkasını döndü ve sonraki üç gün boyunca ben yokmuşum gibi davrandı. O zaman gerçekten öfkelendim, kendime kızdım. Çünkü kendim de 'onlardan biri' olmadığımı düşünüyordum. Bunun üzerine başına kötü şeyler gelmesini istemeye başladım." Leonie başını isyankâr bir tavırla geriye attı; bu, göründüğü kadarıyla en sevdiği hareketti ve özellikle şu anda son derece isabetli bir davranıştı. Konuşmasını kesmek istemeyip kaşımın bir tanesini yukarıya kaldırmakla yetindim.

"Evet, okuldan atılmasını, Elif'in her şeye rağmen Bastian'ı tavlamasını, Burak'ın babasının doğudan geri dönmemesini, Bahar'ın köyde evlenmek zorunda kalmasını istiyordum, dilek tutuyordum yani."

"Bir dakika, dur! Anlattıklarına yetişemiyorum. Sebastian gençlik evindeki zivi'ydi, öyle değil mi? Fakat babasıyla ilgili ne vardı ve Bahar neden köyde evlenecekti?"

Bana yarı öfkeli, yarı acıyan bir bakış fırlattı.

"Bastian orada eskiden zivi idi, Bahar da eskiden yaşıyordu ya..."

Sesindeki ani soğukluk beni korkuttu. İşin içinde kıskançlık da vardı. Göründüğü kadarıyla yalnızca Bahar ile Elif'in değil, aynı zamanda muhtemelen Leonie'nin de abayı yaktığı bu Sebastian nasıl bir delikanlıydı? Gözlemlerimi şimdi ailesinin, oğullarıyla birlikte ölen kızın ailesiyle bir araya gelmeyi bile reddeden zivi'yi de içine alacak şekilde genişletmek durumunda mıydım? Sebastian'ın gazetelere konuşan bir akrabası "Bu ayaktakımıyla ilişkiye girersen böyle olur işte; Sebastian'ın buna hiç ihtiyacı yoktu" demiş ve bunun haricinde aileden hiç kimse bir açıklama yapmamıştı. Bu tek açıklamaya bakıldığında bunun böyle olması iyi de olmuştu. Sebastian'ın uzun bir zamandır ailesiyle görüşmediği söyleniyordu. Ailesinin

ölümcül olayın ardından takındığı tavır bu durumu tasdikler nitelikteydi. Sebastian bir komün evinde oturuyordu ve geniş bir tanıdık çevresi vardı. Bir kız arkadaşı da var mıydı acaba? Bunu kendi kendime neden daha önce hiç sormamıştım? Polis acaba bu yönde bir araştırma yapmış mıydı? Hayır, soruşturmalara kesinlikle burnumu sokmayacaktım. Nokta.

Genç bir kadın olma yolunda ilerleyen sempatik, hülyalı kız aniden bir tür cadıya dönüşmüştü. İçim üşüdü. Leonie bara doğru bir el hareketi yaptı: "Mustafa, bize birer sütlü kahve daha yapar mısın?" Şaşkınlığımı üzerimden atamıyordum.

"Bahar'ı köye göndermişlerdi. Bilindik yöntem, annesiyle babası da böyle evlenmişti. Bahar okulda kötüydü, farklı yollara sapmaya başladı; bu durumda onun için köyden bir kuzen bulmak en yakın tercih oldu..." Leonie'nin sesindeki bu ton biraz öncesine kıyasla biraz daha yükselen bir kin mi, yoksa yılgınlık mıydı? Bu aile hakkında çok fazla bilgiye sahipti. Ama gerçekte ne kadar biliyordu?

"Bir dakika, Leonie. Bir adım geri gidebilir miyiz? Burak için kötü şeyler istemeye başladığını söylemiştin..."

"Evet. Kulağa satanizm gibi geliyor, değil mi? Ama öyle değil. Bu çocukluğumdan beri var; yani, babamın bizi ortada bırakmasıyla başladığını sanıyorum. Aslında daha öncesinde de hiçbir zaman tam anlamıyla yanımızda olmadı; fakat günün birinde evden resmen çekip gitti. O zaman altı-yedi yaşlarındaydım. Annemin beni yatağa gönderemeden kanepenin üzerinde sızdığı bir akşam kanepenin yanına yere oturdum ve iki parmağımla burnumu tuttum. Kafasına birbiri ardına diktiği şeyler iğrenç kokuyordu; şimdi geriye bakınca, annemin o gün bir daha uyanmak istemediğini sanıyorum. Fakat o zamanlar tabii her şeyi farklı görüyordum. Onun için babamın bir kaza geçirmesini, yürüyememesini, eve geri dönmek zorunda kalmasını ve bir daha gidememesini istedim. Çocukça bir istek, değil mi?" Gözleri sert ve buz gibi parıldıyor, gözbebeklerinin içinde minicik yeşil noktalar

oynaşıyordu. Büyüleyici bir görüntüydü. Yalnızca "Eee" diye kekeleyebildim.

"Eh, sonra babam kaza geçirdi. Haftalarca sırtüstü yatmak zorunda kaldı." Leonie güldü ve arkasına yaslandı. "Bu arada yine yürüyebiliyor. Hâlâ biraz topallamakla birlikte, bu onun bir kadından diğerine dolaşmasını engellemiyor. İki üvey kardeşim var ama aslında onları hiç tanımıyorum. Fakat bunun konumuzla bir ilgisi yok, değil mi? Her halükârda o zamanlar isteğimin birdenbire gerçek olduğunu görünce, bir hayli korktum. Sonra aynısının olup olmayacağını başka dileklerle denedim. Bunların arasında iyi dilekler de vardı." Özür dilercesine bana baktı. "Çoğunlukla oluyor. Her zaman yüzde yüz değil. Gerçekten komik. Örneğin ninemin annem ve benimle ilgilenmesini istemiştim. Ninem bizimle ilgilenmese de, kısa bir süre sonra yeni bir nine edindim: Uschi Nine!"

Sonra Leonie kendisiyle ilgilenen ve yalnızca aile krizinin en zor dönemini atlatmasına yardımcı olmakla kalmayıp yeni bir hayatın kapısını aralayan komşu kadını anlattı. Bu "nine"den bahsederken sesi yine sıcak bir tınıya kavuştu, gözlerindeki yeşil noktalar genişledi ve gözbebeklerindeki sert griyi pırıltıyla kapadı. Bu dakikalarda saçları bile dik başlılığından vazgeçer gibiydi.

Buna benzer nine veya teyze öyküleriyle ne kadar da sık karşılaşmıştım. Neredeyse hep yalnız yaşayan, az veya çok hırslı, pedagojik olarak az veya çok başarılı yaşlıca bir Alman komşu, ihmale uğramış bir veya birkaç çocukla ilgilenmeye başlar. İnsani yakınlık ve şefkat göstererek çocukların öz anne ve babasının veya nine ve dedesinin yerini alır, çocuklara güven ve özbilinç aşılayarak Alman toplumuna ve nihayetinde yeni bir hayata uyum sağlamalarını kolaylaştırır. Benim bildiğim kadarıyla, küçümsenmemesi gereken bu nine fenomeniyle ilgili olarak yapılmış bir sosyolojik araştırma yok. Fakat bu arada bu emektar fahri sosyal hizmet uzmanları ikinci kuşak göçmen yazarların çalışmalarında yerlerini almış

durumda. Leonie eminim ki münferit bir durum değildi; fakat bir Alman kızın böylesi bir nine tarafından himaye edildiğini ilk kez görüyordum. Takdire şayan bir durum! Sivil toplum bazen gölgelerin en büyük olduğu kenar ve dip köşelerde bile görevini yerine getirmeye devam ediyordu.

"Onunla hâlâ bağlantın var mı?"

"Tabii. Ona hâlâ Uschi Nine diyorum ama artık arkadaş gibiyiz. Uschi Nine benim için ailenin bir parçası ve yardıma ihtiyacı olduğunda ona yardım edebilirsem çok seviniyorum."

"Burak veya Bahar'ın da böyle bir ninesi olup olmadığını biliyor musun?"

"Hayır, yok. Hep anneleri vardı. Aslında büyük şanssızlık, değil mi? İnsanın annesi hep orada ama yine de orada değil."

"Nasıl yani?"

"Anneleri hep evdeydi; yemek yapıyor, etrafı temizliyor, ikisinin de dökün tülerini toparlıyor, söyleniyor, ağlıyor ve saçını başını falan yoluyordu. Fakat çocuklarına yardım etmiyordu. Hiç etmedi. Almanca bilmiyordu, hâlâ da bilmiyor. Almanya'da işlerin nasıl yürüdüğüne dair hiçbir bilgisi yok. Temizlikçi olarak çalışıp birkaç kuruş kazanıyor; fakat aslında hâlâ köyde yaşıyor. Esasında bizim semt için söylenen şey, onun için de geçerli: gettoda yaşamak. Başka bir yer tanımıyor ve buradan dışarıya çıkmayı da istemiyor." Leonie yüzünü ekşitti. Göründüğü kadarıyla muhtemelen entegrasyon sözcüğünü bile telaffuz etmeyi bilmeyen eski öğrencim Hüsniye'ye pek sempatiyle bakmıyordu. Bir facia. Ancak neyse ki böyle şeyler için sorumluluk hissetmeye son vermiştim. Yalnızca umutsuzca başımı sallamakla yetindim.

Leonie sözlerine öfkeyle devam etti: "En kötüsü de ne, biliyor musunuz; en kötüsü bu kadının tüm bunları hiç de kötü bir şey olarak görmemesi."

Güldüm. Leonie konunun tam da üstüne basmıştı. Aynısını ben de çok sık düşünmüştüm. Bu kadınların pek çoğu burada korkunç bir hayat sürdürüyorlar; fakat göründüğü kadarıyla

bundan hiç rahatsız olmuyorlardı. Bazen bu duruma nasıl dayandıklarını sormuştum, yalnızca gülmüş ve "kader, kısmet işte" demişlerdi. Evet ama gülmüşlerdi; çoğu boş ver dercesine bir el hareketiyle, pek azı tadımlık bir acıyla, daha da azı gelip geçen bir çaresizlikle. Bazıları ise sorumu fırsat bilip koca, çocuk ve kayınvalide ile kayınpederinden yakınmışlar ama aynı zamanda hayatlarını değiştirmek veya çocuklarına daha iyi bir gelecek sunmak için hiçbir şey yapmadıklarını belirtmişlerdi. Evet, kadınların çoğu başka bir hayatı hiç tanımadığı için farklı bir yaşam sürdürmeyi de düşünemiyorlardı. Farklı bir yapıya sahip olan ailelerle hiçbir bağlantıları yoktu. İçinde bulundukları durumdan kurtulmak isteyenler alay konusu ediliyor, aşağılanıyor, yok ediliyor, dışlanıyordu. İçlerinden elbette az çok başarıyla isyan edenler de çıkıyordu.

Aklıma Betül geldi. Anne babası tarafından Wilhelmsburg'ta uzaktan bir akrabasıyla evlendirilmeden önce Ankara'da veterinerlik okumuştu. Almanya'da 40 metrekareyi en kötü şekliyle yaşamış, kızını doğururken ilk kez evden dışarıya çıkmıştı. Bir komşusuyla birlikte Almanca kursuna gitmesine izin verildiğinde, kızı üç yaşına gelmişti. Almanca kursunda yabancı bir madde gibi kalmıştı. Türkiye'ye geri dönmeye çalıştı, bir kez kızıyla, bir kez de kızı olmaksızın. Kayınvalidesiyle kayınpederi onu geri getirdi. Sonra kendisini pencereden aşağıya attı. Kaza denildi. Herkes kaza olmadığını biliyordu, kimse bu olay hakkında konuşmadı. Bu konu semtte tabuydu. İsyanı denemeye cesareti ve gücü olan az sayıda kadın için yıldırıcı bir örnek. Hüsniye, cesareti ve gücü olanlara dahil değildi. Acaba Bahar dahil miydi?

8
Baba ve Özgürlük

"*Kimler geldi, hayatımdan kimler geçti... Hiçbirisi hasretini gidermedi...*" CD çalardan Ajda Pekkan'ın güzel mezzosoprano sesi duyulurken Turan avazı çıktığı kadar bağırarak şarkıya eşlik ediyordu. Üstü açılır kapanır yeni araba gerçekten çok iyi olmuştu. Özellikle de kimse vıdı vıdılarla rahatsız etmezse. Ne yan koltukta, ne arka koltukta, ne cep telefonunda, ne Marlies, ne Hüsniye, ne Bahar (dudaklarını belli belirsiz birbirine bastırdı), ne baba (acıyla güldü), ne de anne (cep telefonunun ekranına hızlı bir bakış atarak aletin gerçekten kapalı olduğundan emin oldu). Seneler içinde yıpranan ve kulaklarını tırmalayan cırlak sesiyle bıkıp

usanmadan ona ailevi yükümlülüklerini hatırlatan annesini şu anda sakinleştirmek istemiyordu.

Turan dirseğini açık pencerenin kenarına dayadı, kestane ağaçlarının eskiye göre yarı yarıya azaldığı dümdüz yolda kağnı gibi giden traktörü geçti ve şarkının nakaratında elinde olmadan gaz pedalının sonuna kadar bastı. Onun özgürlükten anladığı işte buydu: hızlı bir araba, kusursuz asfaltlanmış yollar, minimum trafik, artık pek genç olmasa da hoparlörden sesi duyulan birinci sınıf bir kadın. Sırıtarak başını sağa çevirdi. Yan koltukta böyle bir kadının oturmasına kim ne diyebilirdi? Açık arazi yanından hızla akıp gidiyordu. Uçsuz bucaksız dalgalanan kolza tarlaları. Tablo gibi bir manzaraydı; fakat ona hitap etmiyordu. Tarla, çayır, orman ve köyler, bunların hepsi yalnızca kafasından geçenleri yansıtmak için kullandığı fonlardı. Yalnızca bu uzun yolculuklarda düşüncelerini toparlayabiliyor gibiydi. Bir tek burada saatlerce kendi başına kalabiliyor, hesap vermek, suçlamalar dinlemek, sorular yanıtlamak zorunda kalmıyor, ancak burada kendisi olabiliyordu.

Akademik terminolojiye hakim olsaydı, bu yolculukları "ara dönemler" olarak tanımlar, bundan da öte, bu tanımsız aralarda kendisini ve tüm hayatını yeniden bulurdu. Ancak bu durumda bunun nedenlerini de sorgulayıp sorgulamayacağı başka bir meseleydi.

Aslında hep bir şekilde bir geçiş döneminde değil miydi? Hayatını hep gelip geçici ve eğreti yaşamamış mıydı? Turan dudaklarının arasına bir sigara yerleştirdi ve gençliğinin ancak Doğu Almanya'da varlıklarını koruyan, düzleştirilmemiş yeşillikli setlerin üzerinde beliren karaltılar gibi gözlerinin önünde parladığını gördü. Bir sürü yarım kalmışlıklardan meydana gelen bir gençlikti bu.

Tersanedeki kalifiye işçilik eğitimini başarısızlıkla sonuçlanmasına fırsat vermeden kendisi yarıda bırakmıştı. Her ne kadar böylece babasının hayalleri suya düşmüş olsa da,

dizginleri kendi elinde tutmak istiyordu. Zaten bu iş hiçbir zaman kendi hayali olmamıştı. Fakat bunun böyle olduğunu ancak seneler sonra Marlies'in sorusuyla algılamıştı. Elbette geçici işlerde çalışan bir işçi olmayı hayal etmemişti. Fakat her şey böyle gelişmişti ve yapacak bir şey yoktu. Bunu hiç sorun etmemişti. Önemli olan paraydı. Zar zor ilköğretim okulunu bitirmiş ve sonra babasının izinden tersaneye gitmişti. İş zor ve tehlikeliydi ama parası iyiydi. Babası en baştan beri hep "Almanlar gibi çıraklık eğitimi al, oğlum, kısa zamanda burada şef olursun, senin kafan boş değil" diye üstelemişti. Hayır, boş değildi kafası ama işle ilgili şeylerle de dolu değildi. Çıraklık eğitimi süresince en kötü işlere koşulmaya da can atmıyordu; kafasında bunun yerine kızlar vardı ve hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir gelecek hayali. En azından çoğu arkadaşı gibi yoldan çıkmadı. Bunu, Turan'ı Sietas'ta işe aldıran babası sağladı. Babası Arif, oğlunun yorucu işe rağmen akşamları eski arkadaşlarıyla yarım saatliğine de olsa diskoya gittiğini, hafta sonlarını genelevlerde geçirdiğini ve anne babasıyla tanıştırmak istemediği kızlarla dolaştığını öğrenince, köye bir yolculuk organize etmeye karar verdi. Bunun öncesinde Ute veya Ulla isimli bir kız yüzünden nahoş bir olay yaşanmıştı; yoksa kızın ismi Anja veya Agnieska mıydı?

Babası sık sık "Bir sürtükle evlenmeyeceksin. Sen benim oğlumsun, senin adını boş yere Turan koymadım" diye söylenirdi. Adı okulda da yığınla sorun yaşamasına neden olmuştu. Turan, büyük Türk devleti fantezilerine verilen addı. Daha adıyla bile sağcı olarak, en azından sağcı anne babanın oğlu olarak sınıflandırılıyordu. Elbette babasının görüşlerini biliyor, bunları anlaşılması zor buluyor ve sırf Türklerin yaşayacağı büyük bir ülkenin olup olmaması onu ilgilendirmiyordu. Bu düşüncenin aslında tahammül edilmesi imkânsız bir düşünce olduğu görüşündeydi. İnsanın ilk öpücükten önce şeref ve namusu üzerine evlilik sözü vermek zorunda olmadığı güzel sarışın kadınlar olmayacak, onların yerini, seneler

içerisinde aynı her öğün masaya taşıdıkları beyaz ekmekler gibi kabararak dırdır eden anneler, özenle kesilmiş bıyıklarıyla ve üzerlerine kötü oturan ceketleriyle, kollarının altında kocaman başlıklı ve daha da kocaman resimli gazeteler olmak üzere gezinen, içtikleri her bardak kan kırmızısı çayın sonrasında ve daha ilk rakı dublesinin öncesinde, ülkeye göz koyan kızıl soysuzlara söylenerek vatan ve bayrak üzerine yemin üzerine yemin eden, tersane veya fabrikadaki ustabaşına orospu çocuğu diye küfredip daha ertesi gün ücretsiz mesai için "Tabii Mayıster, hemen Mayıster" diye yalakalık yapan babalar alacaktı. Turan bütün bunlardan nefret ediyordu. Bunları, neden nefret ettiğini bilecek kadar görmüş ve yaşamıştı. Başka yerlerde her şeyin daha iyi olduğuna dair bir umudu yoktu.

Turan'ın Allah inancı köyün imamı tarafından, cehennem ve komünizm hakkında savurduğu ve her ikisini de bir ve aynı şey olarak tarif ettiği korkunç resim ve tehditlerle, çocuk henüz kısa pantolonla dolaşırken yok edilmişti. Köyün çocukları ne cehennem ne de komünizm hakkında somut bir tahayyüle sahip değillerdi ve bu boşluğu Kuran kursunun duvarlarına çizilen korkunçluklarla doldurmaya hazırlardı. Allah onlar için yalnızca cezalandıran, her yerde hazır ve nazır bulunan, her şeyi bilen ve atlatılması mümkün olmayan bir üst babaydı. Din böylece hızla bir korku öğesine dönüşmüştü. Bireyin hiçbir değeri yoktu, topluluk ise her şeydi. Köy erkeklerinin yarım yamalak bilgi ile neredeyse hiç anlamadıkları gazete haberlerini namus, tevazu, acizlik ve isyandan oluşan karmaşık bir ideolojide bir araya getirip kışkırtıcı söylemler vasıtasıyla dışa vurması vatan ve imanın öne çıktığı muğlak bir duygu dünyasında şekilleniyordu. Turan, topluluğun Türkçülük ve İslam gururunu benimsemeye fırsat bulamadan köyden koparılmıştı. Tek kelime Almanca bilmeden Hamburg'un bir kenar semtinde okula yazdırılan çocuğun yaşadığı kültür şoku veya kimlik bunalımı veya her ikisi birden sürecin geriye kalanını

tamamlamıştı. Türkiye uzaklardaki bir vatan olmadığı gibi, Almanya da yeni vatanı değildi; yaşadığı yer Neuenfelde'ydi. Hamburg'un, Reeperbahn ve bilindik yan sokakları hariç pek bir yanını tanımıyordu. Burada da o belli müesseseleri yalnızca dışından görmüştü; çünkü babasının endişelerine karşın arkadaşlarıyla birlikte hiçbir zaman eşikten içeriye adımlarını atmamışlardı.

"Evlenmekten bahseden kim, baba?" diye itiraz etti Turan babasına. Yağlı ve lekeli çarşafların üzerinde güzel kadınların ve har vurup harman savurarak yaşanan bir hayatın rüyasını görmek üzere sefil, sevimsiz odalara çıktığı kızların hiçbirisini eşi olarak tahayyül etmesi mümkün değildi. Allah göstermesin! Dürüst olmak gerekirse, tanıdığı hiçbir kızı eşi olarak tahayyül edemiyordu. Kendisini koca olarak tahayyül etmekten ise hiç hoşlanmıyordu. Ne anlamı vardı evlenmenin ve çocuk sahibi olmanın? Allah korusun!

"Herkes seni o sarışınla görmüş."

Hangi sarışınla? Sarışınların hangisiyle? Nihayetinde bunun hiçbir önemi yoktu. Babası aslında başka bir şey söylemek istiyordu; Turan haberi yokmuş gibi davransa da, babasının ne demek istediğini biliyordu.

"Gâvurlarla ne halt ettiğin umurumda bile değil!" diye devam etti babası ve Turan babasının çok da dürüst olmadığı hissine kapıldı. Babasının gün ışığında elinin tersiyle geri çevirdiği yemişlerin tadına güneş batınca para karşılığında veya parasız birkaç saatliğine veya tüm gece boyunca bizzat bakmadığını kim iddia edebilirdi?

Turan aradığı itirafı Arif'in gözlerinde buldu. Yorgun, açık kahverengi gözbebeklerinin yanıp sönmesi ve irisin genişleyip koyulaşması her şeyi belli ediyordu. Turan'ın sırıtması babasının gözünden kaçmadı. Arif başını eğdi; kendini yakalanmış gibi hissediyor, utanıyordu. Kendi oğlundan utanıyordu.

Turan "Ay!" diye bağırdı. Babasını hiç gözden kaçırmamasına rağmen gafil avlanmıştı. Tokadı yediği yanağı yanıyordu.

"Haylaz herif, geleneklerimizle dalga geçmeye kalkışma!" Eğer Turan'ın sosyolojiden haberi olmuş olsaydı burada temsili bir çatışmanın yaşandığını anlayabilirdi. Bu durumda ise yalnızca öfkelendi ve boyun eğdi, en azından görünüşte.

"Gâvurlar kurtlarını dökebilir. Almanlar anne ve babalarının yanında istediğini yapabilir. Fakat sen biz ne dersek onu yapacaksın." Gençlerin bütün dünyada duymaya alıştığı "benim masamda oturduğun sürece" koşulunu babası ihtiyatla atlamıştı. Çünkü bu kültürde oğulun aileye karşı yükümlülüğü ayrı bir ev açmakla sona ermediği gibi, maddi bağımsızlıkla da bir bağlantısı yoktu. Oğul ebediyen çocuk olarak kalır ve en büyük oğuldan ayrıca anne ve babasını yanına alması ve hayatı boyunca destek olması beklenirdi. Hayatı boyunca. Turan'ın evli olan ve dolayısıyla aile içi konularla neredeyse hiç ilgisi bulunmayan iki kız kardeşi daha vardı. Küçük kız kardeşinin evlenip alışılagelmiş olduğu üzere kocasının ailesinin yanına taşınmasından sonra annesi ev işlerinde yalnız kaldığı için yakınmaya başlamıştı. Turan bu yakınmaları bilerek duymazdan geliyordu; çünkü bunların annesinin ona eve bir gelin getirmenin zamanının geldiğini hatırlatma tarzı olduğunu gayet iyi biliyordu. Annesi ona bir kız göstermek üzere defalarca ev ziyaretleri düzenlemiş, Turan her seferinde görmezden ve duymazdan gelmişti. Konu daha sonra babası tarafından çeşitli vesilelerle açılmıştı. Ancak göründüğü kadarıyla artık yarı şaka yarı ciddi dile getirilen görüş ve öneriler geride kalmak üzereydi.

"Bak oğlum, bizde âdet olmakla birlikte, köyden bir kız istememeni anlıyorum. Şayet buradan bir kız istiyorsan, seni desteklemeye hazırım."

Turan'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. Babası öksürerek boğazını temizledi.

"Yani, bizim vatandaşların burada yetişen kızlarından birini kastediyorum elbette." Bu bile, Turan'ın hiç beklemediği bir tavizdi.

"Baba, çıraklık eğitimi almadan bir aile geçindiremem ki."

"Evet oğlum, işte senden hep böyle olmanı bekliyorum. Eğitim konusunu hep söylemiştim. Eee, ne zaman başlıyorsun?"

Turan kendi kazdığı kuyuya kendisi düşmüş, böylece evlenmek zorunda kalmamak için firmada bir çıraklık yeri elde etmenin peşine takılmıştı. Tersane ikinci kuşağın daha iyi eğitim almasından yanaydı; çünkü limanın geleceği kaslı kollar yerine işlerin nasıl yürüdüğünü bilen, kendilerini işleriyle özdeşleştiren, yeni makineleri kullanmaktan anlayan ve işletme içinde kendilerini geliştirmeye hazır olan genç insanlar gerektiriyordu. Kaynakçı veya kalifiye işçi olmak, ilköğretim okulu mezunu olmaksızın da ulaşılabilecek güzel hedeflerdi. Turan'ın sorunu yalnızca kendisini işletmeyle ve kalifiye işçilik hedefiyle yeterince özdeşleştirememesi değildi. Meslek okulu kapsamında okuyup anlaması gereken metinlerle baş edemiyordu. Çift yönlü eğitimmiş, peh! Pratikte neyin nasıl yapılacağını öğrenmesi neden yeterli olmasındı? Teorinin ne gereği vardı? Bu ıvır zıvıra zaten hiçbir zaman ihtiyacı olmayacaktı. Fakat ne yazık ki yalnızca meslek okulunun öğretmenleri değil, aynı zamanda işletmedeki eğitimciler de böyle düşünmüyordu. Turan beşinci ihtardan sonra eğitimi bıraktı.

CD çalara yeni bir CD yerleştirdi. "*Sen iste-her şey güzel olur... Sen iste-elbet bir yol bulunur...*" Araba için en kısa zamanda yeni bir MP3 çalar alması gerekiyordu. Sürekli CD değiştirmek artık sinirine dokunuyordu. Bir köyde kırmızı ışıkta geçmişti; fakat bunun dışında hep yeşile denk gelmişti. Böyle güzel bir günde kafasına geçmişi takmamalıydı. Ancak geleceğe ilişkin düşünceler de kısa bir süre öncesine kadar göründüğü gibi tozpembe değildi artık. Marlies tabancayı göğsüne dayayacak ve "Karar ver artık! Oğlun hapiste, kızın öldü, neden artık boşanmıyorsun?" diye zorlayacaktı. Bir zamanlar Marlies'e aileyi, kültürü, gelenekleri açıklamaya çalışmıştı.

Çabası anlamsız olmuştu. Oysa Marlies başlangıçta ne kadar anlayışlıydı. Kabul, evli olduğunu en başta ondan gizlemişti. Fakat kalbini açabildiği, güçlü erkek rolünü oynamak zorunda olmadığı ilk kişi Marlies olmuştu. Şimdi böyle davrandığına bazen pişman oluyordu. Marlies onun hakkında çok fazla bilgiye sahipti, şantaj yapabilirdi. Marlies'in kucağında Jonas ile babasının karşısında oturduğunu düşündükçe...

Jonas. Geleceğin simgesiydi o. Henüz dört yaşındaydı. Turan Marlies'in çocuğu doğurmasını istememişti. Fakat Marlies ona 38 yaşına geldiğini ve bunun üç kürtajdan sonra muhtemelen son şansı olduğunu çok çabuk izah etmişti. Turan ondan ayrılsa ve Jonas'ı babasız büyütmek zorunda kalsa bile doğumu yapacaktı. Çocuğu istiyordu. Turan bu nihai konuşmadan sonra panik içerisinde Toyota'sına atlayıp gitmiş ve üç hafta boyunca Marlies'e de Batı'daki ailesine de görünmemişti. Köyden köye dolaşarak hedefsiz bir şekilde gezinmiş, kâh orada kâh şurada otellerde kalmış, hatta Türkiye'ye dönmeyi, İstanbul, Ankara veya Adana gibi onu kimsenin tanımadığı anonim bir büyük şehre yerleşmeyi bile aklından geçirmişti. Orada da, tersaneden ayrıldıktan beri burada yaptığı gibi işten işe atlayabilirdi. Sonra anne ve babasının ülkesinde yaşayamayacağını, Marlies'e ihtiyacı olduğunu idrak etti. Marlies Turan'ın köşeyi dönmeyi umduğu binlerce fikrinin birisinin daha yine başarısızlığa uğradığı kötü günlerde bile kaçıp saklanmadığı ilk kadındı. Suskun kalmasını biliyor ama bazen de en karanlık tüneli bile aydınlatacak bir tarzda "Turan, topla cesaretini!" diyebiliyordu. Turan Marlies olmaksızın yaşayamazdı. Ve sonra Jonas dünyaya gelmişti, fırsat bulduğu her zaman kucağına alıp şefkatle sevdiği oğlu. Hüsniye'den olan, anne ve babasının evinde kalan çocukları Bahar ve Burak'ı çok nadiren kucağına almıştı. Eve düzenli olarak para bırakıyordu, bu kadarı yeterli olmalıydı. Hüsniye eşiydi ve bu nedenle birkaç haftada bir eve gidince onunla yatıyordu, senelerden beri bu böyleydi. "Eve gitmek", ne garip bir kelime! Onun evi

anne babasının Hamburg-Wilhelmsburg'taki suçlama, gelenek ve ikiyüzlülüklerle dolu evi değildi; Marlies ile Jonas'ın oturduğu ev de değildi; mutlu anlar yaşamakla birlikte, burasını benimsemekten de çekiniyordu. Onun evi yollardı.

Tersaneden ayrıldıktan sonra babasının parasıyla ilkönce bir büfe, sonra bir çiçekçi dükkânı, daha sonra gece ruhsatı olan bir içki bayii ve nihayet ikinci bir büfe daha açmıştı. Annesiyle babası köydeki düğünü düzenleyince, onu mümkün olduğunca evden uzak tutacak bir iş aradı. Akşamları ve hafta sonları ailenin yanında olmaya katlanamıyordu. Tam o anda eski döner üreticisinin, dönerciler ve sapa büfeler için bir sevkiyat servisi kurma teklifi işine geldi. Sonra duvar yıkıldı ilk Türk girişimciler şanslarını Doğu'da denemeye başladı. Azgelişmiş bölgelerde döner büfeleri mantar gibi yerden bitiyordu. Rakip Asya mutfağı bile pazarı daraltıcı bir etkide bulunmak bir yana, işleri daha da canlandırıyordu; Turan ise hazır ve nazırdı. En önemli şehirlerde hızla mobil dönercilerden oluşan bir halka örgütlemişti. Bunlara ilkönce kendisi servis yapıyordu, sonra dışarıdan mal almaya başladı. Keyfi yerindeydi, her şey iyi gidiyordu. Doğu'da yükselen güneş, güler yüzünü ona da gösteriyordu. Artık Hamburg'ta hep onu bekleyen Hüsniye'yle evliliği de gözüne bir korku filmi gibi görünmüyordu. Zaten feragat etmek zorunda kaldığı bir şey olmamıştı. Sürekli uzun araba yolculukları artık kanına işlemişti. Her büyükçe şehirde bir dostu vardı, bunlar az veya çok gevşek ilişkilerdi. Köyden gelen gelin ise yalnızca diğerlerinin arasında birisiydi. Turan'ın bakirelere ilişkin bir deneyimi yoktu; Hüsniye'nin ürkekliğini çekici buluyor ve hayatında ilk kez bir kadının yalnızca kendisine ait olmasından gurur duyuyordu. Bu, en başından beri böyleydi. Köylü bakirenin Wilhelmsburg'a ailenin yanına gelmesi beş yıl sürdü. Kanunlar böyle gerektiriyordu ve Turan'ın buna bir itirazı olmadı. Sonuçlarıyla her gün yüzleşmek zorunda kalmaksızın evli olma düşüncesine alışmıştı. Eşinin yanında olmaması ve dola-

yısıyla evliliğinin yükümlülüklerinden uzak kalması gözüne giderek daha çekici görünmeye başladı.

Anne ve babalar çocukların birbirlerine yazmasını kararlaştırmışlardı. Hüsniye yazmasını neredeyse hiç bilmiyordu. Turan ise en son ne zaman bir mektup yazmıştı acaba? Muhtemelen okulda verilen bir ev ödevinde. Ve Almanca. Bu nedenle yalnızca birkaç kez telefonla görüştüler. Aradaki büyük mesafe ve sıcak yaz gecelerinin anısı, telefondaki kıkırdama ve kekelemelerin olduğundan daha heyecanlı görünmesine neden oldu. Telefonlaşmak pahalıydı ve Hüsniyelerin evinde bir telefon yoktu; böylece ilk yılın telefon görüşmeleri bir elin parmaklarını geçmedi.

Hamilelik haberini alınca Turan kafasına bir balyoz yemiş gibi oldu. Kürtaj yapılmasında ısrarcı oldu, ilkönce sevecen bir dille, sonra tehditlerle. Hüsniye telefonda gelecek senelerin ilk işareti olarak ağladı; fakat Turan bunun bir işaret olduğunu o zamanlar henüz bilmiyordu. Günün birinde kürtaj için zamanın çoktan geçtiğini öğrendi. Anneler bilgece bir öngörüyle kendi aralarında Turan'ın geç haberdar edilmesini kararlaştırmışlardı. Çocuk, Turan'ı genç kadına ve böylece aile, kültür ve geleneklere bağlamak için bir tutkal işlevi görecekti. Turan kızını bir sonraki yaz gördü. Kız henüz üç aylıktı ve Turan için aynı annesi Hüsniye gibi yabancı bir varlıktı. Buna rağmen geçen sene yapılan imam nikâhının resmi bir nikâhla tamamlanmasını kabul etti. Turan aileyi, köyü ve Türkiye'yi üç hafta bile çekemedi. Sonra her şey sinemadan çıkınca arkasında kötü bir tat bırakan bir film gibi uzaklara savruldu. Evet, film oynamıştı ve gerçekti; fakat akşam geride kaldıktan ve gelecek günün ışığı onu ait olduğu gölgelerin arasına geri yolladıktan sonra, kendi hayatıyla ne ilgisi vardı?

Turan iki Almanya'nın birleştiği yıllarda para, kadın ve takdirin bol olduğu harika bir hayat sürdürdü. Ona kalsa her şey böyle devam edebilirdi. Gençti, dünyanın sahibi gibi hissediyordu kendini ve annesiyle babasını neredeyse hiç

görmüyordu. Onları gördüğünde ise giderek açık bir talebe dönüşen ve oğullarının eşiyle kızını artık Almanya'ya getirmesini içeren ısrarlı ricalarını elinin tersiyle geri çeviriyor, "Oraya düzenli bir şekilde para gönderiyorum, daha ne istiyorlar? Burada olsalardı da onlarla ilgilenemezdim, eve ne kadar nadiren gelebildiğimi görüyorsunuz" diyordu. Oysa gerçekte çoktandır düzenli para göndermemesi ise parasının olmamasından kaynaklanmıyordu. Tüm bu köy meselesi ona o kadar uzak geliyordu ki, oralarda bir yere para göndermek gerçekdışı gibiydi. Hayat, ona yedi dağın arkasındaki Pamuk Prenses'ten daha uzak gibi gelen bu gerçekliğin rahatını bozmasına izin vermeyecek kadar güzel gidiyordu. Sonra babası konuya el koydu.

Aniden gelmişlerdi. Annesiyle babası yaz tatilinden dönerken eşiyle kızını da beraberlerinde getirmişlerdi. Onları havaalanından almayı, eşini ve kızını yakışık alır bir şekilde karşılamayı veya en azından geldiklerinde evde olmayı reddetti. Babasının hiddetini göstermesi zaten kaçınılmazdı, onun için çıplak gerçeklerle yüzleşmeden önce birkaç hafta daha yollara düşmesinin bir zararı olmazdı. Karşı koymak için her şey çok geçti.

Aynı akşam Dresden'de kanepenin üzerinde otururken Marlies "Hiçbir zaman geç değildir" dedi. Yemek yapmış ve şefkatle sofrayı kurmuştu. Turan geldiğinde, Jonas henüz yatmamıştı; Marlies mutfakta uğraşırken Turan oğlunu kendisi yatağa götürmüştü.

"Turan, hayatını artık kendi ellerine alman lazım. Hep hayat felsefenin dizginleri elinde tutmak olduğunu söylemez miydin?"

Turan ayağa kalktı, uzaktan kumandayı aradı. Marlies daha ilk akşam bu konuyu açmak zorunda mıydı? Bir haftadır yollardaydı, bu akşam için sevinmiş ve Marlies'in kınamalarının çok yoğun olmayacağını ümit etmişti. Oysa şimdi Marlies göğsüne tabancayı dayıyordu.

9
Köyde Tatil

Bahar'ı tekrar gördüğümde okula başlamıştı. Bahar ile annesini Almanya'ya, Turan'ın yanına göndermek için elimden gelen her şeyi yaparken bu ayrılığın benim için ne kadar zor olacağını tahmin etmemiştim. Melek beni uyarmıştı, ben ise onun karamsar sözlerini çoğu zaman yaptığım gibi yine ciddiye almadım; sonrasında Melek, kızımız ve torunumuzdan ayrı kalmanın üstesinden benden çok daha iyi geldi. Hüsniye ile yaptığı nadir telefon konuşmalarının ona nasıl acı verdiğini görmek hoş değildi. Melek her konuşmadan sonra, insanın saatini ayarlayabileceği kadar tamı tamına on dakika ağlıyor, sonra derin derin içini çekiyor, her şeye kadir

olan Allah'ın rahmetine sığınıyor, gözyaşlarını itinayla siliyor, gürültülü, hiç yakışık almayan ve bu vesilenin haricinde hiç yapmadığı bir şekilde burnunu temizliyor, başörtüsünü yeniden bağlıyor ve ev işlerine geri dönüyordu. Onun için mesele böylece en azından görünüşte bitmiş oluyordu. Oğlan doğduktan sonra Hüsniye'nin telefonları seyrekleşti ve ilk erkek toruna duyulan sevincin ardından Melek'in ilgisi giderek buradaki çocuklara yöneldi. Birkaç aylık bir bebekle o yaz köye bir ziyaret yapılamayacağı çok geçmeden belli oldu. Bu arada oğlumuz Feridun bana yardım edecek ve ailenin sorumluluklarına katkıda bulunabilecek kadar büyümüştü. Melek'in, Hüsniye'nin kardeşini yanına almak istediğini söylemesi hiç hoşuma gitmedi. Almanya'nın cennet benzeri koşullarına ilişkin kafamızda olan resim, bu arada medyadaki haberler ve tatilciler ile kesin dönüş yapanların anlattıkları nedeniyle eskisi gibi lekesiz olmasa da, Feridun hayalindeki ülkeye gitmeyi hâlâ çok istiyordu.

Tablo, boykot nedeniyle gerçek bir yara aldı. Eski silah arkadaşı Güneydoğu'daki savaşta kullanılan tanklar satmıştı. Bu durum Almanya'daki Türkiye karşıtı grupların Türkiye'ye silah boykotu uygulanması için sokağa dökülmelerine neden oldu. Bu insanlara inanamıyordum! Kendi ülkelerinin bir eyaletinde birileri ayrı bir devlet kurmak amacıyla ayaklansaydı ne yaparlardı acaba? Belki Almanlar o zaman bizim neden bu savaşı sürdürmek zorunda olduğumuzu ve ülkenin bölünmesine elimiz kolumuz bağlı seyirci kalamayacağımızı anlarlardı. Daha Kurtuluş Savaşı'nda katlanılması zor kayıplar vermiştik. Şimdi kendilerini azınlık ilan eden birtakım gruplar ayrılırsa, topraklarımızın geriye kalan bölümünün dünya politika sahnesinde pek bir önemi kalmazdı. Tamam, tamam, Melek de bana hep bir konudan yola çıkıp bambaşka konulara savrulup gittiğimi söyler, oysa hiç kimseyi ilgilendirmeyen konular hakkında gevezelik eden çoğu zaman bizzat kendisidir.

Ben daha ziyade Feridun'un askerliği konusunda endişeleniyordum. Güneydoğu'daki savaşta Batılı askerlerin kullanılması çok yaygındı. Devlet orada tüm gücünü elbette göstermek zorundaydı. Yok, hayır, konuyu yine dağıtmak niyetinde değilim. Fakat Feridun benim tek oğlum, en büyük kızım evden uçmuştu ve diğer üç küçük kız ise Feridun'un yerini tutamazdı. Tabutun Türk bayrağıyla sarıldığı bir şehit cenazesi ne işime yarardı? Oğlan bana burada köyde ve evde canlı lazımdı. Güneydoğu'da şehit düşmesi veya Almanya'ya ablasının yanına gitmesi benim için gerçek anlamda pek fark etmiyordu. İlk seçenekle ilgili hiçbir şey yapamaz ama ikincisini pekâlâ engelleyebilirdim. Böylece ilkönce vatan hizmetini yerine getirmesi gerektiğini öne sürdüm. Daha sonra ne yapılacağına bakardık. Zaten askerliğini yapmadan önce resmi makamlardan pasaport alamazdı.

Hesabım umduğumdan çok daha iyi tuttu. Feridun'u askere gitmeden önce köyde evlendirmeyi önermiştim. Ama nafile, ana oğul başarıyla karşı koydular. Yoksa Melek çocuğun köye geri dönmemesini, hatta belki de Almanya'ya gitmesini mi istiyordu? Belki de Feridun'un Almanya'ya iyice yerleştikten sonra yaşlı annesiyle babası da dahil olmak üzere tüm aileyi yanına alacağının hesaplarını yapmaktaydı! Bu düşünceleri dile getirdiğimde Melek yalnızca gülmekle yetindi ve iki kahkaha arasında "En azından yeterince hayal gücün var; fakat on öküz arabası bile beni köyden çekip çıkaramaz" dedi. Nasıl yaptığını bilmiyorum, belki Ketum cadısına bir şey hazırlatmış veya insanın parasını cebinden çekip alan o sorumsuz hocalardan birine bir muska yazdırmıştır. Her halükârda Feridun askerdeki on beş ayını yalnızca kazasız belasız atlatmakla kalmayıp askerden sonra köye geri döndü ve köyün muhtarının kızı Hadiye'yle evlenmek istediğini bile belirtti.

Melek oğlunun arzusunu bana açınca "Peki ama Mustafa Bey bu evliliğe onay verir mi?" diye sordum.

"Bu işi kadınlara bırak" dedi Melek ve bıyık altından gülümsedi. "Biraz masraf çıkacak ama oğlun herhalde buna değer, öyle değil mi?"

Başlık parası ve benzer âdetlerin yavaş yavaş kalktığı söylenir; fakat şimdi oğlumu evlendirmek için bir de para ödemek zorunda kalacaktım. Hüsniye'nin evliliğinden elime ne geçmişti ki? İhraç edilen bir gelinin babası olma şerefi, Alamanyalı damat tarafından maddi olarak desteklenme umudu ve bir de köyün bir kenarında kaderine terk edilmiş bir arsa.

Fakat hiç olmazsa oğlan köyde kalacaktı; biz ise güzel bir gelin alacak ve aynı zamanda köyün muhtarıyla iyi ilişkiler kuracaktık. Cimriliğin sırası değildi. Ayrıca köyün diğer sakinlerinden geri kalır bir yanımız yoktu. Melek'e gözden çıkarmamız gereken miktarı sorduğumda, yine güldü.

"Hayır, hayır, bu sefer paradan biz faydalanacağız, gelin tarafı değil." Tam olarak anlayamamıştım; fakat Melek beni hemen aydınlatma fırsatını kaçırmadı. Gençler köyde kalmaları durumunda evde bazı onarımlar, mutfak ve ev için yeni eşyalar istiyordu. Şaşırdım. Yirmi beş yıl önce babamdan böyle bir istekte bulunsaydım ne olurdu acaba? Öbür yandan, başlık parası böylece hasıraltı edilecekse, hiçbir itirazım yoktu.

Hadiye daha yeni on sekiz yaşına girmişti. Babası resmi nikâhın düğünden önce yapılmasını şart koşmuştu. Kendisini devletin köydeki resmi temsilcisi olarak görüyor ve laik cumhuriyetin başlıca yasalarının örnek bir şekilde hayata geçirilmesini istiyordu. Buna karşı değildim. Gelenekler ve hokus pokus zırvalıklarından ziyade yasaları temel alan ve hemen yanı başımda bulunan dünürleri, göründüğü kadarıyla Hüsniye'nin karşılaşmış olduğu kestirilmesi zor ilişkilere bin kez tercih ederdim.

Hüsniye erkek kardeşinin düğününe gelmedi ve uzaklardaki Wilhelmsburg'tan aldığımız haberler giderek azalıyordu. Şimdi artık gelinimiz Hadiye yanımızdaydı, yaklaşık bir yıl da sonra ikizler, Tufan ile Ozan dünyaya gelip ilk iki torunun yokluğunu bir ölçüde unutturdu.

"Hüsniye çocuklarla birlikte gelmek istiyor."

Nasıl yani, bunca yıl sonra bir ziyaret mi? Yoksa –Allah korusun– babasının evine geri mi dönmek istiyordu? Velet-lerle birlikte? Melek çocukların planlarından yine benden önce haberdar olmanın tadını çıkarıyordu.

"Öyle mi?" Çok meraklı gözükmemeye çalıştım.

"Evet, neyse ki koca olacak o beş para etmez adamı yanın-da getirmiyor." Vay canına, zehir gibi bir laf!

"Demek öyle?"

"Söylediklerim seni ilgilendirmiyormuş gibi yapma. Ne de olsa senin de kızın!"

"Öyle mi?" Bu küçük kışkırtma gümüş grisi saçların altın-daki kırmızı yanakların daha da kızarmasına neden oldu. Melek'in saçlarını kısa kestirmesinin üzerinden henüz uzun bir zaman geçmemişti. Kısa saçların daha rahat olduğunu ve çalışırken daha az rahatsız ettiğini söylüyordu. Bunları önceden umursar mıydı? Bu konuda benim fikrimi sormuş muydu? Fakat sevgili oğlu ve gelini gençleşmiş annelerini çok beğeniyorlardı. Kadının saçlarının onun gururu olduğu söyle-nirdi hep. Ancak ne gariptir ki Melek saçlarını kestirdiğinden beri önemli ölçüde özgüven kazanmış veya daha doğrusu dik başlı olmuştu. Yoksa bu durum saçlarıyla değil de, geliniyle ve dünürüyle, daha kısa bir süre öncesine kadar duymak bir yana, telaffuz bile edemediği kadın hakları, özgürleşme, eşit haklar gibi konular hakkında yaptığı konuşmalarla mı bağ-lantılıydı?

"Şayet bu konuda kuşkuların varsa, daha önce dile getir-meliydin!" İşte, lafı gediğine oturtmuştu. Yeni görünümüne ilişkin bir kanıt daha! Erkeklik namusuma cepheden saldırdı-ğı için, aslında hakarete uğramış olmalıydım; fakat ne gariptir ki, Melek'in bu yeni tarzı hoşuma gidiyordu. Sırıttım.

"O halde beni daha fazla merakta bırakma ve kızımla birlikte arkamdan ne dolaplar çevirdiğini anlat. Ne zaman geliyor? Ne kadar kalacak?"

Feridun Hüsniye'yi İstanbul'dan aldı. Bizim gelin ise... Tek gelinim olmasına rağmen, ben bizim gelini "Hadiye Gelin" diye çağırıyordum. İkizlerin doğumundan sonra kadınlar birisini, oğul, kız, karı, gelin gibi konumunu ön plana çıkararak çağırmanın o kişiye saygısızlık anlamına geldiği sonucuna vardılar. Yabancı filmlerde birisi hiç erkek kardeşine "abi" veya oğlunun eşine "gelin" diye sesleniyor muydu? Herkesin bir adı vardı ve bu ad yalnızca nüfus dairesine bildirmek için verilmiyordu. Bu yeni âdetler pek bana göre değildi ama yine de geçmişte kalmış bir ihtiyar gibi gözükmek istemedim ve bir uzlaşma yapıp "gelin"i "Hadiye Gelin"e dönüştürdüm. Her neyse, lafı uzatmayayım, bizim Hadiye Gelin henüz kendisi de çok genç olmasına rağmen çocukları çok iyi idare ediyordu. Aslında her şeyi çok iyi idare ediyor ve kayınvalidesiyle kayınbabasına saygıda da kusur etmiyordu. Feridun çok iyi bir seçim yapmıştı ve onunla gurur duyuyordum.

Büyük kızım bana tümüyle yabancı iki çocukla köye geldi. Burak daha önce buraya hiç gelmemişti, Bahar ise beş yıldan beri yeni bir ülkede yaşıyordu. En azından ikisi de Türkçe biliyordu. Bu açıdan bakıldığında komşuların torunlarından çok farklılardı. İlkin hep bir arada dolaşıp evde kaldılar. Bahar çok geçmeden açıldı, dışarıda da oynamaya başladı. Büyük torun olmanın tadını çıkarıyor, etrafına emirler yağdırıyor; fakat Burak'ın haricinde hiç kimse bunlara aldırmıyordu. Sık sık çıngar çıkıyordu ve Hadiye olmasa evin huzuru kaçardı.

Evin huzuru demişken... Evin yönetimi Hadiye ve Melek'e geçtiğinden beri aile daha sık bir araya geliyordu. Kahveye daha az gidiyordum; artık muhtar Mustafa'yla dünür oldu-

ğum için hiç kimse bir şey söylemiyordu. Kendi kendime bunu neden daha önce yapmadığımızı sorduğum anlar oluyordu. Hep aile birbirine bağlı olmalı denilirdi. Fakat genelde çoğu zaman erkekler erkeklerle, kadınlar kadınlarla veya duruma göre tüm köy birlik olurdu. Şimdi hayatımda ilk kez ailenin nasıl olabileceğini, yalnızca öylesine var olmakla kalmayıp bir değer oluşturduğunu görüyordum. Ancak her şey henüz o kadar tazeydi ki, her an çığırından çıkabilirdi.

Hüsniye son yılları çok sınırlı bir aile çevresinde geçirmişti: kayınvalidesi ile kayınpederi, kendisi ve çocuklar. Bahar dokuz yaşına gelmişti, ufak oğlan ise dört yaşındaydı; Hüsniye ufak oğlana garip bir şekilde "büyük oğlum" diyordu. Hüsniye'nin düşünceleri bizde yavaş yavaş yerleşmeye başlayan yeni aile düzeniyle uyumlu değildi. Kendisine aile içerisinde bir yer bulmakta zorlanıyordu. Burak da aynı durumdaydı. Bahar ise çok daha çabuk uyum sağlamıştı. Dik kafalı olmakla birlikte, aynı zamanda esnekti. Evin dışında köyün tüm çocuklarına hükmediyor, evde ise büyük bir doğallıkla annesi ve kardeşinin sözcülüğünü yapıyordu. Melek veya Hadiye Hüsniye'ye bir soru yöneltince cevabı Bahar veriyordu. Hüsniye bundan hiç rahatsız olmuyor, hatta göründüğü kadarıyla farkına varmıyordu. Almanya'ya gitmeden önce köyde yaşadığı zamanlar kızıyla hiç ilgilenmediğini hatırladım. Daha öncesini, yani kendisinin çocuk olduğu zamanları düşünecek olursak, kendi adına konuştuğu bir hadise de hatırlamıyorum. Hüsniye'nin çocukluğu ve gençliği gözüme birdenbire soluk bir siyah-beyaz fotoğraf üzerindeki bir gölge gibi göründü. Oysa bizim büyük kızımızdı. Elimde olmadan Hüsniye'yi, ondan çok sonra dünyaya gelen ama aynı Hüsniye gibi kendi ailesinin büyük kızı olan Hadiye'yle karşılaştırdım. Ancak Hadiye bir kişiliğe sahipti. Gülüyor, öfkeleniyor, yaptığı ve söylediği her şeye kişiliğini yansıtıyordu. Onun sayesinde hepimiz kadın-erkek eşitliğini ve herkese değer vermeyi öğrenmiştik. Aniden Hadiye'nin annesiyle babasının onun kişiliğinin gelişmesine

önemli bir katkıda bulunduğunu anladım. Mustafa ve Emel onu her zaman bağımsız bir kişilik sahibi olarak görmüş ve öyle davranmıştı. Mustafa eşine de köyün diğer erkeklerinin eşlerine davrandığından farklı davranıyordu. Emel kendisini diğer kadınlardan daha üstün görmüyor, köyün diğer kadınlarıyla gayet iyi geçiniyor; fakat komşularını dedikodu veya yakınma amacıyla ziyaret etmiyordu. Köyde bunun nedeninin, Emel'in buralı olmamasından kaynaklandığı söylenirdi. Mustafa Emel ile ilçede liseye giderken tanışmıştı. Onunla evlendiği için kimi kinaye ve açık suçlamaya maruz kaldı. "Avratları isyana teşvik ediyorsun!" denildi. Mustafa tüm bunları gülerek karşılamış, katlanmanın zor geldiği zamanlar sırıtarak, "Hayatın en güzel yarısını kaçırıyorsunuz" demiş, sonra başı havada dimdik bir yürüyüşle ve ıslık çalarak eve gitmişti. Hepimizden çok farklı olmasına rağmen köyün erkekleri her seçimde Mustafa'yı muhtar olarak seçmişti. Belki de farklı olmasına rağmen değil, tam da bundan dolayı ve kendilerinden birine değil ona güvendikleri için Mustafa her seferinde yeniden seçiliyordu. Mustafa muhtar olduğundan beri köyde işler yolundaydı. Köy için büyük bir şanstı bu durum. Oğlumun özellikle Mustafa'nın kızını seçmiş olması ise, benim için büyük bir şans olmuştu. Hüsniye'yle ilgili nahoş ve çaresiz meseleyi yaşamasaydık, göğsümü gece gündüz bir horoz gibi gururla şişirirdim.

Hüsniye'nin daha köye yaptığı bu ilk ziyaretinde ona oğlunu burada bırakmasını teklif ettim. Şaşkınlıktan gözlerini fal taşı gibi açtı ve sonra bir ağlama krizine tutuldu. Hadiye yanımıza geldi.

"Bir şey yok", dedim. "Yalnızca oğlanın burada kalmasının ona bir faydası olup olmayacağını sordum."

Hadiye gözlerini yuvarladı, Hüsniye'yi kucakladı ve saçını okşadı. Kadınların bu tavırlarından rahatsız olup odayı terk ettim. O gün kahvede çok uzun kalıp birbiri ardına okey oynadım. Akşam kahveden dönünce Melek beni kenara çekti.

"Bahar'ı almayı teklif etseydin, sevinçten kollarına atlardı" dedi.

"O ufaklık tam bir cadaloz, daha yeni kazandığımız huzuru darmadağın eder" diye itirazda bulundum.

"Tamam, tamam." Melek gülümseyerek kolumu okşadı. "Bir şeyler ters gitmiş. Hadiye, Bahar'ın kendisini istenmeyen ve sevilmeyen bir çocuk olarak gördüğünü ve buna karşı koymak için cadalozlaştığını söylüyor." Melek güldü. "Dokuz yaşında bir cadaloz." Sonra ciddileşip devam etti: "Burak Hüsniye'nin tesellisi, desteği, kısaca hayatının anlamı. Başka hiç kimsesi yok, yani kimseye o denli bağlı değil. Onu ve çocukları mümkün olduğunca sık buraya yanımıza almamız lazım. Burada onları bir şekilde düzeltiriz."

Bana yandan bir bakış attı. "Bana soracak olursan..."

Eskiden olsa "Sana kimse bir şey sormuyor" der ve her türlü nahoş tartışmayı daha başlamadan bitirirdim. Ama bizde artık başka koşullar hâkimdi. Bu nedenle tek kaşımı yukarıya kaldırmakla yetindim.

"En iyisi hepsinin burada kalması olurdu."

"Nasıl?"

"Kızımız orada mutlu değil. Bahar ve Burak için de henüz geç sayılmaz. Muhtemelen babaları bile buna memnun olurdu..."

Ama şimdi bu konuya bir nokta koymam gerekiyordu. Tamam, evli kızların aileden sayılmamasının yanlış olduğunu öğrenmiştim; fakat kocalarının evini terk etmeleri... hayır, bu kadarı da fazla oluyordu.

Ayrıca Melek de kendi söylediklerinde ısrar ediyor gibi görünmüyordu ve çabucak yumuşadı. Fakat yine de "İnsan neyin doğru olduğunu çoğu zaman her şey olup bittikten sonra görebiliyor" gibi birkaç çokbilmiş yorum yapmadan edemedi. Başını üzüntüyle iki yana salladı ve son olarak "Herkes kendi deneyimlerini kendisi yapmak zorunda. Çocuklar için en iyisinin ne olacağını ben de bilmiyorum. Hadiye ne der acaba bu duruma?" dedi.

Sonra Hadiye eve bir bisiklet getirdi. Yurt dışında akrabaları olan birkaç çocuk ortalığı birbirine kattıkları küçük, en son model, sağlam bisikletler getirtmişlerdi. Bütün o modern zımbırtılar gibi hiçbir gerçek yararı olmayan oyuncaklar yani. Hadiye'nin eve getirdiği bisiklet biçim olarak bunlara benzemekle birlikte, lastikleri ve genel görüntüsü daha inceydi ve kıpkırmızıydı. Hadiye Feridun'a bisikletin sele ve direksiyonunu Bahar'ın boyuna göre ayarlattırdı ve sonra köyün dışında, kavun bahçelerinin yanındaki geniş patikalarda Bahar ile saatlerce egzersizler yapmaya başladı.

Melek akşamları kahkahalar atarak Hadiye'nin bisikleti arkadan tutarken Bahar'ın bisikletin üstünde nasıl öteye beriye sallandığını anlatıyordu. Bahar kızıp vazgeçmek isterse, Hadiye onu arkadan ittiriyor ve "Hey, artık tek başına gidebiliyorsun!" diye bağırıyordu. Sonra Bahar bir hendeğe girmeden veya bisikletin üstünden yere sıçramadan önce kahkahalara boğuluyordu.

"Hadiye bir dahi!" dedi Melek coşkuyla. "Bisiklete binmek bizim ufak cadaloza çok iyi geliyor. Hem bütün kurtlarını döküyor, hem de özel birisi olma ve burada hiçbir kızın yapmadığı bir şeyi başardığı duygusunu kazanıyor." Bana göz kırptı. "Gelininin bisiklete binmeyi bildiğini tahmin eder miydin?"

"Nasıl? Hadiye Gelin bisiklete mi biniyor?"

"Evet, şehirdeki akrabalarının yanındayken öğrenmiş. Fakat annesiyle babası köyde dikkat çekmesini istemedikleri için Hadiye'yle, yalnızca şehirdeyken bisiklete binmesi, burada ise bundan uzak durması konusunda mutabık kalmışlar." Neredeyse otuz yıldır hayatı paylaştığım kadını tanıyamıyordum. Başını geriye atıp yüksek sesle güldü. "Biliyor musun, canım, biraz daha genç olsaydım ben de denerdim."

Melek'e bakakaldım.

"Yüzünü buruşturma! Bunun kulağa ne kadar komik geldiğini ben de biliyorum." Melek sustu ve yere baktı. Sonra başını kaldırdı ve sözlerine gözlerinde tehlikeli bir parıltı olmak üzere devam etti: "Hadiye benim bisiklete binmek için hiç de yaşlı olmadığımı söylüyor."

Gözlerim neredeyse yuvalarından fırlayacaktı. Benim eşim burada köyde bir bisikletin üzerinde? Yani, olacak iş mi bu...

"Avrupa'da tüm yaşlılar bisiklete biniyor, erkek veya kadın fark etmeksizin..."

"Ama bu kadarı fazla, nereden biliyorsun bunu?"

"Hadiye..."

"Ah, bizim sevgili gelinimiz hiç Avrupa'ya gitmiş mi?" Ağzımdan çıktığı kadar keskin bir şey söylemek istememiştim. Fakat duyduklarım çok saçmaydı.

Öte yandan Bahar'ın ait olduğu nesil çok farklı olacaktı. Ufaklık daha dokuz yaşında bisiklete binmeyi öğreniyordu. Yakında bunu çok doğal bulacaktı. Gerçi köyde bisiklete binen ilk kız çocuğuydu ama kahvede Almanya'da yalnızca kız torunların değil, Hüsniye'nin yaşındaki kadınların bile bisikletle gezdiklerini duymuştum. Genç erkek ve kadınların orada ehliyet almaları son derece normal, hatta iyi bir iş bulabilmelerinin önkoşuluydu ve birçoğu moped veya mofa kullanıyordu. Zaman nasıl da değişmişti! Fakat neden olmasın! Kadınların kendi sorunlarını kendilerinin halletmesini istiyorsak, onlara seyyar olabilme hakkını tanımalıydık. Bu durum biz erkeklerin güç ve kontrolünü kısıtlamakla birlikte rahatlık sağlıyordu ve zaten durdurulması muhtemelen mümkün olmayan bir gelişmeydi.

Bahar tanınmayacak ölçüde değişmiş, Hadiye'yi annesini kabullendiğinden çok farklı bir şekilde kabullenmişti. Hadiye'nin yanından hiç ayrılmıyor, onun sevgisini kazanmak için elinden geleni yapıyordu. Tüm coşkusu bisiklete binmeyi öğrenmeye yönelmişti. Peşinde neşeyle çığlıklar atan çocuklar olmak üzere köyün içinde bisikletle dolaşmaya baş-

laması gerçekten de yalnızca birkaç gün aldı. Burak da bisiklete binmeyi öğrenmek istiyordu; fakat Hadiye onu kucağına aldı, birkaç kez bisikletin arkasına oturttu ve "Sen şimdi çok mert olmalısın. Tufan ve Ozan'ın abisisin ve onlara örnek olmalısın. Şimdi sen bisiklete binersen, onları nasıl tutabilirim? Hem onlar henüz çok küçük. Biraz sabırlı ol, bir dahaki sefer buraya geldiğinde ablandan çok daha çabuk öğrenirsin" dedi. Ufak oğlanın yüzü sevinçle parladı ve büyük bir hevesle başını salladı. Evet, Hadiye herkesi nasıl memnun edeceğini biliyordu.

Almanya'da okul tatili yalnızca altı haftaydı ve okula özürsüz uzak kalınmasına, başka komşulardan da bildiğimiz üzere çoktandır göz yumulmuyordu. Tatiller sona ermek üzereyken yeni bir sorun çıktı. Bahar bisikleti alıp götürmek istiyordu.

"Söz konusu bile olamaz, bir tanem!" Hadiye çok sevecendi; fakat aynı zamanda sınırları çekmesini de biliyor ve ne gözyaşları ne de yakarışlar onu yumuşatabiliyordu. "Babana söyle, belki orada sana bir bisiklet alır."

Bahar'ın yüzünde, daha önce bu kadar küçük bir kız çocuğunda hiç görmediğim bir ifade yanıp söndü. Utanç, öfke ve kederin bir karışımıydı bu ifade. Dudaklarını bir yanıt için aralamıştı ki, sert bir tavırla birbirine bastırdı, arkasını döndü ve evden koşarak çıktı.

"Hay Allah, herhalde söylenebilecek en yanlış şeyi söyledim" dedi Hadiye ve bir açıklama beklercesine Hüsniye'ye döndü. Ancak Hüsniye yalnızca omuzlarını silkmekle yetindi.

10
İstatistik

"Seni ne kadar takdir ettiğimizi biliyorsun..." Axel'in beni görüşmeye çağırmasının nedeni belli ki bu değildi. Bana bunun gibi güzel bir şey söylemek için muhtemelen günün herhangi bir saatinde büroma gelir, her türlü masraf kısıtlamasına ve iğneleyici lafa rağmen hâlâ yerinde duran ve asla yalnızca bir dekorasyon nesnesi olmayan semaverden kendisine bir çay koyar ve keyifle bir yere otururdu. Görüşmeyi kendi bölgesinde yapmayı tercih etmesine neden olacak kadar önemli olan neydi acaba? Ağzına geniş bir gülümseme hâkimdi; fakat gözleri bu gülümsemeye pek katılmak istemiyormuş gibiydi. Acaba gün bitmeden konuya gelmeyi başarabilecek miydi? Bu girişe bakılacak olursa...

"Oturabilir miyim, yoksa hemen mi gitmem gerekecek?"

Alex irkildi, hemen ayağa fırladı, ziyaretçi sandalyesini yazı masasının altından çekip çıkardı ve abartılı bir kibarlıkla bana sundu.

"Sorry!" Bacaklarını kendi oturduğu taraftan masanın altına uzattıktan sonra sözlerine devam etti: "İna, iş arkadaşlarımı denetlemek zorunda kalmaktan daha çok nefret ettiğim bir şey yoktur..." Benden onay beklercesine gözlerime kilitlenmeye çalıştı. Gülümsemedim ve başımı da onay anlamında sallamadım. İlkönce konunun mahiyetini öğrenmek istiyordum. Ayrıca Alex'in açık konuşmaktan ne kadar nefret ettiğini ve çoğunlukla bundan kaçındığını da biliyordum, özellikle nahoş meseleler söz konusu olunca. Onu kışkırtmayı sürdürmeye karar verdim; bizim çevrelerde pek olağan olmadığı için, bunu benden beklemezdi. Kaldı ki resmi yeterliliğe sahip olmadığım bir konumda vekâleten çalışmaktaydım. Sosyal pedagoji mezunu değildim, fırsatım olsaydı da sosyal pedagoji okumazdım. Aslında kurum bir yıllık annelik izni için vekâleten Türkiyeli olan bir kadını işe almış ve daha iki hafta bile geçmeden kadının işine son vermişti. Kadın meslekî olarak yeterli niteliklere sahip olmasının yanı sıra gerekli lisan bilgilerine de vakıftı ve bunun da ötesinde genç, güzel bir Aleviydi. Muhtemelen bu en sonuncu özellik kadının işe alınmasında etkili olmuş, kurumda çalışan diğer Türkler kadının lehinde görüş bildirmişlerdi. Ancak kadın inancını bir kalkan gibi önünde taşımak yerine, günlük çalışmalar sırasında evde bırakması gerektiğini bilmek zorundaydı. Boynuna astığı ve zaman zaman bluzunun kenarından sarkarak parlayan ve böylece gözden kaçması mümkün olmayan küçük altın kılıç yine de işten çıkarılmasında belirleyici bir unsur olmadı. Kadın, müvekkillerimizin büyük çoğunluğunu oluşturan her yaş grubuna ait muhafazakâr hemcinsleriyle zihinsel ve duygusal bir uyum içerisine girmeyi reddetmiş, bunun sonucunda kurum şikâyet yağmuruna tutulmuştu. Şikâyet

sahipleri kadınların kendileri değildi. Kocalar, babalar, kayınpederler, abiler ve oğullar, ailelerindeki kadınların kurumun yeni çalışanı tarafından maruz bırakıldığı tavrı şikâyet etmek üzere kitleler halinde genel müdürün kapısına dayanmış, hatta göründüğü kadarıyla iyi ilişkilere sahip olan birisi resmi daireye kadar ilerlemişti. Sonunda kurumun finansmanlığını sağlayan makamdan bir telefon gelince kadın gitmek zorunda kaldı. Dairenin verdiği tek ödün, hiçbir grup veya azınlığın kadınlara yönelik faaliyetten dışlanmaması şartıyla, biçimsel yeterliliği olmayan birisinin de işe kabul edilebileceği olmuştu. Kadınlar danışmanlığı birkaç yıldan beri bağımsız bir bütçeye sahip olmadığı göz önünde bulundurulacak olursa zaten artık bir bakıma yalnızca tahammülle kabul edilmekteydi. Kurum bugüne değin semtin değişik sivil kuruluşlarının, iki büyük kilise ile cami derneklerinin desteği sayesinde kadınlara yönelik taraflar üstü danışmanlıktan vazgeçilemeyeceği düşüncesini her şeye rağmen ayakta tutmuştu. Axel bunu riske atmak istemiyordu.

Böylece oyuna ben dahil oldum. Kurumu içinde bulduğu zor durumdan karmaşık olmayan ve hızlı bir şekilde kurtarırken, kendim de yalnızca bir yıllık bir sözleşme yaparak büyük yükümlülüklere girmemiştim. Üzerinden uzun bir süre geçmiş olsa da, böyle bir durumun hayalini kurduğum zamanlar olmuştu.

Daha ilk günlerde umduğum özgürlüğün söz konusu olamayacağını hissetmeye başladım. Özellikle belediye tarafından koyulan kesin kurallar vardı: Doldurulacak çizelge ve formülerler, kurum ve heyetlerde olduğu gibi semtteki partnerlerin de katılması zorunlu olan görüşmeler ve özellikle de sabit çalışma saatleri – pekâlâ, esnek çalışma saatleri diyelim.

Ev ziyaretleri vasıtasıyla kendime belli bir serbest hareket alanı açabilirdim; ancak ev ziyaretlerini daha en baştan asgariye indirmiştim. Kadınlardan bazılarına gerçekten etkin bir şekilde yardım edebilme hissi hâlâ çok güzeldi. Kurumun ve

diğer kuruluşların kadın meslektaşlarıyla birlikte çalışmak eskiden olduğu gibi oldukça güven vericiydi. Herkes yanındakinin değerinin ve hiç kimsenin, birkaç yıl içerisinde art arda düzenlenecek uluslararası mimari sergisi ve bahçe fuarı vasıtasıyla örnek bir yerleşim bölgesine dönüştürülmesi tasarlanan bu sorunlu semtin sorunlarını tek başına çözemeyeceğinin bilincindeydi. Fakat bu işin bana sağladığı tüm olumlu bakış açıları, deneyimler ve zenginleştirici insani ilişkilere rağmen özgürlüğümün her gün biraz daha kısıtlandığını hissediyordum. Haftada otuz iş saati karşılığında aldığım yaklaşık bin avro tutarındaki aylık da özgürlük kaybımı telafi edemezdi. Sabit bir gelir sahibi olmak benim için bir anlam ifade etmiyor ve meslektaşlarımla kıyaslandığında bana şantaj yapılamaz olmak gibi paha biçilmez bir avantaj sağlıyordu. Hem de hiçbir şey ve hiç kimse tarafından. Bu işi sözleşmemde belirtilen tarihten bir gün bile daha fazla yapmayacağımı biliyor, hatta son zamanlarda daha önce nasıl ayrılabileceğim konusunda sık sık kafa yoruyordum. Dolayısıyla hangi nedenle olursa olsun yukarıdan gelen bir fırça gerçekten hiç de fena olmazdı.

"Bir ihtar mı?"

Axel'in gözleri fal taşı gibi oldu. "Hey, İna, bugün solundan mı kalktın?" Sağ elini havaya kaldırdı. "Birisine veya bir şeye kızdıysan söyle, görüşmeden önce halledelim. Ayrıca sana, kadrolu takıma dahil olmamana rağmen, süpervizyondan yararlanabileceğini söylemiştim."

Süpervizyon mu! Aman Tanrım! Bir bu eksikti. Duvarda tonla sertifika ve diploması olan; fakat kültürlerarası yetkiyi, gerçek gereksinimlerin meydana getirdiği fırtına tarafından alıp götürülmemek için bir kalkan gibi kullanan birisinin karşısında düzenli olarak günah çıkarmak bana göre değildi. Bu noktada da kadrolu meslektaşlarımdan büyük ölçüde ayrılıyordum. Onlar her ay saçma sapan gevezeliklerle geçirdikleri iki-dört saatlik süpervizyon oturumlarından son derece hoşnuttu ve kendisini elbette takım lideri olarak tanımlayan şef-

lerine bu toplantıların günlük çalışmalar için ne kadar önemli ve hatta vazgeçilmez olduğunu temin etmeye hazırdı. Yapılan çalışmaları herhangi bir şekilde küçümsemek istediğim sanılmasın; çünkü bizzat kendim de bu çalışmaların içindeydim ve günbegün yapılan entegrasyon faaliyetlerinin ve bu bağlamda ortaya çıkan sorunların her türlü sosyal pedagoji öğretim planının ötesine geçtiğini gayet iyi biliyordum. Ama yine de bu süpervizyon oturumları bana göre değildi. Ama belki de şu anda yalnızca süpervizyon oturumlarını sorgulamakla kalmayıp, her gün yaptığım işleri de "Bana göre değil" sözleriyle tanımlıyordum. Yumuşama zamanı gelmişti!

"Özür dilerim. Ne olduğunu söyle gitsin. Birisi benimle ilgili bir şikâyet mi dile getirdi?"

Axel esas konuya geçebildiği için memnundu.

"Doğrudan değil."

"O halde dolaylı olarak?" İğneleyici bir sözle araya girmeden edemedim.

"Yani, herhalde benim biraz şikâyette bulunmam lazım." Ekranı bana doğru çevirdi. "Bak, biraz önce son ayların değerlendirmesi geldi."

Bir eli farenin üzerinde ve diğer elinin işaret parmağını ekranda dolaştırarak –acaba imleci neden kullanmıyordu?– sözlerine devam etti: "İlk zamanlarda bilançon çok iyi gözüküyor. Zaten başka bir sonuç beklememiştim." Bana bir gülümseme daha bahşetti, bu sefer gözlerinin de onayı vardı. "Fakat mart ve nisanda neler oldu? İşte, şurada görebilirsin, özellikle son haftalarda asgari hedefi bile tutturamamışsın." Birdenbire aklına bir şey gelmiş gibiydi. "Yoksa henüz her şeyi kayda geçiremedin mi? Söz konusu zaman için sisteme henüz girmediğin veriler mi var?"

Demek sorun buydu. Büroda kural olarak müvekkil başına on beş dakika yüz yüze danışma süresi öngörülüyor, bunun dışına taşan durumlarda özel bir randevu tarihi belirleniyor veya söz konusu vaka yetkili bir meslektaşa aktarılıyordu.

Herkes gibi ben de bu kurala karşıydım. Ancak bizim kurum utangaç bir protestonun sonrasında daireye boyun eğmiş; buna karşın aynı amacı güden ve başka bir semtte benzeri bir müvekkil grubuna hitap eden başka bir kurum bu kısıtlamalı istatistiği uygulamayı reddetmeyi sürdürmüştü. Söz konusu kurum yukarıdan gelen talimatları yerine getirmeyenlere yapılacağı söylenmesine karşın henüz kapatılmamıştı. Ben de yalnız başıma karşı koyma özgürlüğümü kullanmış ve niyetimi bu konuya ilişkin düzenlenen özel toplantıda dile getirmiştim. Fakat nihayetinde benim de başlangıçta mırın kırın eden ve hatta iş bırakma tehdidi savuran diğerleri gibi genel tavra uyacağım varsayılmıştı. Oysa benim kaybedecek bir şeyim yoktu. Hüsniye, her türlü istatistiğin sınırlarını yerle bir etmiş olan tek kadın veya "vaka" değildi; fakat son haftalardaki "vaka" bilançomun önemli oranda eksiye geçmesinin nedeniydi.

"Axel, sen kendin bizden daha müvekkilin yanında temel dataları doldurmamamızı ve yeni müvekkili içeriye almadan süre ve sonuçları sisteme girmemizi istedin." Başımı iki yana salladım. "Tüm danışma görüşmelerim sisteme girildi. Yalnız..."

Axel beklentisini içeren gözlerle bana baktı. Fakat ben başımı eğdim. Ona Hüsniye'den bahsetmeli miydim? Vakadan haberdardı fakat...

"Eğer dinlenme kullandıysan, benimle önceden konuştuğun sürece, bu da sorun olmazdı."

"Yani, aslında dinlenme değil."

"Ne peki?"

Cesaretimi topladım.

"Şu gençlik evinde meydana gelen olay vardı ya..."

Alex alnını kırıştırdı.

"Yangında hayatlarını kaybeden görevli ve kız!"

Hatırlamıştı ama yine alnını kırıştırdı. "Bu olayın konuştuğumuz konuyla ne alakası var?" diye sordu, sesinde neredeyse ürkek bir tereddüt vardı.

"Hiç!" Güldüm. "Ve çok!"

"Bunu acaba biraz daha..."

Sözünü kestim: "Kızın annesi, yani ölen kızın annesi Bayan Yıldıran... sen de onu burada defalarca gördün..." Alex evet anlamında başını salladı. "Yani, kızın annesi her gün geliyor, daha doğrusu..." Duraklama sırası şimdi bendeydi. "Daha doğrusu her gün geliyordu. Eve ziyarete gittiğimden beri yalnızca bir kere geldi. Ve geldiğinde..."

Alex "Kadının evine mi gittin?" diye sert bir şekilde araya girdi ve tekrar istatistiklerinin üzerine eğildi.

"Sana şöyle..." Ancak konuşmama izin vermeyerek, sesli düşünmeyi tercih etti: "Bu ev ziyaretini burada bulamıyorum... Zaten senin görevin de değildi. Ev ziyaretlerini hep kesin bir şekilde reddediyordun. Gerçekten gerekli miydi? Kaç kere gittin oraya?" Alex hâlâ istatistikleri inceliyordu. Göründüğü kadarıyla şimdi iş arkadaşım Emine'nin datalarına bakıyordu. Ekranı henüz tekli görünüme geri getirmemişti. "Yok, Emine'de de bir şey görünmüyor." Başını ekrandan kaldırdı. "Yalnız mı gitmiştin?"

"Evet ama bırak da..."

Sözümü kesebilmek için, bu sefer elini bile kaldırdı. "Yok, bir dakika, bunu da ekleyince, yani tek tek danışma görüşmesine indirgersek, diyelim ki, orada iki saat kaldın, böylece sekiz danışma görüşmesi olur, buna bir de yol süresini katarsak, iki görüşme daha, hayır, belki de..."

Duyduklarıma inanamıyordum. Beni bu sıra dışı ev ziyaretine iten nedenin ne olduğuyla, olayın arkasında ne bulunduğuyla ve olayla ilgili neler söyleyebileceğimle en ufak bir şekilde ilgilenmeksizin yalnızca istatistiklerini güzelleştirmeye çalışıyordu. Evet, başlangıçta Hüsniye'nin benim odamda yaklaşık iki saat oturduğu bir ziyarette Axel ona başsağlığı dilemiş, bu da benim tarafımdan Hüsniye'ye tercüme edilmişti. Axel maalesef Türkiyelilerin ağırlıklı oturduğu bir semtte faaliyet gösteren sosyal bir kurumun yöneticisi olarak birkaç

kelime Türkçe öğrenmeye bile gerek duymuyordu. Fakat bu başka bir konu. Sonra beni mesele ne kadar üzücü olursa olsun Hüsniye için o denli fazla zaman harcamamam konusunda uyarmış ve neden olarak böylesi danışma görüşmeleri için bir muhasebe imkânımızın olmadığını belirtmişti. Haftalık toplantılardan birinde bu nedenle resmi bir zılgıt yediğimde Türk meslektaşlardan destek gördüm. Böyle bir vakada bir Alman danışmanın saate bakıp müvekkili kibarca dışarıya çıkarılabileceğini ama Türkiye kökenli vatandaşlara bunun yapılamayacağını belirttiler. Bu isyan ve öfke karşısında Axel uyarıyı geri almış; fakat benden her şeye rağmen elimden gelen her şeyi yapmamı rica etmişti. Tabii. İstatistikleri bir makyajla düzeltseydim, bundan memnun olurdu. Fakat ben her ikisini de reddetmiş ve ne bilgiişlem girişlerini cilalamış, ne de kadını odadan dışarıya çıkarmıştım.

"Axel, aslında sana bu vaka hakkında bir şeyler anlatmak isterdim..."

Axel saatine baktı, ekranı kendine doğru çevirdi ve başını iki yana salladı. Ekrana bakarken beni başından savmak için konuşmaya başladı: "Başka bir sefer seve seve. Ama yarın daireye gidip istatistiklerimizi savunmam lazım, bu meseleyi bu nedenle bugün seninle mutlaka açıklığa kavuşturmak zorundaydım." Nihayet tekrar bana baktı. "Bu sorunlarla her zaman bana gelebilirsin, bunu biliyorsun. Fakat tabii benim de sizlere bazı konularda güvenmem..."

Tam o anda Axel'in cep telefonu çaldı, daha doğrusu cep telefonlarından biri. Telefonu kulağına götürdü ve görüşmeyi kabul etti. Yerimden doğruldum, bir el hareketiyle oturmamı ima etti. Axel pencereye doğru dönünce, dış görüşmelerin aslında hiç konu edilmemesi gerektiğini düşündüm. Hepsini çalışma saatlerimin dışında gerçekleştirmiştim. İstatistikler bağlamındaki sorun, birçok kadının somut meselelerin çözümü için değil, sohbet etmek için gelmesi, benim ise bu durumda müvekkil başına on beş dakikayla idare edemeyip

bilgiişlem girişlerini gerçek datalar temelinde yapmamdı. Dış görüşmeler kafamdan geçerken, aklıma Leonie geldi.

Tabii Leonie ile yaptığım görüşmeyi de sisteme girmemiştim. Leonie'nin defalarca ezoterik içerisinde kaybolma tehlikesine karşın o görüşme bana "namus cinayeti" konusunda tüm önceki görüşmelerimden daha öğretici olmuştu. Ne anlatmıştı bana istekler ve titreşimler hakkında? İnsan yalnızca kendi kendisinin sebep olduğu durumlarla karşılaşır. Tamam. Yani insan olumsuz düşünüyorsa, olumsuzlukları üzerine çeker. Yani... Buna ve bunun mantıksal sonuçlarına ilişkin fazlasıyla kuşkularım vardı. İnsan hep olumlu düşünürse, yalnızca olumluluklarla mı karşılaşacaktı? Ne kadar mükemmel olurdu bu. Sabahları olumlu düşünmeye karar verirdim ve böylece hiçbir şey ters gitmezdi. Ne otobüsü kaçırır, ne biletimi ne cüzdanımı ne de anahtarımı unuturdum. Hiçbir müvekkil on beş dakikadan bir saniye bile daha fazla yanımda kalmaz, herkes gülümseyerek ve sorunu çözülmüş bir şekilde kendi isteğiyle evinin yolunu tutar ve tabii tüm bunlar benim tarafımdan başarılırdı. Ne kadar güzel bir hayal. Fakat elbette bu birisinin mümkün olduğunca olumlu şeyler yaşamak için hayata karşı olumlu bir tutum ortaya koymaya karar vermesinin kötü bir şey olduğu anlamına gelmiyordu. Ancak Leonie'nin düşündüğü de zaten göründüğü kadarıyla bu değildi. Burak ile ilgili olarak iyimser olmaya gayret etmekle birlikte, Leonie çok olumlu düşünen birisi değildi. Benim anladığım kadarıyla iyi istek ve düşünceleriyle Burak'a güç vermek istiyordu. İlkin hapishane duvarlarının ötesinden, sonra da başka şekilde. Çünkü Leonie Burak'ın büyük bir potansiyele sahip olduğuna emindi. Kendisi bunu "O çocuk çok büyük bir potansiyele sahip. Üstü çizilmemeli, yoksa bu potansiyel boşa gider. Çok yazık olur" sözleriyle dile getirmiş ve beni şaşırtmıştı. Potansiyelle neyi kastettiğini sormuştum; bunun üzerine neredeyse mutlu bir ifadeyle gülümsemiş ve "Kendiniz göreceksiniz, hepiniz şaşıracaksınız" demişti.

Sonunda şaşıranın kendisi olmayacağını umuyordum. Fakat gücünden ve enerjisinden tuhaf bir şekilde çok emindi. Yine de müttefik arayışındaydı. Yoksa Burak'ı hapisten çıkarmak için aynı şeyi isteyenlerin bir araya gelip topluca dua etmesi gibi bir şeyin peşinde miydi? Güldüm.

Cep telefonu kulağında olan Axel irkilerek bana doğru döndü. Gülmem her ikimizi de gerçekliğin içine geri getirmişti. Ayağa kalktım. Bana yine oturmamı ima eden bir işaret yaptı. Ancak bu sefer bileğimde bir kol saatinin olmadığı ama olabileceği yeri gösterdim, ağzıma sessizce "Daha sonra!" der gibi bir şekil verdim ve odadan çıktım.

Bekleme bölümünde neredeyse kimse kalmamıştı. Yaşlıca bir çift, tek başına bir adam, harikulade siyah saçlara sahip çok genç bir kadın. Muhtemelen hiçbirisi benim müvekkilim değildi. Fakat yanılıyordum.

"Bayan İna?" Büromun kapısını açarken, genç kadın yanıma gelmişti.

"Evet?"

"Benim için zamanınız var mı?"

Saat altıya çeyrek vardı, yani paydos çok yakındı. Buna rağmen "Ama elbette, buyurun içeriye!" dedim.

Genç kadın peşimden içeriye girdi, masamın önündeki iki sandalyenin birine –daha rahat olanına– oturdu, duyulacak bir şekilde nefesini dışarıya verdi ve ben tam sorgular gibi bakıp nasıl yardım edebileceğimi sormak üzereyken "Ben Elif" dedi.

11
Art Niyetli Vatan Ziyareti

Feridun onları havaalanından aldı. Bahar üç buçuk saatlik Hamburg-İstanbul uçuşunda olabildiği kadar eğlenmişti. Uçak havalanır havalanmaz annesinin midesi bulanmaya başlayınca Bahar onu servis edilen tavuklu lapa pilavı kendisine bırakıp uyumaya ikna etti. Koridor tarafında insanın midesinin bulanması normaldi ve annesi isterse yerlerini değiştirebilirlerdi. Hüsniye bunu da kabul etmiş sonra da gözlerini kapatmıştı. Bir tür yarı uyku halinde rüyalarla uyanıklık arasında gidip geliyor, kızıyla ilgilenmek zorunda olmadığına seviniyordu.

Bahar çoktan ellerinin arasından kayıp gitmişti. Hüsniye hiçbir zaman kafasını Bahar ile ilgili konularda fazla yormadı,

çocuk bir şekilde büyüdü. Bahar isyankâr davranırsa birkaç tokat yiyordu. Almanya'ya göçtükten hemen sonra böyle bir dönem yaşanmıştı. Ancak Hüsniye'nin o zamanlar kendisiyle ilgili o kadar çok sorunu vardı ki, kızının kaprislerini neredeyse hiç fark etmiyordu. Kızın huysuzluğu söz konusu edilince, göze çarpan davranışların yeni hayat koşullarına uyumsuzluktan kaynaklandığını ileri sürüyordu. Bu yaşlarda bir başkaldırı döneminin olağan olduğu aklına dahi gelmedi. Sonraları Bahar ile daha ziyade babaannesiyle büyükbabası ilgilenmişti. Zaten Burak'ın doğumundan sonra Hüsniye'nin gözü ondan başka hiç kimseyi görmüyordu. Abladan ev işlerinin bir ucundan tutması ve bunun haricinde pek göze gözükmemesi istendi. Anneyle kızı arasında bir diyalog mevcut değildi.

Şimdi ise ikisi birlikte bu seyahate gönderilmişlerdi.

"Gelin, işte biletleriniz, köye gidiyorsunuz." Kayınbaba onu gafil avlamıştı. Hüsniye hem kendisiyle hem de çocuklarla ilgili kararların kayınpederi tarafından alınmasına alışkındı. Çocukların babası hiç ortalıkta gözükmediği için Hüsniye bunu doğal kabul ediyordu. Kayınbaba uçuş biletlerini masanın üstüne hızla çarptığında, bir anlığına şaşırdı. "Gelecek hafta çarşamba günü uçuyorsunuz. Hazırlanman için yeterli bir zaman, değil mi?" dedi kayınbaba ve gülümsedi. Bu son soru Hüsniye'nin hiç alışık olmadığı bir tavırdı ve neredeyse biletlerden daha şaşırtıcıydı. Hüsniye bakışını yere çevirdi, onay anlamında başını salladı ve böreklerin hamurunu yoğurmaya devam etti. Kapının eşiğinde kayınbaba bir kez daha başını çevirdi ve "Ah, unutmadan... Burak burada kalıyor, sen Bahar'la birlikte uçuyorsun." Hüsniye elinde olmadan kocaman gözlerle bakakaldı. Hiç beklemiyordu böyle bir şey. Oğlunun köye gitmeye çok hevesli olmadığını biliyordu. Fakat son yıllarda köye yaptıkları birkaç ziyarette büyükbaba ile büyükanne Burak'ın da birlikte gitmesinde ısrar etmişlerdi. Hüsniye, kendi içine kapanık oğluyla büyükbabası

Arif arasındaki ilişkinin düzeldiği izlenimini edinmemişti. O halde çocuk burada kalmayı nasıl başarmış olabilirdi? "Ama oğlum?.." Hüsniye'nin sorusu, Arif'in çıkarken kapattığı mutfak kapısına çarpıp yavaşça eridi gitti.

Yalnızca iki saat sonra Arif her gün olduğu gibi Türk lokalinde, kayınvalide Fadime ise bir komşu ziyaretinde vakit geçirirken Hüsniye köye telefon etmişti. Almanya'dan istenilen şeylerin listesini almak istemişti. Liste alışılandan farklı ve her zaman olduğundan çok daha kısaydı. Bunun nedeni telefonun Hadiye tarafından açılmasıydı. Hadiye hiç tarzı olmayan bir şekilde kem küm etmiş; fakat yine de ziyarete ne kadar sevindiğini "Sevgili Hüsniye, sizleri göreceğimize çok seviniyoruz, hiçbir şey getirmenize gerek yok" sözleriyle dile getirmişti. Kimsenin bir şey istememesi oldukça garipti. Hüsniye, yanında götürebileceği şeylerin hepsinin çoktandır Türkiye'de de bulunabildiğini biliyordu. Ancak Almanya'da yaşama şansını kazanmış olanların yanlarında kahve makineleri ve su ısıtıcıları gibi kullanım eşyalarından tutun da naylon çoraplar, çocuk kotları, neskafe, bebek mamaları ve toz çorbalara varıncaya değin türlü türlü hediyeler getirmesi âdettendi. Her zaman yakın aile çevresi, komşular ve köyde iyi geçinilmesi gereken kişilere yönelik uzun listeler olurdu. Fakat bu sefer Hadiye tarafından verilen siparişler hayret vericiydi: kalın renkli kalemler, çocuklar için içinde zehirli maddeler ihtiva etmeyen balmumu tebeşirler; hayır, kot pantolon veya Gameboy'a da gerek yoktu fakat İngilizce'den İngilizce'ye bir sözlük tedarik edilebilirse... Telefon görüşmesinin en sonunda Hadiye neredeyse kızarıp bozararak şahsi bir istekte bulundu: "Geçenlerde şehirdeki bir arkadaşımda çikolata kaplamalı bir badem tatlısı yedim. Adı galiba marzipan. Arkadaşım Hamburg'da akrabalarımızın olduğunu duyunca bunu getirtebileceğimizi söyledi; zaten marzipan şehri Lübeck oraya çok yakınmış. Hüsniye, acaba bana küçük bir paket veya yalnızca birkaç adet getirmen..."

Hüsniye marzipan ile Lübeck'i yalnızca konuşmalardan biliyordu ve her ikisi de onun için en az köyü kadar uzaklardaydı. Hadiye böyle şeyleri nereden çıkarıyordu? Nasıl arkadaşlardı bunlar, onun kafasına böyle şeyleri sokan? Fakat eltisini hayal kırıklığına uğratamazdı. Telefonda Hadiye'nin söylediği her şeyi not almıştı. Şimdi listenin başına oturmuş, aceleyle kargacık burgacık bir yazıyla ve ne olduğunu anlamadan kaleme aldığı şeyleri çözmeye çalışıyordu. Burak odaya girdiğinde bir kelimeyi hecelerken başını çaresizlikle iki yana salladı.

"Ne oldu, anne? Yine ağlıyor musun?" Burak sırıttı.

Hüsniye hiçbir şey demeden listeyi Burak'ın önüne uzattı. Burak listede göz gezdirmesiyle birlikte bir kahkaha attı. "Hey, bu ne biçim yazı böyle! Bir de öğretmenler benim yazımdan yaka silkerler..." Hüsniye'nin şaka yollu ona doğru salladığı katlanmış gazeteden başarıyla kaçtı. Hüsniye'yi, Burak'ın en azından bir şeyler söylemesi bile mutlu ediyordu. Çünkü Burak çoğu zaman okuldan geldikten sonra odasına kapanıyor, rahat bırakılacağına emin olursa yemeğini mutfakta yalnız başına yiyor ve sonra hemen sokağa kaçıyordu. Yalnızca akşamları istese de istemese de büyükbabasına –eğer büyükbabası gerekli görürse– hesap vermek zorunda kalıyordu.

"Vaksmahallkraydi..." Burak gülmekten neredeyse yerlere yatacaktı. "Bunu da nereden uydurdun?" diyebildi gülmesinin bir arasında: "Bunların Türkçeleri çok farklı olmalı..."

"Annenle dalga geçme!" Hüsniye kızmış gibi yaptı ve oğlunun dediklerini duymazdan geldi. "Bunlar yengenin siparişleri."

"Ah, şimdi anlaşıldı. Hadiye Yenge köyü yine bilinçlendirmek istiyor."

"Ne istediğinden bana ne. Bütün bunları nereden alabileceğime dair en ufak bir fikrim yok." Hüsniye bu arada bir koltuğa çöküp uzaktan kumandayı kurcalamaya başlayan oğlunun yüzündeki ifadeye takıldı. Oğlan, annesini yazdık-

larını okuyamamak gibi neredeyse utandırıcı bir durumda yakalamış olmaktan zevk alıyor gibiydi. Annesi ayrıca dünyanın öbür ucundaki köyün isteklerini nasıl yerine getireceğini de bilmiyordu. Gerçekten gülünecek gibiydi. İnsan burada, gelişmiş Avrupa'nın ortasında, büyük ve modern bir şehirde yaşıyor; Avrupalı olmakla, göklere çıkarılan, kıskanılan ve tam da bunun için aşağılanan Batı'ya dahil sayılmakla övünüyor ve sonra küçümseyip tercihen inkâr ettiği bir köyden, oradaki insanların, Wilhelmsburg gettosunda yaşayanların tam tersine nasıl eski kafalı olduklarını kanıtlayan bir liste alıyordu. Burak, hissettiği gücün onu yönlendirmesine izin verdi. Annesine listeyi uzattı, omuzlarını silkti ve "Beni zaten götürmüyorsunuz, bunun için size yardım da edemem. Ablama sor" deyip Türkçe yayın yapan bir müzik kanalına takıldı. Konunun onun açısından sona erdiğini göstermek üzere şarkıya avaz avaz bağırarak eşlik etmeye bile başladı. Oysa sızlanıp duran bu arabesk şarkıcılarından nefret ediyordu. Giysileri bile bunun için yeterli bir sebepti.

Burak aniden elektrik çarpmış gibi ayağa fırladı. Bir şeyler çıkarılabilecek bir nakarat geçmişti dinlediği parçada. "*Başıma bir yağmur*... Dolu ve sis, şimşekle fırtına... Hayır, uyaklı olacak... Yağmur, çukur, baş, salaş... Evet, böyle olabilir..." Koşar adım kendi odasına giderken, kendi kendine yüksek sesle konuşuyordu. "Yağmur yağıyor şakır şakır, bin kırkayak yürür patır patır..."

Hüsniye oğlunun peşinden baktı ve sürekli böyle anlaşılmaz şeyler mırıldanan çocuğun kafasından neler geçtiğini düşündü. Oğlunun akli durumundan ciddi olarak endişeleniyordu. Bir seferinde kendi görüşüne göre sevecenlikle ona bu konuyu açtığında Burak yüzünü buruşturup "Ah, anne beni rahat bırak, tamam mı? Bunlar senin için zaten fazla yüksek!" demişti. Bu sonuncusunda aslında haksız sayılmazdı.

Liste elinde öylece oturuyordu Hüsniye. Evet, Bahar'dan yardım isteyecekti. Bu da bir fayda sağlamazsa her zaman

götürdüğü şeyleri götürecek ve bir yanlış anlamanın söz konusu olduğunu ileri sürecekti. Telefon bağlantılarının her zamanki gibi çok kötü olduğu biliniyordu.

Aniden Bahar'a gelecek hafta Türkiye'ye uçacaklarını henüz söylemediği aklına geldi. Peki ya Burak? Burak bu konuda tek kelime bile etmemiş ve köyden gelen siparişlere şaşırmıştı. Hatta "Siz yalnız gidiyorsunuz" bile dememiş miydi? Burak'ın bu seyahat hakkında kendisinden daha fazla bilgiye sahip olduğuna kuşku yoktu. Hüsniye bir hamlede Burak'ın odasının kapısına dayandı.

"Burak, oğlum, aç kapıyı!" Ancak Burak, annesinin kapıyı vurmasına hiçbir tepki vermedi. İçerden oğlunun müzik olarak kabul ettiği her zamanki gürültü geliyordu. Burak kapıyı kilitlemişti. Berbat bir alışkanlık! Bu konuda ne kadar çok tartışma çıkmıştı. Fakat Burak pişman ve anlayışlı gözükse de, karşı koyup güçlü bir direnç gösterse de sonuçta bir şey değişmiyor, kapıyı kilitlemeye devam ediyordu. Hatta dedesi kapının anahtarına el koyunca birkaç yedek anahtar yaptırmıştı. Hüsniye oğluna diş geçiremiyordu. Burak henüz on yaşında olmasına rağmen ablasından daha beter inatçıydı. Ablası herhangi bir şey istediği gibi olmazsa, hiç olmazsa yalnızca bağırıp çağırıyor ama kısa bir süre sonra yumuşuyordu. Burak ise her kavgada, her şeyden kıskançlıkla sakınıp koruduğu odasına koşuyordu. Annesinin odayı toplamasına bile izin vermiyordu. Ancak bu işi kendisi de hiç yapmadığı için, en azından bu mesele biraz tartışmanın ardından karara bağlanmıştı. Burak yine de bir seferinde annesine bağırmış ve metinlerine dokunmamasını söylemişti.

Hüsniye kocaman gözlerle "Metinler mi?" diye sormuştu yalnızca. Oysa yaptığı tek şey yatağın üstünde ve yerde darmadağınık duran kâğıtları toplayıp bir çekmeceye yerleştirmek olmuştu. Bunun neresi yanlıştı?

Yılgın bir halde kendi hükümdarlığına, yani mutfağa geri döndü.

Bahar köye yapacakları seyahatten haberdar olunca dehşete kapıldı. Tatiller için başka planları vardı. Annesinin ve büyükannesiyle büyükbabasının bilmediği, bilmek zorunda olmadığı planlar. Her şeyiyle karşı koydu. Büyükbabasının buyruğu da para etmeyince birkaç tokat devreye girdi. Bahar annesiyle paylaştığı ve şahsi eşyalarının da bulunduğu yatak odasına koştu ve kapıyı arkasından çarparak kapattı. Bu kapının bir anahtarı uzun zamandır yoktu. Bahar'ın hıçkırıkları uzunca bir süre ailenin diğer üyelerinin televizyon programına yoğunlaştığı oturma odasından duyuldu. Burak pis pis sırıtarak gülüyor ve "İyi oluyor cadıya!" diye düşünüyordu. Ayrıca ablasının ölçüsüzce abarttığı görüşündeydi. Hiç kimse bu kadar yüksek sesle bağırarak ağlayamazdı. Herkesin ona acımasını sağlamak istiyordu; fakat daha çok beklerdi.

Büyükbabasının ağzından "Burak, cumartesi günü annenle birlikte alışverişe gidiyorsun" talimatını duyunca, yüzündeki sırıtma donup kaldı. Burak'tan cevap gelmeyince dedesi üsteledi: "Anlaşıldı mı?"

"Evet, yani..."

Burak başını kaldırdı; fakat aklındaki öneriyi dile getirmeye cesaret edemedi. Atmosfer hâlâ çok elektrikliydi.

"Ne?"

"O ıvır zıvırı yarın okuldan sonra alabilirim. O zaman annem hiç..."

Büyükbabası Arif araya girdi: "Hayır, kesinlikle olmaz! Annenle birlikte gidiyorsun!"

Konu böylece kapanmıştı. Bu durum Burak için dünyanın sonu değildi ve Hüsniye ise çok mutluydu. Burak ile alışverişe çıkmak yorucu olmakla birlikte onunla yine birkaç saati birlikte geçirecek olmanın verdiği sevinç daha ağır basıyordu. Burak annesinin mutluluğunu utanmazca kullandı, ona bir sürü CD ve bloknotun yanı sıra merkez istasyonda bir döner,

Mönckeberg Caddesi'nde bir hamburger ve Jungfernstieg'de bir dondurma aldırdı. Annesini tamamıyla esir aldığının bilincindeydi. Hüsniye Hamburg'un şehir merkezinde yalnız başına kesinlikle yolunu bulamazdı. Wilhelmsburg'ta günlük yaşantı için gerekli olan yerleri, zaman içinde değişen temizliğe gittiği işyerlerine gidip gelmeyi ve tek başına banliyö treniyle metroya binmeyi biliyordu; fakat şehir merkezine yalnız başına yola çıkmaya hiçbir zaman cesaret edemezdi. Ne gereği vardı ki zaten? Evin hemen yakınlarında bulamadığı şeyler birkaç otobüs durağı mesafedeki Wilhelmsburg alışveriş merkezinde kesinlikle bulunabiliyordu. Burak bıyık altından sırıttı. Aslında bu sefer de oraya gitmek yeterli olur, listedeki hemen her şey orada bulunabilirdi. Fakat madem annesiyle alışverişe çıkmak zorundaydı, o halde her ne kadar annesiyle gerçek anlamda klas dükkânlara girmek mümkün olmasa da en azından ailenin başı tarafından onaylanmış bir şehir merkezi ziyareti yapılacaktı. Sonuçta hem Burak hem de Hüsniye hayatlarından memnun bir vaziyette eve döndü.

Burak'ın ablasıyla annesinin Türkiye seyahatinden kendisinden önce nasıl haberdar olduğunu sormayı unuttuğu Hüsniye'nin aklına eve dönünce geldi.

Bahar sonunda seyahati kabullenmişti. Durumu en iyi şekilde idare etmek için elinden geleni yapmaya yemin etti. Aslında Burak'ın onlarla birlikte gelmemesi iyi olmuştu. Annesini kolayca idare edebilirdi. Hadiye Yenge'yi seviyordu ve onun kendisine anlayış göstereceğinden emindi. Yani şu veya bu ölçüde istediğini yapabilecekti. Bunu elinden geldiğince kullanmaya karar verdi.

Büyükbaba Arif, Bahar ile Hüsniye'yi havaalanına götürmüştü. Bahar daha *check-in* veznesinin önündeki kuyrukta beklerken çaktırmadan etrafta göz gezdirmiş ve uçakta birkaç sempatik gencin olup olmayacağını araştırmıştı. Fakat okul arkadaşları henüz son derslere girerken, onların tatil sezonu

öncesi ucuz biletlerden faydalanmak için şimdiden yola çıkması, burada dezavantaj olarak karşısına çıkmıştı. Uçakta yalnızca küçük çocuklar, yaşlı karı kocalar ve çok az sayıda genç erkek vardı. Acaba küçük bir flört imkânı doğar mıydı? Bahar bu zorunlu seyahati bir maceraya dönüştürmeye kararlıydı. Uçakta annesinin midesi bulanınca yol açılmış oldu. Uçaktaki gençler, başlarını örtmüş yaşlı cadalozların kınayıcı bakışları altında Almanca'nın baskın olduğu bilindik jargonlarını kullanarak birbirlerine laf atarken, başörtülü kadınların kocaları olan biteni görmezden gelmeyi tercih ediyorlardı. Uçağın Hamburg-Fuhlsbüttel pistinden kalkmasıyla birlikte bir şalter indirilmiş ve Türkiye moduna geçilmişti.

"Artık bizim küçük bisikletimiz için gerçekten çok büyüksün" diye takıldı Feridun Dayı ve ablasını nazik bir şekilde yanaklarından öptükten sonra Bahar'ı kollarının arasına aldı. Keşke dayısı gibi bir babası olsaydı! Bahar köye ilk gelişinden geri döndükten sonra evde bisiklet konusunu açtığında Büyükanne Fadime'nin neredeyse nefesi tutulmuş, Büyükbaba Arif ise herkesin düşündüğünü dile getirerek "Başımıza bu da mı gelecekti!" demişti. O zamanlar dört yaşında olan Burak da aynı telden çalmaya başlayınca, büyükbaba avaz avaz bağırmaya başladı: "Ne kadar nankör çocuklarsınız siz! Ev oyuncak dolu ve siz hep daha fazla ve daha yenilerini istiyorsunuz. Bu konu kapandı, tek kelime bile duymak istemiyorum."

Bahar yine de bir deneme daha yapmış, genelde yokluğuyla tanınan babasının bir sonraki ziyaretinde onun da kafasını ütülemişti. Babası ise hiç değilse Bahar'ın saçlarını okşamış ve dalgın bir şekilde "Belki daha sonra..." diye mırıldanmıştı. Sonra yine kayıplara karışmıştı, en azından geriye bakınca Bahar'a öyle geliyordu. Bir bisiklet elbette alınmamıştı. Köye yaptığı bir sonraki ziyaretten sonra bisikletin üzerinde ken-

disinden o denli emindi ki, evde yeni bir deneme yapmasa da, Stefanie'nin bisikletini araklayıp bloğun etrafında büyük bir ustalıkla bir tur atmayı ve böylece sınıftaki arkadaşlarının takdirini kazanmayı başarmıştı. Fakat artık kafasında bisiklete binmekten farklı şeyler de vardı. Oysa Burak bir bisiklet için neler vermezdi. Fakat o evde kalmıştı. Bahar gülümsedi ve Feridun Dayı'ya sıkıca tutundu.

"Önemli değil" dedi. "Bu çoluk çocuk işleriyle uğraşmak için çok büyüğüm."

Feridun güldü. "İyi o halde, genç kız. Yani yetişkin yeğenim için endişelenmeme hiç gerek yok." Feridun bunu söylerken o kadar şefkatli bakıyordu ki, Bahar şaşırdı. Dayısı göründüğü kadarıyla endişelenme konusunda ciddiydi. Bunu dayısına soramadan annesi araya girip üsteledi: "Gevezelik etmek için daha çok vaktiniz olacak, gidelim buradan, dikile dikile ağaç olduk..."

Feridun Bahar'a göz kırptı, çanta ve bavulları aralarında paylaşıp Feridun'un yeni arabasına taşıdılar.

Hamburg-İstanbul uçuş süresi, İstanbul'dan Karadeniz Bölgesi'ndeki Kastamonu şehrinin köyüne yapılan araba yolculuğundan daha kısaydı. Bahar, geri döndüğünde heyecanlı bir şeyler anlatabilmek için İstanbul'da birkaç gün kalıp şehri gezmek isterdi. Fakat annesi böyle bir şeyin lafının bile edilmesini istemiyordu.

Feridun konuyu değiştirmek için Bahar ile bir sohbet başlattı: "Tarkan'ın Hamburg'da yine bir konser verdiğini duydum ve gerçekten kıskandım. Köyde dünyadan o kadar kopuk yaşıyoruz ki..."

Bahar dikkat kesildi. Tarkan gerçekten ona göre değildi; fakat dayısının "Okul nasıl gidiyor?" veya "Okulu bitirdikten sonra ne yapmak istiyorsun?" gibi alışılageldik yetişkin sorularının ötesinde ilginç bir konu açma çabasında olduğunu hissediyordu. Alışılagelmiş sorulara cevabı hazırdı. Ama şimdi dayısına yan gözle, evet, yan gözle bakarken, ilkin yut-

kunmak zorunda kaldı. Dayısı önde oturmasına izin vermişti. Hüsniye'yi arkada oturmaya ve rahatına bakmasına ikna etmişti, yolculuk uzun ve yorucu olacaktı.

"Biliyor musun dayı, Tarkan'ı biraz eski moda buluyorum."

Feridun kaşlarını yukarıya kaldırdı ama gülümsedi.

"Aynı şu Emrah gibi" diye devam etti Bahar. "Daha birkaç sene öncesine kadar Küçük Emrah deniliyordu ve annemin neslinin bütün kadın ve anneleri onun için yanıp tutuşuyordu." Bahar orta uzunluktaki koyu kumral saçlarını arkaya savurarak "Kurban olayım..." diye o bahis konusu kadınları taklit etti ve aceleyle dikiz aynasına göz attı. Hayır, göründüğü kadarıyla annesi konuşulanları dinlemiyordu. Feridun güldü. Bahar aynı yaşıtları gibi genç bir kızdı, sıhhatli ve neşeli görünüyordu, yaşıtlarından daha asi değildi. Arif'in anlattıklarına inanacak olsaydı, çok daha kötü bir durumla karşılaşması gerekirdi. Bahar'da çok göze batan bir makyaj bile yoktu ve hiç de açık saçık giyinmemişti. Tamam, üzerindeki kot pantolon oldukça dardı ve bu durum onun lehine değildi; çünkü en az on kilo fazlası vardı. Keşke ona bir bisiklet alsalardı... Aile Bahar'ın spor yapmasına izin vermiyordu, yüzmeye bile gidemiyordu. Okulda yapılan haftada iki saatlik spor elbette yeterli olmuyordu. Kaldı ki spor derslerine düzenli olarak katılıp katılmadığı bile su götürürdü.

Feridun, Bahar'ın kişiliğini geliştirebilmesi için başka bir çevreye ihtiyacı olduğunu düşündü. Ama bu onun sorunu değildi. Bahar yalnızca yeğeniydi ve binlerce kilometre uzakta yaşıyordu. Mesafe bu kadar büyük olmasaydı belki ortalıklarda gözükmeyen babasının yerini alabilirdi. Son on bir yılda Bahar'ı gördüğü üç-dört sefer onu gerçek anlamda tanımak için yeterli olmamıştı. Yeğeni için üzülüyordu. Onu şimdi köye gönderirken babaannesiyle büyükbabasının kafasından neler geçmişti acaba? Yoksa... Hayır, bu düşünceyi kendisine hemen yasakladı. Bahar henüz çok küçüktü. Nüfuzunu gerekli

gördüğü her yerde kullanacaktı. Bahar'ı eliyle dostça iteledi ve sohbete devam etti: "Tamam, tamam, aslında yanlış da sayılmaz, biz hepimiz yaşlı moruklarız." Feridun yeğenini güldürmek için gücenmiş gibi yaptı. Fakat Bahar kocaman gözlerle bakmaya devam ediyordu. Feridun gözleri yolda olmak üzere yeni bir deneme yaptı: "O halde yaşlı dayına en çok kimin konserine gitmek istediğini anlat bakalım!"

Bir cevap gelmeyince, başını o yana çevirdi. Bahar hâlâ sanki Feridun başka bir dünyadan geliyormuşçasına öylece bakıyordu. "Hım, demek istemiyorsun? Pekâlâ, o halde sana Hadiye Yenge'nin kime hayranlık beslediğini söyleyeyim." Güldü. "Hadiye Yengen şu kadınları döven İbo'yu seviyor."

Şimdi Bahar da gülüyordu. "Eğer onu dövseydi, o zaman belki İbo'yu o kadar müthiş bulmazdı."

"Veya daha da müthiş bulurdu" diye itiraz etti Feridun. "Ben yengen için muhtemelen çok yumuşağım. Biliyor musun, kadınlar gerçekten biraz tuhaf. Ooo, özür dilerim!" Yeğenine doğru döndü. "Seni incitmek istemedim. Yani, senin neslinde bu durum herhalde çok farklıdır." İçini çekti. "Fakat benim ve annelerimizin yaşlarındaki kadınlar, bir erkek ne kadar maçoysa onu o kadar çok severler. Benim gibi birisi onlar için tam bir muhallebi çocuğudur."

Bahar güleceğini mi, ağlayacağını mı bilemedi. Şimdiye kadar hiçbir yetişkin onunla böyle konuşmamıştı. İlkönce dayısının onunla dalga geçtiğini sandı. Fakat Feridun'un ciddi olduğunu kısa sürede anladı. Aslında söyledikleri de bir ölçüde doğruydu. Dayısının evliliğinde idare Hadiye'deydi. Bahar bu konular hakkında kafasını hiç yormamıştı. Feridun onunla hiç ilgisi olmayan bu konuları muhtemelen bir kere olsun kafasından geçirmesi için açıyordu. Bahar'ın aklına aniden sosyal bilgiler öğretmeni olan ve sınıfta sık sık toplumsal cinsiyet sorunsalını gündeme getirmeye çalışan Bayan Schneider geldi. Ancak derste hiç kimse bu meseleye ilgi göstermemişti. Bayan Schneider'in, insanların birbiriyle nasıl geçindiğini,

herkesin kendisine nasıl davranıldığından bizzat kendisinin sorumlu olduğunu ve benzer konuları içeren dersleri "ince yetenekler" olarak adlandırılıyordu. Bahar ilk kez bu dersin belki de o kadar fuzuli olmadığını düşündü.

"Evet, komik, öyle değil mi?" diye dayısını onayladı Bahar. "Kadınlar şiddet yanlısı erkeklerden yaka silker ve erkeklerin kendilerine anlayış göstermediğinden yakınırlar. Fakat yine de kendi oğullarını aynı o erkekler gibi eğitirler."

"Kızlarını da" diye ekledi Feridun sırıtarak.

Bahar dayısına hayranlıkla baktı. Hem köyde yaşıyor hem de böyle konularda kafasını mı yoruyordu? Takdire değer! Sonra dayısının şehirde liseyi bitirdiği aklına geldi. Hım, kendisi ilköğretim okuluna gidiyordu ve gelecek yıl okulu bitireceği için seviniyordu. Son zamanlarda sıkça aklına gelen "sonra ne olacağı" sorusunu deneyimli bir tavırla aklından silip attı. O zamana kadar daha çoook vakit vardı ve ayrıca şu anda altı hafta tatil onu bekliyordu.

Köydeki ilk hafta göz açıp kapayıncaya kadar geçti. Bahar ailedeki çocukların en büyüğüydü ve yakın çevrede de abla olarak saygı görüyordu. Türkiye'deki okulların yaz tatili gelecek hafta başlayacak ama buna karşın Almanya'dakinden daha uzun sürecekti. Çocuklar henüz okula gidiyor ve Bahar zamanının büyük kısmını hayranlık duyduğu Hadiye Yenge'yle geçiriyordu. Feridun Dayı'sıyla yaptığı konuşma sık sık aklına geliyor ve kaçamak bakışlarla dayısıyla yengesi arasındaki ilişkiyi gözlemliyordu. Acaba dayısı kılıbık olmaktan şikâyetçi miydi? Çok geçmeden kılıbıklığın söz konusu olmadığını anladı. Dayısıyla yengesi eşit haklar gibi bir denge kurmuşlardı. Tüm önemli meseleleri aralarında konuşuyor ve sonra ortak bir karar veriyorlardı. Tüm bunlar gizlisi saklısı olmaksızın çocukların ve Nihat Dede'yle Melek Nine'nin önünde gerçekleşiyordu. Bahar daha önceleri fark etmemişti ama şimdi Melek Nine'nin Wilhelmsburg'taki Fadime

Nine'den çok daha genç göründüğünü tespit etti. Burada çok daha huzurlu bir atmosfer hâkimdi. Kimse diğerinden korkmuyor, herkes birbirini ciddiye alıyor, çocuklar küçük sorunlarla ilgili olarak da büyüklerden birisinin kapısını çalabiliyordu. En müthişi ise, Nihat Dede de dahil olmak üzere büyüklerin hiçbirisinin "Şunu şöyle yap!" demeyip konunun tüm olasılıklar göz önünde bulundurularak görüşüldükten sonra ortak bir kararın çıkmasıydı. Tufan ve Ozan'ın büyüklerin onaylamadığı ama yine de kabul ettiği bir karar vermesi mümkündü. Bahar gözlerine ve kulaklarına inanamıyordu.

Tüm dikkatiyle bu alışılmadık atmosfere uyum sağlayıp zaman zaman dizginlenmenin de gerekli olduğunu öğrenirken, annesinin de bu tümüyle farklı birlikte yaşama tarzıyla birtakım sorunları bulunduğunu fark etti. Ancak Hüsniye kendi kabuğuna çekilmeyi tercih etmekteydi. Burada çocukları alıştığı gibi başından savmasına veya anlamadığı ve üzerinde konuşmak istemediği meseleleri yok saymasına izin verilmiyor, söyledikleriyle ne kastettiği sorgulanıyordu. Bu nedenle suskunluğa gömülmeye karar vermişti.

Köye geldikten bir hafta sonra akşam yemeğinde Melek Nine, "Kızım, Bahar, yarın öğleden sonra evde olun. Misafirlerimiz var" dedi. Zaten tüm hafta boyunca misafirler gelmiş, kendileri de başka ailelere ev oturmasına gitmişlerdi. Dolayısıyla bu bildirime neden gerek duyulmuştu? Birdenbire Bahar herkesin sustuğunu ve sıkıntılı göründüğünü fark etti. Yalnızca Büyükanne Melek ona gülümsüyordu. Burada bir şey yolunda değildi ve ondan başka herkes neyin yolunda gitmediğini biliyor gibiydi. Peki ya Hadiye Yenge? Hadiye Bahar'a doğru başını salladı, Bahar'ın bakışlarına karşılık verdi, sonra gözlerini yere indirdi ve tabaklara ilave yemek koymaya başladı. Hüsniye kayıtsızca pilavını yemeye devam ediyordu. Bahar, en azından annesinin her zamanki gibi davrandığını düşündü ve taarruza geçmeye karar verdi.

"Birisi bana burada neler olduğunu..."

Melek Nine araya girdi: "Bahar, yarın bana yemek yaparken yardım et, tamam mı?"

Bahar şaşırdı. Mutfaktaki işlere zaten neredeyse her gün yardım etmişti, yani, çok fazla değil ama...

"Neler oluyor burada?" diye seslendi ve sert bir hareketle sandalyesini geri çekti. Nedenini anlamasa da boğazına bir şeyler düğümlenmişti ve neredeyse ağlamak üzereydi.

"Yerine otur kızım!" dedi dedesi.

Hadiye Yenge "Bahar, seninle daha önce konuşmamız gerekirdi" diye sözü aldı. Sözlerine devam edip Bahar'ı içinde bulunduğu felç benzeri durumdan kurtarmasına fırsat tanımadan dede ayağa kalktı ve oğlunun omzuna dokundu.

"Haydi Feridun, kadınlar bu meseleyi kendi aralarında açıklığa kavuştursun."

Feridun başını kaldırdı, ilkönce babasına, sonra eşine, sonra da Bahar'a baktı ve söylenenleri onaylamadığı anlamında başını iki yana salladı. "Hayır, sanırım bu mesele hepimizi ilgilendiriyor" dedi ve yerinde oturmaya devam edip kısaca öksürdükten sonra Bahar'a döndü. "Bak kızım, bunlar belki bir zamanlar kadın işiydi; fakat bu ailede artık böyle değil. Kadın veya erkek işleri Allah'a şükür geçmişte kaldı."

"Bana izin ver..." diye araya girdi eşi; fakat Feridun elini onun koluna koyup devam etti: "Hayır, hayır, Bahar benim de yeğenim. Bırak, onunla çoktan konuşmuş olmamız gerekirdi." Feridun'un sesi giderek yükseldi ve sertleşti. Başını kaldırıp sırayla herkese baktı. "Evet, bu nasıl bir davranış böyle! Allah'ım, buna nasıl razı olabildim!" Başını yine iki yana salladı.

Bahar "Feridun Dayı, ne..." diye araya girmek istedi, yavaş yavaş sabrını kaybediyordu.

Feridun ani bir hareketle Bahar'a döndü. "Kızım" dedi eziyet çekercesine ekşi ekşi gülümseyerek. "Büyük kızım benim... Yarın Süleyman Amca eşi ve oğluyla birlikte buraya gelecek", derin bir nefes aldı, "senin için gelecekler."

Bahar nefesini tuttu. Kendisi için geliyorlardı... Bunun anlamı?.. Evet, bunun anlamı açıkça ortadaydı, Süleyman Amca'nın oğluyla...

"Evet, tam da düşündüğün gibi. Hüseyin senden iki yaş büyük..." Feridun özür diler gibi "Ben de onu neredeyse hiç tanımıyorum. Şehirde oturuyorlar" diye ekledi.

"Ama neden, yani, neden ben... Neden şimdi?" Bahar neler döndüğünü elbette anlamıştı ama kabullenemiyordu.

Feridun Dayı başını tekrar eğince onun için neredeyse üzüldü. Açıklamalara şimdi artık Hadiye Yenge tarafından devam edilmesi iyi olmuştu.

"Bak kızım, bu ziyaretin senin için hiçbir yükümlülüğü yok. Biz... Biz uzun süre direndik. Ben böyle bir şey istemiyordum... Fakat artık ziyaret günü sabitlendi ve... Ve bu son ziyaret olmayacak..."

"Nasıl yani? Bu da ne demek?"

Sonunda bilmeceyi çözen ve kimsenin söylemeye cesaret edemediği şeyleri dile getiren kişi Melek Nine oldu. "Bahar, sen henüz çok küçüksün; fakat büyükbabanla büyükannen sana şimdiden birisini bakmanın zararı olmayacağı görüşündeler..."

Bahar'ın gözlerinin önünden bir perde kalkmış gibi oldu. Büyükbaba Arif ile Büyükanne Fadime yapmıştı bu planı. Hatta belki babası da dahildi ve annesi... Annesi, konuyla hiç alakası yokmuş gibi öylece oturuyordu, meseleden haberdar gibiydi... Belki de değildi... Herkes onu... Evet, herkes onu... Hayır, kendisine yakıştıramadığı o kelimeyi düşünmek bile istemiyordu. Daha on beş yaşındaydı! Hayır, olamazdı! Demek Büyükbaba Arif'in ikisini apar topar köye göndermesinin, Burak'ın evde kalmasına izin verilmesinin ve kendisinin ne istediğinin hiç sorulmamasının sebebi buydu. Bahar ayağa fırladı ve koşarak mutfaktan çıktı.

Bahar daha misafir odasının kapısına varmadan Hadiye Yenge onu yakalayıp kollarına almıştı. "Bahar, her şey sandığın kadar kötü değil..."

Bahar "Evet, kötü!" diye ağlayarak bağırdı. "Yoksa bana her şeyi anlatırdınız. Oynadığınız oyunu anlamadığımı mı sanıyorsunuz?" Hadiye onu kollarının arasında tuttu. Tüm öfkesine rağmen yalnız olmamak Bahar'a iyi geliyordu. Bir yandan direnç gösteriyor, bir yandan da yengesinin onu bir daha hiç bırakmamasını istiyordu. Hadiye hıçkırarak ağlayan yeğenini zaten bırakmak niyetinde değildi. Onu kucakladı, onunla birlikte ağladı, sonra onu misafir odasına götürdü, elini tuttu ve Bahar yatağa yatıp ağlarken onun saçlarını ve kollarını okşadı.

12
Şaşırtıcı Görücülük

Gözlerine kalemle bir çizgi çekti ve aynaya son bir kez daha baktı. Gülümsedi, dudakları henüz çok sadeydi. Dudak parlatıcısını neden yanına almamıştı ki? Hadiye Yenge'ye şehirden dudak parlatıcısı getirmesini rica edecekti.

Çaresizlikten intihar etmeye karar vermesinin üzerinden daha henüz bir hafta geçmişti. Hadiye Yenge bunu muhtemelen öngörmüştü; çünkü damat adayının ziyaretinden sonra evde Bahar için tam günlük bir gözetim organize edilmişti. Bahar ilk ziyareti korkunç bulmuştu ve sonrakilerin de daha iyi olmayacağına emindi. Şiddetle direnç göstermiş, müstakbel gelinden yalnızca birkaç yaş büyük olan oğullarını takdim

etmek ama her şeyden önce gelin adayını görmek isteyen aileyi açık bir düşmanlıkla karşılamıştı. Bahar'ın çay servisini kendisinden beklendiği gibi utangaç bir şekilde başını kaldırmadan değil de, oldukça açık bir asilik içerisinde ve başka bir durumda kendisinin de komik bulacağı somurtkan bir yüz ifadesiyle yapmasından sonra, olan bitenden habersiz ve hiçbir şeyle ilgilenmez gibi görünen Hüsniye mutfağa koşup kızını tokatlamış, bağırıp çağırmıştı. Bahar şoke olmuştu; demek annesini uyuşukluktan çekip alan bir şeyler vardı. Daha kendisini savunmaya yönelik bir şeyler söyleyemeden kapı açılmış, Feridun içeriye girerek Hüsniye'nin kolunu yakalamıştı.

"Yeter, abla!" Hüsniye sanki bir talimat almışçasına sakin anne rolüne geri döndü; fakat yine de kendisini zorlayarak gözlerinin biraz ıslanmasını sağladı. "Hişşş" dedi Feridun hemen, "Ağlamak için hiçbir neden yok!"

Hüsniye başını eğdi, kollarını aşağıya sarkıttı ve sürünürcesine oturma odasına döndü.

"Pekâlâ, ilk raundu sen kazandın" dedi Feridun. Bahar onun ne demek istediğini hemen anlamadı.

"Yani, nezaket icabı bir saat daha oturacaklar, fakat sevgili oğullarının Almanyalı şekerbebek Bahar ile evlenmesini herhalde kafalarından çıkarmış olacaklar."

Kızmış mıydı dayısı? Bağırıp çağırmaya mı başlayacaktı? Bahar sindi. O anda Feridun kızı kendine doğru çekti, gözlerine baktı ve "Şimdi benimle gelsen daha iyi olur. Yeniden içeriye geçeceğiz. Birlikte içeriye girdiğimizde aptalca bir görüntü olmaması için bana elime bir tabak kurabiye falan ver. Sonra sen yengenin yanına oturur ve konuşmadan dursun. Sana bir şey sorarlarsa –ki sanmıyorum– ya kısa bir cevap verir ya da sözü bana veya nineye bırakırsın, tamam mı?"

"Yani..." Demek her zaman kadınları anladığını iddia eden Feridun Dayı da ona ne yapması gerektiğini söylüyor, herkes ona talimatlar yağdırmaya devam ediyordu. Oysa kendini dayısının ve yengesinin yanında hep iyi ve güvende hissetmişti. Başını iki yana salladı.

"Hepiniz aynısınız! Kesinlikle hiç..."

Feridun Bahar'ı yine kendine doğru çekip saçlarını okşamaya başladı, Bahar'ın öfkesi gözyaşları içerisinde eriyip gitti. Feridun mutfak masasının üzerindeki Selpak paketine uzandı. Yeğeni hâlâ öfkeden ve aniden karşı karşıya kaldığı bu durumla baş edememenin neden olduğu çaresizlikten mi ağlıyordu? Bahar gözlerini sildi ve burnunu temizledi.

"İyi ki makyaj yapmamışsın! Oysa koyu gözlerinin biraz vurgulanması sana çok iyi giderdi."

Bahar şaşkınlıkla başını kaldırdı. Hiç de kötü bir fikir değildi. Bahar çoktandır az veya çok gizli bir şekilde uyguladığı şeyi köyde devam ettirme cesaretini gösterememişti. Aslında aynı şeyi Elif de dile getirmiş, "Koyu gözlerin altın rengi bir çizgiyle o kadar seksi oluyor ki!" demişti. Feridun Bahar'ın gözlerindeki parıltıyı fark etmiş gibiydi. Yüreklendirici bir ifadeyle gülümsedi. "Yengene bir danış bakalım, sana yardım edecektir!" Dayısının kollarına atılma sırası şimdi Bahar'daydı.

"Feridun Dayı, sen gerçekten..."

Feridun eliyle Bahar'ın ağzını kapattı. "Dur! Ben yalnızca senin dayınım!" Göz kırptı. "Şimdi gel, Kaya ailesi bizim onları sevmediğimizi düşünmesin..."

Bahar, Feridun'un eline bir tepsi börek verip kendi eline de bir kâse poğaça alırken "Sevmiyorum ama..." diye mırıldandı. Dayısı oturma odasının kapısını açıp kenara çekildi ve "İşte karşınızda büyük mutfak ustası ve en yeni ürünleri..." diye seslenerek Bahar'ı kendi önünden odaya iteledi.

"Oooo!" sesleri her ne kadar sanki her şey normal seyrindeymiş havası yaratmaya çalışsa da, Bahar meraklı bakışların kendisiyle Feridun Dayı arasında gidip geldiğini hissediyordu. Feridun'un söylediklerini yapmaya karar verdi. Nankör olmak istemiyordu. Akşam tüm aileye böyle bir tiyatro oyununa bir daha asla katılmayacağını, tek bir gün için bile olsa böyle bir şeyi kabul ettiğinden dolayı çok pişman

olduğunu, onunla böyle bir şeyin mümkün olmadığını ilan edecekti. Hele hele burada, köyde, hele hele sorgusuz sualsiz, hele hele...

Tam o sırada Hüseyin'in kendisine gizlice sırıttığını fark etti. İlkönce ona yalnızca bakıp geçti ama sonra bakışını doğrudan o yana dikti. Hüseyin gözlerini kaçırmaksızın kaşlarını kaldırdı ve takdir edercesine dudağını kıvırdı. Bu sefer Bahar gözlerini kaçırmak zorunda kaldı, yoksa yüzünde bir gülümsemenin belirmesine engel olamayacaktı. Görüşünü değiştirmiş olabileceği hiç kimsenin aklının ucundan bile geçmemeliydi.

Büyüklerin sohbeti bulanık bir nehir gibi önünden akıp gidiyor, konuşulan konulardan hiçbirisini algılayamıyordu. Göründüğü kadarıyla evlilik meselesi kapanmıştı. Dışarıdan bakan birisi burada son derece olağan bir ev oturmasının söz konusu olduğuna dair yemin ederdi. Bahar'ın gerginliği giderek azaldı. Hatta kısa bir süre sonra Melek Nine'nin imalı bir bakışı, Bahar'ın ayağa fırlayıp çayları tazelemesi için yeterli oldu.

"Kızım, bana bir bardak su getirir misin?" Mutfağa giderken Bahar'ın kalbine yine bir karanlık çöktü. Süleyman Amca "kızım" demişti. Acaba bir şey mi ima etmek istiyordu? Bahar bir tepsiye altı bardak ve köyde hâlâ çeşmeden gelen soğuk, berrak suyla dolu bir sürahi yerleştirdi. "Kızım" sözcüğünü genel anlamıyla kabul etmeye karar verdi; yaşlı Türklerin çoğu genç kızlara, ailevi bir bağ söz konusu olmasa da, böyle hitap ediyordu. Derin bir nefes aldı ve tepsiyi artık kendisine ilk yanlış adımda patlamaya hazır bir mayın tarlası gibi görünmeyen oturma odasına götürdü.

Kaya ailesi vedalaşırken, pek olağan olmayan el sıkışma sırasında Hüseyin ona "Görüşürüz" deyince, Bahar'ın ağzından kendisini bile hayretler içerisinde bırakan bir "İnşallah" çıkıverdi. Feridun Dayı'nın sırıttığını gören Bahar kulaklarına kadar kızardı. Hayır, 17 yaşındaki bu toy oğlanla tekrar görüşmek, hele hele onunla arkadaşlık kurmak veya ona muhtemel

gelin adayı olarak sunulmak tabii ki istemiyordu. Kızgın bakışı Feridun'a yöneldi ama Feridun Bahar'ı bir kez daha zor bir durumdan kurtardı. Feridun öylesine dalkavukça bir tavırla, "İnşallah çok yakın bir zamanda yine gelirsiniz, biz köylüler için şehirli dünya vatandaşlarıyla görüşmek her zaman çok güzel oluyor." dedi ki, Hüseyin ve Bahar da dahil olmak üzere herkes güldü.

Misafirler ayrıldıktan sonra, Bahar odasına gitmeyi tercih ederdi. Ancak büyükanne ve yengesi bulaşıkların yıkanmasının da bu işin bir parçası olduğunu hatırlattı. Hadiye Yenge oturma odasını toparlarken annesi mutfakta bulaşık evyesinin başına geçmişti bile.

Hüsniye bulaşıkları sağlıksız bir şekilde bol köpükle yıkıyordu. Sol elinin yüzük parmağındaki ağır sarı altından nikâh yüzüğü her tabak, bardak ve değdiği diğer eşyada şakırdıyordu. Anne ve kız sadece birkaç saniye boyunca mutfakta yalnız kaldı. Bu birkaç saniye içerisinde her yer o kadar sessizdi ki, yüzüğün takırtıları Bahar'ın kulağında darbeli bir matkabın gümbürtüsü gibi çınladı. Oysa eskiden bu takırtı sakinleştirici gelirdi, güvende olma ve olağanlığın sembolüydü. Şu anda ise yüzüğün takırtısını cırlak bir suçlama, hatta kişiliğine, tüm hayatına yönelik bir tehdit olarak hissediyordu. Gayri ihtiyari elleriyle kulaklarını tıkadı. O anda elinde tıka basa yüklü bir tepsiyle Hadiye Yenge mutfağa girdi ve o birkaç saniye sona ermiş oldu. Bahar, hayatının önündeki perdenin birkaç saniyeliğine kalktığı ve yalnızca birkaç adım önündeki uçurum ile kaçınılmaz düşüşü gözler önüne serdiği hissine kapıldı.

"Annene yardım etmeyecek misin?" Bahar irkilerek bu arada elindeki tepsiyi masaya bırakıp yeğeninin ellerini kulaklarından çeken yengesine döndü. Hadiye endişeyle Bahar'ı süzdü. Hüsniye mutfakta yalnız olmadığını daha yeni fark etmişti.

"Bahar bulaşıkları durulasana!" Bahar'ın kısa bir süre öncesine kadar mutfak rutini olarak kabul ettiği ama Yase-

minleri ziyaretinden sonra bambaşka gözlerle baktığı bir başka âdetti durulama. Yasemin'in annesi Almandı ve birçok şeyi annesinden ve Türk arkadaşlarının annelerinden farklı yapıyor, örneğin bulaşıkları, Bahar'dan şu anda istendiği gibi suyla durulamıyordu.

Hadiye Yenge Bahar'ın duraksamasını yanlış anlamış olmalıydı ki, "Elti, bulaşığı bırak, bugün yeterince yoruldun. Biz ikimiz hallederiz" dedi.

"Olur mu hiç!" diye yanıtladı Hüsniye.

Fakat Hadiye çenesiyle bulaşık bezlerini işaret ederken, eltisinin elinden bir sonraki tabağı aldı ve "Erkekler dışarıda, kayınvalidem oturma odasında yalnız başına oturuyor; ona arkadaşlık et, tamam mı?" dedi. Bu sözler, Hüsniye'nin de yanlış anlayamayacağı kadar açık, kibarca bir kovulmaydı.

Hadiye, inatçı yeğeniyle yalnız kalır kalmaz tatsız konuyu irdelemeye girişti.

"Hiçbir yükümlülüğünün olmadığını sana baştan söylemiştim" diye başladı, Bahar ilkin yengesinin ne demek istediğini anlamadı. "Bu mesele benim de hoşuma gitmediği için seninle açık konuşmak istiyorum. Şunu da baştan belirtmek istiyorum ki, bu mesele dayının, dedenin ve anneannenin de hoşuna gitmiyor. Yani..." Hadiye derin bir nefes aldı, ellerini sildi ve Bahar'ın suyla duruladığı bulaşığı kurulamaya başladı. Konuşmaya devam etmeden önce Bahar'ı sakinleştirmek amacıyla kısaca onun omzunu tutmuştu; oysa Bahar kendisini yengesinin yanında gayet mutlu ve huzurlu hissediyordu.

"Lütfen ilkönce beni dinle ve meseleyi anlatmama izin ver. Ne düşündüğünü bana sonra söylersin, tamam mı?" Kulağa oldukça ciddi geliyordu. Bahar başıyla onayladı.

"Belki hepimizin konuştuklarından bazı şeyleri birleştirebilmişsindir... Bu işin arkasında Hamburg'taki büyükbabanla babaannen..."

Bahar "Wilhelmsburg" diye düzeltmeden edemedi ama yengesinin bakışını görünce derhal sustu.

"Pekâlâ, Wilhelmsburg olsun, belki de bu farkın altını çizmekte haklısın; çünkü Hamburg hepimiz için binlerce imkâna sahip olan bir dünya kentiyken Hüsniye'nin sizlerle birlikte sürüklendiği Wilhelmsburg göründüğü kadarıyla bir tür Türk gettosunda yaşadığınız bir yer..."

"Yani..." Bahar Hamburg'da olsa, coğrafi konum olarak şehirden ayrı düşen Elbe Adası Wilhelmsburg'un küçük Reiherstieg semtini bir getto olarak hissettiğini asla kabul etmezdi. Burak grubuyla gettonun dışına çıkma imkânına sahipti. Bahar elbette annesine göre semtin dışına çok daha sık çıkabiliyor; fakat yine de buradaki sıkışıklığı ve sosyal denetimi bir eziyet olarak hissediyordu, başka kızların aynı durumu güven verici bulmasını anlayamıyordu.

"Yani, sizin o Wilhelmsburg'taki Büyükanne Fadime'yle Büyükbaba Arif senin müstakbel bir gelin ve ev kadını olarak yavaş yavaş görevlerine hazırlanman gerektiğini düşünüyorlar."

"Nasıl..."

"Dur! Hayır, Bahar, anlaşmamıza göre ilkönce söyleyeceklerimi sonuna kadar dinleyeceksin..."

Bahar'ın gözleri çakmak çakmak oldu; fakat başını eğdi ve isteksiz bir tavırla "Tamam, tamam" diye mırıldandı.

Kısaca söylemek gerekirse Büyükbaba Arif köye telefon açmış, evlenmeye hazır ve istekli oğulları olan uygun ailelerin araştırılmasını istemişti. Feridun tüm işleri üstlenmiş olsa da, resmen hâlâ ailenin başı konumunda bulunan Nihat Dede, Arif'in arzusunu dinledikten sonra kısa ve öz olarak "Bu konuyu ailemle konuşacağım; fakat şu anda hemen söylemek isterim ki, böyle bir adımı çok erken buluyorum" demişti.

Aile kurulu bu talebi oybirliğiyle –en azından şu an için– reddetti. Bahar henüz on beş yaşındaydı ve okula gidiyordu.

Nihat'ın Arif'e "Hayır, bizimle olmaz" demesiyle birlikte Arif'in talebi bir tehdide dönüştü. Evet, Arif açıkça tehdit ediyordu: "Geçtiğimiz on yıl boyunca burada aileye ben bak-

tım. Tamam, bu evliliği isteyen ben oldum, sevgili oğlumun sorumluluktan böylesine kaçacağını tahmin edemezdim, hele çocuklar da dünyaya geldikten sonra... Hayır, hayır, onları kesinlikle geri göndermek istemiyorum, mesele bu değil; fakat siz de en azından manevi açıdan biraz destek verebilirsiniz. Ergenlik çağında iki çocuk ve dünyadan haberi olmayıp hiçbir şeyle ilgilenmeyen bir gelin ile burada yaşamanın çocuk oyuncağı olduğunu mu sanıyorsunuz... Tamam, doğru, gelin yemek ve temizlik yapıyor; fakat bir kadının anne olarak başka görevleri de var, özellikle de baba ortalarda görünmüyorsa... Hayır, bunun bizim suçumuz olduğunu nasıl söylersin, lütfen... Nihatçım, tabancayı göğsüne dayamak istemiyorum; fakat bu mesele artık gerçekten sizin meseleniz. Başımıza bir şeyin gelmemesi sizin de çıkarınıza... Hayır, somut bir şey yok ama Bahar'ın okulda başarılı olamayacağı gün gibi ortada, çok tembel ve gezmekten başka bir şey yapmıyor... Elbette gözümüzü açık tutuyor ve attığı her adımı denetliyoruz, ne sanıyorsun; fakat buradaki koşulları bilmiyorsun... Tüm bu kargaşa içerisinde bir de... Evet, üstüne bastın, bunu nihayet kabul etmen güzel..."

Saçma taleplerin onaylanmasında sonucu belirleyen şey yine namus meselesi olmuştu. Nihat, söylediklerinin Arif'in bir kulağından girip öbür kulağından çıkacağını bilmesine rağmen kendisinin ve ailenin itirazlarını dile getirmiş ama sonunda birkaç görücü ziyaretinin düzenlenmesi talebine boyun eğmişti. Ailenin büyük öfkesi karşısında omuzlarını çaresizce silkmekten başka yanıtı yoktu.

Hadiye sonunda "Onu hiçbir şeye zorlamayacağız! Kimseyi baskı altına almadan, birkaç aileyle görüştürebiliriz! Eğer Bahar meseleyle baş edebilirse her şey yolunda sayılır. Aksi takdirde çöpçatanlık girişimlerine hemen son veririm!" demiş ve eklemişti: "Damat adayının bizzat gelmesini şart koşuyorum. Anne, teyze ve diğer bayan bilirkişilerin gelin hakkında bir fikir edinmesi için ilkönce bir seyir düzenlenip ardından

erkeklerin yalnızca formaliteleri açıklığa kavuşturmak üzere gönderilmesi ve evlenecek olan gençlerin birbirini bir kere bile görmemesi olacak iş değil. Hayır! Örf ve âdetlere uygun olmasa da, söz konusu ailenin sevgili oğlu bizzat kendisi gelecek!"

Bunun üzerine Nihat Dede "Pes!" demiş ve teslim olurcasına ellerini havaya kaldırmıştı.

"Süleyman Amca eşi ve oğluyla bugün bu nedenle buradaydı." diye tamamladı Hadiye sözlerini.

"Onlara da bu yakışır zaten. Benden nefret ediyorlar... Ama ben de onlardan nefret ediyorum!" dedi Bahar heyecanla.

"Ah, bırak bunları! Nefret kelimesi herhalde biraz fazla abartılı."

"Hiç de değil, hatta az bile!" Bahar'ın aklına aniden bir fikir geldi. "Biliyor musun, belki de bir an önce evlenmek hiç de öyle kötü bir fikir değil, evlenirsem bu pislik aileden en azından kurtulmuş olurum."

"Bir dakika, bir dakika... Bu hatayı senden önce binlerce, ah, ne binlercesi, milyonlarca kız yapmıştır!" Hadiye derin derin içini çekti. "Bahar, aptal olma! Evlenmek hiçbir zaman ama hiçbir zaman çözüm değildir. Eğer aceleyle ve ailene duyduğun öfkeyle hareket edersen, yağmurdan kaçarken doluya yakalanırsın."

"Ama..."

"Aması falan yok! Bekle biraz!" Hadiye mutfaktan çıktı ve daha iki dakika geçmeden geri geldi. "Burada şimdilik rahatsız edilmeyiz..."

Bahar soran gözlerle yengesine baktı.

"Bak Bahar, bu görücü ziyaretlerini artık iptal edemeyiz. Evet, bunları kabul etmek muhtemelen daha en baştan bir hataydı."

"Kesinlikle, bunu nasıl..."

Hadiye "Bunları bırakıp artık geleceğe bakalım!" diyerek Bahar'ın sözünü kesti.

Sonra yengeyle yeğeni birlikte bir plan geliştirdiler. Hadiye Bahar'ın merakına ve rol yapma hevesine güvendi. Bahar ilkin kararsız olmakla birlikte sonra bir deneme yapmaya söz verdi; ancak her şeyi kendi tarzında ele alacak ve sınırları kendisi belirleyecekti, koşulları böyleydi.

Bir hafta geçmeden Bahar görücü ziyaretlerinin tadını çıkarmasını bilen usta bir oyuncu olmuştu. Müstakbel damatların da anne ve babalarının girişiminden istisnasız hoşnut olmadığını anladığından beri her yeni ziyarete neredeyse sevinmeye başlamıştı. Bazen etrafa baygın bakışlar atan ve köylü oğlanlar için ulaşılmaz olan büyükkentli fettanı, başka bir sefer ise aslında kızların dostluğunu tercih eden ama öte yandan Osman, Tevfik, Bülent veya o anki aday hangi adı taşıyorsa böylesine yakışıklı bir çocukla evliliği de yadsımayan edepli genç kızı oynuyordu; nihayetinde ailenin huzuru için her şey göze alınırdı, öyle değil mi?

Rolünde ne denli iyi olduğunu aile üyelerinin yüz ifadelerinden okuyordu. Melek Nine kimsenin haddini aşmamasına dikkat ediyor; fakat Bahar'a diğer aile fertleri gibi serbestlik tanıyordu. Nihat Dede bıyık altından güler, Hadiye kahkahasını ancak zorla bastırabilir, Feridun Dayı konuyu hemen değiştirmeye çabalar ve Hüsniye ağzı açık kalıp dehşet içerisinde gözlerini devirirse oyun başarılı sayılabilirdi. Bu arada Bahar oyuncu olup olmamayı bile düşünüyordu.

"Yeteneğin var, buna kuşku yok!" diye takdir etti Hadiye Yenge Bahar'a kıkırdayarak. "Fakat..."

"Ah, yengeciğim" diye araya girdi Bahar hızla, "şimdi lütfen yine lise diploması ve güzel sanatlar akademisinden başlama. Bunların hepsi hayal. Ben ilköğretimdeyim ve bir mucize

olmazsa önümüzdeki sene okul bittikten sonra bir meslek öğrenimi yeri de bulamayıp işsiz kalacağım."

"Peki ya buraya gelirsen?"

"Buraya mı? Köye mi? Burada en yakın tiyatro nerede acaba? Yoksa keçi ve inekler arasında bir film mi çevirmek niyetin?"

"Gördün mü, hazırcevaplığın da hiç fena değil." Hadiye eliyle kendi itirazlarını silip süpürür gibi bir hareket yaptı. "Türkiye'de oyunculuk konusu kesinlikle daha kolaydır demek istiyordum. Bunu ciddi olarak düşünüyorsan, seni yanımıza alabiliriz ve burada doğru dürüst bir okulu bitirebilirsin."

Bahar elleriyle kulaklarını kapattı. "Hep aynı şey... okul, okul, okul... Bunun ne kadar sıkıcı olduğunu biliyor musun? Orada ne kadar lüzumsuz şeyler öğretildiğini? İnsan senelerce okul sıralarında çürüyor ve ne için... Hayatta ilerlemek için insanın güya ihtiyaç duyacağı bir kâğıt parçası için. Aman kalsın!" Bu sözlerden sonra derin bir iç geçirdi.

"Bir daha düşün. Biliyorsun, sana yardım ederiz."

Evet, Bahar bunu biliyordu ve bir yandan bu sürpriz yaz tatilinde gösterilen dayanışma için olağanüstü minnettarken, diğer yandan minnettarlığını dayısına, yengesine ve dedesi ile ninesine gerektiği gibi gösteremediği için bazen biraz hüzün hissediyordu. Bu nedenle yengesini kollarının tüm gücüyle kucakladı, yanaklarından öptü ve "Teşekkür ederim!" dedi. Sonra düşünceleri bir sonraki damat adayı gösterisine kayıp gitti.

"Hadiye Yenge...

"Ne oldu? Ne bu ani utangaçlık?"

"Buralarda dudak parlatıcı var mı? Biliyor musun, dudağa sürülünce çok seksi... yani, süper gözüküyor. Şehre gittiğinde..."

"Seni de götürürüm, olur mu?"

"Hey, yalnızca biz ikimiz?"

"Evet, tabii, yoksa annenin de mi bizimle gelmesini isterdin?"

"Aman, yok" dedi Bahar.

"Hey, insan annesi hakkında böyle konuşmaz."

"Ne zaman gidiyoruz?"

"Yarın Yavuz ailesi geliyor, yarın olmaz. Ama yarın değil öbür gün."

Bahar, Yavuz ailesi ve daha birkaç gün önce geldiği Ankara'da özel bir üniversitede işletme öğrenimi gören 19 yaşındaki Musa için özel bir gösteri planlamayı isterdi; çünkü ne de olsa bu özellikler Musa'yı özel bir aday konumuna getirmekteydi. Fakat şimdi şehre yapılacak olan ve köydeki tatilin en önemli olaylarından birisi haline gelen gezi, bir dizi zorunluluk içerisinde sıradan bir öğeyi oluşturan bu ziyareti gölgede bırakıyordu. Bahar şehirde elbette yalnızca dudak parlatıcısının izine düşmekle yetinmeyecekti. Yengesini, şehirde ne gibi dükkânların olduğu, birkaç butiğe de girip girmeyecekleri ve İstanbul'daki büyük zincirlerin şubelerinin bulunup bulunmadığı gibi sorularla delik deşik ediyordu. Hadiye "Bırak da senin için bir sürpriz olsun!" dedi ve sonra Bahar'ın merakını "Bir metropol beklentisi içerisinde olma; burası yalnızca, köylülerin köyde bulamadığı eşyaları tedarik etmeye gittiği küçük bir ilçe merkezi. Fakat korkma, burada ayda yaşamıyoruz. Ayrıca bir itirazın yoksa arkadaşım Semra'yı da kısaca ziyaret ederiz." sözleriyle önemli ölçüde giderdi.

Bahar, Hadiye ile Semra'nın liseyi şehirde birlikte bitirdiklerini, canciğer arkadaş olduklarını ve Semra'nın yerel Halkevi'nde çalıştığını biliyordu. Halkevi, Almanya'daki Halk Eğitim Merkezi'ne benzeyen bir kuruluştu. Aslında bütün gün dükkânları gezmeyi tercih ederdi; fakat zaten Semra'da da bütün gün oturmayacaklardı. Ayrıca Semra çok sempatikti ve ona birkaç saat katlanmak sorun olmazdı.

Yavuz ailesinin ziyareti için Bahar'ın en sevdiği börek

çeşidi olan ıspanaklı börek yapıldı. Bahar mutfakta börekleri sağından solundan didiklerken anne ve yengesi tarafından engellenince kendisini "Misafirler gelince istediğim gibi yiyemem, güzel rujumu mahveder" diyerek savundu. Hüsniye'nin yüzünü buruşturması üzerine "Ayrıca zaten hep edeple oturmamı veya hizmet etmemi ve kesinlikle ağzımı şapırdatarak veya parmaklarımı yalayarak göze batmamamı istiyorsunuz" diye ekledi. Bunu söylerken bir yandan da üç parçasını yediği ve hâlâ sımsıcak olan ıspanaklı böreğin yağlarının bulaştığı parmaklarını teker teker yalamakla meşguldü.

"Ama Bahar, gerçekten..."

"Bu Musa özel bir aday, öyle değil mi? Öyleyse iyi eğitimli ve terbiyeli ev kızını oynamam ve çaba harcamam lazım. Yoksa büyük şehirden gelen aptal kızı mı oynayayım?" Bahar sırıttı. Hadiye Yenge ona şakacıktan bir tokat attı.

"Haydi bakalım, dışarı! Bu gidişle yediğin böreklere benzeyeceksin!"

"Büyükanne Fadime'ye demek istiyorsun herhalde."

Hüsniye elini kaldırdı; fakat Bahar daha hızlı davranıp mutfaktan kaçtı. Banyoda elini yüzünü yıkadıktan sonra misafir odasında süslenmeye koyuldu. Müstakbel gelin olarak misafirleri kapıda karşılama zorunluluğunun bulunmaması ne kadar iyiydi. Hadiye Yenge veya Melek Nine'nin bir işaretiyle çay servisini yapması yeterliydi. Bunu yaparken hiç dikkat çekmeden ilk izlenimlerini toplayabilirdi. Bu sayede birçok kez gösteri planını son anda değiştirmişti.

"Buyurun, şeker?"

Hadiye Yenge'de buradaki genel âdetlerin aksine çay tatlı servis edilmez veya kesmeşeker çay tabağının yanına konulmazdı.

Hadiye Yenge daha en başta Hüsniye'nin servis âdetlerini değiştirmiş, "Birincisi, şeker sıhhate zararlıdır. İkinci olarak

ise böylece müstakbel gelinin edeple, konuşmadan ve başını öne eğerek çay servisi yapması âdetini kırmış oluyoruz. Bu vesileyle bir diyalog başlatılabildiği gibi, bir göz teması da sağlanabilir." demişti.

Bahar ise gülerek, "Ayrıca misafirler benim burada düzineler halinde ekranlarda sürekli dans eden Bollywood yıldızları kadar güzel olduğumu ama sesimin onlarınki kadar cırlak olmadığını da anlamış olurlar" diye eklemişti.

Bahar aniden tepside fazladan bir çay bardağı olduğunu fark etti. Üç misafir vardı odada, tamam; fakat dört kişinin geleceği söylenmişti: Yavuz çifti, annenin Hadiye'nin ailesiyle kontağı kuran ablası ve damat adayı. Hım, kimdi gelmeyen? Bahar odanın tam ortasında duraksadı, başını kaldırdı ve etrafını inceledi. Anne ve baba buradaydı, gelmesi beklenen yaşlı teyze yerine ise on yedi-on sekiz yaşlarında genç bir kız oturuyordu. Güzelce fakat sıkı bir şekilde örtülüydü. Annesinin başında belki alışılagelmişten biraz daha şık olan geleneksel bir başörtüsü vardı. Fakat muhtemelen Musa'nın kız kardeşi olan genç kız, boyun, alın ve şakak bölgesini tümüyle örten ve kafanın arkasında bir iğneyle tutturulan şık bir türbanla örtünmüştü. Türban genç kıza hiç kuşkusuz yakışmıştı; fakat yine de bir semboldü. Şimdiye kadar görücülüğe gelen ailelerin hiçbirisi tam anlamıyla dindar sayılmazdı. Elbette kadınların neredeyse hepsi saçlarının üstüne öylesine atılmış bir başörtüsü taşımakla birlikte, şimdiye değin içlerinden hiçbiri türbanlı değildi. Bahar'ın köydeki arkadaşı Ebru birkaç yıldan beri bu örtünme biçimini uyguluyordu ve aralarında bununla ilgili olarak tartışma çıkmış, hatta arkadaşlıkları yara almıştı. İki kız hâlâ görüşüyor fakat birbirlerine kuşkuyla yaklaşıyorlardı.

Bahar'ın Wilhelmsburg'taki bazı arkadaşları da türbanlıydı ve Bahar bunların hepsinin arkasındaki nedeni biliyordu. Birisi bu vesileyle ailesini protesto ediyor, bir diğeri İslam'ı keşfetmiş olan abisinin izinden gidiyor, bir üçüncüsü ise ailesindeki diğer kadınlar gibi senelerce geleneksel başörtüyü

taktıktan sonra daha şık varyanta geçiyordu. Hiçbirisi Bahar'ı etki altına almaya kalkışmadığı için şimdiye değin hiçbir sorun çıkmamıştı. Kızlar birbirlerini tanıyor, birbirlerine saygı duyuyor, birbirleriyle tartışıyor, birbirlerinin saçını ve başörtüsünü çekiyor ve sonra yine barışıyordu. Fakat Bahar'ın arka plandan habersiz olduğu veya Ebru'da olduğu gibi ani, sürpriz ve anlaşılmaz bir dönüşümün gerçekleştiği köyde, genç kız türbanı neredeyse bir tehdit olarak algılıyordu. Bir tek İslamcı bir aile eksikti...

"Musa henüz şehirde." Feridun Dayı Bahar'ın şaşkınlığını doğru yorumlamıştı.

"Evet kızım, oğlumuzun bir sınavı var, birkaç gün içinde gelecek. Fakat ziyareti iptal etmek istemedik, şimdiden tanışmış oluruz diye düşündük."

Bu kadarı da fazlaydı! Bahar'ın elinden en güzel eğlencesi alınmıştı. Aniden oyunculuğun ona göre olmadığını anladı. Onun için oynanan rolden ziyade seyirciler, yani genç erkekler ön plandaydı. Olayın kahramanı orada değilse, anne ve babaların, dede ve ninelerin, yaşlı teyzelerin ve küçük kız kardeşlerin önünde rol yapmasının ne anlamı vardı? Suratını astı.

"Önümüzdeki günlerde şehre gelecekmişsiniz" dedi baba Yavuz, "bize de uğrayın, böylece çocuklar tanışabilir." Herkesin şaşkınlık içerisinde ona baktığını fark edince yüzü kızardı ve "Yani, isterseniz ve elbette hiçbir bağlayıcılığı olmaksızın demek istedim." diye ekledi.

Bahar birdenbire yaşlı adama acıdı. Kendi babasından çok daha yaşlıydı ve görünüşe göre oğlunu evlendirmeyi gerçekten çok istiyordu.

"Çocukların kuşkusuz tanışması lazım. Neyse ki bizim zamanımızdan çok farklı bir zamandayız artık." diye söze girdi anne Yavuz. Bunu söylerken gergin bir şekilde başörtüsünü çekiştirdi ve kızının sert bir bakışına maruz kaldı.

Yok, teşekkürler diye aklından geçirdi Bahar; Yavuz ailesinin üstüne kalın bir çizgi çekmişti.

Elbette veda sırasında yine âdetten "Görüşürüz" denildi ve baba Yavuz gerçekten de davetini tekrarlama cesaretini gösterdi.

Hadiye Yenge, her şeyi belirsiz bir süreye bırakan "İnşallah" formülüyle akut tehdidi geçiştirdi ve Yavuz ailesinin yüzlerine yansıyan hayal kırıklığını göz önünde bulundurarak biraz daha ümit verici bir "Yarın ola hayrola" ekledi.

Bahar, ertesi sabah yengesiyle birlikte dolmuşla şehre doğru yol alırken bu ziyareti hafızasından neredeyse kazımıştı. Bir çocuk gibi heyecanlıydı, sürekli konuşuyor, gülüyor, yengesine olur olmaz her şeyi gösteriyordu. Büyük bir neşe içerisinde şehre vardılar. Tamam, burası küçük bir şehirdi ama yine de köyün sükûnetinden eser yoktu. Kaldırım ve sokaklar çukurlarla doluydu; fakat kaldırımlar yaz tozuna karşı birkaç saatte bir suyla yıkanıp ışıl ışıl vitrinler bezlerle silinirken, güneşin parlaklığında yeşillendirilmiş anacaddelerde gezinen insanlar bundan rahatsız olmuşa benzemiyordu. Bahar, vitrinlerinde uluslararası markaları sergileyen küçük dükkânlardan birisine girmiş olmayı tercih etmiş olsa da, Çetinkaya mağazasında aradıkları tüm kozmetik ürünlerini tedarik ettiler. Hadiye Yenge reddini ifade eden bir el hareketi eşliğinde "Çok pahalı" demişti. "Çetinkaya'da aynılarını yarı fiyata alırız. Ayrıca orada kimse bizi bir şeye ikna etmeye çalışmaz." Oysa Bahar nitelikli bir bilgilendirme sonucunda tanınmış lüks bir markaya ikna edilmeyi çok isterdi.

"Haydi, şimdi Semra'ya gidelim" dedi Hadiye ve elinde üç poşet taşıyan Bahar'a kapıyı tutarken "Ah!" diye duraksadı.

"Ne oldu?"

"Merve değil mi şu kız?"

"Hangi Merve?" Bahar yengesinin baktığı tarafa baktı.

Doğru, o meçhul Musa'nın dün oturma odasında oturup Bahar'ı annesiyle babasından daha keskin gözlerle süzen kız kardeşinin adı Merve'ydi.

Merve de onları görmüştü. Yanında yürüyen genç adamın kolunu tuttu. Merve'nin güzel olduğunu Bahar daha dün tespit etmişti; fakat yanındaki genç adam tek kelimeyle olağanüstü yakışıklıydı. Vay canına! Acaba Merve'nin nişanlısı mıydı? Keşke dün daha dikkatli olsaydı. Ailevi ilişkilerle ilgili bir şeyler söylendiğini hatırlamıyordu.

"Selamünaleyküm, ne güzel sürpriz bu böyle!"

Hadiye Yenge selamı neşeyle "Aleykümselam" diye yanıtlarken, Bahar geleneksel sözleri utangaç bir tavırla mırıldanmakla yetindi.

Merve iki kadını genç adama "Hadiye Yenge ve Bahar" diye tanıttı, "Biliyorsun, dün gittiğimiz köydeki aile."

Genç adam bir kaşını kaldırdı, sağ elini göğsüne koydu, çok hafif bir şekilde eğildi ve Bahar'ın adeta erimesine yol açan bir ses tonuyla "Memnun oldum" dedi.

Merve ne kadar şanslı diye düşündü Bahar ve genç adamın koyu gözlerinden kendisine yönelen bakışı bırakmadı. Merakla kendisini mi süzüyordu? Genç adam hafifçe gülümsedi. Bahar utanarak bakışını yere indirdi, yanaklarının alev alev yandığını hissediyordu.

"Sahi, siz daha tanışmıyorsunuz." Bahar'ın mahcubiyeti, Merve'nin kendini beğenmişliğine karşı duyduğu öfkeyle birleşti. Merve, Bahar'ın bu adamı hayatında hiç görmediğini biliyordu. Acaba Hadiye Yenge neden hiç konuşmuyordu? Yengesinin yüzüne bakınca şaşırdı. Yengesi ona gülümseyerek ve bir şey bekler gibi bakıyordu.

"Bahar, bu Musa" dedi yavaşça.

Bahar irkildi. "Musa mı?"

Musa, eli yine göğsünde olmak üzere "Memnun oldum" diye tekrarladı, bu sefer yalnızca Bahar'a yönelmişti. Bahar, Musa'nın kim olduğunu algıladığı anda bakışlarındaki aşağılama ve kibri de gördü. İçinde o bilindik öfke kıpırdadı; fakat bu öfke bu sefer daha az tanıdığı başka bir duyguyla, mahcubiyet ve çekingenlikle karışmıştı.

İçinde aniden ve bu tatilde ilk defa çok yoğun bir beğenilme arzusu uyandı. Sonra hemen kendisine kızdı. Hayır, bu doğru değildi, olamazdı, bunu yapamazdı, yapmak istemiyordu...

Vedalaşırken Musa'nın aşağılayıcı ve alaycı bakışı hâlâ üzerindeydi. Bahar basmakalıp "Görüşürüz" dileğini bile doğru dürüst yanıtlayamadı. Hadiye Yenge'nin kontrolü ele alıp Bahar'ı götürmesi çok iyi olmuştu. Bahar'ın Merve'den yakaladığı son bakış abisininkinden daha az alaycı değildi.

"Hey, Baharcığım!" Hadiye Yenge elini Bahar'ın gözlerinin önünde salladı. "Bütün gün seninle birlikte olmasam birtakım uyuşturucular aldığını düşünürdüm." Yüzünü kocaman bir sırıtma kapladı. "Şimdi Semra'ya gidiyoruz."

"Semra..."

"Senin için hâlâ Semra Teyze, toparla kendini, yoksa herkes sana bir şey yaptığımı sanacak. Semra seni uyanık, hazırcevap bir ufaklık olarak tanıyor... Bahar, hey, kızım!" Hadiye Bahar'ı omzundan tutup silkti.

"Musa..." Bahar yavaş yavaş trans halinden kurtuluyor gibiydi. "Yenge, bu sahiden o Musa mı, yani benim..."

Yengesi yüksek sesle güldü. "Evet, sevgili Bahar, tam da öyle... Ve..." dedi ve sonra daha sessizce ve adeta gizli bir şey söylüyormuş gibi devam etti: "Kız kardeşiyle burada gezindiğine gerçekten biraz şaşırdım. Söylenenlere göre önümüzdeki günlerde eve dönecekti. Merve de bize hiç konuşma fırsatı bırakmadan sohbeti bir an önce sona erdirmeye can atıyordu. Neredeyse Musa Bey'in köye gelmeye hiç istekli olmadığını düşünmeye başlayacağım, sen ne diyorsun?"

Bahar dehşete kapılmıştı.

"Yani şu sınav meselesinin bir bahane olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Evet, aynen öyle. Kibarlık ve namus burada her şeyin üzerinde tutulur. Sizin getto topluluğunda da farklı değildir. Bir randevu verilirse gidilmek zorundadır. Eğer oğlan aniden veya belki de öteden beri karşı koyduysa..." Hadiye burada

kısaca güldü, "o zaman bir bahane uydurulur. Yani kısacası, Musa'nın dün de burada olduğuna adım gibi eminim." Hadiye yüksek sesle gülmeye başladı. "Veya her zaman gittiği camide çok önemli bir toplantısı vardı ve bu durumda elbette görücülüğe gidemezdi. Oldukça dindar birisine benziyor."

"Dindar mı?"

"Tatlım, anlamamış gibi yapma. Merve'nin başörtüsünü gördün. Sonra bugünkü selamlama... Musa elimizi sıkmadı. Yoksa bunu fark edemeyecek kadar aklını başından mı aldı?"

"Nasıl? Aklımı başımdan almak mı, yani, yenge, ne..."

Hadiye yeğenine sarıldı. "Bana numara yapman gerekmiyor. Musa da gerçekten yakışıklı bir çocuk. Yalnız..."

"Yalnız ne?"

"Yani, ninen sokağa başörtülü çıkıyor, annen saçını eski alışkanlıktan olsa gerek kenarları dantelli beyaz bir örtüyle kapatıyor. Fakat ne ben ne de sen örtülüyüz. Hiçbirimiz çok fazla dindar değiliz. Deden bile düzenli bir şekilde camiye gitmiyor, dayını hiç saymaya gerek yok. Bildiğim kadarıyla Hamburg'taki, pardon Wilhelmsburg'taki baban ve büyükbaban da pek farklı değil. Onlar galiba Müslümanlıktan daha çok Türklüğü önemsiyorlar. Yok, bir dakika, bu konuya karışmak istemiyorum. Demek istediğim şu ki, Musa dindarlığını kendisiyle paylaşacak olan bir kızı tercih eder."

Bahar bunları hiç düşünmemişti. Aslında bu adamı gördüğünden beri hiçbir şey düşünmemişti. Son gün ve haftalarda ziyarete gelen tüm çocuklar arasında ilk gerçek erkekti. O koyu gözlerin bakışını kalbinde hissetmesi için gözlerini kapatmasına bile gerek yoktu. Allah'ım, şimdiye değin hiç böyle hislere kapılmamıştı. Musa... Ne güzel bir isim. Halkını, denizi geçerek kutsal topraklara götüren kişi değil miydi Musa? Aniden Musa'nın kendi hayatında bir dönüm noktası olacağına inandı. Denizin içinden bir yol açacak ve ona cennetin yolunu gösterecekti. Yapması gereken tek şey, Musa'yı izlemekti.

13
Leonie İşin Peşini Bırakmıyor

Leonie kollarını bankın arkalığına dayamış, limanda oturuyor ve sigara içiyordu. Sigara mı? Aslında sigara içicisi değildi, bir tür zorunluluktan içiyordu. Rüzgâr saçlarını dağıtıyor, duman öksürmesine neden oluyordu. Güldü. Gülme, duman ve öksürük sonucunda nefesi genzine kaçtı.

Birkaç hafta önceki park ziyareti aslında hep orada olan ama çaresiz bir arayış içerisinde bulunan hislerinin görmediği bir anahtar gibi önüne yeni bir dünya açmıştı. Artık neredeyse her gün semtinden çıkıp büyük şehrin içine dalıyor, alışık olmadığı anonim bir koruma sağlayan insan yığınlarının içinde sürüklenip gidiyordu. Keşke annesi, okul, dünya ama her

şeyden önce kendisinden dolayı çaresizlik hissettiği o zamanlar bunu bilseydi. Önünde bir karabatak suyun üzerinde süzüldü. Leonie, karabatak küçük dalgaların arasına güvenli bir şekilde inene kadar nefesini tuttu. Kuş iki saniye boyunca büyük gagalı kafasını havaya kaldırdı, sonra suya daldı. Leonie, balıkçıların hiç hoşlanmadığı bu kuşları gururları ve her şeye meydan okuyan tavırlarından dolayı seviyordu. Bakışlarını suyun üzerinde gezdirdi. Görkemli kuş, karnını doyurup dalışını bitirdikten sonra ağır, ıslak kanatlarını kurutmak üzere kendisine nerede bir yer arayacaktı bakalım? Belki şansı yaver gider, görüş alanında kalırdı. Hayatında kanatlarını kurutmak üzere olabildiğince açmış, başını öne uzatmış, bir yandan bir sonraki hedefini süzerken, diğer yandan doğa ananın bu küçük eksikliğinin dengelenmesini sükûnetle bekleyen bir karabatağın görüntüsünden daha çok sevdiği hiçbir şey yoktu. Nasıl olur da bir su kuşu suda yaşamaya uygun olmayan bir tüy örtüsüyle donanmış olabilirdi? Karabatak doğaya direniyor, ona karşı kendi inatçı iradesini ortaya koyuyordu. Leonie'nin karabatakta en sevdiği özellik buydu.

Limanda beyaz renk hâkimdi. Leonie'nin rengi değildi beyaz, belki de bir renk bile değildi. Fakat kafasını boşaltmasına yardım ediyordu. Tıpkı liman feribotlarından birinin burnu köpükler içerisinde uğuldayarak geçerken ya da çoğunlukla batıdan, uzak denizlerden düzenli bir şekilde esen rüzgâr nedeniyle iskele babalarının gıcırtı ve çatırdamalarının kafasını boşaltmasına yardım ettiği gibi. Leonie çok az içtiği sigarayı yere attı ve üstüne basarak söndürdü. Sigaraya ihtiyacı kalmamıştı.

Pek çok şey denemişti; parka gitmiş, sosyal danışmanla görüşmüş, Elif'i gözetleyip sözde çaktırmadan bilgi almaya çalışmış, gizlice Burak'ın dahil olduğu grubun çocuklarını dinlemiş ve pek bilgi sahibi olmadığı halde Tarot falı açmıştı. Bunlardan hiçbirisinde başarı sağlayamamıştı. Namus cinayeti hikâyesinden emin olmayanlar bile bir şeyler gizliyor-

muşçasına yatıştırıcı laflar etmiş ve içine kapanık bir tavır almışlardı. Leonie bunlardan bazılarının belirtmeye hazır olduklarından daha fazla bilgiye sahip olduğunu biliyordu. Ancak bu olayda araştırmalarını genişlettiği ölçüde, Burak'a kendisinden başka hiç kimsenin yardım etmek istemediği hissine kapıldı. Grubun çocukları ağızlarının içinde "Kendi hatası", "Aptallık" veya "Parolamız yakalanmamak, kanka" gibi şeyler geveliyorlardı. Onu hemen suçlu olarak mahkûm etmeyenler bile yardım etmek için hiçbir neden görmüyorlardı. Leonie kendisini "Neden yardım etsinler ki, onu hiç tanımıyorlar" diye teselli ediyordu.

Oturduğu iskele-duba sert bir şekilde sallandı. Elbe'nin karşı yakasındaki müzikal tiyatrodan geri dönen *Wolfgang Borchert* rıhtıma ulaşınca, gevşek bir vaziyette birbirine bağlı olan iskele-dubalar çarpıştı. Tiyatroda *Aslan Kral* oynuyordu. Leonie güldü. Aslında müzikalin ismi kendisi gibi –Leo– *Aslan Kraliçe* olmalıydı.

Kararı kesindi. Bir deneme daha yapacaktı. Çantasını omzuna astı ve köprünün üzerinden geçerek kıyıya döndü. Eski liman alanında yeni kurulan HafenCity semtinde kısa bir gezinti yaptı. Birkaç günde bir inşaatların ilerleyişini görmek Leonie için bir ihtiyaç haline gelmişti. Herkes devasa şantiyenin yuttuğu milyonlardan yakınıyordu. Leo için vinçleri seyretmek küçük bir macera gibiydi. Kırmızı, turuncu, sarı renklerdeki vinçler beton, çelik, ahşap ve camdan oluşan yarı hazır binalara el sallıyormuşçasına tepeden bakıyordu. Vinç boyunlarının umursamaz doğrultularından anlaşılacağı üzere rüzgâr güneybatıdan esiyordu. Sular, Leonie'nin hissettiği kadarıyla yavaş, çok yavaş yükselmekteydi. Leonie'de ruh hali bir saniyede tersine dönebilirdi, gelgitten çok daha hızlı. Bundan dolayı çok mutlu değildi, daha durağan olmak, o ana daha fazla yoğunlaşabilmek istiyordu. Ne denilirdi buna? Farkındalık? Evet, yaşanan anın, şimdinin daha farkında olmak istiyordu. Yaşanan anın tadını çıkarmadan, onu geçmişte

kaybetmek istemiyordu, kötü anlar da dahil olmak üzere, hiçbir anı.

Kötü anlar var mıydı acaba? Her an yalnızca bir andı; iyi veya kötü olması, o anı hatırlamanın mutluluk veya eziyet vermesi sonradan ortaya çıkardı. Leo kendi kendisine şaşırdı ve sevindi. Doğru yoldaydı!

"Selam, Leo!"

"Selam." Memo ona kendiliğinden Leo diyen ilk kişiydi. Buna sevinmeli mi, yoksa kızmalı mıydı? Okulda tam ismiyle çağrılmak istiyordu, Uschi Nine ise ona Leni diyordu.

Memo gözlerini etrafta gezdirdi.

"Gerçekten güzelmiş burası. Uzun zamandır buraya gelmemiştim, onarımdan sonra hiç görmedim. Burasını gizli buluşmamız için seçmen iyi olmuş." Memo sırıttı.

"Honigfabrik"teki Kafe Mola Leo için de en uygun, nötr ve aynı zamanda güvenli yerdi. Burada serbestçe konuşabilir ve kendisini huzursuz hissetmeye başlarsa anında geri çekilebilirdi.

Memo, Leo'nun stüdyoya gelmek istememesine şaşırmış ama onun ricasını kabul etmiş, hatta merakı da uyanmıştı. Çünkü normalde onu Açık Kanal'daki "Ne bakıyorsun-Biz ve Ötekiler Hakkında" isimli programın sunucusu ve kendi kendisine taktığı kışkırtıcı tanımla "gettodan çıkıp füze hızıyla yükselen adam"ı şahsen tanımak isteyenlerin en büyük arzusu aslında stüdyoyu ziyaret etmekti. Kapalı bir kamera ve tozlu stüdyo havası bile, az veya çok gizlice hepsi gösteri dünyasında bir kariyer hayali içerisinde olan Osmanlara, Elfriedelere hayallerine elle tutacak kadar yaklaşmış hissi verirdi. Kendisinden ne istediğini anlamadığı bu kız ise daha henüz ilk görüşmede sahne ışıklarının altında boy göstermek niyetindeymiş gibi görünmüyordu.

Memo yogi çayından ilk yudumunu aldıktan sonra "Mail'inde cafcaflı bir ifade kullanmışsın. Bir dakika..." dedi, ceketinin cebinden mail'in çıktısını çıkarıp "Namus cinayeti konusuna ilişkin önyargı ve hükümsüz infazlar" diye okudu ve alaycı bir ifadeyle sırıttı. "Demem o ki, biz bir bilim kanalı değiliz. Benim programım da eğitimli elite yönelik bir program değil."

"Yooo, tamam, bunu biliyorum, aksi durumda seni zaten herhalde aramazdım." diye yanıtladı, Leo ve Memo'nun açık alaycı sözlerini hakaret olarak görmemeye karar verdi. "Senin muhtemelen anlaşılması zor bulacağın uzun açıklamalar yerine, her şeyi kısaca toparlamak istedim."

Memo'nun sırıtması biraz daha genişledi; fakat alaycı ifade yerini belli bir takdire bırakmıştı. Kız kendisinden altı-yedi yaş küçüktü ama hem düşüncelerini ifade etmeyi biliyordu hem de aptal değildi.

"Sana telefonda gençlik evindeki olay hakkında görüşmek istediğimi söylemiştim, biliyorsun, Burak Yıldıran vakası." Memo başıyla onayladı, vakayı elbette biliyordu ve daha en baştan beri, böylesi sakıncalı konulardan uzak durmaya yemin etmişti. Leo sözlerine devam etti: "Onun suçsuzluğundan emin olsam da, Burak'ın suçsuz olduğunu kanıtlamak gibi bir derdim yok." Memo'nun gözlerine baktı. Memo Leo'nun bakışına aynı şekilde karşılık verdi ama onun görüşüne katılıp katılmadığını belli etmedi. "Biliyor musun, Burak'ı oldukça iyi tanıyorum; ablasını da tanırdım ve söz konusu çevreyi falan..."

Memo eliyle "Boş ver" dercesine bir hareket yaptı. "Güzel, konuya ilişkin şahsi ilgilerini şimdi bir yana bırak. Tam olarak düşündüğün ne? 'Namus cinayeti' hakkında bir program mı yapayım? Semtteki oğlanları çağırıp kız kardeşlerinin bir Almana âşık olması durumunda aile namuslarını nasıl kurtaracaklarını mı anlattırayım?"

"Ama..."

"Aması falan yok, çoğu böyle düşünüyor. Hayır, elbette Alman komşuların, öğretmenlerin ve özellikle medyanın seve seve varsaydığı gibi çoğu hemen bıçağa davranmaz. Fakat sevgili kız kardeşlerinin başka bir çevreden bir sevgili seçmesini de kolay kolay kabul etmezler. Zaten kim bunu kabul eder ki?" Memo güldü. "Bunun tam tersi durumunda da aslında pek farklı bir şey söz konusu değil. Hangi Alman aile, kızlarının bir Türk, hele siyahi erkek arkadaşla çıkagelmesini sevinçle karşılar? Bırak Leo, ikimiz de neyin ne olduğunu biliyoruz. Bu tarzda bir program tam tersine bir etki yaratır. Yani, önyargılar yıkılmak bir yana, daha da güçlenir." Pes edercesine başını iki yana salladı. "Biliyor musun, başlangıçta bizim kanalda çok farklı formatlar geliştirebileceğimizi sandım; fikir alışverişinde bulunulabileceğini ve bizim programlarımızı seyreden insanların düşünmeye başlayacaklarını." Memo yine başını iki yana salladı ve kederli bir ifadeyle Leo'ya baktı. "Bundan çoktan vazgeçtim. Gerçi bizde reyting rakamları her zaman her şeyin önünde yer almaz; fakat kaliteli bir program yapıp da hiç kimsenin programla ilgilenmediğini görürsen, hemen işin ucunu bırakırsın." Başını kaldırdı ve bakışı Leo'nun saçlarına takılıp kaldı.

Buraya geldiğinde, kızın saçları kızıl bir alev gibi yüzünü çevrelemekteydi. Şimdi ise her biri kendine ait bir hayat sürdürüyormuş izlenimi uyandıran tutamlar, ateşini giderek kaybediyordu. Leo'nun gözleri hâlâ soluk yeşil bir renkte parlıyordu; fakat gözbebekleri ile sürekli hareket halindeki saçları arasında gidip geliyor gibi göründüğü için Memo'nun ilk anda aklını karıştıran o altuni ışıldama sönmüştü. Memo, Leo'yu kesinlikle kameranın önünde görmek istediğini anladı. Onunla tam olarak ne yapmak istediğini henüz bilmiyordu; Leo'nun arka planında göçmenlik yoktu ve böylece ne stüdyoda ne de ekranda Memo'nun hedef grubuna dahildi.

Kendi kendisine şaşırıyordu Memo. Zaman içerisinde bir fikir oluşturup muhtemel bir program için malzeme

geliştirmeden önce karşısındakinin konuşmasını sağlamayı öğrenmişti. Leo ile ilgili olarak en baştan beri adeta raydan çıkmış gibiydi. Leo'nun ne istediğini ve düşündüğünü hiç dinlemeden kendi kötü deneyimlerini anlatmıştı. Leo'nun küçük şeker kırıntılarını nasıl bir araya getirip şekiller oluşturduğunu izledi ve onun, düşüncelerini gerçekleştirmesine geç de olsa fırsat vermeyi kararlaştırdı.

Leo sinyali aldı, başını kaldırdı, hemen yeniden ışıldamaya ve parıldamaya başlayan saçlarını arkasına savurdu ve "Memo, ben başka insanların da olduğunu biliyorum. Kız kardeşlerini anne ve babalarına karşı bile destekleyen abiler var. Çocuklarının, kendilerinin daha ilk bakışta ayrı düştüğü partnerler seçmesine hoşgörü gösteren anne ve babalar var. Birçok engeli aşıp kendi yollarını çizmeyi başarmış çiftler tanıyorum. Sana hiçbir kayda değer dirençle karşılaşmasalar da, göz açıp kapayıncaya kadar ayrılan çiftler de sayabilirim. Olumlu bir haberin medya için haber olmadığını da biliyorum. Fakat Açık Kanal'da sizin farklı yollara işaret edebilme şansınız var. Büyük bir program talep etmiyorum." Leo ani bir hareketle, daha önce itinayla düzenlediği şeker kırıntılarını çay kaşıklarıyla birlikte masadan süpürdü ve kaşıkların çıkardığı ses Mustafa'nın bardan gözlerini onlara dikmesine neden oldu.

"Hiçbir şey talep etmiyorum." Leo başını yine iki yana sallarken saçları havada uçuştu. "Aslında sadece bir şeyleri harekete geçirmek istiyorum." Gülümsemesi bir kız çocuğununki gibi utangaçtı. "Belki birlikte kamuoyunu nasıl daha duyarlı bir hale getirebileceğimize kafa yorabiliriz."

"Kamuoyunu duyarlı bir hale getirmek mi? Vay canına! Kızım, büyük işler peşindesin!"

"Oyunu büyük oynamak lazım; yok, hayır, aslında hayatın yalnızca insanın kendisine en yüksek hedefleri koyup bunları kararlı bir şekilde kovalaması halinde yaşamaya değer olduğunu söylemek istiyorum. Ayrıca..." Şimdi Memo'ya sırıtan

kendisi oldu. "Ayrıca Hindistan'ın rengârenk Bollywood filmlerinin neşe ve mutluluk parolası, orada sosyal barışın güvencelerinden biri. Medya hiç durmadan bir arada yaşamak üzerine olumlu resimler üretiyor. Bunlar yapılmasaydı bu kadar çok sayıda halk, din, dil ve kültür arasında çok daha fazla çatışma çıkardı. Gerçekten öyle, bununla ilgili araştırmalar var. Burada da olumluluğun, başka bir deyişle olumlu normalliğin yansıtılmasının vakti çoktan geldi bence!"

Memo'nun ağzı açık kaldı. Kanalda hazırcevaplılığıyla tanınırdı. Ancak 16 yaşındaki bu kız dilinin tutulmasına neden olmuştu. Her Allah'ın günü bir şekilde meşgul olduğu gençlerden çok farklıydı. Hangi köşede yetişmişti bu çiçek acaba? Başka birisi keşfetmeden haklarını güvenceye alması gerekliydi. Bir erkek olarak onu kazanmaya çalışıp çalışmayacağı hakkında yalnızca bir anlığına düşündü. Kendisi tarafından başlatılacak bir yakınlaşma denemesinin kızın bütün kapıları kapatıp kendi içine çekilmesine yol açacağını içgüdüsel olarak biliyordu ve bu riski göze alamazdı. Ortak konuları açısından ona yaklaşmak zorundaydı, belki bu şekilde kızın kalbine de ulaşabilirdi. Bu kadar dolambaçlı yollardan bir fetihte bulunma düşüncesi gülümsemesine neden oldu. Açık Kanal'daki işi birçok kızın ona hayranlık duymasına ve yalnızca televizyonda çalıştığını söylemesi bile istediği her kıza kolayca sahip olabilmesine fırsat sağlamıştı. Bu pratik yan etki başlangıçta son derece uygun gelmiş, çabucak doğallık kazanmış ve bu arada neredeyse can sıkıcı olmuştu. En son ne zaman bakışlarında o apaçık arzunun olmadığı bir kız ona bakmıştı acaba? Memo aniden Leo'ya minnettarlık hissetti.

"Leo, bak, dinle..." Memo çay kaşıklarını yerden kaldırdı, onlarla masada çizgiler oluşturdu, Leo'yu reyting rakamları ve Açık Kanal'da bile geçerli olan zorunluluklar hakkında aydınlattı. Sonunda elindeki kaşıkla havada bir daire çizdi, kaşığı kendisiyle Leo'nun arasına dikey olarak yerleştirdi, başını kaldırdı ve içini çektikten sonra bir ödün anlamına gelmek

üzere "Tamam, deneyelim. Risk bana ait" dedi. İki elini birden havaya kaldırıp sırıttı, yine toparlanmıştı. "Bir çift davet edeceğim. Erkek Alman, kız Türk, tamam mı? Bunlar kendi hikâyelerini anlatacaklar. Belki de aileler, anne babaların açıklamaları ve arkadaşlarla küçük bir dış mekân çekimi bile yapabiliriz. Her ikisi bir de kendi müziğini işin içine kattıklarında ortaya gerçekten bir şeyler çıkabilir."

Memo gülümseyen Leo'ya hayranlıkla baktı. Aniden o da bu formatın içinde bulunan potansiyeli görmüştü. Programın profilini keskin tutup iyi referanslar elde edebilirse, büyük televizyonlara sıçrama fırsatını yakalayabileceği aklından geçti.

Leo meselenin nihayet somutlaştığına sevinerek "Emine ve Jochen ile başlayalım" diye önerdi. "Gerçi bu ikisi biraz büyük, yani, pardon, aşağı yukarı senin yaşlarında, yirmili yaşlarda ve çocukları da var; fakat hikâyelerini seve seve anlatmak isteyeceklerine eminim. Emine hiphop yapıyor ve Jochen break dansçı olarak başladı. Böylece hikâyenin içinde müzik de var sayılır..."

Memo tam hiphop'ın çok demode olduğunu söyleyecekti ki, yalnızca sırıtmakla yetindi. En azından Leo başlangıçta tam olarak ne istediğini bilmese de, şimdi artık kendisinin istediği yerdeydi.

"Sunuculuğu da sen üstlenirsin, tamam mı?" dedi Memo ve dudaklarının arasına bir sigara yerleştirdi.

"Nasıl? Ben mi? Sunuculuk? Yani, bilmem, hayatımda hiç... Yok, yok, kamera falan, bunlar bana göre değil..."

Memo hiç gizlemediği iğneleyici bir ses tonuyla "Bu bağlamda sana göre ne olabilir?" diye üsteledi.

"Yani, sana bu birlikteliklerde heyecanlı bulduğum şeyleri söyleyebilirim; böylece örneğin röportaj yaparken çok fazla araştırma yapmak ihtiyacın kalmaz."

Memo bozulmuş gibi bir yüz ifadesi takındı ve "Senin de kameranın önüne çıkman gerektiğini düşünüyorum" dedi.

Leo'nun yüz ifadesinden kendisini dışarıya kapattığını görünce fazla ileri gittiği için pişman oldu. Leo'nun ağzından kesin bir ret cevabı çıkmasına fırsat vermeden yumuşadı. "Tamam, ilkönce şu Emine ve Jürgen ile bağlantıyı…"

"Jochen!"

"Tamam, Jochen olsun, bağlantıyı sağla, sonra bakarız…"

Leo başıyla onayladı ve gözlüğünü çıkardı. Memo'nun nefesi tutuldu.

Bu kızı programına dahil etmeliydi. Kameranın önünde. Kameranın arkasında zaten olacaktı.

14
Başörtülü

Kız başka bir kimliğe bürünmüş gibiydi. Gelinim ve torunum bir suskunluk yemini etmiş gibi davranıyor ve tüm sorularımızı gizemli bir gülümsemeyle karşılıyorlardı.

Bahar ortalıkta başörtülü bir vaziyette dolaşmaya başlayınca buna pek sevinmedim. Başörtüsü de ne? Basbayağı türbanlıydı! Hem de evin içinde bile! Güya eve yabancı bir adam gelebilirmiş. Hiç güleceğim yoktu! Bunu annesine karşı bir protesto davranışı olarak görüyordum. Fakat Hadiye'nin hiçbir müdahalede bulunmaması garibime gidiyordu. Gelinim, geriliğin ve kadın-erkek eşitsizliğinin bir göstergesi olarak gördüğü başörtüsünün her türlü şekline kesinlikle karşıydı.

Komşu kadınlardan biri geleneksel başörtüsünü aniden daha sıkı bağlar, hele türbana geçerse kızıp söylenmeye başlardı. Bahar'a neden hiçbir şey söylemiyordu acaba?

Hadiye ve Bahar birlikte yaptıkları şehir ziyaretinden beraberlerinde üç başörtüsü getirmişlerdi. Buna inanamıyordum. Evet, tabii, güzel ipek örtülerdi bunlar. Fakat çokbilmiş, asi Bahar'ın aklına böyle bir şey nereden esmişti? Ayrıca uzun kollu beyaz bluzlar ve uzun eteklikler giyinmeye ve Ebru'yla tekrar birlikte dolaşmaya da başlamıştı. İki kız Bahar'ın köyde geçirdiği tatil haftalarında ilkin iyi arkadaş olmuş, sonra Ebru köydeki tek kız olarak türban takmaya başlayınca araları açılmıştı. Aralarının açılmasına üzülmemiştim. Fakat şimdi dostlukları aniden tekrar canlanmaya başlamıştı. Bahar evde geçirdiği vakitten daha fazlasını Ebru'yla geçiriyor ve her seferinde daha karmaşık fikirlerle geri dönüyordu. Benzer fikirleri köyün kahvehanesinde hocanın güncel vaazlarının kısmi tekrarı olarak dinliyordum. Olan biteni fark etmemiş görünen tek insan kızım Hüsniye'ydi. Kızının kendisine daha az isyankâr davrandığını veya en azından açıkça karşı gelmemeye çabaladığını bile fark etmemişe benziyordu.

Melek bana bir akşam "Bahar şehirde şu Musa'yla karşılaşmış" dedi.

"Eee, ne olmuş?"

"Hatırlarsın herhalde, bir gün önce şu şık türbanlı kızlarıyla bize ziyarete gelen aile."

"Eee, ne olmuş?" Hâlâ hiçbir şey anlamıyordum. Bahar son haftalarda Wilhelmsburg'taki büyükanne ve büyükbabasının ısrarıyla birçok delikanlıyla görüşmüş veya konuşmuştu. Bu Musa'nın özelliği neydi ki?

"Onu hatırlamıyor musun?"

Burhaneddin Yavuz ailesiyle birlikte seneler önce komşu köyde yaşıyordu. Musa, daha küçük yaşlarda hayatta iyi yerlere gelmek isteyen uyanık bir çocuktu. Annesiyle babası çoğu zaman ona kızıyordu; Musa ne tarla işlerine yardım

etmek istiyordu ne de okulda iyiydi; fakat milliyetçilere giden Arif gibi, yetişkinlerin önünde "Biz Türkler şunları yaparsak, dünyada yine bir yerlere geliriz" gibi boyunu aşan konuşmalar yapmaktan çok hoşlanıyordu. Kimse onu doğru dürüst ciddiye almıyor, herkes Baba Burhaneddin'e, görünüşe bakılırsa hiçbir işe yaramayan oğlundan dolayı acıyordu. Sonra aile şehre taşındı. Bunun nedeni herhalde kızın liseye gitmek istemesi ve köyde lisenin olmamasıydı. Musa kızdan iki yaş büyüktü ve anneyle baba oğlanı bir koleje verdiler, onunla artık baş edemiyorlardı. Tamam, anladık. Musa buydu işte. Eee, ne olmuş?

"Musa çok yakışıklı bir delikanlı" dedi Melek bana, kıt anlayışlı yaşlı huysuzuna.

"Bahar'ın böyle bir züppeye tutulduğunu söylemek istemiyorsun herhalde?"

"Ama bu arada üniversiteye başlamış."

"Eee, ne olmuş?" Şimdi sahiden sinirlenmiştim. "Üniversiteden bana ne, bizden uzak dursun, yeter! Bir dakika... Birtakım sınavlara girmek zorunda olduğu için, Ankara'dan birkaç gün sonra geleceği falan söylenmemiş miydi?"

"Öyle, bu herhalde bir bahaneydi."

"Bak hele, yani Burhaneddin bizi oyaladı."

"Şimdi o kadar katı olma, kocacığım. Senin oğlun Feridun gibi değil de, bu Musa gibi bir sersem olsaydı, sen ne yapardın? Aynı Burhaneddin gibi, onu bir an önce baş göz etmeye çalışırdın. Özellikle de oğlanın BBP'lilikten İslamcılığa geçtiği düşünülürse."

"Bir bu eksikti. Kız kardeşinin tamamıyla kapanmasının nedeni bu demek!"

"Evet, hatta Fethullahçılarla bile bir bağlantısı olduğu söyleniyor."

"Yok artık, o radikal vaizin taraftarlarıyla mı? Adam artık İstanbul'da yaşamıyor, öyle değil mi?"

"Ne fark eder?"

"Haklısın aslında... Fakat söylesene Melek'im, sen bütün bunları nereden biliyorsun?"

Melek güldü, bir Antep fıstığının kabuğunu açtı ve televizyonu başka bir kanala getirdi.

"Boş ver, çocuklar şimdi gelir." Bir konu hakkında daha fazla konuşmak istemediği zaman kullandığı bahaneydi bu. Oysa konuyu kendisi açmıştı.

Çok geçmeden Bahar yeni bir sürprizle geldi. Akşam yemeğindeydik, tatiller neredeyse bitmişti. Bahar herkesin kaçındığı konuyu kendisi açtı. Hafifçe öksürdü ve bakışıyla Hadiye Yenge'den yardım bekledi ama beklediği yardım gelmedi.

"Geçenlerde Yavuz ailesi..." diye başladı. Kimsenin onu sözlerini sürdürmesi için cesaretlendirmediğini hissetti. "Yani, diyorum ki..." Yine yardım istercesine Hadiye Yenge'ye baktı. Fakat Hadiye yanlış anlamaya fırsat vermeyecek bir tavırla başını iki yana salladı.

"Kızım, ne demek istediğini biliyoruz!" Cesaretle öne atılan kişi, oğlum Feridun olmuştu. Yeğenini seviyor ve sık sık babasının yokluğunu doldurmak istiyordu. Bahar'ın hep yanında olmuş; fakat özellikle başörtü dönüşümü onu yaralamıştı.

Ümitsizliğe kapılmış bir vaziyette iki elini havaya kaldırdı ve sözlerine devam etti: "Yani, eğer daveti kabul etmemizi ve Yavuzları şehirde ziyaret etmemizi istiyorsan, bunun doğuracağı sonuçları bilmen lazım."

"Tamam; ama aslında ziyaretin birtakım sonuçlarının olması şart değil." Bunu söyleyerek Bahar'ın arkasına geçen kişi Hadiye'ydi. Bunu hiç tahmin edemezdim. Göründüğü kadarıyla Feridun da tahmin etmemişti.

"Hadiye, bu hikâyeyi destekliyor olmanı senden beklemezdim!" Feridun öfkelenmişti, onu uzun zamandır böyle sinirli görmemiştim. "Şu bez parçalarını Bahar'a almak da nereden

aklına geldi? Sen değil miydin sürekli kadının siyasi İslam tarafından ezildiğini söyleyen ve ülkenin yavaş yavaş İslami bir toplum haline getirilmesine karşı uyaran! Özellikle senin böyle bir şey söyleyebilmen..." Feridun'un derin bir nefes almasını, Hadiye araya girmek için kullandı.

"Belki inanmayacaksın ama başörtüleri Bahar kendisi aldı." Feridun eve getirdikten sonra, hepimizin sevip saydığı ve hepimizin hayatını değiştiren mantıklı gelinim Hadiye hemen kendisini frenledi. Feridun'un Hadiye ile evlendiği için tek bir gün bile pişmanlık duymadığına eminim. Acaba şu anda pişmanlık duyuyor muydu?

"Mesele bu değil zaten" dedi Hadiye ve konuya girdi. "Şimdi iyi dinleyin, Yavuz ailesinin ziyaretini biz kendimiz kabul ettik. Musa'nın gelmemesi belki de iyi oldu. Fakat bunu tahmin edemezdik. Bahar'ın kendisi bu görücülük girişimlerine hep karşıydı. Aramızdan hiç kimse Büyükbaba Arif'in planına katılmamasına rağmen bu görücülük ziyaretlerini biz ayarladık ve Bahar bunlara cesurca katlandı." Hadiye, gözlerinden şimşekler çakarak Feridun'a bir bakış fırlattı, ne dediği açıkça belli olan bu bakıştan ben de payımı aldım. Her ikimiz de cezalandırılmış gibi başımızı önümüze eğdik. Hadiye'nin söyledikleri çok doğruydu.

"Pekâlâ, şimdi de Bahar bu Musa'ya âşık oldu!"

"Yenge!"

Bahar korkuyla yerinden fırladı. Hüsniye'nin ağzı açık kaldı. Melek sırıtmaya başladı. Feridun yüksek sesle içini çekti. Ya ben? Utanç, kızgınlık ve merak arasında bocalarken yine eğlenmeye başlamıştım. Ne kadındı bu Hadiye ama! Ne kadar iyi bir seçim yapmıştı Feridun! Hayatımın sonuna kadar hiç sıkılmayacak, yine de güvenli ve karşılıklı sevgiye dayanan bir yuvada yaşadığıma emin olacaktım. Ne kadar büyük bir mutluluk! Eskiden böyle bir şeyin olabileceği veya olsa bile benim için herhangi bir önem taşıyabileceği aklıma gelmezdi.

Hadiye şimdi artık açıkça fikrini söylemeye hazırdı. "Bahar, bu ziyareti gerçekten isteyip istemediğini iyi düşün."

"Ama..."

"Hayır, bekle biraz! Bu sefer her şeyi bilmen lazım. Çünkü ciddi gelişmeler yaşanabilir. Anneleriyle babaları geleneksel bir görüşe sahip olabilir; fakat Musa ile Merve öyle değil. Onlar, İslam'ın kurallarına göre yaşayan modern gençler. Katı bir şekilde riayet ettikleri bu seçimi kendileri yapmışlar. Aile, özellikle de Musa bizim iadei ziyaretimizi onaylarsa, bu, artık neredeyse nişanlanma anlamına gelir."

"Aman!" Hüsniye'ydi böyle seslenen. Meselenin ciddileştiği şu anda benim uyuşuk kızım herhalde geri adım atabilmeyi yeğlerdi. Kızının evlenmesi durumunda onu ev işlerinde kaybedeceğini düşünmüş müydü acaba?

Hadiye acımasızca devam etti: "Bu Musa'yı değerlendirebildiğim kadarıyla Almanya'ya gitmek isteyeceğini pek sanmıyorum. Bunun anlamı ise..."

Hüsniye bir kez daha "Aman!" diye bağırdı. Hepimiz güldük ve Hüsniye utanarak başını önüne eğdi.

O anda Melek herkesin şaşırmasına neden olarak, "Ama bir dakika, büyük bir ihtimalle bir başka olasılık daha var" diye araya girdi.

"Doğru" dedi Hadiye ve bakışlarını Bahar'ın üzerinde sabitleştirmeden önce hepimizin yüzünde gezdirdi. "Bir ihtimal daha var ve dürüst olmak gerekirse bu ihtimali en muhtemel ihtimal olarak görüyorum."

"Neymiş o ihtimal?" Meseleyi bir polisiye film şekline sokmuşlardı, ne demek oluyordu bu? Çıkarsalardı ya baklayı ağızlarından! Hadiye bana gülümsedi.

"Musa'nın bizim Bahar'ı istememesi."

Hüsniye'nin ağzından "Aaaa" diye bir ses çıktı; fakat Melek alışılageldik sözcüğü söylemesine fırsat tanımadan kızının ağzını eliyle kapadı.

"Affedersiniz" diye mırıldandı Hüsniye ve herkes yine gülmeye başladı. Böylece gerginliğin çözüldüğünü düşündüm. Herkes koltuğunda öteye beriye kıpırdanıyordu. Yanılmıştım.

Bahar gözyaşlarına boğuldu.

Vay canına, demek mesele sandığımdan daha ciddiydi.

Bu sefer Melek Hadiye'den daha hızlı davrandı, bitkin torununu kollarının arasına aldı, göğsüne bastırdı ve anlamsız bir şekilde "Geçti, geçti..." dedi. Nasıl yani? Her şey daha yeni başlıyordu!

"O halde ben yeni çay demleyeceğim... Bahar, bana yardım eder misin?" Hadiye mutfağa geçti, Bahar ise onu kararsız bir tavırla izledi. Dünyası çökmüş gibi görünüyordu.

Bahar elbette reddedilmeyi beklemiyordu. Bugüne değin kendisi bir sürü adayı reddetmiş ve üstelik onları alaya boğmuştu. Ancak çoğu, anne ve babaları tarafından emrivaki olarak görücülüğe götürülen ve bundan hoşlanmayan delikanlılar bu durumu pek umursamamıştı. İçlerinden birçoğu elbette Almanya'ya gitmek isterdi. Fakat genç erkeklerin kitleler halinde her ne pahasına olursa olsun Batı Avrupa'nın yolunu gözlediği zamanlar geri gelmemek üzere geçmişte kalmıştı. En sapa köylerde bile insanlar sahte cennetler hakkında yeterince bilgiye sahipti artık. Fakat yine de Karadeniz köylerinin delikanlıları da, diğer bölgelerdeki yaşıtları gibi salt meraktan birkaç ay veya seneliğine dünyaya açılmak, başka ülkelerin havasını teneffüs etmek istiyorlardı.

Feridun düşüncelerimi yarıda bölerek "Musa askerliğini yaptı mı?" diye sordu.

"Hayır, kolejden hemen üniversiteye geçti. Üniversitede okuduğu sürece askerliği erteleniyor ve üniversiteden sonra muhtemelen kısa dönem askerlikten faydalanacak." Eşim beni yine şaşırtmıştı, her şeyi biliyordu. Biz erkekler bu maharetli kadınlar olmasa ne yapardık? Gayrı ihtiyari sırıtmak zorunda kaldım. Gerçi ben kendimi bu akıllı, basiretli kadınların yanında çok iyi hissediyordum; fakat birçok erkeği sinir eden

ve sonunda aile huzurunu tümüyle ortadan kaldıran olgu tam da buydu işte.

"O halde yakın zamanda bir evlilik zaten mümkün değil" dedi akıllı oğlum. Çok rahatlamış gibi görünüyordu.

"Ayrıca bu İslamcılar evlilik öncesinde hiçbir girişimde bulunmazlar..." Melek kıkırdadı ve "Bu da olumlu sayılır. Bu sayede kızımızın kararını değiştirmek için birkaç yıl vakti olur."

"Bize görücülüğe geldiklerine göre düğün için beş-altı yıl beklemek istemeyeceklerdir" diye kuşkularımı dile getirdim.

"Anneyle baba herhalde beklemek istemeyecektir" diye onayladı beni Melek, "ama çocuklar, özellikle de Musa meseleye farklı bakacaktır."

"Eeee, şimdi gidiyor muyuz, gitmiyor muyuz?" Konuyu yeterince tartışmıştık, artık masanın üstünde kararı görmek istiyordum. Ancak Hadiye olmaksızın kararı muhtemelen alamazdık. Gelinim ise ani bir reddedilme olasılığı ile yüzleşmek zorunda kaldığı için büyük bir hayal kırıklığı yaşayan yeğenini teselli etmek üzere hâlâ mutfaktaydı.

Feridun başını iki yana sallayarak "Ben yokum!" dedi. "Hayır, bunu yapmaya hiç niyetim yok. Siz istiyorsanız, buyurun, torununuzu her kimi seçtiyseniz satın; fakat ben yokum."

Kederle yüzünü buruşturdu, yerinden kalktı, ellerinin terini gömleğine sildi, "Tüm bu çöpçatanlık işiyle hiçbir ilişkimin olmasını istemiyorum, bana yetti!" diye mırıldandı ve sert adımlarla odadan çıktı. Kısa bir süre sonra evin kapısının da kapandığını duydum ve gözlerimle Melek'in gözlerini aradım. Omuzlarını silkmekle yetindi.

"Ona bir şey söylemem mümkün değil" dedi Melek. "Yeğeniyle bu kadar ilgilendikten sonra böyle bir İslamcı maço seçmesine seyirci kalmak zorunda bırakılıyor."

Ah, Melek, seni de evliliğimizden ziyade gelinimiz değiştirdi. Beni sürekli şaşırtıyordu. Bir kez kabullendikten sonra alışılması çok güzel olan bu yeni rüzgâr beni çok mutlu ediyordu.

15
Bahar'dan Haberler

"Başörtülü olarak döndü, türbanlı! Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi?" Bana başımla onaylama fırsatı bile vermeden devam etti: "O kadar utanç vericiydi ki! Herkes benim en iyi arkadaşım olduğunu biliyordu." Elif kıpkırmızı kesildi. "Okula bile bu vaziyette geliyordu. Hayır, sınıftaki tek başörtülü o değildi, öğretmenlerin çoğu başörtüsünü ve benzer şeyleri çokkültürlülüğün ifadesi olarak hoşgörüyle karşılıyordu. Bahar, ben ve daha birçok kız başörtülüleri aşağılar ve karalardık. Şimdi ise sınıfta kafasındaki o paçavrayla yanımda oturuyordu."

Elif konuşurken heyecanla el kol hareketleri yapıyordu, değişikliğe uğramış olan Bahar'ın yanında kendisini nasıl his-

settiğini tahayyül edebiliyordum. Elif aşırı derecede narindi ve boyu 1,50'den daha uzun değildi. Üzerinde daracık siyah bir kot pantolon, insanın hem bakmak istemediği hem de gözünü alamadığı göğsü yaldızlı, açık pembe bir kazak ve en üstte de yine dar bir kot ceket vardı. İnanılmaz uzun, düz ve simsiyah saçları özellikle dikkat çekiciydi.

"Aslında o zamanlar her ikimiz de arayış içerisindeydik" diye devam etti ve beni nefes kesen görünüşünden alıp sade büroma geri getirdi.

Elif duraksayınca onu "Arayış mı?" diye cesaretlendirmek istedim.

"Tabii her şeyden önce erkeklere bakarak" dedi ve yüzünde geniş bir sırıtmayla başını yana eğdi. "Duymak istediğiniz buydu, öyle değil mi?"

"Bakın, siz bana geldiniz, değil mi?"

"Pardon, pardon, sizi gücendirmek istemedim." Beni aşağılayıcı bir bakışla süzdü. Kesinlikle örnek aldığı kadınlardan değildim ve Bahar da onun bu görüşüne katılırdı. Üzerinde geniş, rahat bir pantolon ve aynı genişlikte bir tişört olan makyajsız, kısa saçlı sıkıcı bir sosyal danışman. Bu kızların seksi bir kadın denildiğinde tahayyül ettiği şey elbette çok farklıydı. Belki de burada muhatap oldukları kadınların birçoğunun beyaz perde ve televizyon ekranlarında karşılaştıkları ideallerinden farklı olması bir hata olarak görülebilirdi. Medyatik örneklerle hayatın gerçekliği arasında büyük bir uçurum vardı. Yok canım! Bu genç, heyecanlı kızların belki de sunabilecekleri çok fazla özellikleri olmadığı için yalnızca dış görünüşleriyle avantaj sağlamaya çalışmaları benim sorunum muydu? Yoksa onlara haksızlık mı yapıyordum? İşimle ilgili yaşadığım hayal kırıklıkları, kendiliğinden buraya gelip bana Bahar hakkında bildiklerini anlatmak isteyen bu genç kıza göstermem gereken anlayışı engelliyor muydu? Silkinip kendime geldim. Hayal kırıklıklarım yalnızca kendimi ilgilendiriyordu.

"Lütfen, Elif, konuşmaya devam ederseniz sevinirim. Hiçbir beklentim yok ve anlatacağınız her şeyi sevinçle karşılarım." Tanrım, söylediklerim kulağa yine ne kadar abartılı, öğretici geliyordu! Bu âdetimden neden vazgeçemiyordum? Hayatımda hiçbir zaman öğretmen olmak istemedim ve zaten olmadım da; fakat her fırsatta süper akıllı başöğretmen rolüne soyunuyordum.

Elif bana alaycı bir bakış fırlattı, en azından bana öyle gelmişti. Belki kafasında sözlerine devam edip etmeyeceğini tartıyordu.

Sonra neredeyse alaycı bir tavırla, "Biliyorum, siz burada hep süper hoşgörülüsünüz" diye devam etti, bakış açısı ve tavra ilişkin bu ani değişikliğe şaşırmama fırsat vermedi. "Biz o zamanlar öyle değildik. Ve aslında ben bugün de değilim. Biliyor musunuz, biz bu tür bir hoşgörünün altından kalkamayız!"

Konuyu nereye getirmek istiyordu? Gururunu mu yaralamıştım?

Gözlerini kıstı, sessiz kaldı, beni süzdü, sonra çantasını açtı, çantanın içinden bir kâğıt çıkardı, eliyle itinalı bir şekilde düzeltti ve bana uzattı. Bir şey ararcasına etrafına baktı.

"Burada fotokopi makineniz yok mu?"

"Hayır ama yan tarafta kopyalayabilirim. Bundan bir kopya mı lazım?"

"Yok, orijinali bana verirsiniz, değil mi? Ama belki kendiniz için bir kopya almak istersiniz. Dosyalarınız için falan..." Yine benimle dalga geçiyormuş gibi geldi. "Bu olayla ilgileniyorsunuz, öyle değil mi?" Beni kışkırtmaya çalışıyordu. Bakalım konuşmanın sonu nereye varacaktı? Kâğıda öylesine bir göz attım; oldukça buruşmuştu ve binlerce kez katlanıp el değiştirmişe benziyordu.

Sağ üst köşede "Bismillahirrahman..." yazıyordu, sonra "Sevgili Bahar" diye bir hitap vardı.

Bahar'a hitaben yazılan bir mektup. Kâğıdı masanın üzerine koydum ve tekrar Elif'e baktım. "Elif, bana neden Bahar'a

ait şahsi bir mektubu verdiğinizi anlamıyorum. Bunu okumam gerektiğini sanmıyorum..."

"Evet, evet, okumanız lazım. Türkçe biliyorsunuz, değil mi?" Yeni bir kinaye. Onu ben çağırmamıştım ve ne benden ne istediğini biliyordum, ne de onunla konuşmak isteyip istemediğime emindim. Meseleyi kendi elime almamın zamanı gelmişti.

"Bak, Elif" diye söze başladım, kâğıdı ona doğru uzattım ve ayağa kalktım, "bana geldiğiniz için sevindim. Bahar ile iyi arkadaş olduğunuzu kendiniz de söylüyorsunuz. Şimdi lütfen bana şu başörtü meselesini biraz daha etraflıca anlatın. Demek Bahar tatilden başörtülü, pardon türbanlı olarak geldi ve okula da böyle gitti, öyle mi? Ailesi buna ne dedi?"

"Ailesinin umurunda değildi." Neyse ki Elif konuşmayı sürdürüyordu. "Yani daha doğrusu erkek kardeşi Burak karşıydı. Bu konunun arkasında neyin yattığını öğrenince tam anlamıyla çıldırdı." Elif güldü; fakat gerçek bir gülüş değildi bu. "İkisi arasındaki ilk gerçek kopuştu bu herhalde. Sonra..." Bana yine meydan okuyan bir bakış attı; fakat cümlesini yarım bıraktı.

"Ve sonra?" Elimden Elif'in oyununa katılmaktan başka ne gelirdi?

"Sonra on bir Eylül geldi."

"Yani doğru anladıysam, Bahar'ın dine dönmesi 2001 yazında gerçekleşti?"

Bu soru üzerine Elif neredeyse gözlerini devirecekti. Aslında konuşma olarak bile görülemeyecek olan bu garip görüşmeye son vermek üzere derin bir nefes almıştım ki, Elif ayağa kalktı. Muhtemelen buraya geldiğinden dolayı pişmanlık duyuyordu. Fakat yalnızca ağır hareketlerle kot ceketini çıkarmakla ve odada bakışlarını gezdirmekle yetindi. Odada bir portmanto yoktu. Göründüğü kadarıyla iç geçirerek ceketini sandalyesinin arkalığına astı ve tekrar oturdu. Bakışını tekrar bana çevirdiğinde, gözlerindeki kışkırtıcı ifadenin kaybolmuş olduğunu gördüm.

Sonunda "Evet, 2001'deydi" dedi. Başka ara soruları önlemek istercesine elini havaya kaldırdı, derin bir nefes aldı ve anlatmaya başladı.

"Bahar tatilde birisine vurulmuştu, hem de bir dinciye. Kendisi de buna inanamamıştı. Yani daha doğrusu âşık olmaya veya orada burada yaşanan bir flörte itirazı yoktu. Fakat hacı hocalar o zamana kadar hep tabuydu. Zaten onlardan burada da yeterince var." Güldü, gülüşü bu sefer neredeyse çaresizlik doluydu. "Meselenin en kötü yanı ise âşık olduğu tipin onu aslında hiç istememesiydi. Hayır, bırakın ilkönce anlatayım, tamam mı?" Sorumu yutmak zorunda kaldım. Madem adam böyle bir talepte bulunmamıştı, Bahar neden başına bir başörtüsü geçirmişti? Olayın hiçbir mantığı kalmıyordu.

"Adı Musa'ydı ve evlenmeye niyeti yoktu. Bu arada Bahar'ın büyükbabası tarafından köye gönderilmesinin nedeninin orada anne tarafının Bahar için uygun bir koca bulması olduğunu biliyorsunuz, değil mi? Böylece Bahar'ın namusunu bu koca gözetecek ve buradaki büyükbaba bu dertten kurtulacaktı." Bunu nereden bilebileceğimi sormamayı tercih edip başımı sallamakla yetindim. Bakalım daha neler duyacaktım. "Buraya kadar güzel" diye devam etti Elif, "aileler çoğu zaman çocuklarının başını bağlamak ister ama ne kızlar ne de erkekler bundan mutlu olur. Burada da durum farklı değildi." Sonra nihayet hikâyenin tümünü öğrenmiş oldum.

Musa görücülüğe mazeret bildirerek gitmemiş ve Bahar bu duruma oldukça bozulmuştu. Ama sonra Bahar Musa ile şehirde tesadüfen tanışmış ve aileyi ikinci bir ziyaret düzenlemesi için ikna etmişti. Bu ikinci ziyarete hiç istememesine rağmen genç adam da katılmış ve Bahar'ı aşağılamıştı. Elif'in sözlerine göre Musa hem kendi hem de Bahar'ın ailesinin önünde "cool Müslüman"ı sergilemiş ve Almanya'daki kızların hepsinin ahlaken çürümüş olduğunu, zavallı Türk delikanlıların güya sokakların altınla kaplı olduğu söylenen

gâvurların diyarıyla bir bağlantı kurma peşinde olan aileleri tarafından satışa çıkarıldığını; oysa kendisinin Almanya'nın bu kadar harika bir yer olmadığını gayet iyi bildiğini, oraya daha önce gittiğini, Bahar gibilerini yeterince tanıdığını, kendisi için ancak çok yüksek ahlaki değerlere sahip bir kızın söz konusu olabileceğini ima eden davranışlarda bulunmuştu. Bahar'ın bu ziyarete kesinlikle karşı olan ve katılmaya büyük zorluklarla ikna edilebilen Hadiye Yenge'si birdenbire kalkmış, özür dilemiş ve şehirdeki bir arkadaşını görmeye gitmişti. Görücülükte yapılabilecek çok büyük bir densizlikti bu. Elinde olsa Hadiye Bahar'ı da yanında götürürmüş; fakat Bahar neredeyse Musa'nın ağzının içine düşecekmiş ve delikanlının sözlerinin kendisi ve ailesi için ne denli küçültücü olduğunu hiç algılayamamış. Bahar bu ziyarette başörtülüymüş ve Musa'nın kız kardeşi Merve bu durumu alaycı bir gülümsemeyle karşılarken, Musa'nın kendisi yalancı Müslümanların abartılı dış görünüşlerinden belli olduğunu belirtmiş. Kısacası Musa Bahar'ı ve ailesini hiç de Müslümanlığa uygun olmayan bir tarzda şoke etmek, hatta hakarete uğratmak için elinden ne geldiyse yapmış. Bu hedefine aileye ilişkin olarak ulaşırken, Bahar konusunda böyle bir durum söz konusu değilmiş. Elif'e göre Bahar, sigortaları yanmış gibi davranıyormuş.

Elif bunu söyleyince elimde olmadan güldüm. Aşkın insanı kör ettiği ve ilk zamanların pembe bulutlarının gerçekliğin önünü kapattığı yeni bir şey değildi. Yalnızca kısaca "Aşk pek çok insanı normalde hiçbir zaman yapmayacağı şeyleri yapmaya yöneltmiştir" demekle yetindim ve Elif bu sefer gözlerini gerçekten devirdi. Fakat o herhalde Bahar'ın o zamanki durumunu kastediyordu.

Bahar kendisini savunmasını bilmişti. Bahar'a göre her Müslüman başkalarına doğru yolu göstermekle ve onları üç kez uyarmakla yükümlüydü; ancak tüm bunların faydası olmazsa onları defterden silebilirdi. Tamam, kendisi doğru yola biraz geç girmiş olabilirdi; fakat bu yolda, ailesi tara-

fından bu yola yönlendirilen birisinden çok daha tutarlı ve samimi gidemeyeceğini kim iddia edebilirdi. Musa'nın anne ve babasının hiç de çocuklarını dindar birer Müslüman olarak yetiştirecek kadar dine bağlı olmadığını gayet iyi biliyordu. Ancak kendisi iyi bir Müslüman olmayı içselleştirmişti. Yeniden keşfettiği arkadaşı Ebru ile yaptığı yoğun konuşmalar –burada Elif yine gözlerini devirdi– buna önemli bir katkıda bulunmuştu. Kendisine bir şans verilmeliydi. Nihayetinde birisini doğru yola getirmek sevap sayılırdı. Bahar böylece Elif'in zevkle ve hor görerek köktendinci olarak tanımladığı Musa'yı tuzağa düşürmüş, aileler yeniden barışmıştı. Bahar'ın ailesi bu işin zaten bir sonuca varmayacağı ve kızlarının zamanla isteğini kaybedeceği düşüncesiyle, Musa'nın ailesi ise becerikli Almanyalı kızın oğullarının aşırı dindarlığını törpüleyeceği umuduyla. Bahar, uğruna yanıp tutuştuğu delikanlıyı tatil süresince yalnızca bir kez daha görmüş ve sonra ona mektup yazmaya başlamıştı. Musa bunları yanıtlamamak için muhtemelen çok fazla kibirliydi.

Elif, aramızda bir tartışma sebebi gibi duran mektubu tekrar bana doğru uzattı. "Sonra okurum" sözünü verdim, şimdiden meraklanmıştım.

Bahar Hamburg'a geri döndükten sonra herkesi şaşırtarak başörtüsünü ve yeni edindiği dindarlığı bir tatil hevesi olarak bir kenara atmamış, tam tersine Ayasofya Camii'nin kızlar grubuna katılmıştı.

"On bir Eylül olmasaydı, bu bir ergenlik hevesi olarak kalır ve bir sonraki flörtte unutulurdu" dedi Elif, içini çekti ve sonra iki Almanya'nın birleşmesinin akabinde kültür savaşı adı altında yaşanan zor zamanlardan bahsetti.

Bizim kurslarda da hayatlarında önceden dinin neredeyse hiçbir rol oynamadığı; fakat aniden Müslüman kimliklerinin bilincine varan kadın ve erkek katılımcıları gayet iyi hatırlayabiliyordum. Türkçe veya Arapça isimler taşıyan veya yalnızca sokakta Türkçe, Arapça, Farsça veya Çeçence konuşan İslam

arka planlı insanlar göz açıp kapayıncaya kadar potansiyel teröristler olarak damgalandı. "Uyuyan hücre" ve "geniş kapsamlı operasyon" tanımları, yalnızca Harburg semtinde on bir Eylül teröristleriyle doğrudan bağlantı içerisinde olduğu söylenen bir terör hücresinin ortaya çıkarıldığı Hamburg'da herkesin ağzında değildi. İşçiler, öğrenciler, işadamları, kısacası herkes bir operasyon kapsamına dahil edilmek, bugünden yarına devlet tarafından gözlem altına alınan ve damgalanan bir şüpheli olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Medyanın ele aldığı tek konu buydu. Yabancı olan her şeye kuşkuyla bakan insanlar kendilerini haklı hissediyorlardı. Resmi makamlara bildirim ve suç ihbarları yağıyordu. İslam'la hiçbir ilgisi olmayan veya hatta radikal dincilere karşı oldukları için yurt dışında sürgünde yaşayan insanlar uyuyan hücrelere dahil olmakla veya bir suikast planlamakla itham edildiler. Politikacılar ve medya kendilerine hiç sorulmadığı halde Almanya'da da tehlikenin çok büyük olduğunu söyleyip durdular. Bahar, Wilhelmsburg'taki evlerinde televizyonun üzerinde bir bozkurt bulunduran ve İslam'a en az Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan dünürleri kadar mesafeli duran büyükanne ve büyükbabaya karşın dindarlığı tam da bu sonbaharda keşfetmişti.

"Hatta onu bir anlığına anlayabildim" diye itirafta bulundu Elif. "Genel atmosfer çok ısınmıştı. İçimizden çoğu Amerika karşıtıydı. Sonra Afganistan savaşı başlayınca birçoğumuz 'Madem bizi Müslüman olarak kabul ediyorlar, o halde sahiden Müslüman olalım' diye düşündü." Ancak Elif'in kendisi ne başörtüsüne davranmış, ne de birtakım karanlık gruplara katılmıştı. Fakat Bahar kendisini yeni davasına adadığı ölçüde gönül verdiği isteksiz adama da yakınlaşabileceğini düşünüyordu. Sonra kızlar grubu içerisinde hiçbir zaman beklemediği bir dayanışma ve acemilik hatalarını örten bir hoşgörüyle karşılaşınca, kendisini bu yeni çevrede daha önce hiç hissetmediği kadar güvende hissetmişti. Caminin çevresinde toplanan kızlar ve genç kadınlar hiç de Bahar'ın daha önce sandığı

türden kendine güveni olmayan ve baskı altında tutulan aptal tavuklar değildi.

"Bahar'ın tamamıyla çarşafın içinde kaybolmasını önleyen kişi, kardeşi Burak oldu." Elif yine güldü ve aynı zamanda benim henüz sormadığım soruyu da yanıtladı. "Elbette arkadaşlığımız Bahar'ın yeni sempatileri altında yıprandı. Burak onu tutmasaydı, belki tümüyle de kopabilirdi."

"Burak mı? Ama Burak o zamanlar dokuz veya on yaşındaydı, öyle değil mi?"

"Evet, on bir Eylül olduğunda on yaşındaydı ve hep yalnız başına takılırdı." Elif'in gözleri aniden parıldadı; genç kız duraksadı ve yaldızlı kazağının ucunu çekiştirmeye başladı, biraz öncesine göre çok daha küçük görünüyordu. "Burak hakkında bir şeyler söyleyip söylememe konusunda kararsızım" dedi ve sormama fırsat vermeden aceleyle devam etti: "Hapiste yatıyor, tutuklu falan sanırsam. Yani, bununla fazla ilgilenmedim... Fakat benim söylediğim bir şeyin ona zarar vermesi söz konusuysa, hiç konuşmamam daha iyi olur. Zaten aynasızlara da onu doğru dürüst tanımadığımı söyledim. İnsan hiçbir zaman..."

"Elif! Elif!" Nihayet başını kaldırdı. "Birincisi, Burak konusunu siz açtınız. İkincisi ise ben polis değilim ve bu konuşmamız hakkında kimseye bir rapor vermeyeceğim. Bunu neden yapayım?" Gülümsemeye çalıştım; fakat bana son derece özgüvenli görünen genç kadının tavırlarındaki değişiklik beni endişelendiriyordu.

Ayağa kalkmıştı bile. Ceketine uzandı, o kadar ıvır zıvır için çok küçükmüş gibi görünen cebinden birkaç kâğıt daha çıkardı ve büyük bir aceleyle "Bunları şimdilik burada bırakıyorum" dedikten sonra saatine bakıp devam etti: "Zaten sizin için de çoktan paydos saati. Önümüzdeki günlerde gelip mektupları alırım, tamam mı?"

Ben daha doğrulmaya fırsat bulamadan bürodan çıkmıştı. Kendimi çaresizlik içerisinde döner koltuğa bırakmamla kol-

tuğun duvara çarpması bir oldu. Kafamın arkasında bir şişlik meydana gelecekti. Uzun zamandır başıma böyle bir şey gelmemişti. Kızın telefon numarasını bile almamıştım.

Kâğıtlar önümde masanın üzerinde duruyordu. Mektuplar. Bahar'a yazılan mektuplar. Tanrım.

16
Mektuplar

Bismillahirrahmanirrahim... Bahar, Musa'yla mektuplaşmalarının başında kendisine hiç alışılmadık, hatta yapmacık gelen bu giriş sözcüğüne çoktan alışmıştı. Arada geçen sürede Allah'ın yalnızca her mektubun başında değil, çoğu zaman kısaltma şeklinde de olsa yemeklerin ve her eylemin öncesinde anılmasını, esas fiile geçmeden önce riayet etme, toparlanma ve şuura erme anı olarak hissediyordu.

"Sevgili Bahar" diye okumaya devam etti. Musa ona hâlâ "Sevgili Bahar" diye hitap ediyordu. Bu durum onu uzun süre hayal kırıklığına uğratmıştı ve her yeni zarfı açarken Musa'nın daha yakın bir hitaba geçeceğini ummuştu. Bu denli kısa bir

tanışmadan sonra geçen ilk yıl içerisinde Musa'ya neler yazmamıştı ki? Her yeni mektupta kalbinin içini kâğıda biraz daha dökmüştü. Eskiden yazmakla hiç ilgilenmemesine ve öğretmenlerden çirkin el yazısı nedeniyle azar üzerine azar işitmesine karşın, şimdi yazısını düzeltmeye çalışıyordu. Arkadaşı Elif anadil eğitimini tümüyle bırakırken, Bahar kısa bir süre içerisinde Türkçe dersinin örnek öğrencisi olmuştu.

"Ben Almanya'da yaşıyorum" demişti Elif, "Ne diye geri zekâlılar için hazırlanan o ders kitaplarındaki Atatürk vaazlarını ve Türk örf ve âdetlerini inekleyeyim ki? Türkçe biliyorum, bu kadarı bana yetiyor. Büyükanne ve büyükbabamın ülkesine göç etmeye hiç niyetim yok!" Elif'in kararı, Alman okulunda Türkçe öğrencilerinin zaten giderek azaldığı bir ortamda arkadaşının da eksilmesine üzülmüş gibi davransa da, Bahar'ın işine gelmişti. Bahar için Elif, hâlâ özümlemeye çalıştığı imandan, ilkin yalnızca Musa için girdiği ama giderek gönülden benimsemeye bağladığı yeni yaşam tarzından bir sapma anlamına geliyordu.

On bir Eylül, Bahar gibi pek çok başörtülü Müslümanın Batı dünyasında her yönden karşılaştığı düşmanlıklar, Bahar'a işte şimdi gerçekten doğru yolda olduğuna dair bir his kazandırdı. Elif'in ve başkalarının bunun tam tersi bir yol seçmesi, kendileriyle İslam arasına bir mesafe koymaları ve İslami bir kimliğe indirgenmeyi reddetmeleri Bahar'ı yolundan caydırmadı.

Bahar, Elif veya başkalarının kışkırtıcılık suçlamalarını kıskançlık veya küstahlık olarak görüyor, kendi motivasyonu üzerine kafa yormuyordu.

Farklı olmak hoşuna gidiyordu. Annesi, Hamburg'taki büyükanne ve büyükbabası, hele babası tarafından sevildiği duygusunu hiç tatmamıştı. Ailenin bu kanadında nefes almasına izin vermeyen şeyin güvende olma ve takdir edilme noksanlığı olduğunu hiç algılamamıştı. Şimdi ise kendisini bilinçli bir şekilde soyutlayarak özgürleşmiş hissediyordu. Camideki

ve İslam Gençlik Merkezi'nin kızlar grubundaki yeni arkadaşları onu açık yüreklilikle aralarına almışlardı. Bahar coşkuyla onların kollarına atladı. Yüzünü İslam'a bu kadar ani ve geç dönmesinin nedenlerini sorgulayacaklarından endişelenmişti. Fakat bu sorgulama öbür taraftan geldi. Sokaktan, komşulardan, okuldan. Öğrenci arkadaşları, öğretmenler ve özellikle de Türkçe öğretmeni bu yeni dindarlığın tadını bozmaya çabaladılar. Elif ile yalnızca başlangıçta bazı tartışmalar yaşanmıştı. Elif hâlâ Bahar'ın en iyi arkadaşıydı ve iki kız ergenlik yaşlarının tüm sorunlarını paylaşıyordu. Bahar bir fotoğrafla Elif'i ikna etmek isterdi; fakat elinde Musa'nın bir fotoğrafı yoktu. Elif Bahar'ın Musa için yanıp tutuşmasını abartılı buluyor ve genç adamı alaycı bir tavırla "pembe Musa" olarak adlandırıyordu.

Sonra ilk mektuplar geldi. İfadelerini mümkün olduğunca muğlak tutan Musa'nın mektupları, her bir kelimeyi analiz edip yorumlayan kızların saatlerce zamanını alıyordu. Göründüğü kadarıyla genç adam kayıtsız şartsız kollarına atlayan âşık ufaklığı oyalamaktan zevk alıyordu. Mektupları alay ve kur yapmanın, iftira ve taleplerin, suçlama ve gönül okşamanın bir karışımından oluşuyordu. Bir yandan Bahar'ın umutlarını beslerken, bir sonraki cümlesiyle onları yerle bir ediyordu.

Bahar mektuplara ilk cevapları Elif ile birlikte formüle etti. Mektuplaşma her ihtimale karşı Elif'in adresi üzerinden yürütülüyordu. Musa'nın bir mektubunun Büyükbaba Arif'in eline geçebileceği düşüncesi kâbus gibiydi. Elif büyük bir mesafeden sürdürülen bu ilişkiye duyduğu ilgiyi çabucak yitirdi; ilişki ona hem ümitsiz hem de zahmete değmez görünüyordu. Fakat Bahar'ın kafasından bu budalalıkları çıkarma gayretleri sonuçsuz kaldı.

Bir de Burak vardı. Bahar yaz tatilinden başörtülü olarak geri dönünce az şaşırmamış ama birtakım yorumlar yapmayacak kadar akıllı davranmıştı. "Sen kendi işlerine bakarsın, ben

de kendi işime, birbirimize karışmayız, tamam mı?" Ablasının yeni hayat tarzına ilişkin söylediği tek şey buydu. Her türlü yerginin Bahar'da bir tepkiye yol açacağını ve onu yeni çevresine daha fazla bağımlı kılacağını gayet iyi biliyordu. Onun yerinde olsaydı kendisi de farklı davranmazdı zaten. Ancak yalnızca on yaşında olmasına rağmen Bahar'a karışmayacak kadar tutarlıydı. Bahar'ın dış görünüş olarak sergilediği inancı nedeniyle büyükbabayla giriştiği ve her zaman Bahar'ın öfkeli, Hüsniye'nin çaresiz, Büyükanne Fadime'nin ise bezgin gözyaşlarıyla biten didişmelerin birinden sonra, Burak her zaman yaptığı gibi hiç konuşmadan odasına veya sokağa sıvışmayıp yumruğunu masanın üstüne indirdi. "Rahat bırakın onu! Evlendirmek için köye gönderdiniz ama olmadı. Bunun yerine başörtülü olarak geri döndü. Eeee, ne olmuş? Siz Müslüman değil misiniz? Hepimiz Müslüman değil miyiz? Amerikalıların ve Almanların üstümüzde tepinmesi yetmiyor mu? Bu ne biçim aile böyle?"

Aniden sessizlik hâkim oldu. Herkes kocaman gözlerle Burak'a bakıyordu. Burak aile içinde ağzını pek açmazdı. Büyükbabasıyla tartışmalara girdiği zamanlar hayli geride kalmıştı. Ailenin geri kalanının en ufak bir haberi olmaksızın çoktandır her istediğini yapıyordu. Kendi başına yaptıklarından Bahar'ın da haberi yoktu. Büyükbabasının direnciyle karşılaştığı durumlarda, bir süreliğine büyükbabasının haleti ruhiyesine göre hakaret veya tokatlara katlanıyor veya hemen sokağa kaçıyordu.

Bahar bu infialin sonrasında evde aradığı huzuru bulamamakla birlikte aklına getirmeye cesaret bile edemeyeceği birisi tarafından anlayışla karşılandığını ve desteklendiğini hissediyordu. Bunu son derece takdir etti ve ileriki günlerde Burak ile ilgilenmeye çalıştı. Kardeş sevgisi İslami bir emir değil miydi? Fakat Burak bu durumdan pek hoşnut değildi. Ablasına hayran olduğu günler çoktan geride kalmıştı. Ayrıca onunla birbirlerinin işlerine karışmayacaklarına dair anlaşmamışlar

mıydı? Bahar'a bunu sertçe hatırlatıp anlaşmaya uymasını istedi ve "Ortalıkta dolaştığın kılığı ve dincilerle yakınlaşmanı iyi bulduğumu söylemedim. Yalnız bu savaşta yeni bir cephe açmaya hiç mi hiç niyetim yok!" dedi.

"Afganistan savaşını mı kastediyorsun?" diye sormuştu Bahar ve nihayet ortak bir konu bulabildiklerine sevinmişti.

"Ah, abla, dünyada olup bitenlerle ilgilenmen ve Afganistan'daki kardeşlerini düşünmen çok güzel. Hey, bir dakika... ilgilenmen-düşünmen... bunu bir kenara not almam lazım. Her neyse, ne diyordum, ha, evet... Ben aslında daha ziyade etrafımızı saran savaşı kastetmiştim, herkesin herkese karşı giriştiği savaşı, anlıyor musun?"

"Hım, evet, bu arada çokkültürlülüğü savunan Almanlar bile biz Müslümanlara karşı cephe alıyor."

"Ah, olamaz, artık yalnızca bu çerçevede mi düşünebiliyorsun?" Burak gözlerini devirdi. "Hayır, ben aile içerisindeki, sokaktaki savaşı kastediyorum, arkadaş gördüğün kişilerle yaşadığını; tek bir dakikada iki cephe arasında kaldığını... Hey, oğlum, yine bir kafiye!" Burak ayağa fırladı, Bahar'a doğru kısaca "Sorry" diye mırıldandı ve odasına koşturdu. Muhtemelen yine bir şeyler not alacaktı. Zaten sürekli bir yerlere bir şeyler karalayıp duruyordu. Kafiye egzersizleri için kullandığı kâğıt ve defterleri büyük bir kıskançlıkla saklamasına rağmen Bahar onları gizlice incelemiş ve hayal kırıklığına uğramıştı. Kardeşi şiir mi yazıyordu? Ona bununla ilgili olarak takıldığında, Burak "Benim eşyalarımı ne diye karıştırıyorsun?" diye bağırdı.

"O halde şiirlerini ortalıkta bırakma!"

"Şiir mi! Kafayı mı üşüttün? Bunlar lirik, anlıyor musun; lirik, şarkı sözleri, rap sözleri, kızım, rap!"

Bahar Burak'ın grubunun özellikle rap ile ilgili olduğunu elbette biliyordu. Fakat kardeşinin şarkı sözleri yazdığından haberi yoktu. Onun böyle bir şeyi becerebileceği hiç aklına gelmemişti. Sırıtarak, "Ne güzel! Demek ikimiz de gizlice yazıyoruz. Ben mektup, sen ise şarkı sözleri..." dedi.

"Ne, sen mektup mu yazıyorsun?"

Bahar "Dur" diye hemen araya girdi ve bu konuyu açtığına pişman oldu. Aile içerisinde bir sır ortağına ihtiyacı yoktu. "Herkesin kendi işine bakması ve birbirinin işlerine karışmaması üzerinde anlaşmaya varmamış mıydık?"

Burak ona dilini çıkardı ve odasında kayboldu. Burak'ın hiç olmazsa kendisine ait bir dünyası vardı ve her istediği zaman kapıyı arkasından kapatabilirdi. Ama ya kendisi?

Sevgili Bahar, yazın görüşemediğimiz için çok üzgünüm. Beni bağışlayabilir misin? Gerçekten işleri yoluna koyamadım. Biliyorsun, sınavlar falan...

Konu Bahar'a bir şekilde tanıdık geliyordu. Musa annesiyle babasının köye yaptığı ziyarete katılmadığı için aynı bahaneyi kullanmamış mıydı?

Semti Elbe Nehri'nden koruyan setin üzerinde oturmuş, Musa'nın en son mektubunu okuyordu. Hayır, mektup bu sefer kendisinin yazdığı bir mektuba cevaben yazılmamıştı. Çünkü Bahar yaz tatilinde köyde yaşadıklarından sonra Musa'ya yazmak istemiyor, onu kalbinden söküp çıkarmayı arzuluyordu. Hayal kırıklığının fark edilmesinden korkuyordu. Neden yine yazmıştı Musa? Neden aklına gelen ilk şeyi yapıp mektubu hiç açmadan yırtmamıştı?

Hemen yanında bir mektup daha duruyordu. Elif iki mektubu Bahar'a verirken "Şehir Posta Merkezi durumuna gelmem inşallah" diye şikâyetini dile getirmişti. Aslında Bahar bu ikinci mektubu ilkönce açmak istemiş ama sonra yine de Musa'nınkine uzanmıştı. Mektup o bilindik tarzda yazılmıştı. Sanki hiçbir şey olmamış ve Musa onu dört hafta boyunca köyde bekletmemiş gibi. Musa'nın şehirde annesiyle babasının yanında olduğunu adı gibi biliyordu. Ancak oraya yaptığı birkaç ziyaret sırasında anneyle baba Musa'nın hâlâ

Ankara'da olduğunu belirterek konuyu kelimelere boğup özür dilemişti. Göründüğü kadarıyla hiç kimsenin Musa ile sürdürdüğü yazışmadan haberi yoktu.

Musa'nın kız kardeşi Merve de bundan habersizdi. Bahar'ın dini konularda bir yıl içerisinde gösterdiği gelişme şaşırtmıştı Merve'yi. Başlangıçta Bahar ile alay ettikten sonra meseleye ne kadar ciddi yaklaştığını anlamış ve onu din kardeşi olarak kabul etmeye başlamıştı. Merve samimi bir ilgiyle "Bunu Musa ile ilgili birtakım beklentiler içerisinde olduğun için yapmıyorsun, değil mi?" diye sormuş ve Bahar aynı samimiyetle "Yani, temel neden Musa'ydı, bu doğru. Fakat bu arada din benim için bundan çok daha fazlası. Dinimizle ilgili hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir ortak noktam yoktu; bunun kulağa ne kadar komik geldiğini biliyorum, ne de olsa hepimiz Müslümanız."

Merve söylenenleri başını sallayarak onaylamış ve "Evet, en iyi Müslümanların dönmeler arasından çıktığı herhalde boşuna söylenmiyor."

"Aslında neredeyse ben de dönme gibiyim. Aman Allah'ım, ne kadar iğrenç bir kelime!" İki kız gülmüş ve yeni bir arkadaşlığın temelinin atıldığını hissetmişlerdi. Hatta Merve Bahar'ı köyde iki kez ziyaret bile etmiş ve vedalaşırken "İlişkide kalalım" demişti. Bahar ona ihtiyat açısından Elif'in adresini vermişti.

İşte şimdi Merve'nin ilk mektubu orada duruyordu.

Bahar kararlı bir şekilde zarfı açtı.

Bismillahirrahmanirrahim... Bahar elinde olmadan gülümsedi. Bu girişle başlayan ilk mektubu bir yıl önce aldığından bu yana neler olmuştu neler. On beş yaşıyla on altı yaşı arasında dünyalar varmış gibi hissediyordu. Bir yıl önce daha bir çocuktu. Kalbinin seçtiği adamın dünyasına uyum göstererek onun için arzu edilmeye değer bir geline dönüşebileceğini sanmıştı. Şimdi pek çok şeyi daha iyi biliyor ve son haftalarda akıttığı gözyaşlarından sonra yine gülebiliyor ama özellikle de sırıtabiliyordu.

Sevgili Baharcığım... Bu hoş bir standart hitaptan çok daha fazlası değildi gerçi ama yine de Musa'nın kopartabildiğinden çok daha iyiydi.

Sana bu oyunu oynadığımızdan dolayı çok üzgünüm ve kendimi gerçekten kötü hissediyorum. Sen bunu tahmin ediyor, hatta biliyordun, buna eminim. Hatırlıyor musun, bana Musa'nın gerçekten Ankara'da olup olmadığını sormuştun?

Bunu ona sormasına gerek bile yoktu! Elbette hatırlıyordu çay bahçesinin aile bölümünde, yalnızca Karadeniz'de yetişen damarlı kalın budaklı meşe ağaçlarının gölgesindeki o anı. Çaydan buharlar yükseliyor, Ebru her yudumda yüzünü buruşturuyordu. O sıralar aşırı şeker tüketiminden kurtulmaya çalışıyordu. Bahar ile Merve ona gülmüşlerdi. Bahar bu neşeli ortamın içinde Merve ile iyi bir arkadaşlık kurduğundan beri dilinin ucunda olan soruyu sormuştu.

"Musa Ankara'da değil ve yalnızca beni görmek istemiyor, öyle değil mi?" Üç kız tüm öğleden sonrası boyunca neşeyle gülmesine rağmen Bahar o anda gözyaşlarıyla mücadele etmişti. Merve inceler gibi onu süzmüş, sonra gözlerini başka bir yana çevirmişti. Bir anlığına yalnızca bardağın içindeki çay kaşığının çevrilirken çıkardığı ses duyulmuştu.

Sonunda Merve "Biliyorsun, o benim abim. Konuyu burada kapatalım, olur mu!" demişti.

"Fakat..."

"Erkeklerin dünyası bizimkinden farklı, bunu unutma." Bahar'ın protestosunu dile getirmesine fırsat vermeden Ebru araya girmişti. Merve de onu desteklemişti: "İslam'ın cinsiyet ayırımına bu kadar dikkat etmesinin bir mantığının olduğunu düşünüyorum. Bunu zaten çoktan bilmiyorsan, er veya geç öğreneceksin. Erkek ve kadınlar uyumlu değiller, birbirlerini anlayamıyorlar. Dünyalarının kesiştiği çok az nokta mevcut. Ama bunun böyle olması daha iyi." Merve içini çekmiş, Ebru ile Bahar ise göz göze gelmişlerdi. Merve nişanlıydı. Görünüşe bakılırsa, ne dediğini biliyordu.

O zaman sana o benim abim demiştim. Şimdi ise o zaman kendime sakladığım gerçek yanıtı veriyorum. Bu yalanın vicdanım için ağır bir yük oluşturduğunu bilmeni isterim. Evet, Ankara'da planladığından daha fazla kalmıştı ama sen bizi ziyarete geldiğinde çoktandır evdeydi. Seni görmek istememişti. "Onu benden uzak tutun! Geçen seneki meselenin çoktan kapandığını sanıyordum." Annemle babama işte böyle demişti. Aynı onlar gibi, ben de sana gerçeği söylemeye cesaret edemedim. Hepsi bu değil, Musa'nın vicdansız isteğini yerine getirmek için hepimiz birlikte senin önünde numara yaptık. Lütfen açıklığımı bağışla. Sana ve dini gayretlerine ne kadar değer verdiğimi biliyorsun.

Evet, Bahar bunu biliyordu ve Merve'ye bu sözlerinden ve –geç de olsa– gösterdiği dürüstlüğünden dolayı minnettardı. Hatta seviniyordu bile denilebilir; çünkü Merve göründüğü kadarıyla aralarındaki bağlantının gerçekten ayakta kalmasını istiyordu. Bahar Merve'ye daha bugün bir cevap yazmaya; fakat Musa'nın mektubuna henüz dokunmamaya karar verdi. Dokunmamak Elif'te bırakmak anlamına geliyordu. Bu durum can sıkıcıydı; ancak Bahar annesinin veya büyükannesinin ceplerini kontrol edip etmeyeceğinden emin değildi. Acaba Burak'a mektupları onun odasında muhafaza edip edemeyeceğini sorsa daha mı iyi olurdu?

Baharcığım, Musa konusunda sana çok acı bir şey yazmak zorundayım. Herhalde Merve mektuba daha sonra devam etmişti; çünkü tükenmez kalemin mavisi çok belirgin bir şekilde daha koyuydu. Merve'nin, ailesinden, arkadaşlarından ve nişanlısından bahsettiği birkaç sayfalık uzun bir mektuptu elindeki mektup. Merve Bahar'a okul bittikten sonra uzun süreliğine Türkiye'ye gelmeyi ve hatta orada çalışmayı bile öneriyordu. Muhtemelen kendisini Bahar'a karşı suçlu hissediyor ve bunu biraz olsun telafi etmek istiyordu. Bahar tüm bunlara yalnızca göz gezdirmişti ve sonra daha dikkatli okumak ve bazı kelimelere sözlükte bakmak istiyordu; Merve

kendisini seçkin bir şekilde ifade etmeye önem verirdi. Mektubun bu kırılma noktasında Bahar yine pürdikkat kesildi.

Bu mektubu yazmaya karar vermeden önce saygıdeğer abimi deyim yerindeyse sorguya çektim ve ikinizin tüm yıl boyunca yazıştığınızı öğrendim. Bana bunu neden söylemedin? Ama belki de senin yerinde olsam, ben de söylemezdim. Bundan böyle birbirimizden bir şey saklamak için hiçbir neden olmayacağını umuyorum. Musa'ya, ilişkiyi bunca zamandır sürdürdüğüne göre seninle nişanlanmasının acaba söz konusu olup olmadığını sordum. Bana, kendisi gibi inançlı bir Müslüman için yalnızca el sürülmemiş bir kızın söz konusu olabileceğini ve böylece senin yarış dışında kaldığını söyledi.

Bahar yutkundu ve son iki cümleyi bir kez, üç kez, beş kez daha okudu. Merve'yi doğru mu anlıyordu? Musa evleneceği kızın bir bakire olması gerektiğini ve onun bakire olmadığını varsaydığını mı belirtmişti? Başını kaldırıp Elbe'ye baktı. Sular yükselmişti ve hemen ilerideki sanayi limanında yoğun bir çalışma sürüyordu. Bazı insanlar çaresizlikten ne yapacağını bilemezken, diğerleri yaşıyor, çalışıyor, gülüyor ve yiyip içiyordu. Hayat böyleydi. Büyümek için herhalde bunu da görmek gerekiyordu.

Bahar gözyaşlarını sildi. Musa'ya yine de yazacaktı. Son bir mektup. Hâlâ bakireydi. Fakat bunu ona söylemeyecekti. İnatçı bir tavırla çenesini öne çıkardı ve son gözyaşlarını yuttu. Yeter, onun için daha fazla ağlamayacaktı. Ama her şeyden önce kendisini kesinlikle onun için bakire olarak saklamayacaktı.

17
Hiphop

Yine Honigfabrik'teydik ve Mustafa bize sütlü kahve getirmişti. Elif ile yaptığım görüşmeden sonra Bahar, Burak ve Elif'i tanıyan tek kişi olan Leonie ile konuşmam gerekiyordu. Leonie bana ailenin Bahar'ı köyde evlendirmek istediğini anlatmıştı. Mutlaka Musa meselesinden de haberdar olmalıydı. Bahar'ın aniden kapanmasını, son görüşmemizde dile getirmese de gözden kaçırmış olamazdı. Bana özellikle de Burak'tan ve ablasını tamamıyla örtünmekten vazgeçirmeyi nasıl başardığından bahsedeceğini umuyordum; Elif Bahar'ın bu niyetini ima etmiş ama maalesef ayrıntıya girmemişti.

"Elif'in dediğine göre..."

"Elif mi? Elif ile ne zaman konuştunuz ki?" diye sert bir şekilde sözümü kesti Leonie.

Şaşırarak başımı kaldırdım. Telefonda görüşme isteğimi belirtirken, ne hakkında konuşacağımızı söylememiştim.

"Bana gelmişti, birkaç gün önce..."

"Öylesine mi? Yani, kendiliğinden mi geldi? Sizi bir şeye inandırmaya çalışmadı mı?"

Hoppala, bu da neydi şimdi? Leonie'nin tavırları, konuşmamızın beklediğimden de daha heyecanlı geçeceğini vaat ediyordu. Bir sonraki dediğiyle taşı gediğine oturttu: "Muhtemelen Bahar'dan ve onunla ne kadar yakın arkadaş olduklarından bahsetmiştir, değil mi? Burak hakkında tek kelime bile etmediğine bahse girerim!"

"Nereden çıkarıyorsun bunu?"

"Cesaret edemez. O da oradaydı ve..."

"Bir dakika, orada mıydı? Bahar ile zivi'nin gençlik evinde yandığı sırada mı?"

Leonie dudaklarını ısırdı ve çok fazla konuştuğu için kendisine kızdı. Ama sonra beni başıyla onayladı. "Evet, ama bununla herhangi bir şeyi ima etmek istemiyorum. Ancak itfaiyeyi onun çağırmadığı kesin..."

"Tüm bunları biliyorsan..."

"Semtte herkes bunları biliyor. Ayrıca polis dosyasında da yazılı." Leonie'nin sesi isyankârdı, bakışı ise yere doğru çevrilmişti.

"Burak'ın ablasını o zamanlar neden İslamcıların elinden kurtardığı muhtemelen dosyada yer almıyordur..."

Başını hızla kaldırdı. Konuşmanın bu seyrini herhalde öngörememişti. Bu puan bana yazılmıştı. Ancak arkadaki nedenleri bilmedikçe bunun bana ne faydası olurdu ki?

"Tam olarak böyle değildi aslında" diye konuyu geçiştirdi. "Bir kere Bahar İslamcı değildi. Günün birinde başını örtmeye başlamıştı, evet, bu doğru." Yüzünü ekşitti ve sözlerine devam etti: "Dokuz veya on yaşındaydım. On bir Eylül'ün sonrası

günlerdeydik. O zamanlar benim sınıfımda da birdenbire başını örten kızlar oldu. Bazıları öyle kaldı. Bahar gibi. Bu, bir protestoydu. Bu kızlar aniden dışlanmışlardı. Öncesinde çok hoşgörülü görünen öğretmenler bile şimdi her yerden komplo ve İslamcı tehdit kokusu alıyorlardı. Amerika'ya karşı da oldukça yoğun bir hava vardı. Dinle hiçbir ilgisi olmayan birçok tip, ABD'ye karşı savaşçı olarak eğitilmek üzere birtakım kamplara gitmeye hazırdı. Bunların çoğu palavraydı. Daha doğrusu, seneler sonra yeniden günlük hayatın bir parçası haline gelen ayrımcılığa karşı duyulan öfkenin bir ifadesiydi. Anne ve babalarının Almanyaların birleşmelerinden sonraki zamanlar hakkında anlattıkları, şimdi on bir Eylül'ün akabinde tekrar gündeme geliyordu. Gerçi sevinç çığlıklarıyla kutlanan kundaklamalar söz konusu değildi ama onun yerine kitlesel muhbirlikler görülüyordu. İslam mutlak düşman olmuştu." Leonie başını iki yana salladı. "Aslında Bahar'da kalmıştık, öyle değil mi?" Ben mümkün olduğunca sessizce sütlü kahvemi içerken Leonie gülümsedi ve devam etti: "Sanırım genel havanın bu şekilde değişmesi Bahar'ın işine geldi. Daha o zamanlar ailesiyle arası iyi değildi. Bunu gayet iyi anlıyorum. Bahar yerinde duramayan genç bir kızdı ve kafasında çok fazla delilik vardı. Ailede ise ondan uyumlu davranması bekleniyor ve göze çarpmaması, mümkün olduğunca az konuşması isteniyordu. Aksi takdirde annesi bağırıp çağırıyor veya ağlıyor ve büyükbabası şiddete başvuruyordu. Başörtüsü ve dindar bir adamla evlenme ihtimaliyle birlikte tümüyle farklı bir konum elde etti. Başörtüsü Bahar için dışarıdan alınan bir desteği temsil ediyordu ve başörtüsünü gören herkes Bahar'ın artık yalnız ve tecrit edilmiş olmadığını biliyordu. Bahar bu durumu bir saldırı şeklinde kullandı. 'Hocaya söylerim' cümlesi standart tehdidi haline geldi. Hem de aile içinde! Bunu tam anlamıyla tahayyül etmek gerek. Başörtüsü ve yeni edindiği dindarlığı Bahar'ı aile içerisinde ilgisizlik ve aşağılanmaya karşı koruyordu. Böylece yeni, kendisine ait bir

alan edinmiş, evet, belli bir saygınlık kazanmıştı. Tabii bunun da ötesinde özel bir kişi olması geliyordu. Hem içeride, yani ailede, hem de dışarıda. Bir insanın dikkatleri olumsuz anlamda üzerine çekmesi de her şeyden önce dikkatleri çekmek sayılır. Bahar'a sokakta, okulda, açıkça İslam taraftarı olan herkese olduğu gibi düşmanca davranılıyordu. Bu da öfkesini dışarıya vurabilmesi için ona ek bir neden oluşturdu."

Leonie'ye bakakaldım. Meseleye hiç bu açıdan bakmamıştım. Leonie, kulağa gayet mantıklı gelen sosyolojik açıklamalar yapıyordu. Bazı noktaların geçerliliği elbette sorgulanabilirdi; fakat şu anda onun kafasını karıştırmak istemiyordum. Bahar ile Elif arasındaki yeni ilişki hakkında bir şeyler bilip bilmediğini öğrenmek istedim. Bu konuyu dile getirdiğimde güldü.

"Hayır, Bahar ile Elif arasında başörtüsü yüzünden kesinlikle tartışma olmamıştır. Her ikisi de, dinin gizli bir biçimde mevcut olduğu ama ön planda durmadığı Sünni ailelerden geliyor. Her ikisinin de annesi sokağa, çenelerinin altından güzelce bağladıkları geleneksel başörtüsüyle çıkıyor. Bahar gerçekten misyoner bir anlayışta değildi. Bu tavrı yalnızca birisi aptalca laflar söylediğinde takınıyordu. Dinin yüceliği onun için, kendisini soyutlamak ve bunu yaparken üstün hissetmek üzere kullandığı bir şeydi. Evet, ikisi arasındaki o koyu arkadaşlık bir erkek yüzünden bozulmuştur. Bundan oldukça eminim. O anda yanlarında olmasam da."

Aniden bahsettiği tüm bu olayların meydana geldiği sıralarda Leonie'nin yaklaşık on yaşında olduğunun bilincine vardım. Tüm bunları ona Burak mı anlatmıştı?

"Kapalı toplumların avantajı, çok fazla konuşulmasıdır. İçeride elbette. Herkes diğerleri hakkında her şeyi bilir. İnsan kulaklarını ve gözlerini açık tutarsa kimilerinin hiç istemeyeceği kadar bilgi edinir."

"Ama sen Türk değilsin ki."

Leonie şaşırarak bana baktı.

"Ne var bunda? Ne fark eder ki? Kimliğe bakacak olursak, Burak ve Bahar da Türk değil. Burak benim gibi burada doğdu. Aynı semtte büyüdük. Aynı sokaklarda, aynı okullarda, aynı koşullarda." Başını tekrar iki yana salladı ve sorumun ne kadar aptalca olduğunu anladım. Bu semte çalışmak için geliyordum; bu semti tanıdığımı, her gün muhatap olduğum insanların nasıl yaşadığını bildiğimi sanıyordum. Leonie neredeyse hiç Türkçe bilmiyordu; fakat elbette kendi aralarında ağırlıklı olarak zaten Almanca konuşan Burak, Elif ve Bahar gibi semtin çocuğuydu. Tüm teorik bilgime ve yıllar boyunca biriktirdiğim deneyim ve ilişkilerime rağmen gerçeklere çok uzaktım. Burada veya benzer bir çevrede büyümemiştim ve bunun nasıl bir şey olduğunu tahayyül edemiyordum; aynı her gün işim icabı muhatap olduğum insanların benim hangi koşullarda büyüdüğümü tahayyül edemediği gibi.

Neyse ki Leonie benim sorumla oluşan arayı sonlandırmış ve konumuza geri dönmüştü: "Her neyse, Elif o zamanlar Fähr Sokağı'ndan bir çocuğa vurulmuştu. Yanlış hatırlamıyorsam çocuğun adı İbrahim'di." Leonie hınzırca bir bakışla ekledi: "Bunu nereden bildiğimi soracak olursanız, baştan söyleyeyim, Burak anlattı. Burak o zamanlar Elif'e âşıktı. Tabii Elif ablasının arkadaşı olduğu için hep yakınlardaydı ve ayrıca daha o zamanlar çok güzel, süper uzun saçlara sahipti. Burak'ınki çocukça bir hayranlıktı ama Elif'e daha sonraları gerçekten âşık oldu. Fakat geçen sefer bundan zaten bahsetmiştim." Leonie kendi kendisini onaylamak istercesine başını salladı. Evet, Leonie'nin yumuşak karnı buydu; zira Burak bir ara Elif için onu ihmal etmişti. Ah, ergenlik aşkı işte! İnsan her seferinde dünyanın sonunun geldiğini düşünür ve on sene sonra neredeyse tümüyle unutulur.

"Bu İbo on bir Eylül'den sonra dini keşfedenlere dahildi ve dolayısıyla yeni din kardeşi Bahar'a yakınlaşmak istedi."

Şimdi şaşkın olma sırası bendeydi. Demek hiç bilmediğim başka bir hikâye daha vardı. Fakat Leonie ellerini olumsuz

anlamda kaldırarak bunun böyle olmadığını ima etti. "Yok, hayır, Bahar ona hiç yüz vermedi, hatta aşağılayıcı bile davrandı. Sanki kendisi farklıymış gibi, ona dönme falan dedi. Fakat Bahar böyleydi işte. Ayrıca kafasında hâlâ Musa dolaşıyordu. Sanırım çok uzaklarda olduğu için Bahar onu kafasında idealize ediyordu. Musa'yı her gün görseydi sihir çabucak yok olurdu. Bilmiyorum, yani aslında çok komik, gerçekten..." Leonie düşüncelere dalmış bir vaziyette başını kaldırdı, bakışları çatının içinden geçip bulutlara yönelmiş gibiydi. Onu Wilhelmsburg'un sert kaldırım taşlarının üzerine geri çekmeli miydim acaba? Ama neyse ki, kendiliğinden geri döndü.

"Bu arada Bahar ile Musa'nın bağlantısının nereye kadar sürdüğü konusunda hiçbir şey bilmediğim aklıma geldi. Musa burada olanları biliyor mu acaba?"

Bu konuda ben de ona yardım edemezdim. Belki de Elif bunu biliyordu!

"Elif mi? Hayır, Elif bunu kesinlikle bilmez." Leonie burun kıvırdı; daha konuşmamızın başında Elif'in adını andığımda ne kadar sert bir tepki gösterdiğini hatırladım. "İkisinin arkadaşlığı hiçbir zaman eskisi gibi olmadı. Yani aslında..." Avucuyla hafifçe masaya vurdu, çay kaşıkları şangırdadı. "Tabii, belki de biliyordur. Sanırım Bahar'ın en sona kadar erkekler hakkında konuştuğu tek kişi Elif'ti. Müslüman kız arkadaşlarıyla bu ergenlik ıvır zıvırlarına kesinlikle değinmemişlerdir. Ayrıca onları eve de getirmiyordu. Bunu da Burak'tan biliyorum."

Leonie'nin yüzünde bir gülümseme belirdi. Konuyu istediğim noktaya getirmenin zamanı gelmişti.

"Burak'a dönecek olursak, Elif, Bahar'ın İslamcı çevre içerisinde tümüyle kaybolmamasının ve kendisi ile Bahar'ın arasının tamamıyla bozulmamasının nedeninin Burak olduğunu söyledi."

"Bu raunt sizin" dedi Leonie ve gülümsemesi yüzünü kapladı. Ne demek istediğini tam olarak anlamamıştım. "Bunu

biraz önce de sormuştunuz ve ben gevezelik ederek zaman kazanmış oldum."

"Demek öyle. Bu, Burak'ın bu bağlamda ne gibi bir rol oynadığını senin de bilmediğin anlamına mı geliyor?"

"Bu, her şeyden önce benim kendime, Elif'in böyle şeyler yayarken ne gibi bir niyeti olduğunu sormam anlamına geliyor."

"Yani doğru değil?"

"Her şeyden önce doğru olan Elif'in Burak'ı derin bir şekilde yaralamış olduğu. Elif onu hor görüyordu. Burak başa bela küçük kardeş, annesinin ve dedesinin bir tanesiydi; istediği her şeyi yapabilirdi ve her zaman parası olurdu. Bunların da ötesinde beş yaş farka rağmen ablasının şık arkadaşını tavlamak için ciddi bir şansı olduğunu aklından geçirebiliyordu."

Leonie Elif'ten nefret ediyor gibi görünüyordu. Oysa ilk görüşmemizde telefon numaramı Elif'ten aldığını söylemişti. Burada bir şeyler henüz gün ışığına çıkmamış gibiydi. Yoksa Leonie yalnızca Burak'ın ilgisini kendisinden daha çok çeken Elif'i kıskanıyor muydu? Meselenin çözümünün anahtarı bu mayın tarlasının öbür tarafında gizlenmişti.

"O halde Burak'ın ablasının Türkiye'den başörtülü bir vaziyette geri dönmesini nasıl karşıladığını anlat bakalım."

"Bana daha sonra anlattığı kadarıyla ablasıyla bir anlaşma yapmış."

"Bir anlaşma..."

"Çok basit. Burak Bahar'ı, Bahar da onu rahat bırakacaktı."

"Doğru, çok basit. Biraz fazla basit, öyle değil mi?" Yüzümdeki gülümseme biraz yamuldu.

"Yoo, yalnızca zekiceydi. Bahar yanında hep kendisini gözetleyen birisinin olmasını istemiyordu, Burak ise kendisini yeni tutkusuna vermek istiyordu."

Bu raundun Leonie'ye gittiği aşikârdı. Bu konuda benden çok daha fazla bilgiye sahipti. Fakat üstelemek yerine konuşmaya kendiliğinden devam etmesini bekledim.

"Beatbox yapmaya başlamıştı."

Beatbox mı? Doğru anladığımdan emin değildim, özellikle de bar tarafından aniden garip sesler gelmeye başladığı için. Birisi damak şaklatarak ve dilini kullanarak kendi kendine akan kafe müziğini güçlü bir ritimle destekliyor gibiydi.

Şaşkınlık içerisinde bara doğru döndüğümde, Mustafa "Hey, Beatbox" diye seslendi ve havaya kaldırdığı eliyle zafer işareti yaptı.

"Evet" diye onayladı Leonie. "Beatbox. Burak aslında şarkı yapmak istiyordu; fakat ekibi yoktu. Yani daha doğrusu, mikrofona çıkmaya cesaret edemiyordu. Doğaçlama tarzı da ona göre değildi. Oysa şarkı sözleri gerçekten süperdi."

Ağzım açık kalmıştı, tek bir kelime bile anlamadığıma şimdi emindim. Doğaçlama tarzı da neyin nesiydi? Ve ekibi olmaması ne anlama geliyordu? Leonie sözlerine devam ederken, ben hâlâ neyi sormam gerektiğini düşünüyordum.

"Burak aslında tam bir hiphop'çı."

"Hiphop'çı mı? Yani düşük bel pantolonlu, kapüşonlu ve break dans yapan birisi mi?"

"Hiphop'çı, evet. *Baggy pants* bizim âlemde artık demode. Onu zaten Break dansçı olarak düşünemiyorum." Leonie yüksek sesle güldü.

Mustafa bardan "O bir rap'çi!" diye seslendi.

"Rap'çi mi?" diye sordum ve o anda rap'in tam isabet olduğunu anladım. Evet, Hüsniye'nin elime tutuşturduğu ve bazılarını okuyup hiç beklemememe ve herhangi bir müzik türüne dahil edemememe karşın pekâlâ çok hoş bulduğum sözler rap'ti. Burak bir rap'çiydi.

"Yani, 'Fanta' grubunu herhalde tanırsınız, herkes onları tanır."

"Eehem... Fanta?"

"Konuşur gibi söyleyen grup. 'Die da' isimli parçalarıyla listeleri darmadağın etmişlerdi. Aşağı yukarı Rostock, Solingen ve Mölln'de yangınların çıktığı zamanlar olmalı."

Şimdi kafama dank etmişti. Bu şarkı ilticacıların kaldığı yurtların ve yabancıların yaşadığı evlerin kundaklandığı günlerde mi çıkmıştı? Bunu o zamanlar fark etmemiştim. Ve o grubun adının "Fanta" olduğunu kesinlikle hatırlamıyordum.

"Yok, grubun adı 'Fantastik Dört'tü. Ve bu grubun kendisi, hatta tüm ülke rap'i bunların prezantabl yaptığını sanıyor." Leonie tekrar güldü. Gülüşünde bu sefer acı bir tını vardı. Sonra yabanıl saçlarını nihayet yeniden arkasına doğru savurdu. "Sanki rap'i kendileri keşfetmiş gibi davranıyorlardı. Hiç güleceğim yoktu!" Gülüşü şimdi kulağa alaycı geliyordu.

Bu arada masamıza gelmiş olan Mustafa "rap'i elimizden aldılar" diye araya girdi. Şaşkınlık içerisinde önce birine sonra da diğerine baktım.

"Rap'i elinizden mi aldılar?"

Leonie de "Öyle" diye onayladı. "Hiphop'ımızı çaldılar."

"Birisinin bunlara haddini bildirmesinin zamanı geldi!" dedi Mustafa.

"Bırak yahu, şu şiddet kültünden bıkkınlık geldi artık!"

"Sokaktaki çocukların sahip olmadığı tek şey sabır değil, demek ki."

"Bu şimdi cinsiyetçilik ve şiddet için özür mü?"

Kapı tarafından birisi "Patlat gitsin, kanka, patlat gitsin, bitir hepsinin işini!" diye bağırdı ve yumruğunu kapı kasasına indirdi. Bu arada salonun sağında solunda neler olduğunu artık algılayamıyordum. Herkes aklına geleni söylemeye başlamıştı.

"Leo aslında bu meseleyi bir bütün halinde kavrayabilmek için çok genç" dedi Mustafa, kendisinin yaşı muhtemelen Leonie'ninkinin iki misliydi. Masaya bir sandalye çekti ve sandalyeye ata biner gibi tersten oturarak yanımıza yerleşti. "Ama Leo haklı ve konuya gerçekten gayet iyi hâkim." Mustafa'ya kelimesi kelimesine inanıyordum.

"Bizim çocuklar Amerika'daki siyah rap'çilerin filmlerini gördü."

"Kızlar da gördü."

"Sonra bizim çocuklar sokaklara çıkıp oyunlarını yaya bölgelerine taşıdı."

"Hem de anne babaya da devlet babaya da sormadan."

"Break dansı o zamanlar bir hitti."

"Çocuklar, duvar yazılarında da gayet iyiydi."

"Başta İngilizce söylüyor ve bundan kendileri bile pek bir şey anlamıyorlardı."

"İlk zamanlar bir tek kendi çevrelerinde ilgi görüyorlardı."

Hızla sürdürülen karşılıklı konuşmayı büyülenmişçesine dinlerken aniden burada bana rap'in kısa bir tarihçesinin sunulduğunu fark ettim, hem de bedavaya.

Yan masalardan gelen laf atmalar çoktan sona ermişti. Bazıları ritme masanın üzerinde trampet çalarak ayak uyduruyor, bazıları da damağını şaklatarak ve dilini yuvarlayarak sesler çıkarıyordu. Sahi ne deniliyordu buna? Beatbox?

O esnada kapı açıldı ve yirmili yaşların ortalarında veya sonlarında olan bir adam içeriye girip bizim masaya doğru yöneldi. Omuzlarına gelen saçlarını arkaya savurdu ve ellerini iki yandan beline dayayıp durdu. Gözlerini Mustafa ile Leonie'ye dikip araya girmek üzere uygun bir fırsat kollarken, yüzü heyecan ile öfkenin bir karışımını dışa vuruyordu. Birdenbire Leonie'nin Burak'ın mikrofondan korktuğunu söylediği aklıma geldi. Karşımızda duran genç adam hiç de cesareti yokmuş gibi gözükmemesine rağmen harekete geçmek için aradığı fırsatı bir türlü bulamıyordu.

Sonunda Leonie ona açıkça bir laf attı.

"İşte hiphop'ın öldüğünü söylerken yüzleri bile kızarmayanlar var."

İnanılması güçtü ama genç adam sanki bir emir almışçasına kıpkırmızı oldu. Bir yandan sırıtmaya çalışmasına rağmen gözleri öfkeyle parlıyordu.

Mustafa "Yeniler de yok değil, var!" diye Leonie'nin kafiyesini sürdürdü ve devam etti: "Onun için Fettes Brot gibi gruplara ihtiyacımız hiç yok!"

"Hey, Musti yeni şampiyonumuz!"

"Leo hepimizden daha iyi ve faka basıyor mister sunucumuz." Mustafa bu sözlerle ayağa fırladı, kendi çevresinde hızlı bir dönüş gerçekleştirdi ve vücudunu öne doğru eğerek kolları birer ok gibi Leo'ya bakar vaziyette durdu. Leonie güldü, etrafımızda herkes coşkuyla alkışlıyor ve çığlıklar atıyordu. Tamamıyla şaşakalmış bir durumda "Hey! Bravo!" diye seslendim.

"Demek böyle, ben de toplantılarımızdan sonra neden hemen kaçıp gittiğini merak ediyordum..." Göründüğü kadarıyla genç adamın Leonie ile yarım kalmış bir hesabı vardı.

Leonie hâlâ biraz nefes nefese olmak üzere ve hafifçe sırıtarak "Neden daha fazla kalayım ki?" diye yanıtladı. Mustafa mümkün olduğunca usulca barın arkasına çekildi.

Leonie genç adamı bana "Bu Memo" diye tanıttı. "Açık Kanal'da bir programı var, oldukça popüler." Memo'nun mutlaka görebileceği şekilde bana göz kırptı. "Mutlu ilişkiler hakkında bir program yapmayı kabul etti." Memo bu arada Mustafa'nın tersten oturduğu sandalyeyi çevirmiş ve yanımıza yaklaşmıştı. "Memo semtte bayağı sevilir." Leonie yine sırıttı. "Fakat maalesef birtakım dangalaklar onu rap'in öldüğüne ikna etmiş."

İşveli bir hareketle yüzüne dökülen saçları geriye taradı. Memo ile flört etmiyor; fakat hiç de bir okul çocuğu hali olmayan genç adamın kendisiyle flört etmek için her şeyi göze alacağı gözünden kaçmıyordu.

Leonie bunun yerine Mustafa'ya doğru döndü, ona iki parmağıyla selam gönderdi ve "Musti'nin en harika yanı, rap düellolarına girmemesi. Onu hiç düello yaparken görmedim. Doğaçlaması muhteşemdir; fakat düellolara girmez", diye devam etti.

Duyduklarıma gördüklerime inanamıyordum. Hiphop Leonie'yi bambaşka bir insana dönüştürüyor, kullandığı dil, vücut hareketleri, gri kırçıllı gözlerindeki yemyeşil parıltı onu başka bir insan yapıyordu. Onu Burak'a fal açarak, ruh çağırarak ve istek tutarak yardım etmeye çalışan hafif hayalperest ezoterik bir kişilik olarak görmüş ama bunda çok yanılmıştım.

"Beceremediği için." Memo bu raundu almak istiyordu.

Leonie Memo'yu "Ah, Memo, sen onu yalnızca kıskanıyorsun" diye azarladı. "Musti gibi rap'çi çok az tanıyorum. Aslında yapabilecek olmasına rağmen kendisini ön plana çıkarmıyor. Gerçekten çok iyi. Fakat kıskanç olmak için sahiden hiçbir neden yok, en azından Musti'yi kıskanmak için."

Leonie kaşlarından birini yukarıya kaldırdı ve bana göz kırptı.

Gitme zamanım çoktan gelmişti. Fakat Leonie ile Mustafa'nın birlikte şapkadan çıkardığı rap düeti olsun, Leonie ile Memo arasında özellikle vurgulanan flörtsüzlük durumu olsun, gençlerin birbirleriyle boy ölçüşmesini gözlemlemek çok heyecanlıydı. Saate bakmak üzere pantolonumun cebinden cep telefonumu çıkardım.

"Lütfen İna, biraz daha kalın. Memo'nun size mutlaka programımızı anlatması lazım."

"Yani, bilmem ki, bugün o kadar çok yeni şeyler duydum ki..." Bu sözlerle her ikisine de gülümsedim. Fakat Leonie'nin çok ısrarcı bir el hareketi ayrılmamı engelledi. "Pekâlâ, on beş dakika daha kalayım."

On beş dakikadan bir saat oldu. Mustafa taze kahve getirdi, Memo'ya "Müesseseden, kanka" dedi ve elini dostane bir tavırla onun omzuna koydu.

Memo gevşemiş ve Türk gençleriyle ilgili programından bahsetmeye başlamıştı. Sonra Leonie ile birlikte kurguladıkları ortak projeyi anlatmaya başladılar. Farklı kültürlerden gelen ve her türlü dirence, olumsuzluklara ve kötümser öngörülere karşın büyük bir özgüvenle kendi yollarında yürüyen

eşler ele alınacaktı projede. İlk program haziranda yayına girecekti. Göründüğü kadarıyla liderlik Leonie'deydi, fikir ondan çıkmıştı. Memo inisiyatifi seve seve Leonie'ye bırakıyor ve ona düzenleme ve teknik konularda elinden geldiğince destek veriyordu. İkisinin coşkusu göz açıp kapayıncaya kadar bana da sirayet etmişti ve kendimi onlara nasıl yardım edebileceğimi düşünürken yakaladım. İflah olmaz bir pedagog alışkanlığı. Oysa işlerini hiç talep etmedikleri yardım olmaksızın da mükemmel bir şekilde yürütüyorlardı.

Programı mutlaka seyretmeye ve akabinde görüşlerimi paylaşmaya söz verdim; bunu özellikle Memo istemişti.

"Onun tag'lerini görmek ister misiniz?" diye sordu Leonie vedalaşırken.

"Eehem, nelerini?"

"Burak iyi bir yazar değil ama herkes gibi o da tag'lerini yerleştirdi. Semtin her yerindeler. Hatta eskiden koydukları bile bulunabilir. Yani, yalnızca BurningAk'ı kastetmiyorum, bana göre fazlaca uzun ve stil olarak iyi değil. Eski BatK çok daha iyi."

"Tabii, yazması çok daha çabuk oluyor. Fakat yeni tag daha iyi!" diye seslendi Mustafa bardan. "Yenisini nakliyecinin duvarının karşısında bulursunuz, Endüstri Caddesi'ne birkaç adım girin, gözden kaçırmanız mümkün değil."

Kendimi dünyanın en ücra köşesindeki köyden gelmiş birisi gibi hissediyordum. Nelerden bahsediyorlardı bunlar yine?

"Gel, göstereyim sana." Beni bu durumdan kurtaran Memo oldu.

Memo bana Burak'ın ve semtteki rakiplerinin tag'lerini gösterdi. Bu duvar yazıları hakkında ne düşüneceğimi bilemiyordum. "Çoğu bu karalamalarla yetiniyor" dedi Memo aşağılar bir ses tonuyla. "Öfkelerini toplumsal bir silaha dönüştürebileceklerini henüz anlamadılar."

Bir şeyler sormak istercesine ona baktım; fakat daha fazla konuşmak istemedi. Belki de Kafe Mola'da yaşanılanlardan kaynaklanan sorular için doğru adres Memo'ydu.

"Müthiş bir performanstı, bravo!" diye söze başladım ve Memo'nun kuşku dolu bakışını görünce, tereddütlerimde ne kadar haklı olduğumu hissettim. "Fakat her şey çok fazla idealize edilmiyor mu? Yani, burası sorunlarla dolu bir semt, işimde her gün semtin sorunlarıyla karşılaşıyorum..."

"Evet, bu da muhtemelen sorunun bir parçası" diye araya girdi. "Sizler yalnızca veya en azından ağırlıklı olarak sorunları görüyorsunuz. İyi giden, sorunsuz işleyen veya müthiş güzel olan şeyleri hiç fark etmiyorsunuz ve bunlardan burada da diğer her semtte olduğu gibi fazlasıyla var."

Yutkundum. "Yani, burada yaşamaktan hoşlanan insanlar var ve bu bir protestonun ifadesi değil veya daha iyi yerlerde yaşayacak kadar maddi imkânlara sahip olmadıklarından kaynaklanmıyor demek mi istiyorsun?"

Güldü. "Protesto mu? Neye karşı? Semtin medya tarafından getto olarak tanıtılmasına karşı mı? Yok öyle bir şey! Farklı kökenlere, işlere, yaşam tarzlarına ve fikirlere sahip on binlerce insanın burada yalnızca güya kiraların daha uygun olduğu için yaşadığını ve ilk sosyal para artışında başka yerlere taşınacağını düşünmüyorsun herhalde?" Başını kızgınlıkla iki yana salladı. "Örnek olarak beni al. Benim kazancım artık hiç de fena değil ve tüm Almanya'da dolaşıyorum. Fakat bu semtin bir insanıyım ve hiçbir zaman buradan gitmem. Ayrıca bir istisna da değilim." Sağ kaşını kaldırdı ve kınayıcı bir bakışla, "Özellikle sana bunları açıklamak zorunda kalmam beni şaşırtıyor" diye ekledi.

Utançtan yerin dibine girdim. İnsanın kendi standartlarının gerisinde kaldığına başka birisinin işaret etmesi acıydı.

"Sana başka bir yardımda bulunabilirsem, beni arayabilirsin. Semtte ve buranın haricinde iyi bağlantılarım var." Memo'nun sesi dostçaydı. Leonie ile Mustafa'yı rap yaparken

yakaladığı zaman gösterdiği zayıflıkları unutmuştu. Gömleğinin cebinden başarılı bir medya temsilcisinin hareketleriyle bir kartvizit çıkardı. Vedalaşırken elimi sıkması benimkinden daha güçlü ve gülümsemesi benimkinden daha kararlıydı. Neredeyse bir vaat gibiydi.

18
Bahar Özgürleşiyor

Bahar İstanbul'a gitti. Ben buna baştan beri karşıydım ama benim gibi yaşlı bir adamı kimse dinlemiyor. "Bunun yakışık almadığını düşünüyorsun" dedi Feridun. Haksız değildi. On dokuz yaşında bir kız, evli olmayan genç bir kadının yalnız başına büyük bir şehre gitmesi gerçekten de yakışık almıyordu. En azından bir işi olsaydı keşke! Beni yumuşatmayı başaran kişi torunum değil, her zaman olduğu gibi gelinim Hadiye oldu.

"Bahar artık büyüdü, baba. Hatta bu arada reşit oldu. Annesi o yaştayken ilk çocuğunu yapmıştı."

"Bana cidden annesini örnek olarak göstermiyorsun herhalde?"

Hadiye güldü. "Bugün artık böyle düşünmen ne güzel." Aniden yanağıma bir öpücük kondurdu. "Semra'nın kız kardeşinde kalacak ve..."

"Tam da Semra..." diye sözünü kestim.

"Nasıl? Benim arkadaşımın ne kötülüğünü gördün ki?"

"Eh, istemeden ağzımdan çıktı..."

"Yok, yok! Semra'nın yalnız yaşayıp yine de her türlü zorlukla baş etmesinden hoşlanmıyorsun. Siz erkekler ondan, daha doğrusu onun gibi kadınlardan korkarsınız. Siz erkekler koruyucu gibi görünen birilerine ihtiyaç duymayan kadınları istemezsiniz. İyi ki oğlun Feridun başkaları gibi sert erkeği oynayan ama lazım olduğu zamanlarda kahvede oturmayı veya futbol seyretmeyi tercih eden birisi değil..."

Vay canına, mayına basmışım demek. Artık sevgili gelinimi gayet iyi tanıdığım için biz erkeklere karşı giriştiği bu saldırıya gücenmedim. Kuyruğu dik tutarak kadınların saldırısından kurtulmanın en iyi yolu hiç değişmemiştir: konuyu değiştirmek.

"Tamam, oralarda birkaç gün gezinsin bakalım."

"Teşekkürler baba, bizi destekleyeceğini biliyordum." Göz açıp kapamadan yine yeni bir öpücük hak etmiştim.

Evet, şu konuyu değiştirme meselesi başıma bunları açmış, ben doğru dürüst ne olduğunu anlamadan onayım alınmıştı. Peki, ne amaçla gitmişti? Hayatı tanımak üzere! Hiç güleceğim yoktu! Ne hayatı? Biz burada köyde yaşamıyor muyuz? Tamam, bu biraz daha sakin bir hayat olabilir ve bugünün gençlerini tatmin etmeyebilir. Fakat Hamburg'un ne eksiği vardı? Orada insanlar yaşamıyor muydu? Tatilini anne baba ve büyükebeveyninin ülkesinde geçirmeye hiç de meraklı olmayan kızımız neden yıllar sonra şimdi aniden yine köydeydi? Eğer çoktan baş göz etmek istediği torununun nişanlanmak yerine Boğaz'daki metropole adım attığı kulağına giderse, Arif bunu hiçbir zaman affetmezdi.

Bahar üç yıl önce ilk kez kendiliğinden ve yalnız başına köye gelmişti. O günlerde ilköğretim okulunu bitirmiş ve büyükbaba Arif'ten ödül olarak bu seyahati koparmıştı. Hepimiz neden aniden tekrar geldiğini biliyorduk. Daha doğrusu Wilhelmsburg'taki babaanne ve büyükbabası bunu muhtemelen bilmiyordu. Bahar, gözünde bir yıl içerisinde dünyevi bir kahramandan ilahi bir kahramana dönüşen dindar Süpermen Musa'yı tekrar görmek istiyordu. Gelinimiz Hadiye'den Bahar'ın geçen yıl –Allah'a şükür nafile bir çabayla– başını bağlamak istediğimiz genç adamı yalnızca görmek istemeyip aslında onunla derhal evlenmek arzusunda olduğunu öğrendim. Tam bir saçmalık! Bahar henüz on altı yaşındaydı ve genç adamı yalnızca iki kez görmüştü. İki kez! Birinde tesadüfen yolda, ikinci kez de bizi Musa'nın ailesine bir iadei ziyaret yapmaya ikna edince. Onu hiç tanımıyordu! Yaklaşık 40 yıl önce evlenirken ben Melek'i tanıyor muydum? Belki tam anlamıyla tanıdığım söylenemez. Aynı köyde büyümüş, aynı ilkokula gitmiştik. Çocukken birbirimizin çok fazla farkına varmamıştık, daha sonra ergenlik çağında ise hemen hemen hiç ilişkimiz olmamıştı. Melek kadınların dünyasına, ben ise erkeklerin dünyasına aittim. O zamanlar böyleydi. Bir aile kurduktan sonra da uzun süre böyle kaldı. Aslında gelinimiz Hadiye gelip tüm aile hayatımızı tersyüz edene kadar her şey aynı kalmıştı. Fakat bugün gençler evlenmeden önce birbirlerini tanımak istiyorlar, öyle değil mi? Bugün her şey çok daha serbest ve birdenbire şu Musa gibi yobazlar ortaya çıkıp tarihin çarkını geri çeviriyorlar. Bunlara göre erkek ve kadınların kendi dünyalarına çekilmesi gerekiyor. Yani eski Osmanlıların söylediği gibi her şey haremlik-selamlık olmak zorunda. Elbette evlilik öncesi ilişki yasak, özellikle de, eehm, cinsel ilişki. Ah, acaba Musa'nın o zamanlar Bahar'ı bu kadar oyalamasının nedeni bu muydu?

Ne diye bu konuyu böylesine didik didik ediyorum ki? Beni ne ilgilendiriyor? Geçmişte kalan bir mesele. Her neyse,

Bahar okuldan sonra bir iş bulamamıştı. Hadiye bana insanın Almanya'da hemen öylesine çalışmaya başlamadığını, ilkönce bir meslek öğrenimi gördüğünü veya görmesi gerektiğini anlattı. Tamam, insan burada da bir günde usta olamıyordu; fakat görünüşe göre orada her şey Almanların birçok konuda yaptıkları gibi daha sıkı bir şekilde organize edilmişti. Her halükârda torunum henüz böyle bir meslek eğitim yeri bulamamıştı. Söylendiğine göre bir yer bulmaya çalışmıştı. Oysa gerçekte hangi meslekte çalışmak istediğini tam olarak bilmiyordu. Bana göre insan ilk planda para kazanmak için çalışır. Onun için özellikle ilk yıllarda neredeyse hiç para kazanılamayan bir meslek eğitimi alınacaksa, insanın yaptığı işi severek yapması gerekir. Bizim kızımız ne yapmayı seviyordu acaba?

"Moda tasarımcısı olmak hoşuna giderdi."

Bizim ufaklık terzi mi olmak istiyormuş? Annesinin eski giysileri değiştirip çocuklara yeni bir şey olarak sunmasına sinir olan kızımız yani. Herhalde yanlış işitmiş olmalıydım. Hüsniye yetersiz de olsa dikiş dikebiliyordu. Çocuklar küçük olduğu sürece bu sayede tasarruf edilebiliyordu. Büyüyünce her ikisi de buna karşı direnç göstermişlerdi. Burak'ın direncinin nedeni muhtemelen ablasıyla çocuksu bir dayanışma göstermekti. O zamandan beri çocukların üzerinde herhangi bir ucuzluk mağazasının sattığı giysiler var. Neyse ki bu ucuzluk mağazaları henüz bizim köye kadar gelmemişti. Fakat Endonezya veya Tayland'da üretilen ürünlerin satıldığı ve akla gelebilecek her türlü eşyayı kapsayan bu ucuzluk zincirleri ilçeye kadar ulaşmıştı. İnsanlar bu mağazaların kapılarına yığılıyor ve sunulan ürünleri egzotik ve modern buluyordu. Melek ve Hadiye Gelin'in bu tür yerlere pek rağbet göstermemesi çok iyi olmuştu.

Her neyse, o halde Bahar neden terzi olamıyordu? Çünkü bunun için bir yüksekokul öğrenimi görmesi gerekliydi. Yüksekokul öğrenimi. Ah, Almanya, herhalde orada ev kadını olmak için bile üniversiteye gitmek gerekiyordu.

"Dede lütfen, ben terzi olmak istemiyorum! Moda tasarımcısı olmak istiyorum, anlıyor musun? Moda tasarımcıları insanların bütün bir yıl boyunca giydiği eşyaları tasarlayan yaratıcı kişilerdir."

Benim pantolonlarımı hiç kimsenin tasarlaması gerekmiyor, yıllardan beri hep aynı modeli giyiyorum.

Bahar gözlerini devirdi.

"Dede, her zaman insanın tadını kaçırmaya mecbur musun?"

Tamam, en azından bunu anlamıştım. Demek zevkle ilgili bir durum söz konusuydu yine. Ve yaşlı dede bu konulardan anlamazdı. Bu doğru olabilirdi. Bizim zamanımızda hiç kimse keyfimizin yerinde olup olmadığını sormazdı. Fakat düşünecek olursam, biz de bu zevk denilen şeyden tamamıyla yoksun değildik. Belki de bizi neşelendiren veya bize bir işi zevkle gördüren o olguya farklı bir isim veriyorduk. Ne yapalım, bizim zamanımızda öyleydi.

Aslında yeni, yani örtüler altında edeple kapanmış Bahar'ın aynı eski Bahar gibi zevkten, neşeden bahsetmesine biraz şaşırıyordum. Bu da yeniydi. En azından benim için. Öbür yandan da Bahar'ın ortalıkta sürüler halinde dolaşan o ekşi suratlı başörtüsü fanatiklerinden biri olmadığına seviniyordum. Bunlar genelde hayatlarından memnun olmayan ve hayatta neşeyle yol alan herkesi bu nedenle acımasızca eleştiren mutsuz kişilerdi.

Sonra o yaz her şey bizim ufaklığın hayal ettiğinden farklı bir şekilde gelişti. Musa Efendi hiç ortalıkta gözükmedi. Neşeden yerinde duramayan kız birkaç hafta içerisinde gözyaşlarını tutamayan bir mutsuzluk timsaline dönüştü. Neyse ki yanında, köyde ailesine inat dinini yaşayan ve bu nedenle biraz soyutlanmış olan arkadaşı Ebru vardı. Ebru sade bir kızdı ama dürüst ve sıcak kalpliydi ve Bahar'ı yeniden ayağa kaldırmayı başardı. Bahar ayrıca Musa'nın kız kardeşiyle de arkadaşlık kurdu. Ben bunu onaylamamama rağmen,

bu arkadaşlık Bahar'a iyi geldi. Bahar burada kalmak üzere gelmiş ama bu niyetini büyükbabası Arif'e söylemeye cesaret edememişti. Bu nedenle uçak biletini gidiş-dönüş olarak almıştı. Feridun'un anlattığına göre Bahar İstanbul'a iner inmez dönüş biletini iptal etmek istemiş; fakat Feridun bunun maddi bir avantaj sağlamayacağını, dönmek istemezse bileti yakabileceğini söyleyerek onu iptalden caydırmıştı.

Bahar sonra dönüş biletini tabii kullandı, bu da iyi oldu. Musa konusunun istediği gibi gitmediğini görmüş, kendisini bir süreliğine akıntıya bırakmış ama daha sonra toparlanmıştı. Her an başörtüsünü kafasından çıkarıp atmasını bekledim ama bunu yapmadı; fakat giderek eski canlılığını tekrar kazandı. İnancını yaşamasında bir sakınca yoktu; önemli olan, yaptıklarıyla mutlu olmasıydı.

Ancak galiba pek de böyle olmadı. Hamburg, pardon Wilhelmsburg'tan uzun süre iyi haberler almadık. Bahar bir yıl boyunca kâh orada kâh burada oyalandı, kuaför, butik ve her ne demekse bir gençlik evinde çalıştı ama doğru dürüst para kazanabileceği sabit bir iş bulamadı. Ancak bir sonraki sonbaharda kendisine mesleki açıdan yarar sağlayabilecek bir projeye girebildi. Hüsniye'nin bizim geline telefonda anlattığına göre, Bahar orada güzel bir yıl geçirdi. Bu proje o denli iyi sonuçlar vermiş olmalıydı ki, Bahar hemen ilk kez düzenli bir gelire sahip olduğu bir sonraki projeye geçti. Hayalindeki meslek değildi ama hiç yoktan iyiydi ve akıllı davranırsa çok yakında satıcı olarak moda ile ilgili bir işe başlayabilecekti. Bu yeni proje galiba meslek eğitimine benzer bir imkândı. Bahar hem okula gidiyor, hem de gerçek bir satıcı olarak çalışıyordu. Fakat herhalde pek de akıllı davranmamıştı.

Hadiye bir akşam yemekte bozuk bir moralle "Bahar işten ayrılmış" dedi.

"Nasıl yani? İki yıldır devam eden bu projenin destekli bir proje olduğunu ve kimsenin işten çıkarılmadığını sanıyordum."

Oğlum Feridun görüldüğü gibi en yeni bilgilerle donatılmıştı. Şaşırmıştım. Hadiye üzgün bir tavırla başını iki yana salladı.

"Doğru, işten çıkarılması pek mümkün değildi, zaten işine son da verilmedi. Kendisi ayrılmış."

"Anlayamıyorum, çok iyi bir fırsat ele geçirmişti!"

Hadiye başını kaldırdı, bakışını hepimizin üzerinde teker teker gezdirdi ve içini çekti.

"Ben biraz anlıyorum. Başörtüsüyle ilgili sorunlar yaşıyordu."

"Başörtüsüyle mi?" Bu benim Melek'imdi; kendisi yalnızca arada sırada ve özel durumlarda başörtülü dolaşmasına rağmen gönüllü olarak başörtüsü taşıyanlara laf söyletmez, "Herkes istediği gibi giyinebilir. Kim Kuran'ın kurallarına göre yaşamak istiyorsa, bu imkânı elde etmelidir" derdi. Bu tavrı, cumhuriyetin hepimizin gurur duyduğu laikliğine tezat teşkil ediyordu. Birkaç yıl önce dindarların yönetime gelmesiyle birlikte bu durum elbette değişti. Melek derhal karşı tarafı savunmaya başladı. "Hiç kimse başörtüsü taşımaya zorlanamaz" diyor ve komşu kadınlarla yapılan altın günlerinde bile başörtüsünü meydan okuyan bir tutumla evde bırakıyordu. Onun bu hoşgörüsüne takılıyorduk ama yine de ona hayranlık duymaktan kendimi alamıyordum. Vakti zamanında onu gerçek anlamda tanımamama rağmen dünyanın en iyi kadınıyla evlenmiştim. Benim için ne kadar büyük bir şans!

"Evet, kız öğrencilerin staj yaptığı, daha doğrusu meslek öğrenimi gördüğü, yani çalıştığı şirketlerde başörtülüler istenmiyormuş. Bahar'a da defalarca, başındaki o paçavrayı çıkarırsan burada çalışmaya devam edebilirsin denilmiş."

"Bu kadarı da fazla" diye söylendi Melek.

Her ne pahasına olursa olsun kendisi örtünmeyecek olan Hadiye kayınvalidesini "Evet, bence de öyle" sözleriyle onayladı. Aslında Bahar'ın örtünmesine karşıydı. "Bahar'ın doğru yaptığını düşünüyorum. Bugün başörtüsü, yarın siyah saçları.

Açık konuşmak gerekirse, orada insanları asıl rahatsız eden şey, onun Türk kökeni."

"Hep entegrasyondan bahsederler ama gençler uyum sağlamak isteyince kapının dışına koyulurlar."

Bak hele, oğlum da aynı telden çalıyordu.

"Ben işi hemen bırakmaması gerektiği kanısındayım" diye itiraz ettim ve protestolar yükselince onları yatıştırmak üzere ellerimi yukarıya kaldırdım. "Durun bir dakika. Özel hayatında, evde, sokakta başörtüsünü takınabilir. İşteyken de çıkarır. Bu kız eskiden de başörtülü dolaşmıyordu ki!"

"Baba, bu bir ilke meselesi!" Her yandan topa tutulmuştum. Sonra sustum ama yine de beni ikna edememişlerdi.

"Peki ya şimdi ne olacak?" Ne demişlerdi? Her zaman en iyi yol, konuyu değiştirmektir.

Genel bir çaresizlik hâkimdi.

Melek "Onu buraya çağıralım", diye önerdi. Herkes akıllı nineye doğru döndü. Melek başıyla onayladı ve tekrarladı: "Evet, Bahar'ı buraya çağıracağız. Buraya gelip bir süre dinlensin. Ondan sonra hayatını nasıl sürdüreceğine kendi bakar. Neden olmasın? Yerimiz var. Hepimiz onu seviyoruz. Ve onun da kendisini burada iyi hissettiğini biliyoruz."

Öyle yaptık. Bahar mart sonunda, on dokuzuncu yaş gününden kısa bir süre önce ve satıcılık işini bırakmasından üç ay sonra geldi.

Ve şimdi de İstanbul'a gidiyordu.

19
Dresden'de Karar Aşaması

Akşam oluyordu. Karşı sahildeki tarihi mekânların bazılarında ilk ışıklar parlamaya başlamıştı.

"Ben kendime bir bira daha alıyorum. Bir şey isteyen var mı?"

"Bana da bir bardak Pinot daha getirebilirsin." Marlies Turan'a boş bardağını uzattı. "Bunu da giderken götürebilirsin."

Küçük Jonas ahşap bankın üzerinde heyecanla sağa sola kaydı. "Ben bir dondurma daha istiyorum, ayrıca bir kola ve..."

"Hey, küçük adam, ikisi birden olmaz herhalde. Birisine karar vermen gerekir." Turan güldü ve oğlunun başını okşadı.

"Aynı babası. Bir türlü karar veremiyor" diye iğneledi Marlies. İşte o tatsız konu yine açılmış ve ailenin öğleden sonrası huzuruna bir bıçak gibi saplanmıştı. Turan şu anda bir tartışma çıkarmak istemiyordu ve yalnızca "Şakacı" diye mırıldanmakla yetindi.

"Ben kek de isterim!" Durumu kurtaran, yine Jonas oldu. "Hangisinin en güzel olduğuna bakmak için ben de gelemez miyim?"

"Sen burada kalıyorsun, baban sana en iyi olanını getirir."

Marlies karar veriyordu. Her zaman olduğu gibi. Turan bu arada daha da uzamış olan self-servis kuyruğunun sonuna geçti ve bir süreliğine kurtulmuş olduğuna sevindi. Çoktan karar vermişti, yoksa burada Marlies'in ve ortak oğullarının yanında olmazdı. Aslında her zaman kararlıydı. Çoğu zaman kaçmaya ama her zaman özgürlüğünü korumaya. Tercihini çoktan Marlies için yapmıştı. Elbette ki Marlies ondan karşısında diz çöküp "Sevgili Marlies, ben senin için karar verdim" demesini bekleyemezdi. Son hafta ve aylardaki davranışlarından bunu fark etmesi gerekiyordu. Nihayetinde annesi arayıp kayınpederinin ziyarete geldiğini ve en azından görüntüyü kurtarmak için onun da evde olması gerektiğini söylediğinde Marlies de yanında duruyordu. Turan "Özür dilerim anne; fakat artık kurtarılacak hiçbir şey yok. Şimdi oraya gelip uslu damat rolünü oynamam yeni bir yalan olur. Gerçekten üzgünüm... Ağlaman hiçbir şeyi değiştirmez... Ayrıca bağırmana da gerek yok!" demiş ve görüşmeyi sonlandırmıştı. Annesi onu şaşırtarak bir daha aramamıştı.

Hiç kimse ona inanmasa da gerçekten üzgündü. Hep yabancı kaldığı bir kadından dünyaya gelen ve hiçbir ilişki kuramadığı iki çocuğu için çok üzgündü. Ne kalpsiz, ne de vicdansızdı. Özellikle Jonas dünyaya geldiğinden beri iki çocuğunu düşünmüş, onlara ve kendisine acımıştı. Kendisini ve çocukları kurban olarak görüyordu. O zamanlar güçlü olamamış, arkasında duramadığı konularda tavizler vermiş,

sonuçlara katlanmaya cesaret edememiş, hata üstüne hata yapmıştı.

"0,3'lük bir Pilsen ve bir Pinot Grigio lütfen."

"Pinot 6,50'lik şişe mi?"

"Yok, yok, bir bardak yeterli, teşekkürler. Bir de Solero."

Keşke Jonas'ı da getirseydi. Dondurma paketini yüzük parmağı ile küçük parmağının arasına sıkıştırdı ve yere düşürmeden küçük keyif düşkününün yanına varabilmeyi umdu. Sevimli yumurcak onu karşılamak üzere koşturmaya başlamıştı bile. "Baba, baba, dondurmam nerede?" Yumurcağı seviyordu ve hayatında ilk defa bir kararın sonuçlarına katlanmaya hazır olduğunu hissediyordu. Tanrım, kadınlar her şeyin söze dökülmesini bu kadar gerekli görüyorlarsa, Marlies'e istediğini verecekti. Burada ve şimdi.

"Buyurun, Madam, Pinot'nuz... Ve... Söylemek istediğim bir şey daha..." Aniden Marlies'i hayatında ilk kez görüyormuş gibi hissetti ve duraksadı.

"İlkönce otur!"

"Ben zaten oturuyorum, anne!"

"Zaten seni kastetmiyordum küçük adam, babanı kastediyordum."

Turan oğlunun yanına çöktü. Aslında ne cesaretini yitirmiş, ne de kararını değiştirmişti. Şimdiye kadar kim bilir kaç kadına "Seni seviyorum" ve "Hep seninle kalacağım" demişti. Kadınların gözleri bu sözleri duyunca hep parlamış ve o çoğu zaman istediğini almıştı. Genelde bunu söylediği anda kendisi de söylediğine inanıyordu. Yalnızca dakikalar sonra bu hissin duygusallığa dönüşmesi ve hayatıyla pek bir ilişkisinin kalmamasından kime neydi? Kelimeler ağızdan kolay çıkardı. Marlies onu bir seferinde yine duygularını dile getirmesi için sıkıştırınca ona, "Bir erkek sana 'Seni seviyorum' derse, senden tek bir şey istiyordur. Birisinin seni sevip sevmediğini başka bir şekilde kavrayabilmelisin!" diye açıklamıştı. Marlies ağlamaya başlamış ve Turan "Hey, bak, senin yanındayım"

diyerek onu yatıştırıp kollarına almıştı. Marlies'den en azından bunu öğrenmişti. Eskiden kadınlar ağlamaya başlayınca kalkıp giderdi.

"Eee, sanırım bir şey söylemek istiyordun..."

"Marlies..." Masanın üzerinden Marlies'in ellerine uzandı ve gözlerinde şaşkınlığın belirdiğini gördü.

"Hım?"

"Biliyor musun, ben..." Allah kahretsin, ne kadar zordu bu iş!

"Yoksa kayınpederine her şeye rağmen yine de saygılarını mı sunmak istiyorsun?" Turan derhal ellerini geri çekti. Tam Marlies'e onu sevdiğini ve çoktan onunla birlikte kalmaya karar verdiğini söylemeye kalkmıştı ki, Marlies bu kıymetli anı mahvetti. Kadınlar böyleydi işte!

"Aslında..."

"Bunu kendin bileceksin. Sizin bu aile meselelerinizi tam olarak anlayamıyorum. Hep Türkler için ailenin kutsal olduğundan bahsedilir. Oysa senin yalpalamalarını ve sabahtan akşama kadar söylediğin yalanları gördükçe, bunları pek inandırıcı bulmuyorum." Marlies başını öbür yana çevirdi ve bakışını Elbe üzerinde gezdirdi. Turan o denli afallamıştı ki, hiçbir şey söyleyemedi. "Uzun zamandır istediğimizin gerçekten bu olup olmadığını düşünüyorum" diye devam etti Marlies. "Eğer çocuk olmasaydı..."

Bu sözleri ilk defa duymuyordu Turan. Ancak Marlies'in bunları çocuğun yanında söylediğini hiç hatırlamıyordu. Bunun nedeni Elbe kıyısının romantik akşam atmosferi veya giderek kararan hava olabilirdi. Fakat birdenbire gerçekten bağlı olduğu bu iki insanı göz açıp kapayıncaya kadar kaybedip kaybetmeyeceğinin bıçak sırtında olduğunu anladı.

"Marlies!" Turan gayri ihtiyari yine Marlies'in eline doğru uzanmıştı. Marlies elini kurtarmaya çalışınca sıkı sıkıya tuttu. "Seni seviyorum. Sen ve Jonas, siz benim ailemsiniz. Sen hiç evlenme meraklısı değildin ama belki de bunu yapmalıyız..."

Marlies şaşkın bir şekilde Turan'ı süzdü. Bakışı bir anlığına yumuşaktı; fakat sonra alay o anın üstünü örttü.

"Ah, senin zaten evli olduğunu sanıyordum?"

"Evet, öyleyim. Allah biliyor ki, öyleyim. O zamanlar ne yaptığımı bilmeden evlenmeyi kabul ettim. Fakat şimdi sürdürülmesi mümkün olmayan bu durumu sona erdirmek için bir şeyler yapacağım."

"Bu daha yeni mi aklına geliyor..." Marlies, göründüğü kadarıyla hiç umursamadan dondurmasını yalayan oğlunu anlamlı bir bakışla süzdü. Ufaklığın can sıkıcı durumlarda adeta görünmez olmak gibi bir yeteneği vardı. Hem anne hem de babasının dikkati onun üzerinde olmasına rağmen çocuk dondurmanın kâğıdıyla oynuyor ve yetişkinlerin, muhtemelen kendi geleceğini belirleyen bu konuşmasıyla hiç ilgilenmiyormuş gibi davranıyordu.

"Hiçbir zaman geç kalınmış değildir" dedi Turan ve Jonas'ın saçlarını okşadı.

"Kalınır" diye fısıldadı Jonas, "hava birazdan tamamen kararır." Ne kadar haklı olduğunu tahmin edemezdi.

20
Nihayet Özgür

Kelimeler telefonun ahizesinden fışkırırcasına boşalıyordu: "Burak dışarıya çıkıyor ve Elif kayboldu! Süper, öyle değil mi? Şimdi akademi elemelerine katılabilir. Kazanacağına eminim. Herkes onun yeteneğini anında görecek. Sonra yeteneğini geliştirme şansına da sahip olacak. Çok mutluyum! Tamı tamına bunun için dilek tutuyordum!"

Leonie'nin patlaması sonucunda şaşkınlıktan dilim tutulmuştu.

"Buluşalım mı? Konuyu bir daha etraflıca gözden ele alalım mı?"

Yaklaşık bir saat sonra yine Honigfabrik'in kafesinde oturuyorduk. Mustafa izinliydi fakat Leonie tüm ekibi tanıyordu ve dolayısıyla müdavim müşteri muamelesi gördük.

Burak'ın suçsuzluğu ortaya çıkmış değildi; fakat suçlu olduğu da kanıtlanamamıştı. Hem olay gününde hem de daha sonrasında yapılan incelemelerde olay yerinde olduğunu gösteren bir kanıt bulunamadığı için serbest bırakılmıştı. Hemen yarın dışarıya çıkacaktı. Leonie haberi sıcağı sıcağına almıştı. Nasıl beceriyordu bunu?

Sorumu "Gettodaki kapalı toplumun avantajı" diye yanıtladı ve kıkırdadı. Daha fazla bir şey söylemek istemiyor fakat başka şeyler anlatmak istiyordu. Bahar, Burak ve Elif hakkında. Elif demişken, Leo telefonda Elif'in ortadan kaybolduğunu söylemişti.

"Kaçtı." Leonie bıyık altından gülümsedi. "Haklı nedenlerle."

"Bir dakika; artık çok genç olmayan sosyal danışmanların da anlayacağı şekilde söyler misin? Tamam, Elif kaçtı. Ama nereye?"

"Türkiye'ye elbette!"

"Neden elbette?"

Leonie içini çekti ve beni, kıt anlayışlı sosyal danışmanlar hakkında hiç de iyi şeyler düşünmediğini tahmin ettiren bir bakışla süzdü. "Birisi bir halt yiyip enselenmesine ramak kalmışsa, yani durum tehlikeliyse tüyer. Apaçık bir durum bu. Türkiye kökenli yurttaşlar için ise en kolayı ilkönce Türkiye'ye sıvışmak. Uluslararası hukukun çarkları çok yavaş işler. İstanbul gibi devasa bir metropolde birisini nasıl bulabilsin ki. Yok, Elif Burak dışarıya çıkmadan önce tam zamanında sıvıştı." Leonie'nin hoşnutsuzluğunu bir kez daha üstüme çekmemek için susmayı ve ağzındaki baklayı kendiliğinden çıkarmasını beklemeyi tercih ettim.

Sonunda "Pekâlâ" diyerek lütufkâr bir tavırla beni aydınlatmayı kabul etti. "Bunu daha önce de kısaca konuşmuştuk.

Elif gençlik evinde meydana gelen olay sırasında oradaydı. Hayır, ben yoktum ve bu arada resmi olarak da belirlendiği gibi Burak da orada değildi. Burada herhalde en hafif durumda yardım yükümlülüğünü yerine getirmeme suçundan, en ağır durumda ise... Her neyse, bunu polisler ortaya çıkarsın."

"Yani, Elif'in... böyle bir şeyi hiç düşünemiyorum bile..."

Yutkundum. Gençlik evindeki yangında Elif'in parmağı mı vardı? Olamazdı böyle bir şey.

"Bilmiyorum. Ama şunu biliyorum: Burak dışarıya çıkınca o çatlaktan hesap sorar. Daha doğrusu..." Leonie inatçı kızıl saçlarını yine arkaya savurdu ve etrafa gözleriyle yeşil şimşekler fırlattı. "Onu bulursa hesap sorar. Ne var ki, artık burada değil, en azından şimdilik..."

"Nereye varmak istediğini yavaş yavaş anladığımı sanıyorum. Burak, Elif'in ablasının ölümüyle polisin sandığından daha fazla ilintili olduğunu düşünüyor ve dışarıya çıkar çıkmaz ondan hesap sormanın peşinde. Ama polise neden şüphesinden bahsetmediğini anlamıyorum. Yoksa bahsetti mi?"

Leonie itiraz edercesine ellerini kaldırdı. "Hiç sanmıyorum. Kapalı toplum olgusu daha önce de geçmişti, değil mi? Elif'e artık âşık değil ama bu onu polise teslim edeceği anlamına gelmez."

"Nasıl böyle emin olabiliyorsun?"

Leonie güldü ve ayağa kalktı. Şaşkın bir şekilde bakışlarımla onu izledim. Yalnızca on altı yaşında olmasına rağmen insanı hayretlere düşüren genç bir kızdı. Birkaç hafta önceki ilk buluşmamızda sergilediği utangaçlıktan eser bile kalmamıştı. Akıllıydı ve kime ne dediğini gayet iyi biliyordu. Hiç konuşmasa bile, çarpıcı varlığıyla mekânı dolduruyordu. Elimde olmadan Leonie'nin günün birinde acaba ne olacağını düşündüm.

Bardan aldığı küçük bir kâse kahverengi şekerle gelip tekrar karşıma oturduktan sonra "Herkes bana sosyal bir meslek öğrenmem tavsiyesinde bulunuyor" dedi. Konuyu şık

bir şekilde değiştirmişti ama bu beni hiç rahatsız etmiyordu. "Fakat kendimi bir huzurevinde ya da bir hastanede ya da bir çocuk yuvasında gerçekten göremiyorum."

Gülüşüne ben de katıldım.

"Peki, kendini nerede görebiliyorsun?"

Suskun kaldı; bir anlığına sanki dürüst bir cevabı hak edip etmediğimi kafasında tartmak istercesine gözlerime baktı.

"Üniversiteye gitmek istiyorum. Psikoloji. Belki de felsefe. Veya her ikisi birden." Biraz daha yüksek bir sesle "Duruma göre" diye ekledi ve sırıttı.

"Neyin durumuna?" Bu sorunun gelmesini adeta kışkırtmıştı.

"Burak'ın..."

"Hayır, buna beni inandıramazsın. Ciddi olarak bu... yani, bu çocuğun bu konuyla ne alakası var?"

Leonie alaycı bir tavırla gülümsedi.

"Tuzağa düşürdüm. Önyargıların herkes gibi sizde de işleyip işlemediğine bakmak istedim... Yani, siz bu konuyla çoktandır ilgilendiğiniz için."

"Yani, bu aslında..."

Leonie beni elleriyle susturdu.

"Unutalım gitsin. Biraz bu meselenin öncesini konuşalım. Buradaki bakıcılık meslek eğitimine başlamadan önce, Bahar'ın birkaç ay İstanbul'da çalıştığını biliyor muydunuz?" Leonie'nin, ağzımın açık kalmasına gösterdiği tek tepki anlatmaya devam etmek oldu.

Bahar buradaki satıcılık projesinden ayrıldıktan sonra İstanbul'da çalışmıştı. Leonie'nin inandırıcı bir şekilde aktardığına göre bunun tek nedeni başörtüsüyle yaşadığı sorunlar değildi. Buna ek olarak en iyi arkadaşı Elif'i Emir ile yakalaması gelmişti. Emir mi? Ah, evet, Leonie bunu bana anlatmayı tümüyle unutmuştu. Bahar, Musa meselesinin patlamasını takiben öfkelenmiş ve karşısına ilk çıkan az buçuk idare eder nitelikteki çocuğu kendisine erkek arkadaş olarak seçmişti.

Emir Arnavutluk'tan geliyordu ve hiç itiraz etmeden istenileni yapan iyi bir çocuktu; Leonie'ye göre gerçekten tatlı ama biraz aptaldı. Bahar bu meseleyi fazla ciddiye almıyordu. Emir, elbette hem aileden hem de içinde bulunduğu Müslüman çevrelerden gizlediği bir tür oyuncak gibiydi. Elif durumdan haberdardı. Elbette Burak da. Bahar, Emir'in Elif'in baştan çıkarma gayretlerine yenik düşmesini ihanet olarak değerlendirdi ve doğru dürüst bir iş bulamamanın verdiği ilave moral bozukluğuyla sinirleri harap olmuş bir vaziyette her şeyi yüzüstü bıraktı. O anda Türkiye'den gelen davete dört elle sarıldı; İstanbul'a gitmesine bile izin verilince, mutluluğa eliyle dokunabilecek kadar yaklaşmıştı.

Dil bilgileri ve meslek eğitimi sırasında öğrendikleri, Bahar'ı İslamcı butikler tarafından rağbet gören bir eleman haline getirmişti. İstanbul'da ailesinden kimse olmaksızın ve neredeyse sınırsız bir özgürlük içerisinde yaşamak bir süre hoşuna gitti. Ancak özgürlüğü yengesinin en iyi arkadaşı olan Semra'nın kız kardeşinin yanında kalması ve hiç hesaba katmadığı bir şekilde Müslüman çevrelerin müdahalesiyle sınırlıydı. Oysa Wilhelmsburg'ta, bütün tarafların –aile, cami ve Müslüman kız arkadaşlar– birbirinden haberdar olması ve birbirlerini kabul etmesi nedeniyle istediği her şeyi yapabiliyordu. Bahar İstanbul'da yalnızdı ve göz açıp kapayıncaya kadar İslami çevre tarafından sahiplenildi. Giyimi, yediği içtiği ve hayat tarzıyla ilgili kurallar konulmaya başlandı. Bir süreliğine bu çevreler içerisinde güvende olma hissiyle sosyal denetime karşı duyduğu öfke arasında gidip geldi. Sosyal denetim giderek ağırlık kazanıp kapalı giysiler satan lüks bir butikteki işini bırakınca, başörtüsünün İslami olmayan çevrelerde İstanbul'da da, belki de özellikle İstanbul'da bir engel oluşturduğunu saptamak zorunda kaldı. Birkaç haftalığına köye uğradıktan sonra hayal kırıklığı içerisinde Hamburg'a geri döndü.

"Ailesinin yanında kalmak istemiyordu; fakat parası olmadığı sürece başka bir imkân yoktu. Bu bir yıl içerisinde ger-

çekten büyümüştü. Kulağa garip geliyor, öyle değil mi! Zaten Türkiye'ye giderken on dokuz yaşına gelmişti; fakat ancak şimdi hayatını kendi ellerine alabilecekmiş gibi görünüyordu."

Leonie mükemmel bir gözlemciydi. Belki de sosyoloji okusa daha iyi olurdu.

"Ancak başında hâlâ o lanet olası başörtüsü vardı. Eee, özür dilerim, başörtüsüne ve başörtülü kadınlara karşı değilim. Ama başörtüsü o kadar çok kapıyı kapatıyor ki, çok yazık."

"Demek Bahar geri döndükten sonra da bir iş bulamadı, öyle mi?"

"Yapabileceği tek şey bu bakım meselesiydi. Sanırım bu konu o zamanlar oldukça yeniydi, branşlar üstü bir şey. İnsanın meslek eğitimi sırasında huzurevini veya hastaneyi seçmesi gerekmiyordu. Bu işi serbest meslek olarak yapma imkânı bile vardı. Göçmenlere yönelik bakım hizmeti vermek rağbetteydi."

Özellikle Wilhelmsburg gibi göçmen nüfusun yüksek olduğu semtlerde kendi bakım hizmetleri şirketini kuran, kısa bir süre içerisinde birkaç eleman çalıştıran ve spesifik olarak o semtin sakinlerine uygun bir bakım servisi sunan Türkiye kökenli kadınlar senelerdir var. Buna etnik ekonomi mi demek gerekir? Veya paralel toplum? Olabilir; fakat bunlar gayet iyi işliyor. Hatta Alman bakıcıların Türk, Arnavut veya Afrikalıların evlerine gönderilmesinden çok açık bir şekilde daha iyi. İhtiyaç demografik nedenlerle hızla artıyor, önümüzdeki elli sene boyunca bu artışta bir değişiklik olmayacak. Ne kadar iyi bir perspektif, hem de yalnızca Bahar için değil, genel olarak!

"Bahar da bu imkândan dolayı oldukça mutluydu sanırım. Çok nazik ve çekingen sayılmazdı aslında; fakat dobra dobra ve bazen biraz Erkek Fatmamsı tarzıyla başörtülü olarak da bu branşta başarı sağladı. İnsanlar Bahar'ı seviyordu ve böylece o

ezilen başörtülü kızlar hakkında öne sürülen pek çok önyargıyı da yok etti." Bu konuda Leonie'ye inanıyordum.

Bahar'ı en son ne zaman görmüştüm? Bunun üzerinden birkaç ay mı, yoksa tam bir sene mi geçmişti? Tesadüfen sokakta karşılaştığımızda her zaman yaptığı gibi beni selamladı. Kim olduğunu anlamak için daha dikkatli bakmak zorunda kalmıştım. Onu elbette daha önceleri de başörtülü olarak görmüştüm; fakat beni dünyaya meydan okuyan bir tavırla süzen kişi artık gerçekten küçük bir kız değil, özgüvenli bir genç kadındı.

Peki ya Burak, onu en son ne zaman görmüştüm? Ne garip, genç Burak'ı yalnızca Hüsniye'nin büroya getirdiği resimlerden tanıyordum. Bunun haricinde sadece Almanca kursuna veya büroya gelen annesinin eteğinin arkasında gizlenen utangaç küçük bir çocuk hatırlıyordum. Evet, tabii bir de çocuk parkında kaydıraktan kaymaya cesaret edemediği gün vardı. Ne kadar zaman geçmişti üzerinden? On beş yıl? Onu hapishanede ziyaret ettiğimde bana bir yabancı gibi görünmüştü. Sempati uyandırmamıştı bende ama yine de kendi tarzında çekiciydi. Bu delikanlı gerçekten suçsuz muydu? Yoksa ablasının gençlik evindeki görevli ile bir ilişki kurmasına karşı mıydı? Ortada bir ilişki var mıydı gerçekten?

"Baksana" diyerek Leonie'ye döndüm, "her konudan haberdar olduğuna göre..."

"Evet?"

"Bahar ile zivi arasında gerçekten bir şey var mıydı?"

"Bastian'la mı?" Leonie güldü. Yine zaman kazanmak mı istiyordu? Bakışı bir anlığına hayallere kapılmış bir ifadeye büründü. "Herkesin onunla arasında bir şey vardı... hayallerinde. Bastian çok tatlı ve sadeydi, herkesi dinler ve kendisine ihtiyaç duyulduğunda yardıma koşardı." Gülüşünü bir gülümsemeye çevirdi. "Evet, ben de onu oldukça sempatik buluyordum, hatta başlangıçta ona daha da farklı hisler besli-

yordum. Fakat sanırım Bastian kendisini kızlara değil, erkeklere daha yakın hissediyordu."

"Nasıl? Yani, Sebastian'nın gey olduğunu mu kastediyorsun?"

"Öyle olduğunu sanıyorum."

"Fakat o halde, aralarında hiçbir şey olmamasına rağmen Elif Bahar'ı neden kıskanıyordu?"

"Hayalin gerçekliğin üstünü kapatmasına herhalde ilk kez rastlanmıyor, öyle değil mi?"

Heyecan içerisinde Leonie'nin elini tuttum. "Demek öyle! Şimdi elimdesin! Yani Sebastian'ın gey olduğunu; fakat bütün kızların onun için yanıp tutuştuğunu ve Sebastian birisine daha fazla ilgi gösterince, diğerlerinin kıskanıp..."

"Ben hiçbir şey demiyorum" diye fısıldadı Leonie, elini benden kurtardı ve endişeyle etrafına baktı. "Fakat bir an için öyle olduğunu varsayalım. Ve ayrıca Bastian'ın Bahar ile Elif'i sigara içerken yakaladığını varsayalım..."

"Bir dakika, bunun meseleyle ne ilgisi var şimdi?"

Leonie sert bir tavırla elini kaldırdı ve bir komplocu gibi fısıltı halinde konuşmaya devam etti: "Malzeme deposunda tabii. Gençlik evinde sigara içmek yasak. Sigara içenler tuvalete veya depoya çekiliyor. Devam edelim. Bahar ile Elif depoda sigara içiyorlar. Sonra Bastian içeriye giriyor ve önce kızları uyarıyor. Fakat kızlar sigaralarını söndürmeyip tüttürmeye devam ediyorlar. Bastian hoşlanmadığı bir şey yapmak ve konumunu korumak zorunda. Bu durumda tartışmanın kızışması kaçınılmaz elbette. Hey, kızışmak kelimesi buraya tam uyuyor! Yani, söylenen her söz bir diğerini körüklüyor, Elif koşarak dışarıya çıkıp kapıyı öfkeyle çarpıyor ve dışarıdan kilitliyor. O anda sigaraların üzerinde duran hiç kimse yok. Elif yere attığı sigarasını üzerine basarak söndürmemiştir tabii ki..."

"Dur, yavaş, benim için olayları çok hızlı kurguluyorsun. Bahar ile Elif'in eline deponun anahtarı nereden geçmiş ola-

bilir? Elif kapıyı birdenbire dışarıdan nasıl kilitlesin? Gençlik evinde onlardan başka hiç kimse yok muydu? Bir sürü soru. Orada bir bina görevlisinin olması gerekmiyor mu? Ayrıca Bahar ile Elif'in gençlik evinde ne işi vardı?" Durdum, sorularım Leonie'nin yüzünde hafif bir sırıtmanın belirmesine neden olmuştu.

"Şimdi polise gidip soruşturmaya müdahil olacak mısınız?"

"Eee, bunu hiç düşünmedim, aslında bunu yapmak görevim sayılsa da..."

"Nasıl olsa yapmayacaksınız." Leonie bunu söylerken ne kadar haklı olduğunu benden daha iyi biliyordu.

"Neyse, zaten fark etmez" diye devam etti, görünüşe göre konuyu kapatmak istiyordu. "Burak dışarıya çıkıyor, Elif ise ortadan kayboldu. Daha ne isteyebiliriz ki?"

Aniden aklıma mektuplar geldi. Musa'nın Bahar'a yazdığı mektuplar. Elif bir daha yanıma gelmemişti. Yazışmalar hâlâ büromda duruyordu. Aynı Burak'a ait olan ve annesinin haftalar önce evin kapısında elime tutuşturduğu şarkı sözleri gibi.

Bu konuyu biraz çaresizce açtığımda, Leonie "Boş verin" dedi. Rollerimiz çoktan tersyüz olmuştu, ondan ve başkalarından yardım ve açıklama alan taraf bendim. "Kâğıtlar sizde polise göre çok daha emin ellerde." Gülümsemesi tüm yüzüne yayıldı. "Yakında sosyal danışmadan ayrılacağınıza göre, belki de bir roman yazarsınız."

Hayır, bu kadarı da artık fazlaydı. Leonie nereden biliyordu benim... Bu kararı vermiş miydim? Dehşet içerisindeydim. Leonie yeşil çayını yudumladı.

"Nereden... nasıl?.."

Elini kaldırarak beni bir kez daha susturdu ve göz kırptı. Yoksa yalnızca bana mı öyle gelmişti?

"Ah, bırakın bunları, işinizde mutlu olmadığınızı her ikimiz de biliyoruz. Böyle olmasaydı, Bahar vakası gibi sorumluluk alanınızın dışında kalan konularla ilgilenmezdiniz."

Muhtemelen haklıydı ve basit bir muhakeme yaparak bu sonuca varmıştı. Fakat konu gerçekten ben değildim. Sosyal danışmanlıkta vekâleten aldığım bu iş yaklaşık bir yıl içerisinde sona erince ne yapacağımı düşünmek yerine, Leonie'ye Burak'ın ertesi gün dışarıya çıkınca ne yapacağını sordum.

"Her halükârda eve geri dönmeyecek. Sorunlu ailevi koşullardan gelen gençlere kalacak bir yer sağlayan birtakım projeler var. Büyük bir ihtimalle ilkönce oralarda kendisine bir yer bulacak." Bunları söyledikten sonra gözleri yine parlamaya başladı. "Fakat ilkin bu yaz Hiphop Akademisi'nin kampına katılacak. Eleme yarışları için zamanında dışarıya çıkmasına o kadar seviniyorum ki." Yanakları hafifçe kızardı ve önüne baktı. "Yani aslında neredeyse geç kalmıştı. Onu nisan için yazdırmıştık ve sonra sürekli ertelemek zorunda kaldık. En son elemeler için başvurusunu kabul etmek istemediler. Fakat Memo'nun birtakım bağlantıları var..."

Harika! Hiphop'ın öldüğüne inanan ve Mustafa'yı kıskanan televizyoncu Memo Leonie'ye ve özellikle de Burak'a büyük bir iyilikte bulunmuştu. Geriye yalnızca Burak'a şans dilemek kalıyordu. Rap'in gelecekte çok rağbet göreceğini sanmıyordum. Fakat Leonie buna emindi. Ona göre Burak dışarıya çıkınca kariyerinin ilk adımını atacaktı. Haydi bakalım, bol şans o halde!

21
Hamburg, Hamburg

"Lütfen kemerlerinizi bağlayın!" Denileni yaptım. Bu, ilk uçak seyahatimdi. Bu anonsla birlikte inişin başladığını ben bile anlamıştım; göstermelik sükûnetime karşın heyecanım artmıştı. Bir süreden beri bulutların üstündeki buz mavisi sonsuzluğu arkamızda bırakmıştık ve geniş tarım alanları, köy ve şehirler üzerinde süzülüyorduk. Bu ülkede dinlendirmeye bırakılmış en ufak bir toprak parçası bile yokmuş gibi görünüyordu. Bitmek bilmeyen bozkırlar ve çorak dağlık araziler de yoktu. Bir nehir ve yoğun trafikli geniş yollar gördüm; o kadar alçalmıştık ki, altımızdaki evlere değmemek için gayri ihtiyari ayaklarımı kaldırdım. Dediğim gibi, ilk uçuşumdu.

Aslında benim yerime Feridun uçacaktı; fakat Almanlar herhalde oğlumun durduk yere ailesini ve malını mülkünü bırakıp artık o kadar da çekici olmayan Almanya'da beleşçi olarak bir hayat kurmaya niyetli olduğunu düşünüyorlardı. Vize talebi reddedilmişti. Feridun bundan dolayı çok mutsuz olmuşa benzemiyordu. "Baba, bu meseleyi senin halletmen daha iyi olur. Arif'i daha yakından tanıyorsun, konuyu uzlaşma yoluyla çözmek için kızına ve kayınvalidesiyle kayınpederine sözünü dinletebilirsin. Ben gitseydim olsa olsa yeni tartışmalar çıkardı."

Feridun'un söylediklerine pek inanmasam da bu beklenmedik seyahatin vaat ettiği maceralar ilerlemiş yaşıma rağmen çekici gelmişti. Otuz yıl önce olsaydı, bu seyahati gece ve gündüz rüyalarımda rengârenk süslerdim. Demek kuzeydeki bu büyük şehri, sakinlerinin burnu havada bir tavırla "dünyaya açılan kapı" olarak tanımladığı bu yeri görecektim. Elbette ağırlıklı olarak aile meselelerini düzenleyecek, kızım Hüsniye'yi alıp köye geri dönecektim. Aile meclisi böyle kararlaştırmıştı. Göründüğü kadarıyla Hüsniye için pek bir şey fark etmiyordu. Telefonda yalnızca "Siz nasıl isterseniz" demişti.

Seneler önce Hüsniye'yi bırakmamalıydık. Fakat insan sonradan hep daha akıllı olur. Şimdi önemli olan, Hüsniye'nin kayınpederi, benim dünürüm Arif'i ikna etmekti. Bu uzun seyahati yapmamın tek nedeni buydu. Köyden İstanbul'a gitmem bu yaklaşık üç saatlik uçuştan daha zahmetli olmuştu.

Bir alkış tufanı düşüncelerimi yarıda kesti. İniş anını gerçekten de kaçırmıştım. Uçak daha havaalanı binasının önünde durmadan etrafımda büyük bir hareketlilik baş gösterdi. Yolcular, insan eşyalarını sanki uçakta unutabilirmiş gibi toparlanıyordu. Oysa uçuş çoğu için sıradan bir şey olmalıydı.

"Hamburg Airport" diye bir yazı gözüme çarptı, sonra uçak kıvrılabilen bir körüklü yol olduğu anlaşılan ve inişi neredeyse bir eğlence haline getiren devasa bir hortuma yanaştı.

İstanbul'da uçağa otobüslerle taşınmıştık. Burada kendimizi uçaktan iner inmez havaalanı binasının içinde bulduk.

Pasaport kontrol gişesinde birisinin ülkeye girip giremeyeceğine karar verebilmesi için çok genç bulduğum bir kadın pasaportumun sayfalarını çevirdi, beni süzdü ve bir soru sordu. Hiçbir şey anlamadım ve omuzlarımı silktim. Şaşırmama yol açan bir tavırla hiç bağırıp çağırmadan gülümsedi, pasaportumu uzattı ve aksansız bir Türkçe'yle "Almanya'ya hoş geldiniz" dedi.

Arif beni karşıladı. Yanındaki delikanlıyı ancak ikinci bakışta tanıyabildim, Burak'tı. Büyüyüp serpilmişti. Çocukluğundan beri hep tombuldu; şimdi ise, yaşlı ve yorgun gözüken Arif'in yanında ince ve güçlü duruyordu. Yalnız Burak'ın saç tıraşı bana göre değildi. Bizdeki acemi askerlere benziyordu. Oysa hapisten daha yeni çıkmıştı. Elbette Burak da seyahatimin nedenlerinden biriydi. Ne kendi parası olmasına, ne de okulu bitirmesine rağmen ailenin yanında kalmayacağı söyleniyordu. Annesinin en baştan beri onun dışarıya çıkmasını sağlamak için elinden ne geliyorsa yapmasına karşın onunla konuşmayı reddediyor, büyükbabasıyla da çok gerekli olmadıkça konuşmuyordu. Ancak şu anda büyükbabasının yanında durmuş bu tarafa doğru sırıtmaktaydı. Daha on yedi yaşıyla boyu Feridun'unki kadardı ve sakin tarzıyla da bana oğlumu hatırlatıyordu.

"Hoş geldin, dede" dedi ve beni kucakladı. "Hoş bulduk, oğlum" deyip onu sıkı sıkıya kendime bastırdım, tüm kuşkularım bir anda uçup gitmişti. Burak benim torunumdu ve hiç kimse bana torunumun kötü yola girdiğini söyleyemezdi. Tüm olumsuzluklara ve sorunlara rağmen Burak köyden gelen dedesini gördüğüne sevinen iyi ve nazik bir delikanlıydı. O andan itibaren ziyaretimin iyi geçeceğini biliyordum.

Arif'in arabasına sıkış sıkış oturduğumuzda beni havaalanından aldıklarına neredeyse üzüldüm. O krem rengi taksilere binmeyi çok isterdim; limuzin gibi arabaların hepsi büyük ve

bakımlıydı. Üst sınıf arabalar taksi olarak kullanıldığına göre Almanya gerçekten zengin bir ülke olmalıydı.

Aynı zamanda burada hiç kimsenin yolcuların bavullarıyla ilgilenmediğine şaşırıyordum. Taksi şoförleri bile yolcular bagajın dibine gelene kadar arabadan inmiyorlardı. Göründüğü kadarıyla bu ülkede hamal gibi yoksullara ait bir iş yoktu.

Bunun yerine bolca yeşillik vardı. Yaz mevsimindeydik; fakat küçücük bir toprak parçası bile bu mevsimde bizde her yerin olduğu gibi kahverengi ve kurak değildi. Sonra Hamburg'un Londra kadar yağış aldığı aklıma geldi. Geride bıraktığım 60 yıl içerisinde İstanbul ve Ankara'ya yaptığım kısa seyahatleri saymazsak bizim köy ile ilçe haricinde dünyanın hiçbir yerini görmediğimi düşündüm. Aslında üzüntü verici bir durumdu bu.

"Dede, bak, bu Elbe Nehri!" Alçak bir köprünün üzerinden geçiyorduk. Nehir beni hayal kırıklığına uğrattı, daha geniş olduğunu zannediyordum. Fakat şehrin siluetine bayıldım. Bizde şehrin siluetine minare ve kubbeler biçim verirken burada bunu kilise kuleleri yapıyor. Yuvarlak veya sivri, kahverengi, siyah veya yeşil renklerde damların, yüksek binaların, vinçlerle dolu limanların tepesinden bakıyor, bunların arasında ise gökyüzündeki bulutlar, büyük yük gemileri, su ve irili ufaklı köprüler yer alıyordu. Kartpostallara layık bir görüntüydü.

Torunum beni nehrin boyutlarıyla barıştırmak istercesine "Burası Kuzey Elbe, dede. Wilhelmsburg bir ada. Elbe'nin diğer kolu adanın güneyinden geçiyor. Meselenin en heyecanlı yanını sana ileriki günlerde gösteririm." diye açıkladı. Merakla yüzüne baktım. Bir sırrı açığa vuruyormuşçasına "med ve cezir" dedi. Bunun neresi gizemliydi. Sular yükseliyor ve alçalıyordu işte, her çocuk bilirdi bunu.

Küçük bir köprüyü aşarak semte girdik. Büyük ıhlamur ağaçlarıyla bezenmiş tek yönlü bir yoldan devam ederek üstü sütunlar üzerinde duran kıvrımlı bir çatıyla örtülmüş bir

meydanın önünden geçtik. Her yer ne kadar da yeşildi! Arif arabayı üç-dört katlı bir binanın önünde park ederken "İşte geldik" dedi.

Burak çantamı yukarıya taşıdı ve ben daha kızımı kucaklarken ortalıktan yok oldu. Fadime Yenge'nin elini belli belirsiz bir şekilde öptüm. Yanlış düşünmemiştim, nazlansa da hoşuna gitmişti. Böylece onun hoşgörüsünü kazanmış olabilirdim. Benim ziyaretim sonucunda senelerdir ev işlerinde kullandığı gelinini kaybedecek ve bundan dolayı herhalde pek de mutlu olmayacaktı.

"Bana bir iyilik yapabilir misiniz?" Uçuş sırasında açık konuşmaya, hoşuma gitmeyen bir şey olursa söylemeye, kendimi kesinlikle kullandırtmamaya, ne pahasına olursa olsun görevimi başarıyla yerine getirmeye ve aynı zamanda seyahat etmekten hoşlanmayan bir kişi olarak mümkün olduğunca bu seyahatin tadını çıkarmaya karar vermiştim.

"Ne istersen, kurban olayım..." Hayır, kimsenin kurban olmasını istemiyordum ama şu televizyonu kapatsalar iyi olacaktı. Nasıl âdetlerdi bunlar böyle? Üstüne üstlük televizyonun üzerine bir de bozkurt tünemişti. Arif zihniyetini tüm dünyaya ilan etmek zorundaydı. Bu beni ilgilendirmiyordu. Bozkurdu ve bu zihniyeti görmezden gelmeye ve herhangi bir tartışmaya girmemeye karar verdim. Birisini gerçek anlamda tanımak için onu evinde ziyaret etmenin ne kadar mantıklı olduğu aniden kafama dank etti. Anne babalar çocuklarının ortak geleceğine yönelik kararlar almak üzere birbirlerini ziyarete gidince tanışmaya ve rahatsız edici olmadan birbirlerinin hayatı hakkında bir fikir edinmeye fırsat bulurlar. Biz o zamanlar Arif ile Fadime'nin hayat tarzı ve zihniyeti hakkında hiçbir şey bilmeden Hüsniye'yi Turan'la evlendirmiştik. Onlar eski komşularımızdı, yani aynı köyün insanlarıydık ve birbirimizi eskiden beri biliyorduk, sorulacak ne vardı. Oysa bugün sorulacak çok şey olduğunu biliyordum ama artık çok geçti.

Gerçekten çok geç miydi? Hüsniye kırk yaşındaydı ve artık en baştan başlayamazdı. Köyde kırk yaşında bir kadın genç sayılmazdı. Gelinim Hadiye'den ise yaşın pek de önemli olmadığını, bir şeye yeniden başlamanın her zaman iyi olduğunu, yirmi, kırk, altmış veya seksen yaşında olmanın hiçbir rol oynamadığını öğrenmiştim. Yetmişli yaşlarının sonunda Çince öğrenmeye başlayan ve seksenli yaşlarının başında Çince tercümanların bir yarışmasını kazanmayı başaran bir kadından bahsetmişti. Tamam, Hüsniye'nin bu saatten sonra Çince öğrenmesi herhalde mümkün değildi, aynı benim öğrenmemin de mümkün olmadığı gibi. Hüsniye, hayatının yarısını geçirdiği bu çevrede geriye kalan yıllarında anlamsız bir hayat sürdürecekti. Kızını kaybetmişti. Oğlu ise anlaşıldığı kadarıyla ne onunla konuşmak ne de aynı çatı altında yaşamak istiyordu. Köyde ailenin kucağında daha güvende olduğuna kuşku yoktu. Melek kızını tekrar yanına alacağı için şimdiden seviniyordu. Ve Hadiye, Hüsniye'nin aile içerisinde uygun bir yer bulmasını kesinlikle sağlayacaktı. İçimizde hiç kimse genç gelinle Hüsniye arasında herhangi bir yetki tartışması çıkacağını sanmıyordu.

Televizyon benim hatırıma belki de senelerden beri ilk kez bekleme moduna alındı. Kadınlar çay ve çerez getirdi. Arif ile sohbetimiz havadan sudan konularda öylesine akıp gidiyordu. Akşam yemeği için Burak da yeniden ortaya çıktı. Kadınlar çok gayret göstermiş ve gerçek bir ziyafet hazırlamışlardı. Uçuş midemi biraz altüst etmiş olsa da iştahım yerindeydi. Aramızda en fazla yiyen en gencimiz oldu. Burak her iki kadını da görmezden gelmesine karşın yemeğe iyice yumulmayı ihmal etmedi. Ben kadınların da bizimle aynı masada oturmasını rica edene kadar biz üç erkek masada yalnız başımıza oturuyorduk. Bu ailede kadınlar gerçekten de hâlâ mutfakta erkeklerden ayrı yemek yiyordu.

Sonra ilk misafirler gelmeye başladı ve kadınlar göz açıp kapayıncaya kadar tekrar mutfağa kapanıp hizmetçi rolünü

üstlendiler. Ortalıktan kaybolanlar kadınlarla sınırlı kalmadı, Burak da yok oldu.

Gösterişli spor ayakkabılarının bağcıklarını bağlayıp sokağa inmeden önce bana, "Önümüzdeki günlerde seninle limana gideriz, dede" diye söz verdi.

Arif'e "Nereye gidiyor? Dışarıda ne yapacak?" diye sordum. Dönürüm soruyu duymazdan gelip misafirlerden birisine döndü ve köyde birlikte geçirdiğimiz gençlik yıllarından kalma bir hikâye anlatmaya başladı.

Akşamın geç bir saatinde kızım beni odama götürdüğünde –Burak her neredeyse hâlâ eve gelmemişti– ona da aynı soruyu sordum. Hüsniye omuzlarını silkti ve "Ne bileyim ben" dedi, sesi üzgün çıkıyordu. Şaşkınlığımı dile getirmeme fırsat bırakmadan neyi nerede bulacağımı açıkladı ve ben buradayken oturma odasında yatmanın kendisi için bir sorun teşkil etmediğini belirtti.

Bir dakika... Ben buradayken mi? Ben onu alıp götürmek için buradaydım ve doğal olarak benimle köye gelince zaten oturma odasında yatmayacaktı. Benim bilmediğim bir şeyler mi vardı yoksa? Bana "İyi geceler" diledi ve tombulluğuna rağmen bir ceylan kadar hızlı odadan çıktı. Bu evde herkes benden kaçıyordu, bu kadarını anlamıştım.

Metro durunca, duvardaki yazıyı "Landungsbrücken" diye heceledim, söylenmesi çok zor bir kelimeydi; Burak "Gel, dede, burada iniyoruz" dedi. Liman daha trenin içinden tüm görkemiyle görünmüştü. Şimdi tam ortasında, daha doğrusu büyük bir haritanın bulunduğu bir köprünün üzerinde duruyorduk. Burak nerede olduğumuzu açıkladı ve parmağıyla karşı sahili gösterdi. "Şurası Wilhelmsburg, biz şu anda aşağı yukarı karşısındayız. Şurada sağda eski Elbe Tüneli var. Oradan geçince karşı tarafta otobüse binip evin önüne kadar gidebiliriz."

İlkönce nereye bakacağımı şaşırıyordum. Büyük ve eski görünümlü bir yelkenli, her dakika irili ufaklı gemilerin demir aldığı uzun bir iskeleye bağlı duruyordu. Burak duvardaki "Landungsbrücken" yazısının işte bu iskeleleri tanımladığını açıkladı. "Şimdi turistik programı devreye alıyoruz dede. Gel, sana limanı göstereceğim, tamam mı?"

Tura köprülerden başladık. Nehir hâlâ pek geniş gözükmüyordu; fakat şimdi hafif dalgalanmalar hâkimdi. Kollarımı sıvadım ve kendi kendime "Haydi bakalım, Nihat" dedim, Burak güldü.

"Suyun yüksekliğine dikkat et" dedi ve arkamızda suyun içinden yükselen rıhtım duvarını gösterdi. "Köprüler şimdi eğimli bir şekilde aşağı iniyor, birkaç saate kadar neredeyse yatay konuma gelecekler."

Köprünün üzerindeki kafe ve diğer lokalleri görünce "Oğlum, burada bir çay içelim, ben ısmarlıyorum" dedim.

"Bugün sen benim misafirimsin, dede" diye itiraz etti Burak. "Çayımızı sonra içeriz." Anlaşıldığı kadarıyla bir planı vardı ve benimle sebepsiz yere buraya gelmemişti. Karşıda tersaneler uzanıyordu. "Dock 17" ve "Dock 10" yazılarını okudum. Bunların birisinde bir seferinde İstanbul'da gördüğüm büyüklükte bir yolcu gemisi, diğerinde ise paslı bir yük gemisi yatıyor, yanlarından zaman zaman feribotlar geçiyordu. Feribotların üzerinde "St. Pauli" ve "Wilhelmsburg" yazılarını okudum. Sağ tarafımda restoranlar ve deniz kabuğu, kartpostal, teneke levha, çanta, tişört ve isimli kupa satan hediyelik eşya dükkânları uzanıyordu. Kupaların üzerinde acaba yalnızca Almanca isimler mi vardı? Tufan ve Ozan böyle bir kupaya mutlaka sevinirdi.

"Şurada, istenilen her ismin yazılabileceği belirtilmiş. Yani, eğer istersen..." Elbette istiyordum ve daha on dakika bile geçmeden köydeki torunlarım için aldığım iki kupayı elimde tutuyordum. Burak sürekli saatine bakıyordu.

"Oğlum, başka bir işin varsa, söyle bana. Burada yaşlı dedenle gezinmek zorunda değilsin..."

Kolumu tutup sıktı. "Dede, nereden çıkarıyorsun bunu?" Kıpkırmızı kulakları içten sözlerini yalanlıyordu. Sorarcasına ona baktım.

"Sana sonra anlatırım, olur mu? Umutlanma, bugün benden kurtulamayacaksın!" Güldüm ve kendi kendime kimin buna ilişkin umutlandığını sordum.

Rıhtım duvarında tamirat yapılıyordu. Burak bana eski Elbe Tüneli'ndeki araba asansörünü gösterdi, sonra gösterişli kumtaşı duvarın arkasından metroya doğru yürüdük. Fakat metro durağına dönmek yerine Burak beni peşinden sürükleyip etrafında iskele kurulmuş bir kilise kulesini gösterdi. "Bu, Michel Kilisesi, Hamburg'un sembolü, biraz uzak buradan... Oradan da Helgoland'a giden feribot kalkıyor."

Sonra Kuzey Denizi'ndeki bu kayalık adadan bahsetti; fakat aklı başka yerdeymiş gibi görünüyordu. Yine gizlice saatine baktı ve gözlerini bir bistronun bank ve sandalyeleri üzerinde gezdirdi. Aniden gözleri parladı ve kolunu kaldırıp birisini selamladı. Bakışımı selam verdiği yöne çevirdim. Orada genç bir kız oturmuş bize el sallıyordu. Biz yaklaşınca ayağa kalktı. Burak kızı bir öpücükle selamladı. Kız bana elini uzatıp "Hoş geldiniz" dedi. Kızıl saçları, çilleri ve genel havasıyla hiç de bir Türk gibi durmuyordu.

"Dede, bu Leo. Arkadaşım..." Arkadaşım demişti, yani hem "bir arkadaşım", hem de "benim kız arkadaşım" anlamına gelebilirdi.

"Ah, ne güzel sürpriz. Türkçe biliyor galiba?"

"Biraz" diye yanıtladı Leo. Bir şekilde anlaşacağımıza emindim. Aile, bu kızdan haberdar mıydı?

"Yoo, ne gereği var?" diye yanıtladı Burak sorumu ve Leo güldü.

"Aile... Bak, dede, biliyor musun, orada artık yalnızca gençlik dairesindeki işlerimi halledene kadar kalacağım."

Torunum bana hapisten çıkmadan önce sosyal danışmandan okulu bitirmek üzere burs bağlanması ve özellikle de aileye geri dönmek zorunda kalmayıp bir ev imkânı sağlanması için destek istediğini söyledi. Bürokratik işler henüz sürmekte ve artık sonuç aşamasına yaklaşılmaktaydı.

Leo dikkatimizi büyük, beyaz bir yük gemisine çekti. "Cap San Diego" diye okudum.

"Bu bir müze gemisi. Gemide migrasyonla ilgili bir sergi var, birazdan oraya gideceğiz" diye açıkladı Leo.

Müze mi? Hem de bir gemide? Bugüne kadar hiç müzeye gitmemiştim. Ve Leo "migrasyon" ile neyi kastediyordu?

"Göç, özellikle de yüz, yüz elli yıl önce milyonlarca insanın göçü. Bu insanlar Hamburg üzerinden Amerika'ya göçmüş." Başını ciddiyetle sallayarak vurguladı. "Bugün ve elli yıldan bu yana insanlar burada çalışmak üzere kendi ülkelerinden kalkıp Almanya'ya geliyorlar. O zamanlar ise pek çok insan daha iyi yaşam koşullarına kavuşmak için buradan Batı'ya göçtü."

"Ders vermeyi bırak!" diye araya girdi Burak. "Gemiye gidelim artık." İskelede duran muhteşem gemiye giden kısa yolda Leo daha sonra Nikolai Kilisesi'ne gitmemizi önerdi. Burak bir anlığına duraksadı.

"Hani yıkık kilise, anıt!"

"Yani, bir kiliseye gitmesek de olur" diye planlarına müdahalede bulunmaya cesaret etmemle birlikte, gülüşmelerle karşılaştım.

"Ama dede orası eski bir kilise. Şimdi bir anıt. Savaşa karşı bir anıt. Hamburg'un II. Dünya Savaşı'nda yerle bir edilmesiyle ilgili bir müze." Yine bir müze. Fakat itirazım yoktu. Burada benim için görülecek çok şey vardı. Sahip olduğum bu kısa zamanı çok iyi kullanmak istiyordum ve çocukların benimle ilgilenmesi beni memnun ediyordu.

Çocuklar! Daha bir saat önce Leo'nun varlığından haberim yoktu, şimdi ise koluma girmişti ve son derece doğal bir şekilde ailenin bir parçası olmuştu. Çok sevdiğim ama sorumsuzca

ihmal ettiğim ilk kız torunum elimden alındıktan yalnızca kısa bir süre sonra hiç beklemediğim bir anda yeni bir kız toruna kavuşmuştum.

Dört hafta çok çabuk geçti. Her gün yeni bir şeyle karşılaşıyordum. Burak'ın iki günde bir beni alıp götürmesi Arif'in işine geliyor gibiydi. Burak bana şehri gösterirken Leo da hep yanımızdaydı. Benden Leo'dan aile içinde şimdilik bahsetmememi rica ettiler. Bunu gereksiz bulmakla birlikte kabul ettim ve öyle istiyorlarsa öyle olsun diye düşündüm. Yalnızca en başta Fadime Yenge, "Çocukla bütün gün sıkıcı olmuyor mu?" diye sormuştu ve ben de "Tam tersine" diye yanıtlamış, son kuşkularını da gidermek için son günlerde nereleri gördüğümü saymıştım: "Altona, St. Pauli, Hamburg Müzesi, Dammtor Parkı..." Bunu yaparken sırıtmamak için kendimi zor tutmuştum. Leo Burak'ı üç kere düzeltmişti: "Parkın adı Dammtor Parkı değil, Wallanlagen ve üst tarafta Planten un Blomen var." Baakenhafen'deki denizaltıya gitmiş, Nikolai Kilisesi'nin kulesine çıkmış, Alster'i, Ohlsdorf ve Blankenese semtlerinin en güzel kafelerini görmüştüm. Şehri daha şimdiden, bana yarım ağızla kültür derneğine gitmeyi teklif eden Arif'ten daha iyi tanıyordum. Kültür derneğine gitmeyi reddetmiş ve öğleden sonrasını Burak ve Leo'yla birlikte limanda geçireceğim için sevinmiştim. Vinçler, beton ile camdan oluşan modern binalar arasında dolaşırken Burak neredeyse gururla "HafenCity. Burada sıfırdan komple bir semt meydana geliyor, Avrupa'nın en büyük şantiyesi" diye açıklamıştı. Büyük bir ihtimalle abartmıştı ama İnfocenter denilen yerde yerleşim bölgesinin maketini görünce haklı olup olmadığı konusunda kararsız kaldım.

Ancak en güzel gezintimiz hayvanat bahçesine yaptığımız gezinti oldu. Oysa başlangıçta Leo Hagenbeck'e gitmeyi

önerdiğinde burnumu kıvırmıştım. Oradaki çocuk parkında Burak'ın bir anısı vardı.

"Burada yaklaşık on beş yıl önce Alman bir kadın beni kurtardı. Bir kaydırağın üzerine çıkmıştım ve aşağıya kaymaya cesaret edemiyordum. Annemin Almanca kursunun bir gezisindeydik. Sonra annemin Almanca öğretmeni yukarıya tırmanıp beni aşağıya indirdi. Acaba annem bu olayı hâlâ hatırlıyor mudur?" diye gülerek anlatmış ve buna Leo da en az benim kadar şaşırmıştı.

Leo "Hey, İna olması lazım bu kadının!" diye heyecanla seslenmişti.

"İna mı?" diye sormuştum. Bu ismi bir yerden hatırlıyordum.

"Evet, son zamanlarda sık sık görüştüğüm sosyal danışman. O zamanlar Hüsniye'nin gittiği Almanca kursunun öğretmeniydi. Burak hapse girince Hüsniye yardım edebileceğini düşündüğü için ona başvurdu. Fakat Burak sonunda kendisi çıktı." Leo bunları söyledikten hemen sonra Burak'a dönüp "Bunu hâlâ nasıl hatırlıyorsun?" diye sormuştu.

"Bahar bu olaydan sık sık bahsederdi. Aşağıya indikten sonra anneme değil, ona koştuğum için gurur duyuyordu." Burak aniden başını öbür yana çevirmiş, havayı dövmüş ve hıçkırmaya başlamıştı. "Ah, kahrolsun! Neden öldü, hâlâ inanamıyorum. Ablamdı o benim." Leo benden önce davranıp Burak'ı kucaklamıştı. Burak iyi ellerdeydi ve bu beni rahatlatıyordu.

Bahar'ın anısı hâlâ çok tazeydi ve hepimizin içini acıtıyordu. Fakat onu unutmaya çalışmamamız iyiydi ve çocuklar bana Bahar'ın hayatında bir rol oynayan birçok yeri gösterdiği için onlara minnettardım. Şayet hayatta olsaydı buraları bana mutlaka kendisi gösterirdi; Burak ve Leo da böyle düşünüyordu. Bazen iki, bazen de üç kişi olarak yaptığımız her şey bir tür yastı ve hepimize iyi gelmişti. Günden güne bu seyahatin

tahminimden ne kadar farklı geliştiğini daha iyi anlıyordum. Fakat seyahat daha iyi geçemezdi herhalde.

Kapının zili çaldığında akşam yemeğindeydik, Burak hemen yerinden fırladı.

Eve döneceğime, yani ailemi tekrar göreceğime, konuşup şakalaşarak ve günümüzün nasıl geçtiğini birbirimize anlatarak hep birlikte yediğimiz yemekler gibi kalbimizde bir yer edinen ritüellere seviniyordum. Yemeklerde kadınlar, erkekler, küçük ve büyük çocuklar, kısacası hep birlikte oluyorduk. Burada geçirdiğim birkaç hafta içerisinde herkesin kendisini iyi hissettiği ve burada olduğu gibi bir an önce kendi başına kalmak için can atmadığı o atmosferi özlemiştim. Arif, yemeklerini yine bir Türk televizyon kanalının eşliğinde yalnız başına yiyebileceği için seviniyordu, göründüğü kadarıyla kadınlar da kendilerini mutfakta daha rahat hissediyordu zaten. Herkesin mutlaka aynı masada oturmasını isteyen baş belası ben olmuştum. Her neyse, birkaç gün içerisinde dönüş yoluna çıkacaktım. Yalnız başıma.

Kızım burada kalmak istiyordu. "Benim evim artık burası" demiş, kayınvalide ve kayınpederinden yana olan tavrını kesin bir şekilde ortaya koymuştu. Galiba birbirlerine alışmışlardı. Fadime Yenge de ortaya "Zavallıyı yine köklerinden koparmak mı istiyorsun?" diye bir laf atmıştı. Oysa masrafsız hizmetçinin evde kaldığına ne kadar sevindiğini gayet iyi biliyordum. Arif kararı kadınlara bırakacak bir adam değildi. Fakat bu konuda gayet açık bir şekilde "Bunu kadınlar kendi aralarında bir sonuca bağlamalı" demişti. Benim de yıllar boyunca tercih ettiğim bir hayat sürdürüyordu. Erkekler burada, kadınlar oradaydı ve yalnızca yemeğe ve yatmaya eve gelinirdi. Burak bile farklı nedenlerle olsa da hayatını bu şemaya göre düzenlemeye başlamıştı. Onu burada yalnız bırakmak zorunda kalmak iyi bir his değildi.

O anda telaş içerisinde oturma odasına daldı ve gözlerini devirdi.

"Of be, bir bu eksikti!" Bir dolma biberi ayakta ağzına tıkıştırdı, biraz önce kapıyı açıp içeriye aldığı ve karşılaması için büyükbabasını çağırdığı misafir odanın eşiğinde görününce de ortadan kaybolmaya yeltendi.

Artık pek de genç olmayan bu adamı tanıyor muydum?

"Dede, bu babam!"

"Ne, Turan mı bu?" Şimdi ben de ayağa kalkıp ellerimi pantolonuma sildim. Turan'a dönmeden önce Burak'a "Dur bakalım, delikanlı!" diye seslendim. "Buraya gel! Yaşlı dedeni herhalde yalnız bırakmayacaksın, değil mi? Bu meseleyi birlikte halledeceğiz!" Burak'ın bakışları benimle Turan arasında gidip geldi, sonra yüzünü ekşitti ama yine de tekrar yerine oturdu.

Şimdi damat bey hareketlendi, bana yaklaştı, elime uzandı ve elimi uslu uslu dudaklarına götürdü. Ancak elimi kurtardım ve onu kucakladım.

"Eee, oğlum, insanın başına neler geliyor, başın sağ olsun!" Samimiyetim onu şaşırtmıştı, teşekkür etti ve o da bana baş sağlığı diledi. Ne de olsa o kızını, ben ise torunumu kaybetmiştim.

"Gel, yanımıza otur!" Acaba benim için mi gelmişti? Aslında onu havaalanında görmeyi beklemiştim. Sonra Burak babasının yıllardan beri onlarla birlikte oturmadığını ve birkaç ayda bir ortaya çıkıp o zaman da yalnızca birkaç saat kaldığını söylemişti. "Gelmesin daha iyi, zaten yalnızca hır gür çıkıyor." Burak babasıyla ilgili düşüncelerini bu şekilde özetlemiş ve akabinde konuyu değiştirmişti.

"Gelin, kocana bir tabak getir!" Arif Hüsniye'ye seslendi. Bana göre de burada kötü bir komedi oynanıyordu ve bu sonuca varmam için Burak'ın yüzünü buruşturması gerekli değildi. Yoksa Arif oğlunun bu ziyaretinin gayet doğal olduğunu mu göstermek istiyordu? Ne yapmak gerekiyordu böyle durumlarda? Evet, konuyu değiştirmek!

"Şu akademide tam olarak neler öğrendiğinizi bana bir kere daha anlatman lazım" diye torunuma döndüm. Böylece tüm örf ve âdetleri bir yana koyduğumun bilincindeydim, elbette normal olarak dikkatimi Turan'a yöneltmem gerekiyordu. Fakat bir sohbet havası oluştuğunda onun da bir şekilde sohbete katılacağını düşünüyordum. Aptal değildi herhalde. Kızımla evliliği mutsuz bir seyir almıştı ve suçlamalarda bulunmak, ne kadar haklı olursa olsun herhangi bir değişikliğe yol açmayacaktı.

"Yani, işin en müthiş yanı tüm hiphop türlerinde kursların alınabileceği." Burak bir anlığına duraksadı, bana hobisinden ve ancak gelecek sene katılacağı yaz kampından ayrıntılı bir şekilde zaten bahsetmişti. Uyanık çocuk, amacımın bilgi almak olmadığını hemen anlamıştı ve suskun birisi olarak bilinmesine rağmen neşeyle konuşmaya başladı. Turan'ın gözleri giderek büyüyordu, oğlunu muhtemelen hiç böyle tanımıyordu.

"Yani şimdi sen gerçek bir rap'çi misin?" diye sordu. Burak yan gözle bana baktı, ben başımla onaylayınca konuşmaya başladı. Baba oğul göz açıp kapayıncaya kadar genelde müzik ve özelde hiphop üzerine bir sohbete daldı. Havadaki atmosfer gevşedi. Yalnızca Arif ilgisiz bir tavırla oturuyordu. Elinde olsa muhtemelen temize çıkarmak amacıyla kültür derneği olarak adlandırdığı milliyetçi kulübe giderdi. Hüsniye mutfakta kalmış, Fadime Yenge ise koltuğuna oturmuş kulağının ucuyla sohbetimizi dinliyordu. Hüsniye yemekten sonra çayı getirdiğinde Turan, "Hüsniye, sen de gelir misin lütfen. Ben... bir şey..." Bir şey söylemek istediği belliydi. Benim için gelmemişti ve yemekten sonra çok uzun kalmayacaktı. Kızım Turan'a suçlayıcı bir bakış fırlattı ama sonra tepsiyi masanın üstüne koyup kanepeye oturdu.

"Pekâlâ, oğlum, anlat bakalım, nedir derdin?" Ben ev sahibi değildim ama birisinin Turan'a elini uzatması gerekiyordu. Heyecandan çocuğun boynunda kırmızı lekeler meydana

gelmişti. Turan konuşmak yerine pantolonunun cebinden cüzdanını aldı ve cüzdanın içinden çıkardığı fotoğrafları neredeyse şefkatle masanın üstüne koydu. Burak hemen üzerinde genç bir kadının görüldüğü fotoğrafa doğru uzandı, Fadime Yenge ile Hüsniye öne eğildi, Arif bile belli bir merak gösterdi.

Otuzlu yaşlarının sonunda olduğunu tahmin ettiğim sarışın kadın oldukça alımlıydı. Bir de çocuk vardı, dört beş yaşlarında bir oğlan.

"Baba, bu sevgilin, değil mi?" Burak tam üstüne basmıştı. Fadime Yenge sızlanmaya ve Hüsniye hıçkırmaya başladı.

Turan yutkundu ve "Ben..." diye konuşmaya çalıştı.

"Boş ver baba, anlaşıldı." Burak, bu akşamın sunucusuymuşçasına araya girdi. Torunumla gurur duyuyordum. Kadının uzun uzun baktığı fotoğrafını bana uzattı ve küçük oğlanın fotoğraflarından birini aldı.

"Adı ne?"

"Jonas."

Hüsniye hıçkırıklara boğuldu ve koşarak odadan çıktı.

Fadime Yenge "Bunu bize nasıl yaparsın? Namussuz! Şerefimizi beş paralık ettin" diye cıyakladı.

Ezilip büzülen babasının bir açıklama yapmasına fırsat bırakmadan Burak sert bir sesle, "Kendine gel, babaanne!" dedi.

"İslam'a göre bir erkek dört kez evlenebilir, ne istiyorsun?" Benim de ağzım açık kalmıştı. İslami hukuk burada da Türkiye'de de geçerli olmamasına rağmen oğlan haklıydı. Her halükârda Burak Fadime Yenge'yi sertliğiyle susturmayı başarmıştı.

"Evli misiniz?" Nihayet Arif de bir şey söylemişti. Ne de olsa biraz önce bir torununun daha olduğunu öğrenmişti; kumral, harika bir oğlan çocuğuydu torunu ve gurur duymak için yeterli bir nedendi.

"Hayır, sorun da bu zaten..."

"Bir dakika!" Burak ayağa kalkıp babasına yaklaştı ve onu kucakladı. Hiç kimsenin beklemediği bir hareketti bu, herhalde en az da Turan bekliyordu. "Nihayet dürüst davranmanı süper buluyorum, baba. Bunu çok bekledik..."

"Eee, ben..."

Burak babasının sözünü kesti: "Küçük bir erkek kardeşimin olduğuna çok seviniyorum." Yutkundu. "Şimdi ablamı kaybettikten sonra... kardeşimi ne zaman görebilirim?"

Turan bu akşam ikinci kez tüm cesaretini topladı ve o kadınla küçük oğlundan anlatmaya başladı; kadının adı Marlies'di ve Dresden'de yaşıyorlardı. Turan kendisini onların yanında iyi hissediyor ve oraya ait olmak istiyordu. Nihayet en sonunda baklayı ağzından çıkarıp ziyaretinin nedenini açıkladı: Boşanmak istiyordu. Fadime Yenge'nin tekrar başlayan cıyaklamasını "Sus be, yeter, sus!" sözleriyle bastıran bizzat Arif oldu. Sonra sessizliğin içine mutfağa doğru "Geliiin! Gel, seninle konuşmamız lazım!" diye yüksek sesle bağırdı.

Hüsniye tekrar ortaya çıktı, ağlamaklı gözlerini sildi ve kanepeye oturdu. Kayınpederinin bir buyrukta bulunmasını ve böylece yıkılan dünyasının yine dengeye gelmesini bekler gibi bir hali vardı. Oysa babası bendim ama buyruklarla hiç işim olmamıştı.

"Gelin, kocan boşanmak istiyor. Ne diyorsun bu konuda?" Hüsniye'nin yanıtı ağlamaktan ibaretti, yeniden ayağa fırlayıp kaçmaya çalıştı. Fakat Fadime Yenge ondan beklemediğim bir çeviklikle gelinini bileğinden yakalayıp son noktayı koyan sözleri söyledi: "Oğlum boşansa bile sen bizim gelinimiz olarak kalacaksın. Zaten olanlar senin suçun değil. Bak, baban karşında oturuyor. İstersen, seni köye götürebilir. Ama benim için sen buraya aitsin. Bizimle kal."

Hüsniye başını sallayarak kabul etti, gözyaşları hiç durmadan akıyordu. Fadime Yenge onu kucakladı ve yatıştırmaya çalıştı.

"Bırak, zamana ihtiyacı var" diye araya girdim.

Hüsniye burnunu çekti, Fadime Yenge'den sert bir hareketle kurtuldu, başını kaldırdı ve ağlamaklı da olsa kesin bir sesle konuşmaya başladı: "Bizim evliliğimiz hiçbir zaman gerçek bir evlilik değildi. Boşanmayı kabul ediyorum Turan. Fakat burada kalacağım." Bana bir yabancıymışım gibi bakarak devam etti: "Baba, her şeye yeniden başlamak için yaşlıyım. Burada kalmama izin ver. Benim evim burası."

Omuzlarımı silktim. Tabii. Hiçbir itirazım olamazdı.

"Fakat bir koşulum var."

Nasıl? Benim uysal ve itaatkâr kızım bir koşul mu öne sürmek istiyordu?

"Söyle, kızım." Arif'in Hüsniye'ye "kızım" diye hitap ettiğini ilk defa duyuyordum, genelde hep "gelin" derdi ona. Görünüşe göre burada herkes Hüsniye'nin buraya ait olduğu konusunda hemfikirdi.

"Bu kadını burada görmek istemiyorum!"

Burak gözlerini devirdi, Turan suçluluk duygusuyla başını önüne eğdi, Arif ile Fadime Yenge ise karşılıklı bakıştı.

"Fakat ben onu görmek istiyorum!" Burak bir işe başlayınca sonunu getiriyordu. "Baba, aslında giderken beni de götürebilirsin, hem bu sayede yeni küçük kardeşimle de tanışabilirim."

Bu yepyeni bir durumdu. Arif "Tamam, tamam, olur" diye mırıldandı ama kime onay verdiği belli değildi.

Kısa bir süre sonra Burak babasının arabasına binerken bana "İki gün içerisinde tekrar burada olurum. Sen uçmadan önce görüşürüz" dedi. Yalnızca birkaç günüm kalmıştı ve bu birkaç gün de alışveriş ve ziyaretlerle geçecekti. Fakat torunumu özleyecektim, daha babasının arabası köşeyi dönerken bunu biliyordum.

İki gün sonra Burak gerçekten de dönmüştü. Gözleri parlıyordu. Küçük kardeşi harikaydı ve annesinden de hoşlanmıştı. Marlies habersiz ziyarete biraz şaşırsa da –Turan ancak

yoldan aramış ve yanında birisini getireceğini bildirmişti– daha sonra sevinmiş ve Burak'a bir yetişkin gibi davranmıştı. Burak buna çok memnun olmuş fakat Marlies'in birkaç gün daha kalma teklifini reddetmişti. Nasıl olsa artık tanışmışlardı ve daha sık görüşeceklerdi. Dedesine, dedesinin dönüş tarihinden önce Hamburg'da olacağına dair söz vermişti.

Benim dönüşümden bir gün önce Burak beni küçük bir kafeye götürdü; içeride gençlerin yanı sıra birkaç yaşlı Alman vardı. Burak içeriye göz gezdirdi ve "Ah, işte orada" dedi. Gerçekten de Leonie oturduğu yerden bize el sallıyordu. Öpüşerek selamlaştılar. "Ya ben?" diye gücenmiş gibi yaptım ve Leonie benim de her iki yanağıma birer öpücük kondurdu. Harika bir kızdı. Fakat biraz üzgün görünüyor ve gözlerini Burak'tan alamıyordu. Aralarında bir sorun mu vardı acaba?

Burak bana çay söyledikten sonra kolunu omzuma attı.

"Dede, sana bir sürprizim var."

"Dresden'e taşınmak istediğini söyleme sakın!"

"Yok canım!" dedi ve hiçbir şey söylemeden pantolonunun cebinden cüzdanını çıkarıp önüme bir bilet koydu. Ne demek istediğini sorarcasına baktım.

Gülümseyerek "Yakından bak!" dedi. Bileti inceledim. Bilet Burak'ın adınaydı ve ertesi gün Hamburg-İstanbul uçuşu içindi. Dönüş tarihi açık bırakılmıştı.

Çok şaşkın bir şekilde bakmış olmalıydım ki, her ikisi de gülmeye başladı. Burak beni kendisine doğru çekti ve "Sakın kalp krizi geçirme, dede. Seninle geliyorum. Kafamın berraklaşması için, buralardan biraz uzaklaşmam lazım." dedi.

Burak'ın kararının doğru olduğuna emin değildim; fakat en azından bir karardı. Harika torunumun bir süre daha benimle birlikte olacağına seviniyordum. Aile, yanımda kızımın yerine torunumu getirdiğime şaşıracaktı.

Vedalaşırken Leo'ya "Sen bizi ne zaman ziyaret edeceksin?" diye sordum.

"Edebilir miyim?" Gözleri sevinçle yemyeşil parladı ve saçları etrafa kızıl kıvılcımlar saçıyor gibiydi. Onu sıkı sıkıya kucakladım ve çok yakında tüm sevdiğim insanların köyde etrafımda olacağına sevindim. "Ne zaman istersen."

Epilog

Aşağıda *Fleetenkieker* teknesi limana doğru yol alıyor. Hoparlörden gelen cızırtılı bir ses güvertedeki turistlere sol tarafımızdaki eski Heilig-Geist Hastanesi'nden ve sağ tarafımızdaki eski itfaiyeden bahsediyor. Alster vapuru birkaç dakika içerisinde Schaartor gemi yükseltme havuz tesisinde Elbe ile aynı hizaya getirilecek. Buzlu Laccino'mun kremasını kaşıklarken karşıdan gelen trafiği izliyorum. Limandan gelen yeşil-beyaz küçük gemilerden birisinin biraz sonra düdüğünü öttürerek belediye binasının yanındaki yükseltme havuzundan bu tarafa dönmesi gerekiyor.

Yaz zamanı, boş ve düşünmeye ayırabileceğim vaktim var.

Leonie'nin beklediği kadar cesur değildim. İşten ayrılmak yerine birkaç gün izin aldım. Geçmişin olay ve düşüncelerini bir düzene sokmadan geleceğe yönelik bir adım atamıyorum.

Burak özgür. Hangi yolda yürüyeceğine, geleceğini hangi ülkede, hangi kültür ve toplumda oluşturacağına kendisi karar verebilecek mi? Geleceğini oluşturmak için bir şansı olacak mı, kendisine bir şans yaratabilecek mi?

Okulu bitirmeye kararlı; gelecek yaz ise Hiphop Akademisi'ne kaydını yaptırmak ve sonra "şarkı sözleriyle ilgili bir şeylere" başlamak istiyor. Leonie onun için büyük bir destek, buna eminim.

Polis dosyaları kapandı. Gençlik evinde meydana gelen iki ölüm bir kazanın sonucuydu. Yangın muhtemelen malzeme deposunda söndürülmemiş bir sigara nedeniyle çıktı.

Güneş en yüksek konumunu çoktan geride bıraktı. Köprünün üstündeki kafede artık bunalmadan oturulabiliyor. Burası şehrin ortası ama yine de curcunadan uzak. Kalın pipetle karameli emiyor ve Leonie'yi bekliyorum. Onun da bağlantımızı sürdürmek istemesi ne güzel oldu. Burada, Coffee-Shop'ta, deyim yerindeyse tarafsız bölgede buluşmak onun fikriydi. Elbe'nin öbür tarafındaki semtten, Karadeniz'deki köyden, kendinden, Burak'tan yeni haberler getireceğine ve böylece bana da kendi yolumu çizmek üzere kafamı berraklaştırmama yardım edeceğine eminim.

Türk-Alman genç kız Bahar öldü mü, öldürüldü mü? Herkes Bahar'ın bir namus cinayeti kurbanı olduğunda hemfikir. Fakat zanlı olarak gözaltına alınan Bahar'ın kardeşi Burak gerçekten suçlu mu? Sosyal danışman İna, Bahar'ın annesinin ısrarlarına daha fazla karşı koyamayıp Türkiyeli göçmenlerin yoğun yaşadıkları Hamburg-Wilhelmsburg semtinde olayın izlerini aramaya başlıyor...
Diğer yandan her iki kardeşin arkadaşları ve Karadeniz yöresindeki köyde yaşayan dedeleri de iz sürüyor...
Anlatanlar da, anlatılanlar da kendi önyargılarıyla karşı karşıya kaldıklarında alışılmış düşüncelerini, tavırlarını gözden geçirmeye mecbur kalıyorlar...

Basından:

"Sabine Adatepe töre cinayeti ile ilgili bir roman mı yazdı? Belki! Almanya'daki Türkiyeli insanların parçalanmışlıkları, hüzünleri ve yaşadıkları kültür şoku üzerine duygusal bir roman yazmaya başardı. Kendisi hem Türk hem Alman bir bakışa sahip..."
Rukiye Çankıran, *migazin*.

"Sözde sorunlu semtler'de uyum ve göç ile ilgili iç açıcı, dürüst ve önyargısız bir roman..." *Lovelybooks*.

"Daha ilk paragraflarda yazarın ya fail ya kurban şeklinde basmakalıp figürler çizmediği ortaya çıkıyor. Tam tersine, her figürün hangi mantığına göre hareket ettiğini rahatça anlıyoruz. Bu da okurun bir daha içinden çıkmak istemediği bir gerilimi yaratıyor..." Jürgen Schöneich, *elbinsel*.

